

ELNÖK

Ügyiratszám: HF/23144-1/2010.

Tárgy: Piacmeghatározás, a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosítása és kötelezettségek előírása (4. piac)

HATÁROZAT

A Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság (a továbbiakban: **Hatóság**) Elnöke (továbbiakban: **Elnök**) a „Nagykereskedelmi hozzáférés a helyhez kötött hálózat (fizikai) infrastruktúrájához (beleértve a részleges vagy teljes átengedést)” elnevezésű nagykereskedelmi piac azonosítására, az érintett piacokon fennálló verseny hatékonyságának elemzésére, az érintett piacokon jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosítására, illetve a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók jogszabályban meghatározott kötelezettségének előírása érdekében hivatalból indított eljárásában

megállapította,

hogy a szolgáltatási piacot a következő szolgáltatások¹ alkotják:

- i. a réz érpáras hurkok és alhurkok nagykereskedelmi teljes és részleges átengedése,
- ii. a használaton kívüli réz érpáras helyi hurkok- és alhurkok nagykereskedelmi teljes átengedése, amennyiben a központtól az előfizetői hozzáférési pontig az infrastruktúra minden eleme adott, és csak a végberendezés hiányzik,
- iii. az FTTH pont-pont és FTTH PON hálózatok újgenerációs hozzáférési hurkainak nagykereskedelmi átengedése,
- iv. a pont-multipont újgenerációs hozzáférési hálózatok előfizetői szakaszainak nagykereskedelmi átengedése, kivéve a koaxiális kábelben végződő (HFC) kábeltelevíziós hálózatokat és a nem inkumbens kábeltelevíziós szolgáltatók egyéb hozzáférési hálózatait,
- v. az újgenerációs hozzáférési hálózatok előfizetői szakaszainak kialakítása céljából telepített, használaton kívüli kábelek nagykereskedelmi átengedése – kivéve a koaxiális kábelben végződő (HFC) kábeltelevíziós hálózatok és a nem inkumbens kábeltelevíziós szolgáltatók egyéb hálózatainak kábeleit – amennyiben az átengedés előfizetői szakasz kialakítása céljából történik és a használaton kívüli kábellel biztosítható az előfizetői aggregációs pont és az előfizető ingatlana közötti összeköttetés.

Meghatároztam továbbá a „Nagykereskedelmi hozzáférés a helyhez kötött hálózat (fizikai) infrastruktúrájához (beleértve a részleges vagy teljes átengedést)” elnevezésű nagykereskedelmi piac földrajzi kiterjedését, melynek eredményeképpen három elkülönült földrajzi piacot érintett piacként azonosítottam. Ezek a következők:

¹ A következőkben használt fogalmak meghatározását lásd az Indokolás „A” fejezetének I.2. pontjában.

1. Nagykereskedelmi hozzáférés a helyhez kötött hálózat (fizikai) infrastruktúrájához (beleértve a részleges vagy teljes átengedést) a Magyar Köztársaság területének – az elektronikus hírközlő hálózatok azonosítóinak felhasználási tervéről szóló 164/2005. (VIII. 16.) Korm. rendelet (továbbiakban: ANFT) 1. számú mellékletének 2.1.3. pontja alapján meghatározott – 1, 22, 23, 26, 34, 35, 36, 37, 42, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 52, 53, 54, 56, 59, 69, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 82, 83, 84, 85, 87, 92, 93, 94, 96, 99 hívószámú számozási területein (továbbiakban: 1. sz. érintett piac).
2. Nagykereskedelmi hozzáférés a helyhez kötött hálózat (fizikai) infrastruktúrájához (beleértve a részleges vagy teljes átengedést) a Magyar Köztársaság területének – az ANFT 1. számú mellékletének 2.1.3. pontja alapján meghatározott – 24, 25, 27, 28, 32, 33, 57, 62, 63, 66, 68, 88, 89, 95 hívószámú számozási területein (továbbiakban: 2. sz. érintett piac).
3. Nagykereskedelmi hozzáférés a helyhez kötött hálózat (fizikai) infrastruktúrájához (beleértve a részleges vagy teljes átengedést) a Magyar Köztársaság területének – az ANFT 1. számú mellékletének 2.1.3. pontja alapján meghatározott – 29 hívószámú számozási területén (továbbiakban: 3. sz. érintett piac).

Ezen érintett piacokon elemeztem a fennálló verseny hatékonyságát és jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatóként azonosítottam az alábbi szolgáltatókat:

1. Az 1. számú érintett piacon a Magyar Telekom Távközlési Nyrt.-t (1013 Budapest, Krisztina krt. 55., cg.: 01-10-041928).
2. A 2. számú érintett piacon az Invitel Távközlési Zrt.-t (2040 Budaörs, Puskás Tivadar u. 8-10., cg.: 13-10-040575).
3. A 3. számú érintett piacon a UPC Magyarország Telekommunikációs Kft.-t (1092 Budapest, Kinizsi u. 30-36., cg: 01-09-366290).

Az elkülönült érintett piacokon jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatóként azonosított Magyar Telekom Távközlési Nyrt. (továbbiakban: **Magyar Telekom**), az Invitel Távközlési Zrt. (továbbiakban: **Invitel**), valamint az UPC Magyarország Telekommunikációs Kft. (továbbiakban: **UPC**) (továbbiakban külön-külön „**Kötelezett Szolgáltató**” és együttesen „**Kötelezett Szolgáltatók**”) tekintetében a jelen határozatban (továbbiakban „jelen határozat” vagy „**Határozat**”) az alábbi kötelezettségeket határoztam meg:

I.

A.) A Nemzeti Hírközlési Hatóság Tanácsa (a továbbiakban „NHH Tanácsa” vagy „Tanács”) DH-26600-25/2007. számú határozatában kirótt, az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. törvény (a továbbiakban: Eht.) 102-103. § szerinti „átláthatóság” kötelezettség vonatkozásában:

Az 1., és 2. sz. érintett piacon jelentős piaci erejüként azonosított szolgáltatókra a DH-26600-25/2007. számú határozatban kirótt „átláthatóság” kötelezettségét

módosítom,

a 3. sz. érintett piacon jelentős piaci erejűként azonosított szolgáltatóra pedig az alábbiak szerint

előírom:

A jelen határozat szerint érintett piacokon jelentős piaci erejűként azonosított szolgáltató köteles új referenciaajánlat készítésére és annak Elnök általi jóváhagyásra történő benyújtására az Eht. 103. §-a alapján az alábbiaknak megfelelően:

Az 1., 2. és 3. sz. érintett piacon jelentős piaci erejűként azonosított Kötelezett Szolgáltató az Eht. 58. §-a alapján köteles jelen határozatban foglalt tartalommal referenciaajánlatot készíteni és azt a Határozat kézhezvételétől számított 30 napon belül – jelen határozat C) pontjában foglalt kötelezettség körében teljesítendő költségmodell benyújtásával és az igazgatási szolgáltatási díj megfizetésének igazolásával egyidejűleg – az Elnöknek jóváhagyásra benyújtani.

A jelen határozat szerinti érintett piacokon jelentős piaci erejű szolgáltató köteles az általa nyújtott, a jelen határozat rendelkező részének a *hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettségek* pontjában előírt hozzáférési és átengedési szolgáltatások alkalmazott díjait, valamint a szolgáltatások igénybevételének feltételeit referenciaajánlatban nyilvánosságra hozni.

E kötelezettségének az 1., 2. és 3. sz. érintett piacon jelentős piaci erejűként azonosított Kötelezett Szolgáltató az Elnök által az 5. piacra vonatkozó HF/756-3/2010. határozatában az átláthatóság kötelezettség keretében előírt, közeli hozzáférésre bitfolyamra vonatkozó referenciaajánlat-készítési kötelezettségre tekintettel úgy köteles eleget tenni, hogy a referenciaajánlat tervezetét a **Nagykereskedelmi szélessávú hozzáférés** elnevezésű nagykereskedelmi piacra vonatkozó határozatban előírt közeli bitfolyam hozzáférésre vonatkozó referenciaajánlattal együtt, egy dokumentumban köteles az Elnökhöz jóváhagyásra benyújtani.

A hozzáférési referenciaajánlatnak a Kötelezett Szolgáltató által nyújtott, a jelen rendelkező rész D.1.-D.9. pontjaiban előírt hozzáférési és átengedési szolgáltatásokra vonatkozóan tartalmaznia kell:

a) a szolgáltatásokkal kapcsolatos definíciókat, a használt rövidítések feloldását, valamint azok értelmezését;

b) a szolgáltatások leírását;

c) a hozzáférés, összekapcsolás, átengedés általános feltételeit, beleértve az előrendelést;

d) a kapcsolódó kiegészítő szolgáltatásokat, valamint azok leírását;

e) a szolgáltatások lehetséges műszaki megoldásait, az alkalmazható átviteli utakat;

f) a helymegosztásra felajánlott helyszínek listáját;

g) a helymegosztással összefüggésben, a helymegosztás keretében a Jogosult Szolgáltató elektronikus hírközlő eszközeinek elhelyezési lehetőségeit és a biztosítható műszaki körülményeket, a csatlakoztatható berendezések listáját, továbbá a Kötelezett Szolgáltató által helyiségei biztonságának védelme érdekében hozott intézkedéseit és a társszolgáltatók munkatársai hozzáféréseinek feltételeit;

h) az újgenerációs hozzáférési hálózatok előfizetői szakaszainak és újgenerációs hozzáférési hurkainak átengedésével kapcsolatban:

- annak ismertetését, hogy a Kötelezett Szolgáltató az újgenerációs hozzáférési hálózatában hol és milyen típusú előfizetői szakaszokat² alkalmaz (ezeket az adatokat Kötelezett Szolgáltató köteles félévenként megújítva honlapján nyilvánosságra hozni);
- az egyes előfizetői szakasz típusok esetében annak leírását, hogy az előfizetői szakasz teljes és részleges átengedése milyen módon valósítható meg;
- a Kötelezett Szolgáltató FTTH pont-pont és FTTH PON hálózatának újgenerációs hozzáférési hurkai esetében annak leírását, hogy ezek teljes és részleges átengedése milyen módon valósítható meg;

i) a kábelhely megosztással összefüggésben, a kábelhely infrastruktúrához való hozzáférésre és az azok használatára vonatkozó valamennyi szabályt és műszaki feltételt, így különösen

- a kábelhely-infrastruktúrára vonatkozó, nyilvántartásokból történő információszolgáltatás során követendő eljárást és határidőket;
- a kábelhely megosztás megvalósíthatóságának helyszíni vizsgálata során követendő eljárást és határidőket;
- a kábelhely-infrastruktúrához való hozzáférés, a kábelek behúzása, üzembe helyezése; fenntartása, hibaelhárítása, eltávolítása során követendő eljárást és határidőket;
- a tartalékként fenntartott férőhely mértékét;
- a fenti eljárásokhoz kapcsolódó kiegészítő szolgáltatásokat és díjakat.

j) a közös eszközhasználat feltételeit, a felelősség-megosztás meghatározásának műszaki és jogi szempontjait is beleértve;

k) a szolgáltatások díjait, valamint a díjazási elveket, a számlázási és fizetési módokat;

l) az előzetes jogosulti igénybejelentéshez kötött többletszál-telepítésre vonatkozóan a Jogosult Szolgáltatóval megkötendő hálózatfejlesztési szerződés feltételeit, amelyeknek – az Eht. 88. §-ában foglaltakon túl – legalább az alábbiakról kell rendelkezniük:

- a hozzáférés általános feltételeiről, beleértve az előrendelést;
- az ajánlattételi és szerződéskötési eljárás részletes szabályairól;
- a jelen szerződési feltételek módosítása esetén szükséges szerződésmódosítással kapcsolatos eljárásról;
- a hozzáférés földrajzilag meghatározott pontjairól;
- a hozzáférés lehetséges műszaki megoldásait, illetve ehhez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatásokról;
- a telepített újgenerációs hozzáférési hurok minőségi paramétereiről,
- az előzetesen igényelt optikai szálak száma és a ténylegesen bérbe vett optikai szálak száma között lehetséges maximális alsó eltérés mértékéről, valamint az eltérés esetén fizetendő kötberről, ez esetben a kötbér mértékének - az Eht. 88.§ (6) bekezdésében foglalt rendelkezést is figyelembe véve - arányosnak kell lennie a bérbevétel elmaradása következtében a Kötelezett szolgáltató vagyonában felmerülő kárral;
- a bérleti díj számítási módjáról;
- a szolgáltatók közötti pénzügyi elszámolás rendjéről;
- a felek közötti együttműködés szabályairól így különösen a szerződésben meghatározott határidők bármelyikének Kötelezett Szolgáltató vagy Jogosult Szolgáltató általi elmulasztása esetén alkalmazandó kötbérekéről, az együttműködési kötelezettség körében; ez esetben a kötbér mértékének - az Eht. 88.§ (6) bekezdésében foglalt rendelkezést is figyelembe véve - arányosnak kell lennie a bérbevétel elmaradása következtében az adott fél vagyonában felmerülő kárral;

² Az előfizetői szakasz típusát az előfizetői szakaszon a hálózati összeköttetést biztosító kábel típusa (például fémvezetős kábelnél koaxiális, UTP, STP, fényvezetős kábelnél mono- vagy multimódusú, stb.) és az alkalmazott átviteli technológia határozza meg

- a hibaelhárítási, hibabehatárolási kötelezettség megoszlását kijelölő felelősségi határpontokról;
- az igénybevétel alsó határát átviteli kapacitásban mért alsó határáról;
- a hálózati szerződés felmondási idejére vonatkozó szabályokról;

m) az ajánlattételi és szerződéskötési eljárás részletes szabályait;

A szerződéskötési eljárás részletes szabályai körében nyilvánosságra kell hozni különösen:

- a szerződéskötés elektronikus formán kívüli kezdeményezésére rendszeresített helyiségeket, azok nyitvatartási idejét,
- a szerződéskötés elektronikus formában történő kezdeményezésének lehetőségét és körülményeit azzal, hogy a Kötelezett Szolgáltató nem zárhatja ki az elektronikus formán kívüli kezdeményezést.

n) a felek közötti együttműködés szabályait (határidő, információnyújtás, titoktartás), különösen a szerződésben meghatározott határidők bármelyikének Kötelezett Szolgáltató vagy Jogosult Szolgáltató általi elmulasztása esetén alkalmazandó kötbérek, az együttműködési kötelezettség körében;

o) a referenciaajánlat módosítása esetén szükséges szerződésmódosítással kapcsolatos eljárást;

p) annak az eljárásnak a feltételeit (így többek közt a szükséges dokumentumokra vonatkozó követelményeket és az eljárás egészére, illetve az egyes felek cselekményeire meghatározott határidőket), amikor

- a helyi hurok átengedésre, előfizetői szakasz átengedésre, valamint az FTTH pont-pont, illetve FTTH PON hálózat újgenerációs hozzáférési hurkainak teljes és részleges átengedésére ráépülő kiskereskedelmi szolgáltatás előfizetője szolgáltatót vált úgy, hogy az új szolgáltató a Kötelezett Szolgáltatótól a korábbi szolgáltatóval azonos nagykereskedelmi szolgáltatást vesz igénybe, illetve
- a helyi hurok átengedésre, előfizetői szakasz átengedésre, valamint az FTTH pont-pont, illetve FTTH PON hálózat újgenerációs hozzáférési hurkainak teljes és részleges átengedésére ráépülő, valamely Jogosult Szolgáltató által nyújtott kiskereskedelmi szolgáltatást az adott Jogosult Szolgáltató egy, a korábban a Kötelezett Szolgáltatótól igénybe vett nagykereskedelmi szolgáltatástól eltérő, de szintén a Kötelezett Szolgáltató által nyújtott nagykereskedelmi szolgáltatás igénybevételével kívánja nyújtani;

A p) pontban meghatározott feltételeket a Kötelezett Szolgáltató az Eht. 58. § (2) bekezdés a) pontja szerint csatolt dokumentumban köteles részletesen megindokolni.

q) a szolgáltatás vállalt minőségi paramétereit (beleértve az üzemeltetés, karbantartás feltételeit is), és a rendelkezésre álló szabad hozzáférési kapacitásokat;

A hozzáférési és átengedési szolgáltatások vállalt minőségi jellemzőit illetően a Kötelezett Szolgáltatónak az alábbi minimum-követelménynek kell megfelelnie:

A Kötelezett Szolgáltató referenciaajánlatában köteles számszerű követelményt megadni:

- a szolgáltatás létesítésének időtartamára (a szolgáltatás iránti igénybejelentés fogadásától a szolgáltatás-nyújtás megkezdéséig terjedő időszak),

- az éves rendelkezésre állás értékére (a rendelkezésre állás értéke megadja az átengedés szolgáltatás esetén a bejelentett hibák alapján meghatározott, az adott fizikai infrastruktúra nagykereskedelmi hozzáférési szolgáltatásra vonatkozó használhatósági arányt egy naptári évre vonatkoztatva),
- a hibaelhárításra vonatkozóan a 24, illetve 72 órán belül a Kötelezett Szolgáltató által elhárított és az összes Jogosult Szolgáltató által a Kötelezett Szolgáltatónak bejelentett valós, a fizikai infrastruktúra nagykereskedelmi hozzáférési szolgáltatásra vonatkozó hibák arányára (ez utóbbi mutató értelemszerűen a 24, illetve 72 órán belül el nem hárított hibákra vonatkozik),

Emellett a Kötelezett Szolgáltató referenciaajánlatában köteles meghatározni

- a szolgáltatás létesítésének határidejére vonatkozó és a szerződésben foglalt minőségi mutatók be nem tartása esetén a Jogosult Szolgáltatót megillető kötbér mértékét;
- az adott helyi hurok, előfizetői szakasz és FTTH újgenerációs hozzáférési hurok átengedési szolgáltatásra ráépülő valamennyi saját kiskereskedelmi szolgáltatás tényleges minőségi jellemzőit, a hibaelhárítás-, a rendelkezésre állás jellemzőit, a tényleges szolgáltatásindítási eljárási időket, mindezek számításának módját és a számítás alapjául szolgáló adatok.

A fentiekben foglaltakon túlmenően a Kötelezett Szolgáltató köteles a Jogosult Szolgáltató indokolt igénye esetén többféle minőségi szintet meghatározni. A Jogosult Szolgáltatónak a Kötelezett Szolgáltató által nyilvánosságra hozott feltételeiben meghatározott minőségi feltételektől eltérő minőségű szolgáltatásra vonatkozó igénye esetén a Kötelezett Szolgáltató köteles erre vonatkozóan a Jogosult Szolgáltatónak ajánlatot tenni.

A Kötelezett Szolgáltató által nyilvánosságra hozott feltételekben meghatározott kötbér mértékének - az Eht. 88.§ (6) bekezdésében foglalt rendelkezést is figyelembe véve - arányosnak kell lennie a minőségi mutató be nem tartása következtében a Jogosult Szolgáltató vagyonában felmerülő kárral és a Jogosult Szolgáltatót ért nem vagyoni kárral.

A referenciaajánlatot tartalmazó internetes azonosító címet (URL) a Kötelezett Szolgáltató a jelen határozat hatálybalépését követő 30 napon belül köteles a Hatóságnak bejelenteni elektronikus levélben az atlathatosag@nmhh.hu címen a Hatóság honlapján (www.nmhh.hu) való közzététel érdekében. Amennyiben az URL-ben változás áll be, a Kötelezett Szolgáltató erre vonatkozó bejelentését 3 napon belül köteles megtenni.

A Kötelezett Szolgáltató köteles féléves rendszerességgel (a január 1-jétől június 30-ig, illetve július 1-jétől december 31-ig terjedő időszakokra vonatkozóan a lejáratot követő első hónap végéig) nyilvánosságra hozni és frissíteni a honlapján azonos elérési helyen elhelyezve a p) pontban meghatározott minőségi jellemzők ténylegesen megvalósult értékeit, ezek számítási módját és a számítás alapjául szolgáló adatok forrását mind az általa nyújtott nagykereskedelmi szolgáltatásra (helyi hurok, előfizetői szakasz és FTTH újgenerációs hozzáférési hurok átengedés), mind az adott nagykereskedelmi szolgáltatásra ráépülő valamennyi, a Kötelezett Szolgáltató, illetve az irányítása alatt álló bármely vállalkozás által nyújtott kiskereskedelmi szolgáltatására vonatkozóan ugyanolyan szerkezetben és részletezettséggel. A kiskereskedelmi szolgáltatások esetén a p) pontban szereplő minőségi paraméterek értelemszerűen alkalmazandóak a kiskereskedelmi szolgáltatás nyújtására. A közzétételi kötelezettség jelen határozatban foglaltaknak való megfelelését a hatóság piacfelügyeleti eljárás keretében rendszeresen ellenőrzi.

A Kötelezett Szolgáltató továbbá köteles a közzététel helyét megjelölő internetes azonosító címét (URL) az első közzététellel egyidejűleg az Elnöknek bejelenteni az atlathatosag@nmhh.hu elektronikus levélcímre történő megküldéssel az NMHH honlapján (www.nmhh.hu) való közzététel érdekében. A Kötelezett Szolgáltató köteles az URL cím változása esetén, azt követően 15 napon belül az aktuális URL címet a fenti e-mail címre megküldeni.

Az előzetes jogosulti igénybejelentéshez kötött többlétszál-telepítési kötelezettség keretében a Kötelezett Szolgáltató köteles a tényleges hálózatfejlesztést 6 hónappal megelőzően honlapján közzétenni újgenerációs hozzáférési hálózatfejlesztési terveit.

A honlapon történő közzététel tartalmi jellemzőit illetően a Kötelezett Szolgáltatónak az alábbi minimum tartalmi követelménynek kell megfelelnie:

- közzé kell tennie térkép formájában a hozzáférési aggregációs pontok és a hozzáférési aggregációs pontok ellátási területére eső köztes elérési pontok elhelyezkedését;
  - a rendezőkre (elérési pontokra) bekötött előfizetői hozzáférések számát;
- az átadó rendezőmodulok rendelkezésre állását, illetve elhelyezési lehetőségét és a lefedett területeket; beleértve azt is, hogy az adott hozzáférési aggregációs pont, illetve köztes elérési pont mely területeket (utca és házszám szerinti bontásban) látja el.

Az előzetes jogosulti igénybejelentéshez kötött többlétszál-telepítési kötelezettség keretében a szerződéskötési eljárással kapcsolatosan előírt szabályokat a jelen határozat rendelkező részének D.3. pontja tartalmazza.

A hálózatok technológiai fejlődése miatt bekövetkező, a rézhálózatról újgenerációs (optikai, esetleg más) hálózatra történő váltásra (technológiai migráció) vonatkozóan előírt átláthatóságot is érintő szabályokat a jelen határozat rendelkező részének D.9. pontja tartalmazza.

A hozzáférési szolgáltatás nyújtásának feltételeit tartalmazó referenciaajánlat fenti szempontoknak való megfelelését a Hatóság piacfelügyeleti eljárás keretében ellenőrzi.

A jelen pontban kiszabott átláthatóság kötelezettség az 1., 2. és 3. sz. érintett piacon jelentős piaci erejűként azonosított Kötelezett Szolgáltatót a határozat közzétételét követő naptól terheli.

B.) A Tanács DH-26600-25/2007. számú határozatában kirótt, Eht. 104. § szerinti „egyenlő elbánás” kötelezettség vonatkozásában:

Az 1., és 2. sz. érintett piacon jelentős piaci erejűként azonosított szolgáltatókra a DH-26600-25/2007. számú határozatban kirótt, az Eht. 104. § szerinti „egyenlő elbánás” kötelezettségét az alábbiak szerint

módosítom,

a 3. sz. érintett piacon jelentős piaci erejűként azonosított szolgáltatóra pedig az alábbiak szerint

előírom:

A Kötelezett Szolgáltatónak az „egyenlő elbánás” kötelezettség teljesítése körében az alábbi követelményeknek kell megfelelnie:

Az egyenlő elbánásra vonatkozó kötelezettsége teljesítése során a Kötelezett Szolgáltatónak a jelen rendelkező rész D.1.-D.9. pontjaiban előírt hozzáférési és átengedési szolgáltatásai (a jelen pontban a továbbiakban: **hozzáférési és átengedési szolgáltatások**) tekintetében elsősorban azt kell biztosítania, hogy a lényegét tekintve azonos szolgáltatásokat nyújtó más szolgáltatók vonatkozásában lényegét tekintve azonos körülmények között lényegét tekintve azonos feltételeket alkalmaz.

Az egyenlő elbánás kötelezettség alapján a Kötelezett Szolgáltató a hozzáférési és átengedési szolgáltatásai tekintetében szerződéses kapcsolataiban nem tehet különbséget az igénybevett nagykereskedelmi szolgáltatás lényeges feltételei - különösen a határidők, a teljesítés módja és terjedelme - tekintetében a szolgáltatást igénybe vevő különböző elektronikus hírközlési szolgáltatók között.

Az egyenlő elbánásnak teljesülnie kell a szolgáltatás nyújtásával kapcsolatos összes tevékenységre, így különösen:

- a szolgáltatás vagy szerződésmódosítás iránti igény fogadása, kezelése, teljesítése, állapotának nyomonkövetése,
- a szolgáltatás nyújtásához szükséges műszaki, informatikai és logisztikai támogatás, karbantartás,
- a minőségi és teljesítménymutatók kidolgozása és elfogadása, és azokhoz való rendszeres hozzáférés biztosítása, valamint ezeknek a Jogosult Szolgáltatókkal kötött SLA-szerződésben (Service Level Agreement) történő rögzítése, melynek alapelveit a referenciaajánlatban kell rögzíteni,
- a szolgáltatók közötti pénzügyi elszámolás,
- az értékesítéshez kapcsolódó kedvezmények, akciók, diszkontok, valamint
- a szolgáltatás nyújtásával kapcsolatos nyilatkozatok kiadása terén.

A Kötelezett Szolgáltatónak biztosítania kell a hozzáférési és átengedési szolgáltatásai tekintetében, hogy legalább ugyanolyan feltételekkel (ideértve az egyes nagykereskedelmi feltételek változtatásának közlését az érdekelt felekkel, illetve a nagykereskedelmi input igénybevételének eljárási határidejét), legalább ugyanolyan minőségű szolgáltatásokat és információt nyújtson mások számára, mint amelyeket saját szolgáltatásaira, illetve bármely általa irányított más szolgáltató szolgáltatásaira alkalmaz.

Az egyenlő elbánás követelményének megfelelően jelen határozat rendelkező részének A) o) pontjában meghatározott, a Kötelezett Szolgáltató által vállalt minőségi feltételek nem lehetnek rosszabbak, mint a nagykereskedelmi szolgáltatásra ráépülő saját kiskereskedelmi szolgáltatás minőségi feltételei.

Az egyenlő elbánás kötelezettség megsértésének minősül különösen

- ha a Kötelezett Szolgáltató szervezetén belül, valamint az általa ellenőrzött vagy őt ellenőrző szolgáltató szervezete és a Kötelezett Szolgáltató között a munkavállalók áramlása, illetve ezen szervezeti egységeket esetlegesen átfedő munkakörök kialakítása oly módon történik, ami lehetővé teszi az egyenlő elbánás elvét sértő információáramlást a Kötelezett Szolgáltatónak az érintett nagykereskedelmi piacon szolgáltatást nyújtó és a többi (kiskereskedelmi) üzletága között;
- ha a Kötelezett Szolgáltató, valamint az általa ellenőrzött vagy őt ellenőrző szolgáltató szervezeti egységei, vezetői és alkalmazottai esetében olyan módon kialakított teljesítményösztönzési rendszer érvényesül, ami lehetővé teszi az érintett nagykereskedelmi piacon szolgáltatást nyújtó és a többi üzletág teljesítményelvárásainak az összekapcsolását, és ezáltal a nagykereskedelmi

szolgáltatást nyújtó üzletág alkalmazottait, illetve az üzletág döntéseit befolyásoló személyeket arra ösztönözheti, hogy a nagykereskedelmi eladások, mint fő teljesítményösztönző helyett elsősorban a Kötelezett Szolgáltató kiskereskedelmi üzletágának eredményét tartsák szem előtt;

- ha a Kötelezett Szolgáltató kiskereskedelmi szolgáltatásának létesítési határideje rövidebb, mint az adott kiskereskedelmi szolgáltatás nyújtásához a Jogosult Szolgáltatók számára szükséges a Kötelezett Szolgáltató által nyújtott és szabályozott nagykereskedelmi szolgáltatás nyújtásának létesítési határideje. – Ez a kötelezettség az Eht. 59. § (2) bekezdésben foglaltaknak megfelelően a hozzáférési referenciaajánlat Elnök általi jóváhagyását, vagy tartalmának megállapításáról szóló határozat jogerőre emelkedését követően terheli a Kötelezett Szolgáltatót.

A Kötelezett Szolgáltató a hozzáférési és átengedési szolgáltatásai tekintetében nem alkalmazhat olyan feltételeket, melyek – formálisan ugyan a szolgáltatást igénybe venni szándékozó különböző elektronikus hírközlési szolgáltatók (ideértve a saját, illetve bármely általa irányított más szolgáltatót) tekintetében azonosak, azonban – műszaki, gazdasági, vagy hírközlésjogi szempontból kizárják az egyes Jogosult Szolgáltatók általi igénybevételét.

Így a Kötelezett Szolgáltató különösen nem írhat elő

- indokolatlan műszaki feltételeket a hálózati szolgáltatás igénybevételéhez, illetve
- olyan indokolatlan árazási feltételeket, amelyek teljesítésére a saját üzletága, illetve az irányítása alatt álló más vállalkozáson kívül más Jogosult Szolgáltatók tekintetében kizárja az igénybevételét.

A Kötelezett Szolgáltató köteles a hozzáférési és átengedési szolgáltatást kérő Jogosult Szolgáltatóknak mindazokat a feltételeket biztosítani, amelyet bármely harmadik szolgáltató számára korábban már biztosított.

Az egyenlő elbánás kötelezettségének teljesítése érdekében előírom, hogy a Kötelezett Szolgáltatók minden, az egyenlő elbánás kötelezettségének érvényesítésével összefüggő szabályzatukat, belső szervezetüket, munkafolyamataikat – beleértve a szerződéses partnereikkel összefüggő munkakapcsolatokat – a határozat közlését követő 30 napon belül oly módon alakítsák ki, amely biztosítja a kötelezettség betartását és ellenőrizhetőségét.

Amennyiben a Hatóság hatósági ellenőrzés során az egyenlő elbánás kötelezettség Kötelezett Szolgáltató általi megsértését tapasztalja, kötelezheti a Kötelezett Szolgáltatót a hozzáférési referenciaajánlatának az Eht. 60. §-a szerint módosítására, illetve az Eht. 59. § (8) bekezdése alapján hivatalból módosíthatja azt.

A jelen pontban kiszabott egyenlő elbánás kötelezettsége az 1., 2. és 3. sz. érintett piacon jelentős piaci erejűként azonosított Kötelezett Szolgáltatót a határozat közlését követő naptól terheli.

C) A Tanács DH-26600-25/2007. számú határozatában kirótt, Eht. 108. § szerinti „kölségalapúság és a díjak ellenőrizhetősége” kötelezettség vonatkozásában:

Az 1., és 2. sz. érintett piacon jelentős piaci erejűként azonosított szolgáltatókra a DH-26600-25/2007. számú határozatban kirótt, az Eht. 108. § szerinti „kölségalapúság és a díjak ellenőrizhetősége” kötelezettséget az alábbiak szerint

módosítom,

a 3. sz. érintett piacon jelentős piaci erejűként azonosított szolgáltatóra pedig az alábbiak szerint

előírom:

Az 1., 2. és 3. sz. érintett piacon jelentős piaci erejüként azonosított Kötelezett Szolgáltató a jelen határozat rendelkező részének D.1. és D.2. pontjaiban előírt nagykereskedelmi szolgáltatásokat költségalapú díjakon köteles nyújtani. Ezen költségalapú díjakat jelen határozat rendelkező részének jelen pontjában és I. sz. mellékletében meghatározott tartalommal és az ott leírtak szerint a LRIC költségszámítási módszer alkalmazásával köteles kialakítani.

A Kötelezett Szolgáltató a jelen határozat rendelkező részének D.3-D.8. pontjában előírt nagykereskedelmi szolgáltatásokat ugyancsak költségalapú díjakon köteles nyújtani. Ezen költségalapú díjakat a referenciaajánlatokról, hálózati szerződésekről, valamint az ezekkel kapcsolatos eljárások részletes szabályairól szóló 277/2003. (XII. 24.) Korm. rendelet 37. §-ban, valamint jelen határozat rendelkező részének I. számú melléklete F/4. pontjában foglalt szabályok szerint köteles kialakítani.

A *"Nagykereskedelmi hozzáférés a helyhez kötött hálózat (fizikai) infrastruktúrájához (beleértve a részleges vagy teljes átengedést)"* megnevezésű piacon az 1., 2. és 3. sz. érintett piacon jelentős piaci erejüként azonosított Kötelezett Szolgáltató a költségalapú díjakat a jelen határozat közzétételétől számított 30 napon belül köteles az Elnökhöz jóváhagyás végett benyújtani.

A Kötelezett Szolgáltató köteles alátámasztani, bizonyítani az Elnök számára, hogy az általa kiszámított díjak költségalapúak, és azokat a jelen határozat I. sz. mellékletében meghatározott költségszámítási módszertan, illetve a 277/2003. (XII. 24.) Korm. rendelet 37. §-ban foglalt előírások szerint alakította ki.

Amennyiben az 1., 2. és 3. sz. érintett piacon jelentős piaci erejüként azonosított Kötelezett Szolgáltató költségalapú díjai megfelelnek az elektronikus hírközlésre vonatkozó szabályoknak, az Elnök jóváhagyja azokat.

Amennyiben az 1., 2. és 3. sz. érintett piacon jelentős piaci erejüként azonosított Kötelezett Szolgáltató nem nyújtja be az Elnökhöz költségalapú díjait, vagy a benyújtott kérelem hiányos, nem bírálható el, és az Elnök által elrendelt hiánypótlás sem vezetett eredményre, továbbá, ha a Kötelezett Szolgáltató által kialakított díj nem felel meg az elektronikus hírközlésre vonatkozó szabályoknak, az Elnök a Kötelezett Szolgáltató által alkalmazandó díjak tekintetében az Eht. 108. § (5) bekezdésben foglaltak szerint dönt.

Az 1., 2. és 3. sz. érintett piacon jelentős piaci erejüként azonosított Kötelezett Szolgáltató díjának Hatóság általi megállapításához, a költségek ellenőrzésére a Hatóság az Eht 108. § (1) bekezdés c) pontjának megfelelően BU LRIC módszert is felhasználhat.

A jelen pontban kiszabott költségalapúság kötelezettség azon részkötelezettsége, miszerint az 1., 2. és 3. sz. érintett piacon jelentős piaci erejüként azonosított Kötelezett Szolgáltató a költségalapú díjakat a jelen határozat közzétételétől számított 30 napon belül köteles az Elnökhöz jóváhagyás végett benyújtani, a határozat közzétételét követő napon lép hatályba.

Az Elnök által jóváhagyott vagy megállapított díjak jelen határozat közzétételét követő 121. napon lépnek hatályba azzal, hogy az NHH Tanácsa által a DH-3381-5/2009. sz., a DH-3697-2/2009. sz. és a DH-5636-30/2008. sz. határozatokban jóváhagyott vagy megállapított díjakat az 1., 2. és 3. sz. érintett piacon jelentős piaci erejüként azonosított Kötelezett Szolgáltató köteles a határozat közzétételétől számított 120. napig alkalmazni (költségalapúság kötelezettség díjak alkalmazására vonatkozó részkötelezettsége).

D) A Tanács DH-26600-25/2007. számú határozatában kirótt, Eht. 106. § szerinti „hozzáférréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettségek” vonatkozásában:

Az 1. és 2. sz. érintett piacon jelentős piaci erejüként azonosított szolgáltatókra a DH-26600-25/2007. számú határozatban kirótt „hozzáférréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettségeket” – a D.9 pontban foglaltak tekintetében az Eht. 107. §-ban „a közös eszközhasználat és helymegosztás különös szabályai”-ra vonatkozó előírásokra is tekintettel – az alábbiak szerint

módosítom,

a 3. sz. érintett piacon jelentős piaci erejüként azonosított szolgáltatóra pedig az alábbiak szerint

előírom:

D.1. Fémes hurkok és alhurkok nagykereskedelmi átengedése

A DH-26600-25/2007. számú határozat I. c) "Eht. 106. § szerinti „hozzáférréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettségek” módosítása" pontjában az 1. és 2. sz. érintett piacon jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatóra előírt, a fémes hurkok és alhurkok nagykereskedelmi átengedése (beleértve a részleges átengedést is) szélessávú és beszédcélú szolgáltatások nyújtása céljából nagykereskedelmi szolgáltatásra vonatkozó kötelezettségeknek a Kötelezett Szolgáltatók kötelesek továbbra is eleget tenni, a 3. sz. érintett piacon jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató pedig köteles eleget tenni a DH-26600-25/2007. számú határozat I. c) "Eht. 106. § szerinti „hozzáférréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettségek” módosítása" a fémes hurkok és alhurkok nagykereskedelmi átengedése (beleértve a részleges átengedést is) szélessávú és beszédcélú szolgáltatások nyújtása céljából nagykereskedelmi szolgáltatás tárgyában előírt kötelezettségeknek.

D.2. Újgenerációs hozzáférrési hálózatok előfizetői szakaszainak és újgenerációs hozzáférrési hurkainak teljes és részleges átengedése beszéd- vagy szélessávú szolgáltatás nyújtása céljából

A Kötelezett Szolgáltató köteles az újgenerációs hozzáférrési hálózatai előfizetői szakaszainak teljes és részleges átengedésére beszéd- vagy szélessávú szolgáltatás nyújtása céljából (a továbbiakban: előfizetői szakasz teljes és részleges átengedése), valamint a szolgáltatás igénybevételehez szükséges meghatározott hálózati elemekhez, szolgáltatásokhoz való hozzáférrés és a kapcsolódó közös eszközhasználat biztosítására az erre vonatkozó igény esetén.

A kötelezettség a Kötelezett Szolgáltató tulajdonában lévő újgenerációs hozzáférrési hálózatok előfizetői szakaszaira vonatkozik, függetlenül a hálózat felépítésétől, az alkalmazott technológiától, kivéve a koaxiális kábelben végződő kábeltelevíziós hozzáférrési hálózatok előfizetői szakaszait.

Az előfizetői szakaszokra vonatkozó átengedési kötelezettség az újgenerációs hozzáférrési hálózatok előfizetői szakaszának kialakítása céljából telepített, használaton kívüli kábelek átengedésére is vonatkozik – kivéve a koaxiális kábelben végződő kábeltelevíziós hálózatok kábeleit – amennyiben az átengedést a Jogosult Szolgáltató előfizetői szakasz kialakítása céljából igényli és az átengedett kábellel biztosítható az előfizetői aggregációs pont és az előfizető ingatlana közötti összeköttetés. A Kötelezett Szolgáltató köteles az előfizetői aggregációs pontban átengedni a kábelt a Jogosult Szolgáltató számára, az előfizetői szakasz átengedésével megegyező módon. Amennyiben a használaton kívüli kábel nincs csatlakoztatva az előfizetői hozzáférrési ponton, akkor a Kötelezett Szolgáltató köteles az átengedett kábelt az

előfizetői hozzáférési ponton végződten, vagy lehetővé tenni, hogy a kábel végződését a Jogosult Szolgáltató elvégezhesse.

A Kötelezett Szolgáltató köteles az FTTH pont-pont hálózata, valamint FTTH PON hálózata újgenerációs hozzáférési hurkainak teljes és részleges átengedésére beszéd- vagy szélessávú szolgáltatás nyújtása céljából, valamint a szolgáltatás igénybevételéhez szükséges meghatározott hálózati elemekhez, szolgáltatásokhoz való hozzáférés és a kapcsolódó közös eszközhasználat biztosítására az erre vonatkozó igény esetén.

Amennyiben a Kötelezett Szolgáltató álláspontja szerint a hálózatában alkalmazott technológia sajátosságai következtében

- valamely típusú³ előfizetői szakaszainak teljes, vagy részleges átengedése, vagy
- az FTTH pont-pont, vagy FTTH PON hálózatában az újgenerációs hozzáférési hurkok teljes vagy részleges átengedése

objektív műszaki okok miatt nem megvalósítható, akkor az erre vonatkozó álláspontja kifejtését, részletes műszaki indokolással együtt a referenciaajánlatához csatolt, Eht. 58. § (2) bekezdés szerinti dokumentumban köteles az Elnökhöz benyújtani.

Amennyiben a Kötelezett Szolgáltató által benyújtott dokumentumban foglaltaknak az Elnök helyt ad, az érintett hálózat esetében az előfizetői szakaszok, illetve az újgenerációs hozzáférési hurkok teljes, illetve részleges átengedését a Kötelezett Szolgáltatónak a rendelkező rész A) pontja szerinti referenciaajánlatban nem kell megajánlania, az átengedés feltételeit nem kell kidolgoznia.

Amennyiben a műszaki feltételek változása a későbbiekben lehetővé teszi az érintett hálózat esetében az előfizetői szakaszok, illetve az újgenerációs hozzáférési hurkok teljes, vagy részleges átengedését, a Kötelezett Szolgáltatónak az előfizetői szakaszok, illetve az újgenerációs hozzáférési hurkok átengedését biztosítania kell és ennek feltételeit referenciaajánlatában nyilvánosságra kell hoznia. Ennek érdekében a Hatóság kötelezheti a Kötelezett Szolgáltatót hozzáférési referenciaajánlatának az Eht. 60. §-a szerint módosítására, illetve az Eht. 59. § (8) bekezdése alapján hivatalból módosíthatja azt.

A hozzáférési kötelezettség teljesítése során a jelen rendelkező rész D) pontja által nem érintett kérdésekben a Kötelezett Szolgáltató köteles megfelelni a referenciaajánlatokról, hálózati szerződésekről, valamint az ezekkel kapcsolatos eljárások részletes szabályairól szóló 277/2003. (XII. 24.) Korm. rendelet (a továbbiakban: **Hszr.**) előírásainak, azzal az eltéréssel és kiegészítéssel, hogy a DH-26600-25/2007. számú határozatban a "c) A Tanács DH-664-177/2005. számú határozatában kirótt, Eht. 106. § szerinti „hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettségek” módosítása" pont alatti (i) – (xi) pontok az újgenerációs hozzáférési hálózatok előfizetői szakaszainak teljes és részleges átengedésére, valamint az FTTH pont-pont és FTTH PON hálózatok újgenerációs hozzáférési hurkainak teljes és részleges átengedésére is alkalmazandóak.

Ennek a Kötelezett Szolgáltató úgy köteles megfelelni, hogy a Hszr., illetve a DH-26600-25/2007. számú határozat idézett pontjainak helyi hurok átengedésre alkalmazható rendelkezései az előfizetői szakaszok, illetve az újgenerációs hozzáférési hurkok átengedésére is alkalmazandóak, azzal, hogy a rendelkezésekben helyi hurok helyett előfizetői szakasz, illetve újgenerációs hozzáférési hurok értendő, továbbá a réz érpáras hozzáférési hálózatok technológiájára vonatkozó kitételek helyett ezeknek az újgenerációs hozzáférési hálózatokra értelmezhető funkcionális megfelelői értendőek.

---

³ Az előfizetői szakasz típusát az előfizetői szakaszon a hálózati összeköttetést biztosító kábel típusa (például fémvezetős kábelnél koaxiális, UTP, STP, fényvezetős kábelnél mono- vagy multimódusú, stb.) és az alkalmazott átviteli technológia határozza meg

Az előrendelési eljárás keretében a Kötelezett Szolgáltató köteles a Jogosult Szolgáltató számára hozzáférhetővé tenni a meghatározott területen megvalósítandó előfizetői szakasz, illetve FTTH újgenerációs hozzáférési hurok átengedéshez szükséges hálózati alapinformációkat, amely tartalmazza térkép formájában a hozzáférési aggregációs pontok és az ezekhez tartozó előfizetői aggregációs pontok elhelyezkedését, valamint a hozzáférési aggregációs pontokhoz kapcsolódó újgenerációs hozzáférési hurkok, illetve az egyes előfizetői aggregációs pontokhoz kapcsolódó előfizetői szakaszok számát, az előfizetői szakaszok típusának megjelölésével, valamint a hozzáférési aggregációs pontok, illetve az ezekhez tartozó egyes előfizetői aggregációs pontok által lefedett területeket, utca és házszám szerinti bontásban.

Az előfizetői szakasz, illetve az újgenerációs hozzáférési hurok átengedésére vonatkozó jogosulti igény Kötelezett Szolgáltató részéről objektív műszaki okokra való hivatkozással történő elutasítása esetén a Jogosult Szolgáltató a Hszr. 29. §-ának értelemszerű alkalmazásával lefolytatott vizsgálat eredményeképpen jogvitás eljárást kezdeményezhet a Hatóságnál.

D.3. Többletszál telepítésére és átengedésére vonatkozó kötelezés

A Kötelezett Szolgáltató újgenerációs hozzáférési hálózatfejlesztése során a Jogosult Szolgáltató részéről felmerülő igény esetén köteles többletszál-telepítés formájában hozzáférést biztosítani a Jogosult Szolgáltató számára.

Az előzetes jogosulti igénybejelentéshez kötött többletszál-telepítési kötelezettség keretében a Kötelezett Szolgáltató az előfizetőig tartó teljes hozzáférési hálózati szakaszon, vagy a Jogosult Szolgáltató igényének megfelelően annak egy részére köteles biztosítani a hozzáférést a többletszálhoz a Jogosult Szolgáltatónak.

A Kötelezett Szolgáltató köteles újgenerációs hozzáférési hálózatfejlesztési terveit 6 hónappal a tényleges hálózatfejlesztést megelőzően honlapján közzétenni, és folyamatosan frissíteni újgenerációs hozzáférési hálózatfejlesztési terveit, és az utolsó frissítés dátumát feltüntetni annak érdekében, hogy a Jogosult Szolgáltató számára a hozzáférés biztosított legyen az általa előzetesen igényelt szálak erejéig.

A Jogosult Szolgáltató a többletszál telepítésére vonatkozó igénybejelentését a tényleges hálózatfejlesztést 3 hónappal megelőző időpontig teheti meg. A Kötelezett Szolgáltató többletszál-telepítési kötelezettsége a fejlesztés előtt 3 hónappal bezárólag megadott jogosulti igénybejelentések esetében áll fenn. A fenti határidőn túli jogosulti igénybejelentéseket a Kötelezett Szolgáltató nem köteles befogadni.

A honlapon történő közzététel tartalmi jellemzőit illetően a Kötelezett Szolgáltatónak a jelen határozat rendelkező rész a) pontjában foglalt az alábbi minimum tartalmi követelménynek kell megfelelnie.

- közzé kell tennie térkép formájában a hozzáférési aggregációs pontok és a hozzáférési aggregációs pontok ellátási területére eső köztes elérési pontok elhelyezkedését;
- a rendezőkre (elérési pontokra) bekötött előfizetői hozzáférések számát;
- az átadó rendezőmodulok rendelkezésre állását, illetve elhelyezési lehetőségét és a lefedett területeket; beleértve azt is, hogy az adott hozzáférési aggregációs pont, illetve köztes elérési pont mely területeket (utca és házszám szerinti bontásban) látja el.

A Jogosult Szolgáltató igénybejelentése akkor tekinthető a Kötelezett Szolgáltató által tudomásul vettnek, befogadottnak, ha azt a Kötelezett Szolgáltató írásban visszaigazolta. A Kötelezett Szolgáltató az igénybejelentést köteles 5 munkanapon belül visszaigazolni.

A Kötelezett Szolgáltató által visszaigazolt igénybejelentés birtokában a Jogosult Szolgáltató kezdeményezheti hálózatfejlesztési szerződés létesítését. A hálózatfejlesztési szerződés az Eht. 88. §-a szerinti hálózati szerződésnek minősül, a szerződésre az ott foglalt rendelkezéseket értelemszerűen alkalmazni kell.

A Jogosult Szolgáltatóval megkötendő hálózatfejlesztési szerződés feltételeit a Kötelezett Szolgáltató köteles megajánlani, és a hozzáférési referenciaajánlatába az I. A) pont I) alpont szerinti feltételeket belefoglalni. A szerződéskötési eljárásra az alábbiak alkalmazandók:

- A Kötelezett Szolgáltató és a Jogosult Szolgáltató közötti hálózatfejlesztési szerződést az igénybejelentés visszaigazolásának időpontjától számított 20 napon belül meg kell kötni.

Nem számít bele a szerződéskötésre meghatározott határidőbe a pótlólagos adatközlésre vonatkozó felhívás elküldésének és a felhívás teljesítésének napja közötti idő, amennyiben a Kötelezett Szolgáltató a Jogosult Szolgáltatót a szerződéskötésre vonatkozó kezdeményezésének olyan adatokkal vagy dokumentumokkal való kiegészítésére hívja fel, mely nélkül a Kötelezett Szolgáltató a hálózatfejlesztési szerződés megkötéséről nem tud nyilatkozni.

- A hálózatfejlesztési szerződésben foglalt minőségi mutatók és az építési határidők be nem tartása esetén a Kötelezett Szolgáltató a Jogosult Szolgáltatónak köteles kötbért fizetni. A kötbér mértékének - az Eht. 88.§ (6) bekezdésében foglalt rendelkezést is figyelembe véve - arányosnak kell lennie a minőségi mutató, illetve az építési határidők be nem tartása következtében a Jogosult Szolgáltató vagyonában felmerülő kárral és a Jogosult Szolgáltatót ért nem vagyoni kárral.

A hozzáférés általános feltételeire vonatkozóan előírom, hogy a Kötelezett Szolgáltatónak egy adott többlépcsős telepítésre vonatkozó jogosulti kérelem elutasítását írásban meg kell indokolnia.

A jogosulti igény Kötelezett Szolgáltató részéről objektív műszaki okokra való hivatkozással történő elutasítása esetén a Jogosult Szolgáltató a Hszr. 29. §-ának értelemszerű alkalmazásával lefolytatott vizsgálat eredményeképpen jogvitás eljárást kezdeményezhet a Hatóságnál.

Az előzetes jogosulti igénybejelentés (előrendelés) alapján igényelt többlépcsős-kapacitás létesítését - újgenerációs hozzáférési hálózatfejlesztése keretében - a Kötelezett Szolgáltató valósítja meg. A beruházás elkészültét követően a Jogosult Szolgáltató az általa megadott igénybejelentés alapján a Kötelezett Szolgáltató által létesített optikai szálakat a beruházás megvalósulását követően bérleti szerződés keretében veszi igénybe.

A bérleti díj számítási módját a „költségalapúság és a díjak ellenőrizhetősége” kötelezettsége keretében előírtaknak megfelelően kell meghatározni.

A hálózatfejlesztési szerződésben - a Kötelezett Szolgáltató referenciaajánlatában foglaltaknak megfelelően - a Jogosult Szolgáltató és a Kötelezett Szolgáltató köteles külön megállapodni arról, hogy mekkora maximális alsó eltérés lehet az előzetesen igényelt optikai szálak száma és a ténylegesen bérbe vett optikai szálak száma között. Abban az esetben, ha a Jogosult szolgáltató az általa igényelt optikai szálakat a szerződésben megállapított megengedett maximális alsó eltérést meghaladó mértékben nem veszi át bérlet formájában, akkor a referenciaajánlatban meghatározott kötbérezési feltételek irányadóak.

A Kötelezett Szolgáltató köteles biztosítani a Jogosult Szolgáltató számára keretszerződés kötésének lehetőségét is, azzal, hogy a Jogosult Szolgáltató választása szerint kezdeményezheti keretszerződés vagy a többlépcsős átengedésére vonatkozó egyedi szerződés megkötését.

A telepített újgenerációs hozzáférési hurok minőségi paramétereit illetően a Kötelezett Szolgáltató legalább az alábbiakat köteles átadni:

- a telepített újgenerációs hozzáférési hurokban vagy annak előfizetői szakaszán alkalmazott kábel és fényvezető szál típusa, jellemzői, gyártója,
- az újgenerációs hozzáférési hurok vagy annak előfizetői szakaszának hossza,
- a beiktatási csillapítás.

A Jogosult Szolgáltató által a Kötelezett Szolgáltató részére küldött hibabejelentés esetén a Kötelezett Szolgáltatónak az előzetes hibaelhatárolással és a hibaelhárítással kapcsolatos kötelezettsége csak akkor kezdődik el, amikor a Jogosult Szolgáltató nyilatkozik arról, hogy a sajátoldali hibát már kizárta. A hibaelhárítási, hibabehatárolási kötelezettség megoszlását a felelősségi határpontok jelölik ki. A felelősségi határpontokat a Kötelezett Szolgáltatók és a Jogosult Szolgáltató a hozzáférés specifikumainak megfelelően közösen állapítják meg.

A Kötelezett Szolgáltató csak bankgaranciával rendelkező Jogosult szolgáltatóval köteles a hálózatfejlesztési szerződést megkötni. A bankgarancia összegének számítási módját és felülvizsgálatának szabályait részleteiben a hozzáférési referenciaajánlat szabályozza.

A többlétszál-telepítési kötelezettség keretében a Kötelezett Szolgáltató újgenerációs hozzáférési hálózatfejlesztési terveinek közzétételével, valamint a hálózatfejlesztési szerződés tartalmával kapcsolatban előírt átláthatósági szabályokat jelen határozat I. A) pontja tartalmazza.

D.4. Kábelhely megosztás és sötétszál átengedés előfizetői hozzáférési hálózati szakasz kiépítése céljából

Amennyiben a jelen rendelkező rész D.1.-D.2. pontjaiban foglalt helyi hurok átengedési, előfizetői szakasz, illetve újgenerációs hozzáférési hurok átengedési kötelezettségek teljesítésére irányuló jogosulti igény műszaki okok miatt nem megvalósítható, beleértve azt az esetet is, ha az adott típusú⁴ újgenerációs hozzáférési hurok, vagy előfizetői szakasz átengedését a Kötelezett Szolgáltató műszaki okok miatt nem ajánlotta meg a referenciaajánlatában, vagy a Jogosult Szolgáltató által igényelt típusú – az átengedési kötelezettség alá tartozó – helyi hurok, előfizetői szakasz, újgenerációs hozzáférési hurok helyett a Kötelezett Szolgáltató az adott helyszínen más típusú helyi hurok, előfizetői szakasz, újgenerációs hozzáférési hurok átengedését tudja biztosítani, akkor kábelhely rendelkezésre állása esetén a Kötelezett Szolgáltató a Jogosult Szolgáltató erre vonatkozó igénye esetén köteles kábelhely megosztást nyújtani annak érdekében, hogy a Jogosult Szolgáltató az általa választott technológiájú, beszéd- vagy szélessávú szolgáltatás nyújtását biztosító előfizetői hozzáférési hálózati szakaszait kiépíthesse. A Kötelezett Szolgáltató ugyanakkor nem köteles kábelhely megosztást nyújtani, amennyiben a Jogosult Szolgáltató azt koaxiális kábelben végződő kábeltelevíziós hálózatok előfizetői hozzáférési hálózati szakaszainak kiépítésére kívánja felhasználni.

A kábelhely megosztást a Kötelezett Szolgáltató a Jogosult Szolgáltató előfizetői hozzáférési hálózati szakaszának kiépítése céljából, az előfizetői hozzáférési pont és a Kötelezett Szolgáltató kábelhely-hálózatának az előfizetői hozzáférési ponttól legfeljebb 25 km távolságban lévő, a Jogosult Szolgáltató által meghatározott pontja között köteles nyújtani, a távolságot a Kötelezett Szolgáltató kábelhely-hálózatának az adott pontig vezető legrövidebb felhasználható nyomvonala alapján számítja.

Amennyiben a Jogosult Szolgáltató által az előzőekben meghatározott feltételekkel összhangban igényelt kábelhely megosztás objektív műszaki okok miatt nem megvalósítható és a Kötelezett Szolgáltató rendelkezik olyan sötétszállal, amely az általa nyújtott

⁴ Az újgenerációs hozzáférési hurok, illetve az előfizetői szakasz típusát a hálózati összeköttetést biztosító kábelek típusa (például fémvezetős kábelnél koaxiális, UTP, STP, fényvezetős kábelnél mono- vagy multimódusú, stb.) és az alkalmazott átviteli technológia határozza meg.

szolgáltatásokhoz, vagy az előrelátható szolgáltatás-fejlesztési igényeihez nem szükséges, akkor a Kötelezett Szolgáltató köteles az adott szakaszon sötétszál átengedést biztosítani a Jogosult Szolgáltató számára az előfizetői hozzáférés kiépítése céljából.

A kábelhely megosztásra, illetve a sötétszál átengedésre vonatkozó jogosulti igény Kötelezett Szolgáltató részéről objektív műszaki okokra való hivatkozással történő elutasítása esetén a Jogosult Szolgáltató a Hszr. 29. §-ának értelemszerű alkalmazásával lefolytatott vizsgálat eredményeképpen jogvitás eljárást kezdeményezhet a Hatóságnál.

D.5. Felhordó hálózati szolgáltatások biztosítása

A Kötelezett Szolgáltató köteles a Jogosult Szolgáltató által igénybe vett, a jelen rendelkező rész D.1.-D.4. pontjaiban foglalt hozzáférési és átengedési alapszolgáltatások (helyi hurok átengedése, előfizetői szakasz átengedése, újgenerációs hozzáférési hurok átengedése, többlétszál telepítése és átengedése, kábelhely megosztás, vagy sötétszál átengedés előfizetői hozzáférési hálózati szakasz kiépítése céljából) nyújtásához kapcsolódóan a következő felhordó hálózati szolgáltatásokat nyújtani kiegészítő szolgáltatásként a Jogosult Szolgáltató számára, a Jogosult Szolgáltató erre vonatkozó igénye esetén, meghatározott pontok között, kivéve, ha a szolgáltatás nyújtása objektív műszaki okok miatt nem lehetséges:

- kábelhely megosztás, amelynek keretében a Kötelezett Szolgáltató a tulajdonában lévő kábelhely infrastruktúra meghatározott szakaszain biztosítja a Jogosult Szolgáltató elektronikus hírközlő kábeleinek elhelyezését és azoknak a Jogosult Szolgáltató általi használatát,
- sötétszál átengedés, amelynek keretében a Kötelezett Szolgáltató a tulajdonában lévő sötétszál használatát átengedi a Jogosult Szolgáltató számára,
- hullámhossz átengedés, amelynek keretében a Kötelezett Szolgáltató az optikai szál átviteli kapacitásának egy részét átengedi a Jogosult Szolgáltató számára a vivő fényhullámok spektrumának megosztása útján,
- átviteli kapacitás biztosítása, amelynek keretében a Kötelezett Szolgáltató a hírközlő hálózata kapacitását vagy annak egy részét a Jogosult Szolgáltató rendelkezésére bocsátja adott végpontok között.

A felhordó hálózati szolgáltatásokat a Kötelezett Szolgáltató a következő hálózati szakaszokra kiterjedően köteles nyújtani:

- a rendelkező rész D.1.-D.3. pontjaiban előírt alapszolgáltatások nagykereskedelmi hozzáférési pontja és a Kötelezett Szolgáltató adott földrajzi területet ellátó központja (hozzáférési aggregációs pontja) között, ha a nagykereskedelmi hozzáférési pont a Kötelezett Szolgáltató hozzáférési hálózatának valamely köztes pontján helyezkedik el és a központban (hozzáférési aggregációs pontban) a Jogosult Szolgáltató helymegosztással rendelkezik, vagy ott helymegosztást igényel,
- a rendelkező rész D.1.-D.3. pontjaiban előírt alapszolgáltatások nagykereskedelmi hozzáférési pontja és a Kötelezett Szolgáltató hálózatának legfeljebb 25 km távolságban lévő, a Jogosult Szolgáltató által meghatározott pontja között, ha a nagykereskedelmi hozzáférési pont a Kötelezett Szolgáltató hozzáférési hálózatának valamely köztes pontján helyezkedik el, a 25 km-es távolságot a Kötelezett Szolgáltató hálózatának az adott pontig vezető legrövidebb felhasználható nyomvonala alapján számítva,
- a Kötelezett Szolgáltató központja (hozzáférési aggregációs pontja) és a Kötelezett Szolgáltató hálózatának legfeljebb 25 km távolságban lévő, a Jogosult Szolgáltató által meghatározott pontja között, ha a központban (hozzáférési aggregációs pontban) a Jogosult Szolgáltató helymegosztással rendelkezik, vagy ott helymegosztást igényel, a távolságot a Kötelezett Szolgáltató hálózatának az adott pontig vezető legrövidebb felhasználható nyomvonala alapján számítva.

A felhordó hálózati szolgáltatásokat kiszolgáló hírközlési összeköttetések (átviteli utak) az előfizetői hozzáférési pont felőli végpontjukon a rendelkező rész D.1-D.4. pontjaiban meghatározott átengedési és hozzáférési szolgáltatások nyújtásához a Kötelezett Szolgáltató hálózatához, a Jogosult Szolgáltató hálózata felőli végpontjukon pedig a Jogosult Szolgáltató hálózatához kapcsolódnak. Az ehhez szükséges hálózati összeköttetések kialakítását a Kötelezett Szolgáltató a jelen határozatban előírt keretek között köteles lehetővé tenni, illetve az összeköttetések kialakításában a szükséges mértékben közreműködni.

A Kötelezett Szolgáltató az e pontban meghatározott felhordó hálózati szolgáltatások közül a Jogosult Szolgáltató által kiválasztott szolgáltatást köteles nyújtani, amennyiben ez az adott hálózati szakaszon nem ütközik objektív műszaki akadályokba. Amennyiben a Jogosult Szolgáltató által választott szolgáltatás nyújtása objektív műszaki okok miatt nem megvalósítható, a Kötelezett Szolgáltató erről köteles a Jogosult Szolgáltatót tájékoztatni. A Kötelezett Szolgáltató a Jogosult Szolgáltató erre vonatkozó igénye esetén köteles megvizsgálni, hogy a Jogosult Szolgáltató által meghatározott pontok között másik felhordó hálózati szolgáltatással, vagy a szolgáltatások valamely kombinációjával megvalósítható-e az összeköttetés és a vizsgálat eredményéről a Jogosult Szolgáltatót tájékoztatni.

A jogosulti igény Kötelezett Szolgáltató részéről objektív műszaki okokra való hivatkozással történő elutasítása esetén a Jogosult Szolgáltató a Hszr. 29. §-ának értelemszerű alkalmazásával lefolytatott vizsgálat eredményeképpen jogvitás eljárást kezdeményezhet a Hatóságnál.

A Kötelezett Szolgáltató az e pontban meghatározott felhordó hálózati szolgáltatások nyújtásának feltételeit a rendelkező rész A) pontja szerinti referenciaajánlatában köteles meghatározni.

D.6. A kábelhely megosztás különös szabályai

- a) A Kötelezett Szolgáltató a Jogosult Szolgáltató erre vonatkozó igénybejelentése esetén köteles az igénybejelentésben meghatározott földrajzi helyen elhelyezkedő kábelhely infrastruktúrájára vonatkozóan az igényelt kábelhely megosztás megvalósíthatóságával kapcsolatos információkat megadni nyilvántartásai alapján. A Jogosult Szolgáltató igénybejelentésében meghatározott földrajzi hely lehet két földrajzi pontot összekötő szakasz, vagy a határvonalával meghatározott terület, amely megfelel a kábelhely megosztási kötelezettség jelen rendelkező rész D.4 és D.5. pontjaiban meghatározott kiterjedésének.

A tájékoztatásnak ki kell terjednie a kábelhely infrastruktúra földrajzi elhelyezkedésére, a lehetséges hozzáférési pontok meghatározására és az infrastruktúrát alkotó különböző elemek műszaki jellemzőire. Amennyiben a Kötelezett Szolgáltató nyilvántartásaiban rendelkezésre áll, a kábelhelyen rendelkezésre álló férőhelyre vonatkozó adatokat is meg kell adni. Az információkat a Kötelezett Szolgáltató legkésőbb a Jogosult Szolgáltató igénybejelentésétől számított 5 munkanapon belül köteles megadni a Jogosult Szolgáltató részére.

- b) A Kötelezett Szolgáltató a tudomására jutó információk alapján köteles folyamatosan aktualizálni nyilvántartásaiban a kábelhely infrastruktúra megoszthatóságát befolyásoló adatokat, így ezek között a szabad férőhelyre vonatkozó információkat, különösen abban az esetben, ha a Kötelezett Szolgáltató vagy a hozzáférés más igénylője hálózatépítést hajt végre a kábelhely infrastruktúra felhasználásával.

- c) Amennyiben a Kötelezett Szolgáltató nyilvántartásaiban rendelkezésre álló információkból nem állapítható meg, hogy a kábelhely megosztás megvalósítható-e, vagy a Jogosult Szolgáltató vitatja az igény elutasítását, a Jogosult Szolgáltató erre irányuló igénye esetében a Kötelezett Szolgáltató helyszíni megvalósíthatósági

vizsgálatot végez, amelynek eredményeképpen a Jogosult Szolgáltató által kért kábelhely megosztás megvalósíthatóságának lehetőségét, a megvalósítás módját megállapítja.

A kábelhely megosztást megakadályozó okok a következők lehetnek:

- nincs szabad férőhely, és az a g) pontban meghatározott kábelek eltávolításával sem biztosítható,
- van üres férőhely az alépitményben, de az nem átjárható.

A Kötelezett Szolgáltató a Jogosult Szolgáltató erre irányuló igénye esetén köteles lehetővé tenni a Jogosult Szolgáltató helyszíni vizsgálat során való jelenlétét, illetve független szakértő bevonását a helyszíni vizsgálatba. A Kötelezett Szolgáltató a Jogosult Szolgáltató erre vonatkozó igénybejelentésétől számított legkésőbb 15 munkanapon belül köteles elvégezni a megvalósíthatósági vizsgálatot és értesíteni a Jogosult Szolgáltatót ennek eredményéről.

- d) Amennyiben a Jogosult Szolgáltató eredeti igénymegjelölésében meghatározott földrajzi pontok között nem lehetséges a kábelhely megosztás, akkor a Kötelezett Szolgáltató a Jogosult Szolgáltató erre vonatkozó igénymegjelölése alapján köteles alternatív nyomvonalat felajánlani a kábelhely megosztásra.
- e) A kábelhely megosztásra vonatkozó igényt a Kötelezett Szolgáltató csak objektív műszaki okok alapján utasíthatja el, amelyeket a Jogosult Szolgáltató számára részletesen ismertetni köteles.
A jogosulti igény Kötelezett Szolgáltató részéről objektív műszaki okokra való hivatkozással történő elutasítása esetén, a c) pontban leírt eljáráson túlmenően a Jogosult Szolgáltató a Hszr. 29. §-ának értelemszerű alkalmazásával lefolytatott vizsgálat eredményeképpen jogvitás eljárást kezdeményezhet a Hatóságnál.
- f) A Kötelezett Szolgáltató köteles elvégezni a Jogosult Szolgáltató kábeleinek a kábelhely megosztás tárgyát képező alépitményekben, oszlopokon való elhelyezéséhez, üzembe helyezéséhez, üzemeltetéséhez, hibaelhárításához, eltávolításához a Kötelezett Szolgáltató kábelhely-infrastruktúrájának és kapcsolódó létesítményeinek határain belül elvégzendő tevékenységeket. A Kötelezett Szolgáltatónak lehetővé kell tennie a Jogosult Szolgáltató számára, hogy a fenti tevékenységeket saját maga is elvégezhesse, amennyiben azzal a Kötelezett Szolgáltató hálózatának épségét, egységét, annak működését nem veszélyezteti, indokolt esetben a Kötelezett Szolgáltató által biztosított felügyelet mellett.
- g) Amennyiben a kábelhely megosztás szabad férőhely hiánya miatt nem megvalósítható, a Kötelezett Szolgáltató a helyszíni megvalósíthatósági vizsgálat során köteles megvizsgálni, hogy az adott kábelhely szakaszon vannak-e olyan, a Kötelezett Szolgáltató, vagy más szolgáltató tulajdonában lévő, használaton kívüli kábelek, amelyek az adott szolgáltató által nyújtott szolgáltatásokhoz, vagy az előrelátható szolgáltatás-fejlesztési igényeinek megvalósításához nem szükségesek és akadályozzák a (további) kábelhely megosztást. Abban az esetben, ha vannak ilyen kábelek és ezek eltávolításával az igényelt kábelhely megosztáshoz szükséges férőhely biztosítható, akkor ezeket a kábeleket a Kötelezett Szolgáltató a Jogosult Szolgáltató erre vonatkozó igénybejelentése esetén köteles eltávolítani, vagy a kábelek eltávolítását a tulajdonos szolgáltató számára biztosítani az igény bejelentésétől számított 15 munkanapon belül, amennyiben az eltávolítás fizikailag megvalósítható és a hálózat épségét, egységét, működését nem veszélyezteti. A kábelek eltávolításának költsége a kábelek tulajdonosát terheli. Az eltávolítást a Kötelezett Szolgáltató végezheti, illetve azt a kábel tulajdonjogával rendelkező szolgáltató számára is lehetővé kell tennie, amennyiben azzal a Kötelezett Szolgáltató hálózatának épségét, egységét, annak működését nem veszélyezteti, indokolt esetben a Kötelezett Szolgáltató által biztosított felügyelet mellett.

- h) A Kötelezett Szolgáltató tartalékként fenntarthat üres kábelhelyet, amelyre a kábelhely megosztási kötelezettség nem vonatkozik. A tartalékként fenntartható üres kábelhely nem lehet nagyobb, mint az adott kábelhely szakasz teljes férőhely kapacitásának 20%-a. Alépítmények esetében, ha az adott alépítmény szakaszon⁵ az alépítményben elhelyezkedő minden üres kábelvezető cső férőhely kapacitása meghaladja az alépítmény szakasz teljes férőhely kapacitásának 20%-át, akkor a legkisebb férőhely kapacitású üres kábelvezető cső tartható fenn tartalékként. Az alkalmazott tartalék mértékét a Kötelezett Szolgáltató a rendelkező rész A) pontja szerinti referenciaajánlatában köteles közzétenni.
- i) A kábelhely megosztási kötelezettség a saját tulajdonú kábelhelyek tekintetében terheli a Kötelezett Szolgáltatót. Amennyiben a szolgáltatás nyújtásához szükséges valamely kábelhely szakasz nem a Kötelezett Szolgáltató tulajdona, de azt használja, vagy azzal kapcsolatban egyéb jogokkal rendelkezik, akkor szabad kábelhely megléte esetén nem akadályozhatja meg azt, hogy a Jogosult Szolgáltató kábelhely megosztást vegyen igénybe, továbbá a kábelhely megosztás megvalósíthatóságához szükséges mértékben közre kell működnie a kábelhely megosztás megvalósításában.
- j) Abban az esetben, ha megállapítást nyer, hogy a kábelhely megosztás objektív műszaki okok miatt nem megvalósítható és a Jogosult Szolgáltató a Kötelezett Szolgáltatóval közösen részt vett a kábelhely megosztás megvalósíthatósági vizsgálatban, akkor a vizsgálattal kapcsolatban a Kötelezett Szolgáltató nem számíthat fel díjat a Jogosult Szolgáltató felé.

Amennyiben a kábelhely megosztás megvalósíthatósága megállapítást nyer és a Jogosult Szolgáltató az ettől számított 6 hónapon belül igénybe veszi a kábelhely megosztást, akkor a Kötelezett Szolgáltató az a) pont szerinti, nyilvántartásokból való információszolgáltatással és a c) pont szerinti helyszíni megvalósíthatósági vizsgálattal kapcsolatban felszámított díjakat a kábelhely megosztás bérleti díjában jóváírja, oly módon, hogy kábelhely bérleti díjat a Kötelezett Szolgáltató csak a bérleti díj a) és c) pont szerinti díjakat meghaladó részére számíthat fel a Jogosult Szolgáltató felé.

D.7. További kiegészítő szolgáltatások

A jelen rendelkező rész D.1.-D.6. pontjaiban meghatározott szolgáltatásokhoz kapcsolódóan a Kötelezett Szolgáltató a Hszr.-ben meghatározott kiegészítő szolgáltatásokon felül köteles mindazokat a kiegészítő szolgáltatásokat nyújtani, amelyek szükségesek a D.1.-D.6. pontokban meghatározott hozzáférési szolgáltatások Jogosult Szolgáltató általi igénybevételéhez.

Ilyen kiegészítő szolgáltatások lehetnek többek között:

- információszolgáltatás nyilvántartási rendszerekből, illetve helyszíni felmérés alapján,
- a Jogosult Szolgáltató kábeleinek telepítése átengedett kábelhelyre (alépítménybe, oszlopsorra stb.), a kábelek eltávolítása,
- a Kötelezett Szolgáltató és a Jogosult Szolgáltató kábeleik, berendezései közötti hálózati összeköttetés kiépítése (az alkalmazott technológiától függően például összekötő kábel biztosításával, rendezőre való kifejtéssel, optikai szál hegesztésével, vagy csatlakoztatásával) a rendelkező rész D.1.-D.6. pontjaiban meghatározott szolgáltatások igénybevételének helyszínén, az ehhez szükséges helymegosztás biztosításával,
- szakfelügyelet biztosítása a Jogosult Szolgáltató által igénybevett nagykereskedelmi szolgáltatásokhoz kapcsolódóan a Jogosult Szolgáltató által végzett hálózatépítési és hálózatüzemeltetési tevékenységekhez.

Amennyiben a Jogosult Szolgáltató is képes a kiegészítő szolgáltatások körébe tartozó tevékenységek elvégzésére anélkül, hogy az a Kötelezett Szolgáltató hálózatának épségét,

---

⁵ Alépítmény szakasz: két megszakító létesítmény (kábelakna) közötti szakasz.

egységét, működését veszélyeztetné, akkor a Kötelezett Szolgáltató köteles lehetővé tenni a Jogosult Szolgáltató számára, hogy a fenti tevékenységeket saját maga is elvégezhesse, indokolt esetben a Kötelezett Szolgáltató által biztosított felügyelet mellett.

D.8. Helymegosztási kötelezettség

A helymegosztásra vonatkozó, a Tanács DH-26600-25/2007. számú határozatában foglalt előírásoknak a Kötelezett Szolgáltató az alábbi kiegészítéssel köteles megfelelni:

A Kötelezett Szolgáltató a helyi alhurkokat, illetve előfizetői szakaszokat aggregáló előfizetői aggregációs pontjának helyt adó létesítményében (például elosztószekrény, utcai kabinet) a helyi alhurkok, vagy előfizetői szakasz átengedéséhez szükséges eszközök elhelyezéséhez kapcsolódó helymegosztási igényt teljesíteni köteles, szükség szerint tartalék hely felhasználásával, meglévő eszközeinek átrendezésével.

A helymegosztás feltételeinek kialakítása során a Kötelezett Szolgáltató köteles jóhiszemű tárgyalásokat folytatni a Jogosult Szolgáltatóval és figyelembe venni a legkisebb költség elvét. A helymegosztás biztosításának költségeit a Jogosult Szolgáltató téríti meg.

A helymegosztási kötelezettség teljesítése alól kivételt jelent, ha objektív műszaki vagy egyéb, a Kötelezett Szolgáltatótól kívülálló ok miatt a helymegosztás nem valósítható meg, az ehhez szükséges átalakítások nem végezhetőek el.

A helymegosztás biztosításának elutasítását az adott helyszínre vonatkozó akadályozó körülmények tényszerű ismertetésével a Kötelezett Szolgáltató a Jogosult Szolgáltató számára írásban indokolni köteles. A Kötelezett Szolgáltató a Jogosult Szolgáltató erre vonatkozó igénye esetén köteles biztosítani a Jogosult Szolgáltató jelenlétét a helymegosztás megvalósítási vizsgálatánál, illetve független szakértő bevonását a megvalósítási vizsgálatba.

A jogosulti igény Kötelezett Szolgáltató részéről objektív műszaki okokra való hivatkozással történő elutasítása esetén a Jogosult Szolgáltató Hszr. 29. §-ának értelemszerű alkalmazásával lefolytatott vizsgálat eredményeképpen jogvitás eljárást kezdeményezhet a Hatóságnál.

D.9. Migrációs kötelezés – a korábban biztosított hozzáférés visszavonásával kapcsolatos szabályozás

A hálózatok technológiai fejlődése miatt bekövetkező, a rézhálózatról újgenerációs (optikai, esetleg más) hálózatra történő váltás, a korábban biztosított hozzáférés visszavonásával kapcsolatos szabályozás során a Jogosult Szolgáltatók beruházásainak védelme érdekében az alábbiak szerint rendelkezem:

- Az MDF-ek bezárása, a már biztosított hozzáférések visszavonása csak a Hatóság engedélyével történhet. A Kötelezett Szolgáltatónak jóváhagyás iránti kérelmet kell benyújtania a Hatósághoz az eszközökhöz már biztosított hozzáférés visszavonása tárgyában.
- Az MDF-ek bezárását, az eszközökhöz már biztosított hozzáférés visszavonását a Hatóság csak abban az esetben engedélyezi, ha a hozzáférés további biztosítása ésszerűen nem várható el a Kötelezett Szolgáltatótól, és a Jogosultak számára biztosítottak a migráció keretfeltételei.

A migráció keretfeltételein azon feltételek, szempontok összessége értendő, amelyeket a Hatóság az eszközökhöz biztosított hozzáférés visszavonása elbírálásánál figyelembe vesz. Ezek a következők:

- A Kötelezett Szolgáltatónak felszámolási szándékát a felszámolás tervezett időpontja előtt 5 évvel be kell jelentenie a Hatóságnak. A Kötelezett Szolgáltató és a Jogosult Szolgáltató megegyezhet ettől rövidebb, kölcsönösen elfogadható időben. A kölcsönösen elfogadható kitétel minden egyes, a felszámolás által érintett szolgáltatóra vonatkozik.
- Amint a Kötelezett Szolgáltató előtt ismertté válik, hogy az adott földrajzi területen a szolgáltatások igénybevételének milyen alternatív megoldásai vehetők igénybe, akkor - a szolgáltatások tényleges igénybevételének időpontjától függetlenül az adott alternatív megoldás Kötelezett Szolgáltató általi igénybevételét legalább 6 hónappal megelőzően - minden, vele hálózati szerződést kötött Jogosult Szolgáltató tudomására kell hoznia azokat.
- A felszámoláskor a Kötelezett Szolgáltatónak egyenlő elbánásban kell részesítenie saját és a Jogosult Szolgáltató ügyfeleit.
- A Kötelezett Szolgáltató a szolgáltatás megfelelő minőségére és a szolgáltatás folyamatosságára vonatkozó garanciákat köteles biztosítani migráció esetén a Hszr.-nek a referenciaajánlat alapján kötött hálózati szerződés teljesítéséről rendelkező fejezetében szereplő 24. és 25.§-ában, valamint a hurok átengedési szerződésekben foglaltaknak megfelelően.
- A Kötelezett Szolgáltató köteles a felszámolandó MDF és utcai kabinet helyszínekre vonatkozó aktuális ütemtervet folyamatosan aktualizálva, azonos elérési helyen elhelyezve közzétenni honlapján, valamint a változásokról egyidejűleg tájékoztatni a nagykereskedelmi szolgáltatást igénybevevő Jogosult Szolgáltatókat és a Hatóságot.
- A Kötelezett Szolgáltató köteles az elérhetővé váló ODF és utcai kabinet helyszínekre vonatkozó ütemtervet folyamatosan aktualizálva, azonos elérési helyen elhelyezve közzétenni honlapján, valamint a változásokról egyidejűleg tájékoztatni a nagykereskedelmi szolgáltatást igénybevevő Jogosult Szolgáltatókat és a Hatóságot.
- A részleges hurok átengedések vonatkozásában a Kötelezett Szolgáltatónak tartózkodnia kell a tisztességtelen üzleti magatartástól, amikor alternatívát kínál azoknak a kiskereskedelmi igénybevevőknek, akik a részleges hurok átengedési szolgáltatás alapján több szolgáltatónál vesznek igénybe szolgáltatást. Tisztességtelen üzleti magatartás gyanújának észlelése esetén a Hatóság a Gazdasági Versenyhivatalnál haladéktalanul eljárás megindítását kezdeményezi.

A jelen pontban kiszabott hozzáféréssel kapcsolatos kötelezettségek az 1., 2. és 3. sz. érintett piacon jelentős piaci erejüként azonosított Kötelezett Szolgáltatót a határozat közlését követő naptól terhelik.

E) A Tanács DH-26600-25/2007. számú határozatában kirótt, Eht. 105. § szerinti „számviteli szétválasztás” kötelezettség vonatkozásában:

Az 1. és 2. sz. érintett piacon jelentős piaci erejüként azonosított szolgáltatókra a DH-26600-25/2007. számú határozatban kirótt, az Eht. 105. § szerinti „számviteli szétválasztás” kötelezettségét az alábbiak szerint

módosítom,

a 3. sz. érintett piacon jelentős piaci erejüként azonosított szolgáltatóra pedig az alábbiak szerint

előírom:

Az 1., 2. és 3. sz. érintett piacon jelentős piaci erejüként azonosított Kötelezett Szolgáltató a jelen határozat rendelkező részének II. számú mellékletében foglalt szabályok szerint köteles

számveteli szétválasztási kimutatást készíteni, és az Elnökhöz az Eht. 62. (1) bekezdése szerinti időpontig jóváhagyás céljából benyújtani. Ezen kötelezettséget a rá más piacokon kirótt számveteli kötelezettségekre tekintettel, azokkal összehangoltan, egy egységes szerkezetben elkészített beadványnak az Elnök részére az Eht. 62. § (1) bekezdésében foglalt időpontig jóváhagyásra történő benyújtásával – az igazgatási szolgáltatási díj megfizetésének egyidejű igazolása mellett - köteles teljesíteni. Ha a Kötelezett Szolgáltató helyhez kötött és mobil elektronikus hírközlési üzleti területekkel is rendelkezik, akkor a két üzleti terület szétválasztására és a mobilpiaci üzleti területre vonatkozóan a Tanács DH-25712-47/2008. számú határozata rendelkező részének I. számú mellékletében foglalt szabályokat köteles alkalmazni.

A "Nagykereskedelmi hozzáférés a helyhez kötött hálózat (fizikai) infrastruktúrájához (beleértve a részleges vagy teljes átengedést)" 1., 2. és 3. sz. érintett piacon jelentős piaci erejüként azonosított Kötelezett Szolgáltató által benyújtott számveteli szétválasztási kimutatást az Elnök az Eht. 62. § szerinti eljárásában hagyja jóvá. A DH-26600-25/2007. számú határozat alapján az 1., 2. és 3. sz. érintett piacon jelentős piaci erejüként azonosított Kötelezett Szolgáltatót terhelő számveteli szétválasztás kötelezettség a jelen határozat közlésének napját követő napon hatályát veszti azzal, hogy a folyamatban lévő, a számveteli szétválasztási kimutatások jóváhagyására vonatkozó eljárásokban még a DH-26600-25/2007. számú határozatban foglalt, jelenleg hatályos kötelezettség szerint kell eljárni.

A jelen pontban kiszabott számveteli szétválasztás kötelezettsége az 1., 2. és 3. sz. érintett piacon jelentős piaci erejüként azonosított Kötelezett Szolgáltatót a határozat közlését követő naptól terheli.

II.

Amennyiben jelen határozat jogerőre emelkedését követően bármely Kötelezett Szolgáltató tekintetében jogutódlás következik be, akkor a kieső ügyfél helyébe a polgári jog szerinti jogutódja(i) lép(nek), és a jogelőre jelen határozatban megállapított kötelezettségek ezen jogutódo(ka)t terhelik.

Egyetemes (általános) jogutódlás esetén a jogelőt jelen határozat alapján terhelő valamennyi kötelezettség annak a jelen határozatban meghatározott céljához, jellegéhez és tartalmához igazodva terheli a jogutódlással létrejött szolgáltató(ka)t.

Amennyiben jelen határozatban jelentős piaci erejüként azonosított szolgáltató a tevékenysége végzésének feltételeit a felek akaratelhatározása alapján harmadik személy szolgáltató(k)ra átruházza (ügyleti vagy egyedi jogutódlás), úgy ezen harmadik szolgáltató(k) a korábbi jelentős piaci erejű szolgáltató jogutódjának minősül(nek), és terheli a jogelő jelentős piaci erejű szolgáltatót terhelő valamennyi kötelezettség, a jelen határozatban meghatározott tartalommal.

Jelen határozat ellen fellebbezésnek helye nincs. A határozat felülvizsgálata a határozat közléstől számított 15 napon belül a Fővárosi Bírósághoz címzett, az Elnökhöz 3 példányban benyújtott keresettel kérhető.

A keresetlevél benyújtásának e határozat végrehajtására halasztó hatálya nincsen.

A Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság HF- 23144-1 /2010. számú határozat rendelkező részének I. számú melléklete

A határozatban kirótt költségalapúság és a díjak ellenőrizhetősége kötelezettség pontos tartalmának meghatározása

A. Általános szabályok:

A Kötelezett Szolgáltató köteles a szolgáltatási piacot alkotó szolgáltatásokra vonatkozó ellenértékek tekintetében a felülről lefelé irányuló, hosszú távú előremutató különbözeti költségek (TD LRIC) költségszámítási módszere szerinti költségszámítási modellt kialakítani.

A jelen határozatban meghatározott költségszámítási modellek kialakításakor a szolgáltatónak biztosítani kell, hogy az tartalmazza a modell és a számítástechnikai megoldás részletes leírását, a modellben használt fogalmak és megnevezések definícióit, valamint a modell bemenő adatait és kimenő eredményeit, az arra feljogosított harmadik fél – így különösen a Hatóság – számára áttekinthető és értelmezhető részletességgel.

Az Eht. 58. § (5) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján az Elnök úgy rendelkezik, hogy a költségmodellek számviteli adatainak forrását a vállalat számára rendelkezésre álló legfrissebb lezárt vállalati auditált adatok képezik.

A szolgáltató a kialakított és adatokkal feltöltött költségszámítási modelleket köteles az azok értelmezéséhez szükséges minden adattal és nyilvántartással együtt a költségszámítási modell kialakításától számított öt évig, illetve - ha ez későbbi időpont - a modell alapján kiszámított ellenértéket alkalmazó bármely szerződéssel kapcsolatos, a költségszámítási modellel összefüggésben felmerült jogvita jogerős lezárásáig megőrizni. A szolgáltatót a jelen határozat alapján terhelő, a modellek értelmezéséhez szükséges adatok és nyilvántartások megőrzési kötelezettsége nem érinti a más jogszabály által meghatározott megőrzési kötelezettségek teljesítését, így különösen a bizonylatokra vonatkozó, a számvitelről szóló 2000. évi C. törvényben előírt megőrzési kötelezettségek teljesítését.

B. A jelen melléklet alkalmazásában:

1a. Alaphálózat: a kötelezett szolgáltató elektronikus hírközlési hálózatának forgalom érzékeny összetevője.

1b. Hozzáférési hálózat: a kötelezett szolgáltató elektronikus hírközlési hálózatának azon része, amely az előfizetőt köti össze az alaphálózattal, és amely tartalmazza a nem forgalomfüggő hálózati elemeket.

2. Alulról felfelé építkező megközelítés (Bottom-Up, B-U): olyan koncepciót foglal magában, amely a keresletből kiindulva épít fel egy optimális hálózatot, és ennek alapján jelenlegi értéken meghatározza a hatékony szolgáltató költségeit.

3. Bázisév: a legutóbbi lezárt és auditált pénzügyi év.

4. Bemenő adat: A modellben használatos mindazon értékek, amelyek a vállalkozás működésére és a modellezett szolgáltatás nyújtásával kapcsolatos gazdálkodási tevékenységre jellemzőek. Ezek csak közvetlen értékek lehetnek.

5. Berendezés optimalizálás elve: a berendezések optimalizálása révén a meglévő technológia és infrastruktúra elemei a modellezés szintjén mindenhol lecserélésre kerülnek,

ahol azok használata nem bizonyul hatékonyak. Figyelembe véve a meglévő csomópontok számát és elhelyezkedését, valamint a rendelkezésre álló technológiát, a berendezés optimalizálási módosítások a különféle központi és átviteli berendezésekre, valamint a csomópontok, illetve a berendezések jellegére korlátozódnak.

6. *BHT (Busy Hour Traffic)*: az üzemelés egy adott 24 órás tartamán belül a legforgalmasabb 60 perc összes forgalma.

7. *Bruttó érték (Gross Book Value, GBV)*: a jelen határozat alkalmazásában az eszköz bekerülési értékét jelöli.

8. *Bruttó helyettesítési érték (Gross Replacement Cost, GRC)*: egy eszköz pótlásának tárgyevi költsége. A bruttó helyettesítési érték akkor tér el az eszköz kezdő beszerzési értékétől, ha az eszköz ára változik.

Tárgyév végi GRC állomány értéke: Átértékelt bázis év végi eszközállomány értéke + tárgyév végéig tervezett bővítő beruházások értéke – a tárgyévben selejtezésre kerülő eszközállomány tárgyév végére átértékelt értéke.

9. *Cellahivatkozáson alapuló érték*: Egy másik excel cella értékének változtatás/módosítás nélküli átvételével kapott érték.

10. *Egyedi eszköz-árindex (Specific Asset Price Index, SAPI)*: a módszer az adott eszköztípus használatbavételét követő valamennyi év bázisárindexével az eszközfajta azonos évre vonatkozó, az új beszerzések miatt lekönnyvelt bruttó könyv szerinti értékeit elosztva és azokat összesítve határozza meg az eszközcsoport bruttó helyettesítési értékét, ahol bázisárként az áralkalmazás időpontjában érvényes egységár szolgál. Alkalmazásának feltétele, hogy

- a) a szóban forgó eszköz nem, vagy csak elhanyagolható mértékű technológiai változáson ment keresztül,
- b) a szóban forgó eszközről pontos információk nyerhetők ki a szolgáltatók tárgyeszköz-nyilvántartásából, és
- c) az adott tárgyi eszköz csoport homogén az árváltozás szempontjából.

11. *Ellenérték*: a költségszámítási modell alkalmazásával kiszámított, az egyes szolgáltatások egy egységére jutó költség alapján megállapított díj.

12. *Felár (mark-up)*: Az árban érvényesített közös költség, melyet a különböző költségek arányában rendelünk a szolgáltatás hálózati elemeihez. Egyenlő arányú felár (Equal Proportionate Markup, EPMU): a közös költségeket az egyes hálózati elemek különböző költségeinek a költségkategória teljes különböző költségehez viszonyított arányában osztja fel.

13. *Felülről lefelé építkező megközelítés (Top-Down, T-D)*: felülről lefelé építkező modellépítési módszer, amely a szolgáltató számviteli és műszaki nyilvántartásaiban szereplő tényadatokat és meglévő elektronikus hírközlési struktúráját használja fel kiindulási pontként.

14. *Felosztandó tétel*: egy homogén költségkategória költségtömege.

15. *Földrajzi Scorched Node topológiai módszer*: olyan modellépítési módszer, amelynek alkalmazása során a meglévő hálózat földrajzi topológiája (azaz a hálózati csomópontok földrajzi elhelyezkedése) nem változik, azaz a központi és az átviteli csomópontok jelenlegi földrajzi helyükön maradnak.

16. *Folyóáras értékcsökkenés*: a bruttó helyettesítési érték alapján számított értékcsökkenési leírás.

17. *Folyóáras költségelszámolás (Current Cost Accounting, CCA)*: olyan költségelszámolási módszer, amely az egyes könyv szerinti költségeket, illetve ráfordításokat tárgyevi piaci értékükre alakítja. Az immateriális javak és tárgyi eszközök vonatkozásában piaci értéke csak az önállóan forgalomképes eszköznek van.

18. *Független homogén költségkategóriák*: olyan homogén költségkategóriák, melyek egyedi költségmeghatározó tényezővel rendelkeznek.

19. *Függő homogén költségkategóriák*: olyan homogén költségkategóriák, melyek költségmeghatározó tényezője más homogén költségkategóriák költségtömege.

20. *Gazdasági érték*: az eszköz üzleti alkalmazása során a jövőben generált pénzáramlások jelenértékeinek az összegét méri.

21. *Hálózati elem*: az elektronikus hírközlési hálózat (költségfelosztás céljára kialakított) részegysége, amit a hálózat egy vagy több rétegében a szolgáltatás biztosításához igénybe vett eszközök csoportja határoz meg.

22. *Hálózati elem vagy üzleti tevékenység különbözeti költsége*: az adott hálózati elemhez vagy üzleti tevékenységhez rendelt változó költségek és komponens specifikus fix költségek összessége.

23. *Hálózati topológia*: a hálózati csomópontok és összeköttetések módja. (Ha egy elektronikus hírközlő hálózatban „n” számú csomópont van, számos különböző mód létezik arra, hogy ezek egymáshoz kapcsolódjanak annak érdekében, hogy bármelyik csomópont kommunikálni tudjon bármelyik másikkal.)

24. *Hívásút*: egy meghatározott elektronikus hírközlési szolgáltatás nyújtása során igénybe vett hálózati elemek láncolata.

25. *Homogén költségkategória (homogenous cost category, HCC)*: olyan, azonos jellegű költségeket összesítő költségcsoport, amelynek összetevői

- a) ugyanolyan költségmeghatározó tényezővel rendelkeznek,
- b) ugyanolyan ártendenciáknak (azaz az adott költségcsoporthoz kötődő eszközök, illetve egyéb összetevők ára a vizsgált időszak alatt ugyanolyan mértékben változik) vannak kitéve és
- c) ugyanolyan költségfüggvénnyel bírnak.

26. *Komponens specifikus fix költség*: olyan költség, amely közvetlenül egy bizonyos hálózati elemnek/üzleti tevékenységnek tulajdonítható, de a költségmeghatározó tényező mennyiségétől független állandó költség.

27. *Költségfüggvények (Cost-Volume Relationship, CVR)*: egyedi költségmeghatározó tényezőkhöz kapcsolódó függvények, amelyek kifejezik a költségmeghatározó tényező és a költségvolumen közötti összefüggést. A CVR-ek azonosítanak minden változó költséget, komponens specifikus fix költséget, valamint közös költséget.

28. *Költségmeghatározó tényező*: egy adott költség alakulását befolyásoló tényező, amelynek mennyiségi változása és az általa meghatározott költségtömeg változása között függvényszerű kapcsolat (költségfüggvény) létesíthető.

29. *Költségszámítási modell*: költségszámítási módszer és az annak alkalmazására létrehozott számítástechnikai megoldás. A költségszámítási modellhez hozzátartozik a modell és a számítástechnikai megoldás részletes leírása, bemenő adatainak és eredményeinek definíciójával együtt.

30. *Közös költség*: Az adott homogén költségkategória azon költségösszetevője, amely nem függ az adott homogén költségkategória költségmeghatározó tényezőjének változásától és megosztásra kerül két vagy több hálózati elem/üzleti tevékenység között.

31. *Közvetlen érték*: Hivatkozott elődök, műveleti jelek és operátorok nélküli érték az Excel egy cellájában. (Számértékek esetében ez egy közönséges szám.)

32. *Különbözeti költség (Incremental Cost, IC)*: egy meghatározott teljesítménynövekmény biztosításából fakadó költségek, amennyiben egy bizonyos szintű teljesítményt (amely lehet nulla is) már biztosítanak. Ennek megfelelően a különbözeti költségeket olyan költségként határozhatjuk meg, amely egy hálózati elemhez/üzleti tevékenységhez, illetve azon keresztül az adott szolgáltatáshoz tartozó teljesítménynövekmény biztosításának az elmaradásával kerülhet el (azaz takarítható meg).

33. *Makrofüggvény-érték*: Ez egyenértékű a „Számított érték”-kel azzal a különbséggel, hogy

itt a makroval definiálunk egy függvényt/operátort.

34. *Makroprogram-érték*: A makroprogram közbenső számítása vagy végeredménye kiírva/eltárolva egy munkalapcellában. (Számértékek esetében ez egy közönséges szám.)

35. *Minimum hálózat*: LRIC módszertan szerinti költségszámítás esetén az a hálózati kiépítettségi minimum, melynek költségét a modellezés során fix költségnek kell tekinteni.

36. *Modern ekvivalens eszköz (Modern Equivalent Asset, MEA)*: lényeges technológiai változáson keresztül ment vagy már nem gyártott tárgyi eszközt helyettesítő, hasonló tulajdonságokkal, paraméterekkel, illetve hasonló vagy szélesebb funkcionalitással rendelkező berendezés.

37. *Múltbeli költségelszámolás (Historic Cost Accounting, HCA)*: ez a módszer lekönyvelt értéken [történeti költségként, azaz Historic Cost-ként (HC)] veszi számításba a különböző költségeket, illetve ráfordításokat. Az eszköz jellegű költségek számítása a bruttó, illetve a nettó könyv szerinti értékek felhasználásával történik. Egy adott eszköz bruttó könyv szerinti értéke, akkor használható az eszköz bruttó helyettesítési értékeként, ha az eszköz

- a) élettartama viszonylag rövid,
- b) nem megy keresztül jelentős árváltozáson,
- c) nem megy keresztül jelentős technológiai változáson és
- d) az átértékelés elhanyagolható hatással lenne a vállalat költségeire.

38. *Működő tőke (Working Capital, WC)*: a forgóeszközök értéke növelve az aktív időbeli elhatárolásokkal, csökkentve a rövid lejáratú kötelezettségek, a passzív időbeli elhatárolások és a céltartalékok együttes összegével. A rövidlejáratú kötelezettségek között nem kell figyelembe venni a hosszú lejáratú kötelezettségek következő évi törlesztő részleteként szerepeltetett összeget és a halasztott kamatfizetési kötelezettséget.

39. *Nettó érték (Net Book Value, NBV)*: a bruttó érték kumulált amortizációval csökkentett értéke.

40. *Paraméter*: A modellben használatos mindazon értékek, amelyek a modellezett szolgáltatás költségeinek kiszámításához szükségesek, de nem a vállalkozás belsőjéből eredő értékek. (Ilyenek lehetnek makrogazdasági mutatók, feltételezésen alapuló vagy választható értékek, stb.)

41. *Pénzügyi tőkemegőrzés módszer (Financial Capital Maintenance, FCM)*: alkalmazása esetén a társaság valós pénzügyi tőkéjét és funkcióinak folyamatos finanszírozására való képességet őrzi meg. A tőke akkor számít megőrzöttnek, ha a részvényesek tőkéje reálértékben olyan szinten áll az időszak végén, mint az időszak elején. Az FCM alapú költségelszámolás esetében ezért a modell költségalapja tartalmazza a pénzügyi tőke vásárlóerejének a megőrzését biztosító ráfordításokat is. Az FCM mint tőkemegőrzési módszer azt jelenti, hogy a modell költségalapja:

$$= OPEX_t + DEP_t + SDEP_t + WACC \times (NRC_t + WC_b) - TN_t, \text{ ahol}$$

- a) t: tárgyév,
- b) b: bázisév
- c) OPEX (Operating Expenditures) a működési költségek/ráfordítások,
- d) DEP (Depreciation) az értékcsökkenés,
- e) SDEP (Supplementary Depreciation) a kiegészítő értékcsökkenés (a bekerülési érték alapján számított, és a folyóáras érték alapján kalkulált értékcsökkenés különbözete),
- f) WACC (Weighted Average Cost of Capital) a súlyozott átlagos tőkeköltség,
- g) NRC (Net Replacement Cost) a nettó helyettesítési érték,
- h) WC (Working Capital) a működő tőke, és
- i) tartási nyereség $TN_t = NBV_b \times [(GRC_t - GRC_{t-1}) / GBV_b]$
Az NBV_b és a GBV_b a bázis év végére vonatkozó értékek.

42. *Részletes eszközátértékelés (Detailed Asset Revaluation, DAR)*: a módszer az eszközök fizikai mennyiségének és az áralkalmazás évében érvényes beszerzési árának szorzata révén

határozza meg az eszköz bruttó helyettesítési értékét. Az eszköz mennyiségének meghatározása történhet közvetlen számbavétellel, szakértői becslés vagy statisztikai minta alapján. Alkalmazása akkor szükséges, ha

- a) az adott eszközcsoport árváltozás szempontjából nem homogén, vagy
- b) az adott eszköz vagy eszközcsoport jelentős technológiai változáson ment keresztül, vagy
- c) az adott eszközre vagy eszközcsoportra vonatkozólag nem nyerhetők ki pontos információk a szolgáltató tárgyi eszköz nyilvántartásából.

43. *Súlyozott átlagos tőkeköltség (Weighted Average Cost of Capital, WACC)*: az a minimum kamatláb névérték, amelyet a tőkének ki kell termelnie (az iparági kockázati osztály szerinti korrekciót és a tőkeáttételi szintet, azaz az idegen tőke és saját tőke arány figyelembevételét követően) ahhoz, hogy az iparágban verseny alakuljon ki a tőkebefektetés terén.

44. *Számított érték*: műveleti jeleket vagy módosító operátorokat tartalmazó cellatartalom alapján kapott cellaérték.

45. *Számvitel-alapú eszközérték és értékcsökkenés számítási módszer*: a CCA elszámolási modellek esetében a nettó helyettesítési érték és a folyóáras értékcsökkenés meghatározásának módszere. A módszer kiindulási alapja az egyes eszközök GRC-je. A módszer a GRC alapján úgy állapítja meg a tárgyév végi nettó helyettesítési értéket, hogy annak a tárgyév végi GRC-hez viszonyított aránya egyenlő legyen a bázisév végi nettó és bruttó könyv szerinti eszközértékének arányával .

$$\frac{NRC_{t \text{ év végi}}}{GRC_{t \text{ év végi}}} = \frac{NBV_{b \text{ év végi}}}{GBV_{b \text{ év végi}}}$$

A módszer a GRC alapján úgy állapítja meg a folyóáras értékcsökkenést, hogy annak GRC-hez viszonyított aránya egyenlő legyen a bázisévi összes könyv szerinti értékcsökkenés és bázis évi átlagos bruttó érték arányával.

$$\frac{écs_t}{GRC_{t \text{ átlag}}} = \frac{écs_b}{GBV_{b \text{ átlag}}}$$

46. *Tárgyév*: a díjszámításra vonatkozó tárgyév a díjak alkalmazásának első éve.

47. *Tőkeköltség*: az egyes szolgáltatások nyújtásához szükséges tőke finanszírozásának költsége, melynek különböző szolgáltatásegységekre jutó részei beépülnek az adott szolgáltatás ellenértékébe. A tőkeköltséget úgy kapjuk meg, ha a súlyozott átlagos tőkeköltséget (Weighted Average Cost of Capital, WACC) megszorozzuk a szabályozás alá vont szolgáltatás nyújtásához használt – az üzleti vagy cégérték, valamint értékhelyesbítések nélküli – befektetett eszközök éves átlagos nettó könyv szerinti értékével (átértékelt eszközök esetén a szabályozás alá vont szolgáltatás nyújtásához használt - a hatékonysági, berendezés optimalizálási és MEA kiigazításokkal korigált - éves átlagos nettó helyettesítési értékkel), a befejezetlen beruházások tárgyévi átlagos eszközértékével és a működő tőke éves átlagos értékével.

48. *Útvonal tényezők*: egy adott szolgáltatás nyújtásában részt vevő hálózati elemek számát jelző mutató.

49. *Útvonal mátrix*: Egy adott szolgáltatás esetén a lehetséges hálózati útirányok tekintetében az egyes hálózati elemeknek az adott szolgáltatás által történő átlagos igénybevételét az útvonal mátrixok szemléltetik. Ennek megfelelően szolgáltatásonként az adott szolgáltatás nyújtásában részt vevő minden hálózati elemre külön útvonal mátrixot kell készíteni.

50. *Üzleti tevékenységek*: A vállalat üzleti folyamatainak részegységei.

51. *Változó költség (Variable Cost, VC):* az a költség, amely a költségmeghatározó tényezővel együtt változik és közvetlenül egy bizonyos hálózati elemnek vagy üzleti tevékenységnek tulajdonítható.

C. Tőkeköltségszorzó

A költségszámítások során alkalmazandó tőkeköltség-szorzó értéke helyhez kötött távközlési szolgáltatást nyújtó szolgáltató esetében⁶:

- a) az 1. sz. érintett piac szolgáltatójánál 14,1%,
- b) a 2. és 3. sz. érintett piacok szolgáltatójánál 14,7%.

D. A hálózati szolgáltatások költségszámítására vonatkozó szabályok követelményrendszere

Jelen követelményrendszer célja, hogy a jelen határozat által kötelezett szolgáltatók számára az alkalmazandó – LRIC alapú - költségszámítási módszer alkalmazásával kapcsolatban részletes útmutatást adjon.

A költségek és ráfordítások felosztásának szolgáltatók által követendő alapelve az ok-okozati elv, tehát a költségeket és ráfordításokat úgy kell felosztani, hogy azokat a szolgáltatásokat és termékeket terheljék, melyek felmerülésüket okozzák.

E. A TD LRIC költségszámítási módszer

E/1. A módszertan jellemzői

1. LRIC modellek készítésekor a szolgáltatóknak olyan modelleket kell kidolgozniuk, amelyek az egyes hálózati elemek különbözeti költségét számítják ki. Ehhez a szolgáltatóknál a meglévő infrastruktúra működtetése mellett felmerült tényleges költségeket és ráfordításokat a működés hosszú távon feltételezett hatékonysági és kapacitásbeli tényezőinek módosítása, valamint a különböző, a későbbiekben részletezett berendezés optimalizálási feltételezések és a folyóáras költségelszámolás elvének figyelembevételével szükséges átértékelni.

2. A szolgáltatók által kidolgozott LRIC modelleknek felülről lefelé építkező megközelítést kell alkalmazniuk.

E/2. Hatékonyság

3. A szolgáltató költségmodelljének a meglévő hálózati topológiára épülő költséghatékony szolgáltató költségeit kell tartalmaznia. E cél elérése érdekében a szolgáltatóknak vizsgálatot kell végeznie, melynek eredményeként vagy hatékonyság-kiigazítások szükségessége állapítható meg vagy bizonyítottá válik a szolgáltató hatékonysága. A vizsgálat teljes dokumentációját a beadványhoz csatolni kell.

A szolgáltató az alábbi módszerek közül választhat hálózata hatékony működésének bizonyításához:

- a) alulról felfelé építkező (B-U) műszaki modellek;
- b) működési statisztikák alkalmazása az LRIC modellben; vagy
- c) összehasonlító vizsgálat.

---

⁶ Az NMHH honlapján közzétett WACC-számítási módszertannak megfelelően.

Amennyiben a szolgáltató összehasonlító vizsgálattal bizonyítja hatékonyságát, a felhasznált adatkészletet a releváns különbségekhez (pl. a hasonlítás alapjául vett szolgáltató hálózatának méretéhez) kell igazítani.

4. A szükséges hatékonyság-kiigazítást homogén költségkategóriánként önálló tétellel meg kell jeleníteni a modellben. A hatékonyság-kiigazítás nem eredményezhet költségnövekedést. A hatékonyság-kiigazítási tételek közt kell szerepeltetni a szolgáltató áralkalmazás évre tervezett létszámleépítését is, a költségmodellben az ezzel összefüggésben felmerülő összes költségmegtakarítást érvényesíteni kell.

E/3. Az LRIC modellépítési lépések

5. A modellépítés első lépéseként a szolgáltató meglévő kimutatásaiból ki kell választani azokat a tételeket, amelyek a költségmodellek alapadatait képezhetik.

A modellépítés második lépése a homogén költségkategóriák meghatározása és a költségek homogén költségkategóriákba sorolása.

A modellépítés harmadik lépése a hálózati elemek és üzleti tevékenységek meghatározása.

A modellépítés negyedik lépése a befektetett eszközök átértékelése a berendezés optimalizálás és a folyóáras költségelszámolás elveinek (CCA) figyelembevételével és a működési költségek módosítása.

A modellépítés ötödik lépése a költségfüggvények kialakítása a költségek homogén költségkategóriákból hálózati elemekre/üzleti tevékenységekre történő felosztása érdekében.

A modellépítés hatodik lépése a közös költségek hálózati elemekre/üzleti tevékenységekre történő osztása és az egységköltségek meghatározása.

A modellépítés hetedik lépése a hálózati elemek/üzleti tevékenységek egységköltségeiből a szolgáltatások egységköltségének meghatározása az útvonal tényezők segítségével.

E/4. A költségmodellek adatforrásai

6. A modell bázisví adatai a modellt építő szolgáltató legfrissebb, lezárt, auditált számviteli adatai. A modellhez szükség van továbbá a bázisét megelőző év végi auditált mérlegadatokra is.

7. A költségmodell költségalapjában nem szerepeltethetők a pénzügyi műveletek ráfordításai, a rendkívüli ráfordítások, valamint a társasági adó. A jelen határozat hatálya alá tartozó szolgáltatások nyújtásában nem érintett költségtömeg költségmodellben történő elkülönítése egy e célra létrehozott technikai jellegű hálózati elemhez vagy üzleti tevékenységhez történő hozzárendeléssel kezelendő. A szolgáltatónak bizonyítania kell továbbá, hogy a kiegészítő szolgáltatásokhoz rendelt költségeket a forgalmi szolgáltatások költségalapjából kizárta.

8. A modell dokumentációjának részletes listát kell tartalmaznia mindazon kis- és nagykereskedelmi termékről/szolgáltatásról, amelyek a különbözeti költség meghatározása során kizárásra kerültek.

9. A pénzügyi, illetve a naturáliákban kifejezett üzemeltetési és forgalmi adatoknak ugyanarra a bázisévre kell vonatkozniuk és két teljes évre vonatkozóan előrejelzéseket is tartalmazniuk kell.

E/5. A homogén költségkategóriák kialakítása

10. A költségalapot alkotó költségek a modellben homogén költségkategóriákba (HCC) sorolandók. Minden egyes homogén költségkategóriának egyedi költségmeghatározó tényezővel, egyedi ártendenciával és hozzárendelt egyedi költségfüggvénnyel (CVR) kell rendelkeznie. Egy CVR több HCC-hez is hozzárendelhető.

11. A HCC-k a következő költségtípusonként kategorizálандók:

- a) tárgyi eszközökkel kapcsolatban felmerült tőkeköltségek (WACC),
- b) tárgyi eszközökkel kapcsolatban felmerült értékcsökkenési költségek (DEPR),
- c) működő tőkével (WC) kapcsolatos tőkeköltségek,
- d) működési költségek és ráfordítások (OPEX),

Egy homogén költségkategória a jelen bekezdés a), b), c) és d) pontjában említett költségfajták közül csak egyet tartalmazhat.

12. További követelmény, hogy az OPEX személyi jellegű költségei és ráfordításai (OPEX pay) külön költségkategóriá(k)ba kerüljenek, elválasztva az egyéb működési költségektől és ráfordításoktól (OPEX non-pay). Ez utóbbin az anyagjellegű ráfordításokat és az egyéb ráfordítások és egyéb bevételek egyenlegét értjük. Az OPEX költségeket csökkenteni kell az aktivált saját teljesítmények értékével.

13. Minden egyes homogén költségkategóriát egyértelműen be kell sorolni a független vagy függő kategóriákba, azokat a CVR-eket pedig, amelyekre ezek támaszkodnak, dokumentálni kell.

14. A működő tőke mértékének alapját a bázisév átlaga képezi. Az átlag a működő tőke év eleji, valamint év végi értéke számtani átlagaként számítandó.

15. A tőkeköltség számításánál az NRC tárgyévre vonatkozó év eleji és év végi értékének számtani átlagát kell figyelembe venni.

16. A kötelezett szolgáltató által benyújtott modellekben számvitel-alapú módszert kell használni a tárgyi eszközökkel kapcsolatban felmerült nettó eszközérték számítása és az értékcsökkenési költségek számítása tekintetében.

17. A modellekben a befektetett tőke finanszírozását a pénzügyi tőkemegőrzés (FCM) módszerrel kell biztosítani. A befektetett tőke értékéből ki kell zárni az Üzleti vagy cégértéket, valamint az Immateriális javak és Tárgyi eszközök értékhelyesbítéseit.

18. A befejezetlen beruházással kapcsolatos költségek esetén értékcsökkenési leírás nem számolható el, de a tőkeköltség számításakor az eszköz bruttó értéke figyelembe veendő.

19. Pénzügyi lízing konstrukcióban vásárolt eszközök költségei a WC és DEPR homogén költségkategóriákban kell, hogy megjelenjenek, az OPEX költségkategóriákban - a halmozódás elkerülése végett - nem. Amennyiben ettől a szolgáltató mégis eltérni kényszerül, a modell dokumentációjának részletes magyarázattal kell szolgálnia az eltérés okairól, megvalósításáról és a költségalapra vonatkozó hatásáról.

20. Működési lízing konstrukcióban vásárolt eszközök költségei az OPEX homogén költségkategóriákban kell, hogy megjelenjenek, a DEPR és WC költségkategóriákban - a halmozódás elkerülése végett - nem.

E/6. A költségmodell hálózati elemeinek és üzleti tevékenységeinek meghatározása

21. A helyhez kötött telefon szolgáltatók hálózati struktúrájának figyelembevételével a költségmodell hálózati elemeit és üzleti tevékenységeit az alábbi szerkezetet követően kell megadni:

- kihelyezett fokozat (Remote Switching Unit, RSU),
- helyi központ (Local Switch, LS),
- primer központ (Primary Switch, PS),
- tandem központ (TS),
- szekunder központ (Secondary Switch, SS),
- nemzetközi központ (International Switch, IS)
- RSU-központ (LS, PS, SS) átvitel,

- LS-PS átvitel,
- LS-SS átvitel,
- LS-TS átvitel,
- LS-IS átvitel,
- PS-SS átvitel,
- PS-IS átvitel,
- PS-TS átvitel
- SS-IS átvitel,
- SS-SS átvitel,
- összekapcsolási pont,
- hálózat menedzsment rendszerek,
- a fémes hurkok és alhurkok teljes átengedésével kapcsolatos előfizetői hozzáférési hálózat,
- MDF,
- a részleges hurok, illetve alhurok átengedéssel kapcsolatos előfizetői és központ oldali szűrő,
- a részleges hurok, illetve alhurok átengedéssel kapcsolatos DSL eszközök (DSLAM, stb.),
- egyéb PSTN hálózati elemek,
- a Hatóság határozatában a vonatkozó szolgáltatási piac részeként definiált bármely, a PSTN-től eltérő technológia releváns hálózati eszközei hálózati elemenkénti bontásban,
- egyéb hálózati elemek,
- hálózati szolgáltatás forgalommérő/számlázó rendszere,
- az összekapcsolási forgalmi szolgáltatások üzleti (nem hálózati jellegű) tevékenységei (nagykereskedelmi értékesítés, számlázás, stb.),
- a nagykereskedelmi hozzáférési szolgáltatások üzleti (nem hálózati jellegű) tevékenységei (nagykereskedelmi értékesítés, számlázás, stb.),
- egyéb üzleti (nem hálózati jellegű) tevékenységek.

E/7. Folyó költségekre történő átértékelés

22. Az LRIC modellek mögött rejlő hálózati topológiának a földrajzi Scorched Node megközelítésen kell alapulnia.

23. Az LRIC modellezési alapelveknek megfelelően a költségek által leírt elektronikus hírközlő hálózatnak optimális költségszinten kell működnie, ezért a hálózat Scorched Node földrajzi topológiáját leképező műszaki modelleket a berendezés optimalizálás elve alapján kell elkészíteni. A hálózat földrajzi topológiája nem változtatható, a meglévő berendezéseket azonban a hatékonysági követelmények által indokolt esetben ki kell cserélni kisebb kapacitású berendezésekre.

A modelleknek vagy

- a) kifejezett, nyilvánvaló berendezésoptimalizáló/költségminimalizáló algoritmusokat kell tartalmazniuk (amelyek ellenőrizhetők és hitelesíthetők), vagy
- b) csomópontról csomópontra le kell írniuk az alkalmazott/feltételezett berendezéseket, egyben ki kell fejteniük azok optimalizálásának módját.

Az effajta berendezés optimalizálás nem eredményezhet összességében magasabb költségeket a teljes költségtömegre vonatkozóan.

24. Valamennyi szolgáltató köteles a berendezés optimalizálási feltétel modellben történt figyelembevételét bizonyítani.

25. A berendezés optimalizálásnak a hálózat teljes egészére ki kell terjednie oly módon, hogy amennyiben az egyik csomópontnál végrehajtott optimalizálás költségcsökkentést idéz elő, úgy a működési kiadást vagy tőkeköltséget érintő, egyéb csomópontoknál elérhető minden ebből

származó költségmegtakarítás is érvényesítendő.

26. Ahol egy adott terület optimalizálása érint egy másik területet, ott a berendezés optimalizálás hatását át kell vezetni HCC-ről HCC-re és CVR-ről CVR-re.

27. Az optimalizálás alacsonyabb költséget eredményezhet úgy is, hogy OPEX jellegű költségek kerülnek módosításra.

28. Az átértékelésnél a szolgáltató az alábbi módszerek közül választhat:

- a) Tárgyi eszközök esetében:
  - aa) Eszköz Árindex Módszer (SAPI),
  - ab) Részletes Eszköz Átértékelés Módszer (DAR),
  - ac) Modern Ekvivalens Eszköz Módszer (MEA),
  - ad) Múltbeli Költségelszámolás Módszer (HCA);
- b) OPEX költségek esetében:
  - ba) OPEX-non pay jellegű HCC-kenél: tárgyévi termelői árindex előrejelzés,
  - bb) OPEX-pay jellegű HCC-kenél: a vállalat tárgy évre tervezett béremlése (%).

29. Az alkalmazandó módszertan(ok) kiválasztását a szolgáltató végzi, ám eszköz-költségek esetében figyelembe kell vennie az egyes módszertanok definíciójában szereplő alkalmazhatósági feltételeket. Minden eszközátértékelést a modell dokumentációjában áttekinthetően szerepeltetni kell.

30. MEA módszer az átértékelésnél akkor használható, ha tárgyévet követően (azt is figyelembe véve) 3 éven belül a szolgáltató a meglévő eszközt le kívánja cserélni, ami a fenntartási, üzemeltetési költségek várható csökkentésével jár.

MEA alkalmazása esetén

- a) a MEA választást indokolni kell. A modern ekvivalens eszköz funkcionális jellemzőit, árát ismertetni kell.
- b) a többletfunkciónak tulajdonítható költséget le kell választani az eszköz beszerzési értékéről,
- c) a modern ekvivalens eszköznek a többletfunkció leválasztása után fennmaradó, alacsonyabb fenntartási, üzemeltetési költségei szerint az OPEX HCC-eket is módosítani kell.

Mind a b.), mind a c.) típusú kiigazítást dokumentálni kell.

31. A SAPI, DAR vagy MEA módszer alapján átértékelt eszközcsoportonként (I. központok, beleértve a kihelyezett fokozatokat is, II. átviteltechnika, III. hozzáférési hálózati kábelek+alépítmények, valamint IV. nem hozzáférési hálózati kábelek + alépítmények) aggregált bruttó helyettesítési értéket össze kell vetni az eredeti - eszközcsoportonként aggregált - bruttó könyvi

$\frac{GRC}{GBV}$

értékkel, azaz: $\frac{GRC}{GBV}$ arányt kell képezni. (Az aggregálás következtében az eszközcsoportokon belüli HCC-k eltérő mutatói kiegyenlíthetik egymást.)

A kötelezett szolgáltató a hozzáférési hálózati kábelek+alépítmények esetén a fenti mutató értékétől függetlenül minden esetben számítsa ki az eszközcsoportok aggregált gazdasági értékét (GÉ) az alábbiak szerint:

- Állapítsa meg 5 éves előretékeléssel minden évre az eszközcsoportok által generált várható bevételeket és működési költségeket, továbbá a hátralévő hasznos élettartam 5 éven túli részére várható bevételeket és működési költségeket évente változatlan értékekkel egy-egy összegben (mint maradványértéket).

- A várható bevételek és működési költségek különbségét diszkontálja a szabályozott WACC szorzó értékével:

$$PV_i = \frac{C_i}{(1+r)^i}$$

ahol

r: WACC

C_i: időszaki várható pénzáramlás

Az így meghatározott jelenértékek összegei képezik az eszköz gazdasági értékét.

Az adott eszközcsoport által generált várható bevételek meghatározásánál azon szolgáltatások bevétele vehető figyelembe, amely szolgáltatások díjainak kialakítása, árképzése során az adott eszközcsoport költségei figyelembe vételre kerültek, azaz az adott eszközcsoport közvetlen költségeinek a fedezésére szolgálnak. Abban az esetben ha ezen szolgáltatásokhoz a fentiekben megnevezett eszközcsoportokon kívül más eszközcsoportok is tartoznak, a szolgáltatások bevételeit az eszközcsoportok bázisáig vonatkozó nettó eszközértékeinek az arányában szükséges megosztani.

Amennyiben a fenti mutató értéke a I. központok+kihelyezett fokozatok esetén, valamint az II. átviteltechnika, illetve a IV. nem hozzáférési hálózati kábelek+alépítmények esetén nagyobb 1,5-nél, a kötelezett szolgáltató szintén számítsa ki az eszközcsoportok aggregált gazdasági értékét (GÉ) a fentiek szerint.

Ezután a kötelezett szolgáltató hasonlítsa össze az átértékelt eszközcsoport nettó helyettesítési értékét az eszköz fenti módon megállapított gazdasági értékével. Amennyiben a gazdasági érték alacsonyabb, mint a nettó helyettesítési érték, akkor a továbbiakban azt kell használni a nettó helyettesítési értéként.

32. A tartós élettartamú eszközök eszközátértékelését tárgyév elejére és végére kell elvégezni.

33. A tárgyévi beruházások értékénél csak a bővítő beruházásokat szabad figyelembe venni, a pótló beruházást nem, amennyiben az átértékelt eszközök értékében a pótlásra kerülő eszközök értékét a modell figyelembe vette.

34. Minden kapcsolóközponti, illetve egyéb berendezés elhelyezésére szolgáló épületben a berendezés MEA eszközre történő cseréje miatt keletkező kihasználatlan belterületet nulla GRC-n kell értékelni, kivéve, ha indokolt és dokumentált az ilyen terület figyelembevétele.

E/8. Költségfüggvények kialakítása

35. A CVR-eknek a szolgáltató beszállítókkal szembeni vásárlóereje növekedésének és/vagy a méret-/választékgazdaságosság érvényesülése miatt konvex összefüggéseket kell mutatniuk. Amennyiben a CVR-ek egyenes vonalú összefüggést mutatnak, a CVR-t teljes részletességgel alá kell támasztani, hogy miért nem érvényesül a méret-/választékgazdaságosság, illetve a vásárlóerő hatása.

36. A szolgáltatók az alábbi módszerek közül egyet vagy többet is felhasználhatnak a költségfüggvények előállítására:

- a) műszaki/szimulációs modellek,
- b) statisztikai tanulmányok,
- c) interjúk/terepfelmérés,
- d) összehasonlító vizsgálatok.

37. A modelldokumentáció részeként a szolgáltatóknak be kell nyújtaniuk a fentebb említett modelleket, felméréseket, interjúkat, a kutatások és összehasonlító vizsgálatok során használt eljárásokat és azok eredményeit.

38. Amennyiben a HCC-k tartalmazzák a modellből kizárt szolgáltatások költségeit, a kizárandó szolgáltatások vonatkozó költségét a CVR-ek segítségével kell eltávolítani a költségalapból.

E/9. Közös költségek kezelése

39. A homogén költségkategóriákban definiált közös költségek százalékos arányait dokumentálni kell.

40. A közös költségeket az EPMU módszerrel kell a hálózati elemek/üzleti tevékenységek között felosztani. Amennyiben a költségkategóriának nincsen változó költsége, úgy a szolgáltatónak meg kell határoznia, hogy mely hálózati elemekre/üzleti tevékenységekre nézve közös a költség és ez alapján kell a felosztást elvégezni. Utóbbi esetben a szolgáltatónak a költségszámítás dokumentációjában részletes indoklással együtt ki kell fejtenie, hogy az adott közös költség mely hálózati elemekre/üzleti tevékenységekre nézve közös.

E/10. Hálózati elemek/üzleti tevékenységek egységköltségének kiszámítása

41. A hálózati elemek/üzleti tevékenységek teljes költségtömege a HCC-k különbözeti költségéből (változó költségek + komponens specifikus fix költségek) és a felosztott közös költségek összegéből adódik.

42. A hálózati elemek/üzleti tevékenységek egységköltségének meghatározása a hálózati elemhez/üzleti tevékenységhez rendelt teljes költségtömeg és a tárgyévben felmerülő, az adott hálózati elem/üzleti tevékenység költségtömegéhez tartozó, az adott hálózati elemet/üzleti tevékenységet érintő éves volumen hányadosaként történik. Amennyiben egy hálózati elemhez több, eltérő mértékegységű volumen tartozik, a hálózati elem költségtömegét arányosítással meg kell osztani a szolgáltatások között és ezután szolgáltatásonként külön-külön egységköltséget kell megállapítani.

43. Az adott időszakban értékesítésre kerülő szolgáltatásmennyiséget a szolgáltató átlátható, objektív információkkal alátámasztott számításokkal köteles hitelesíteni. Abban az esetben, ha a felmerülő szolgáltatásmennyiség értéke objektív információkra épülő számítások alapján nem határozható meg, a szolgáltató becslést alkalmazhat. Ez utóbbi esetben a szolgáltató köteles a becslés alapjául szolgáló paramétereket és feltételezéseit áttekinthető módon rögzíteni olyan formában, hogy azok az arra jogosult harmadik fél számára értelmezhetőek legyenek.

E/11. Útvonal tényezők és útvonal mátrix

44. A hálózati elemek egységköltségeiből az adott szolgáltató szolgáltatásainak egységköltségei a hívásút elemzése során kiszámított útvonal tényezők segítségével kerülnek kiszámításra.

45. A felhasznált útvonal tényezők számításának a tárgyévre vonatkozó útvonal mátrix adatain és a tárgyévre meghatározott módon előre jelzett forgalmi adatokon kell alapulnia. A modelldokumentációnak tartalmaznia kell azokat az információkat, amelyek alátámasztják az esetleges hálózati mintavételezés statisztikai megalapozottságát. Az útvonal tényezőknek összhangban kell lenniük a megadott forgalmi előrejelzésekkel.

46. A költségmodellben, illetve annak dokumentációjában az útvonal tényezők számítását, valamint a számításnál alkalmazott feltételezéseket, azok indoklásával együtt részletesen be kell mutatni.

47. A szolgáltatások átlagos útvonalának meghatározásához a következő lépések elvégzése lehet szükséges:

- a) a lehetséges hívásutak (útvonalak) meghatározása szolgáltatásonként,
- b) szolgáltatásonként az egyes útvonalakhoz tartozó hálózati elemek számának meghatározása, vagyis a hálózati elemenkénti útvonal mátrix előállítása,
- c) szolgáltatásonként az egyes útvonalakhoz tartozó percmennyiség meghatározása, vagyis az útvonal mátrixhoz tartozó, percmennyiségeket tartalmazó mátrix előállítása, az egyes útvonalakhoz tartozó hálózati elemek azonosítása minden szolgáltatás esetében,

d) szolgáltatásonként az egyes hálózati elemekhez tartozó a b) és a c) pontokban előállított útvonal mátrix és a percmennyiségeket tartalmazó mátrix összeszorozása, majd az így kapott érték osztása a szolgáltatás teljes percmennyiségével.

48. Az előző pont b) és c) alpontjaiban előállított mátrixok szorzataként adódik az a percmennyiség, amely az adott hálózati elemet érinti. Az adott hálózati elem teljes költségét ezzel a percmennyiséggel osztva megkapjuk az adott hálózati elem egységköltségét.

49. A szolgáltatások egységköltsége az előző két pontban leírtak alapján előállított hálózati elemenkénti útvonal tényezők, illetve egységköltségek szorzatának összegeként adódik.

50. A modell dokumentációjának tartalmaznia kell az útvonal mátrix meghatározására vonatkozó módszertan leírását, illetve - amennyiben az útvonal mátrix statisztikai eljárásokkal kerül meghatározásra - a felhasznált módszer érvényességét tesztelő próbák eredményét.

E/12. A modellel szemben támasztott részletes funkcionális követelmények és a modell dokumentációja

51. Olyan modellt kell kidolgozni, amely tartalmazza a következő táblázatban bemutatott rétegek szerint felépülő számítási modellt, valamint amelynek része egy, a költségfüggvények kialakításához használt műszaki almodell és a folyóáras költségelszámolás kalkulálását segítő almodell is.

Szint	Leírás
Kivonatoló, átalakító és feltöltési szint (KÁF)	Adatot nyer ki a különböző adatforrásokból (főkönyv, tárgyi eszköz nyilvántartás, B-U műszaki modellek, forgalmi adatok, stb.), és ezekkel tölti fel az alap adatbázist/adatállományt.
Adatszint	Az adatbázisban lévő adatokat jól strukturált adattáblákban tárolja. A felhasználók alapadatait is tartalmazza (pl. bejelentkezési adatok, fizikai elhelyezkedési adatok, kiinduló lista, stb.).
Üzleti szint	A kalkulációk lényegét tartalmazza, és az érvényes adatállományon alapszámításokat végez.
Felhasználói szint	Lehetővé teszi a felhasználó számára, hogy megnyissa, módosítsa és szerkessze az adatállományt, lefuttassa a modellt, és elemezze a kapott eredményeket.

52. A szolgáltatóknak MS Excel szoftverrel kell költségmodelljeiket elkészíteniük és a szabályozónak benyújtaniuk.

53. Az alkalmazásokkal kapcsolatos követelmények:

- a) A modell mellé csatolni kell a rendszerkövetelmények leírását, amely tartalmazza
  - aa) az alkalmazások alapjául szolgáló operációs rendszert (azaz Windows NT, Windows 2000, Windows XP stb.);
  - ab) az alapul szolgáló alkalmazás verziójának pontos meghatározását (azaz MS Excel 98, MS Excel 2000 stb.);
  - ac) a merevlemezre mentett futtatáshoz szükséges környezetet (szükséges-e és ha igen, akkor milyen környezetet (pl. könyvtárszerkezetet) kell létrehozni, és hogyan kell abba behelyezni [lementeni] a modellt ahhoz, hogy annak működését és megfelelőségét a hatóságképviselői vizsgálni tudják).
- b) A modell a beadványpéldányról csak olvasható (read only) formában nyitható meg a benyújtott modell és az adatok épségének megőrzése érdekében.
- c) A modell átláthatósági vizsgálatának érdekében úgy kell azt elkészíteni, hogy futtatható

legyen a beadványpéldánytól eltérő helyen (írható/writable) környezetben (merevlemez/HDD) is. Az ehhez szükséges környezet létrehozásához szükséges információkat a dokumentációban fel kell tüntetni.

- d) A modell csak világosan megjelölt és feloldható rejtett sorokat vagy oszlopokat tartalmazhat.
- e) A modell csak világosan megjelölt és feloldható rejtett munkafüzeteket tartalmazhat.
- f) A cellákat és a munkafüzeteket nem szabad védelemmel ellátni (jelszóval vagy más módon) és nem szabad zárolni sem.
- g) A képleteknek láthatóknak kell lenniük.
- h) A makróknak hozzáférhetőknak, és read only körülmények között is futtathatóknak kell lenniük.
- i) A modell dokumentációjának teljes körű logikus levezetést kell tartalmaznia.
- j) Ha a modellt a szolgáltató megbízásából független tanácsadó készíti el, ezt a felet fel kell kérni, hogy tegye lehetővé, hogy a Hatóság és a Hatóság által bevont tanácsadók hozzáférjenek a modellhez. A modell dokumentációjának tartalmaznia kell a szolgáltató és tanácsadójának írásos nyilatkozatát arról, hogy hozzájárulnak ahhoz, hogy a modell vizsgálatában előbb felsorolt, érintett felek hozzáférhessenek a modellhez. A Hatóság és a Hatóság által bevont tanácsadóknak titoktartási megállapodásokat kell aláírniuk mind a szolgáltatókkal, mind pedig a szolgáltató által bevont tanácsadókkal.

54. A modellek használatával kapcsolatos követelmények:

- a) **Átláthatóság.** A modellt alkalmassá kell tenni arra, hogy a Hatóság vagy az általa bevont tanácsadók vizsgálhassák annak működését. Ennek érdekében könnyen felismerhetővé (például háttérszínnel megkülönböztetetté) kell tenni legalább a bemenő és a számított adatokat, illetőleg az alábbi változtatható értékeket:
  - aa) Közvetlen értéket tartalmazó bemenő adatot (javasolt cellaháttér: fehér)
  - ab) Cellahivatkozásos értéket tartalmazó bemenő adatot (javasolt cellaháttér: világoskék)
  - ac) Közvetlen értéket tartalmazó paramétert (javasolt cellaháttér: világossárga)
  - ad) Cellahivatkozásos értéket tartalmazó paramétert (javasolt cellaháttér: világoszöld)
  - ae) Eredmény (keresett költség-alapú ár (javasolt betűforma: félkövér sötétkék)
- b) **Működésbiztonság.** A modellt alkalmassá kell tenni arra, hogy annak vizsgálata/működtetése során minimális legyen a véletlen hibássá vagy működésképtelenné tétel veszélye. Ennek érdekében könnyen felismerhetővé (például háttérszínnel megkülönböztetetté) kell tenni az alábbi változtatható értékeket:
  - ba) Számított értéket tartalmazó cellát (javasolt cellaháttér: világos rózsaszín)
  - bb) Makróprogram-értéket tartalmazó cellát (javasolt cellaháttér: narancssárga)
- c) A bemenő adatok és paraméterek modellbéli eredetije csak munkalap-cellákban lehet (a makróprogramok és a nevesített argumentumok <Named arguments> is az eredeti cellákból kiolvasva használhatják föl őket).
- d) Azokat a bemenő adatokat és a paramétereket, amelyek változtatásával a végeredmény nem áll elő automatikusan, el kell látni megjegyzésekkel arra vonatkozóan, hogy változtatásuk esetén mit kell még tenni (például megnyitni és frissíteni vagy a számítások elvégzéséhez használt makrót lefuttatni) ahhoz, hogy a módosítás hatása a végeredményben is tükröződjön.
- e) A képleteken felüli automatizmus (pl. makróprogramok írása) csak akkor elfogadható, ha azok megfelelő módon futtathatóak akkor is, ha a bemenő adatokat vagy paramétereket változtatjuk.

55. A modelleknek (ideértve a műszaki almodelleket is) tartalmazniuk kell azon hálózattervezési paramétereket (pl. az áramkörönkénti forgalmat, Erlangban mérve, a szolgáltatási szintet, a kapacitáskihasználás arányát, stb.), amelyek korrekciójával elvégezhető az érzékenységelemzés. Ezen paramétereknek a modell szempontjából lényeges hálózattervezési paraméterek teljes és részletes leírását kell adniuk.

56. A modelleket az alábbi dokumentumokkal kell alátámasztani:

- a) átfogó Felhasználói Útmutató, amely fejezeteinek az alábbi témákat kell lefedniük:
  - aa) Módszertani leírás. A szolgáltató modelljének áttekintő és részletes leírása különös tekintettel a határozatban elő nem írt módszertani megoldásokra,
  - ab) a modell megnyitásának módja,
  - ac) az adathalmaz kiválasztása,
  - ad) az adatok szerkesztésének módja, azaz hogyan kezeli a modell az esetleges adatváltoztatást (közvetlenül a modellben szerkeszthetők az adatok, vagy csak az adatbázison keresztül),
  - ae) a modellfuttatási opciók, és
  - af) a modell eredményei;
- b) minden egyes műszaki almodell részletes leírása, beleértve az alkalmazott tervezési szabályokat (azaz pl. a felhasználónkénti legforgalmasabb időszakban bonyolított forgalom számítását, a berendezések kihasználtságát stb.)
  - ba) a modellben elvégzett átértékelések részletes dokumentációja;
- c) a homogén költségkategóriák tartalmának, illetve költségmeghatározó tényezőjének ismertetése;
- d) a függő és a független homogén költségkategóriák összerendelése során a kötelezett szolgáltatónak a költségszámítás dokumentációjában részletesen indokolnia kell azt, hogy az adott függő homogén költségkategóriát milyen okok miatt tekintette függőségi viszonyban állónak a kötelezett szolgáltató által feltüntetett független homogén költségkategóriákkal;
- e) a hálózati elemek, illetve üzleti tevékenységek tartalmának ismertetése;
- f) a CVR-ek egyértelmű dokumentációja, minden egyes CVR-re meghatározva a következőket:
  - ca) a költségmeghatározó tényezőt,
  - cb) a költségfüggvény alakját,
  - cc) a különbözőzeti költségek és a fix és közös költségek arányát, valamint azok meghatározásának részletes háttérszámítását,
  - cd) a költségfüggvény kialakításához felhasznált módszert,
  - ce) a költségfüggvény adatainak, paramétereinek részletes háttérszámítását;
- g) nem Műszaki Funkcionális Specifikáció (NTFS): az NTFS-nek tartalmaznia kell az Üzleti Szint teljes körű logikai leírását, ideértve a számszerű példákat is,
- h) a Teszt Program átfogó leírása, valamint a modellen lefuttatott Teszt Program eredményei. Külön tesztprogram hiányában a modell ellenőrzési pontjai, valamint az elvégzett számszaki, logikai és egyéb ellenőrzések részletes leírása szükséges,
- i) ha a modellt megbízott független külső tanácsadó készítette, csatolni kell ezen fél hozzájárulását, amely alapján a Hatóság és a Hatóság által bevont tanácsadók hozzáférhetnek a modellhez.

57. A modellt és a hozzá tartozó adatokat, a dokumentációt és egyéb – elektronikus formában rendelkezésre álló – iratokat egy írásos példányban és CD-ROM-on legalább 3 (három) példányban kell benyújtani.

58. A kötelezett szolgáltatók által benyújtott modelleket az alábbi dokumentációval kell alátámasztani:

- a) átfogó modelldokumentáció az 56. pontban leírtak szerint;
- b) kötelezett szolgáltatók által bevont tanácsadóinak jóváhagyása arra vonatkozóan, hogy a Hatóság és a Hatóság által bevont tanácsadók hozzáférhetnek a szolgáltató modellje támogatására készített jelentéseihez vagy modelljeihez>
- c) a kötelezett szolgáltató könyvvizsgálójának nyilatkozata a modellen szereplő bemenő adatok hitelességéről. A nyilatkozatnak legalább az alábbiakra kell kiterjednie:
  - ca) A modell bemenő pénzügyi adatainak egyezősége az auditált eredménykimutatás és az auditált mérleg adatokkal;
  - cb) Az immateriális javak és tárgyi eszközök bruttó értékének egyezősége kötelezett szolgáltató eszköz nyilvántartási rendszereiben található adatokkal;

- cc) A modellekben szereplő beszerzési árak egyezősége a tárgyévben érvényes szállítói szerződésekben szereplő árakkal;
- cd) A költségmodellekben felhasznált műszaki nyilvántartási adatok egyezősége a kötelezett szolgáltató műszaki nyilvántartási rendszereiben található adatokkal;
- ce) A modellben felhasznált tény naturália adatok (pl. éves értékesített percmennyiség, routing faktor számítás központközi perc adatai) egyezősége a kötelezett szolgáltató számlázási, illetve egyéb nyilvántartási rendszereiben szereplő adatokkal.

Amennyiben az Elnök határozatában valamely kötelezett szolgáltatóra a jelen határozat szerinti érintett piacoktól eltérő valamely más érintett piacon is LRIC költségszámítási módszer alkalmazásának kötelezettségét rója ki, a fenti könyvvizsgálói nyilatkozattal kapcsolatos követelmények egy könyvvizsgálói nyilatkozat keretén belül is teljesíthetők.

F. További követelmények

F/1. Címzett állami támogatások figyelembevétele

1. Amennyiben költségalapúságra kötelezett szolgáltató címzett állami támogatásban részesült, azt a következőképpen kell felosztania a referenciaajánlathoz tartozó költségmodellben:

- a) A szolgáltató azonosítja, hogy a támogatást mely befektetett eszközének finanszírozására használta fel.
- b) Az adott azonosított befektetett eszközre vonatkozó számviteli politika által meghatározott értékcsökkenési kulcs segítségével a szolgáltató meghatározza a támogatásra vonatkozó értékcsökkenést és tőkeköltséget a következő képlettel:

$$TÉCS = SzÉCSK * T$$

$$TWACC = (T - \frac{HTÉCS_t - HTÉCS_{t-1}}{2}) * WACC$$

ahol:

TÉCS: a támogatásra vonatkozó elvi értékcsökkenés

T: a támogatás összege

SzÉCSK: a vonatkozó számviteli politika szerinti értékcsökkenési kulcs mértéke

TWACC: a támogatásra vonatkozó elvi tőkeköltség

HTÉCS_t: a támogatás folyósításától bázisév végéig eltelt időszakra vonatkozó elvi halmozott értékcsökkenési leírás

HTÉCS_{t-1}: a támogatás folyósításától bázisév elejéig eltelt időszakra vonatkozó elvi halmozott értékcsökkenési leírás

WACC: súlyozott átlagos tőkeköltség

- c) A támogatásra vonatkozó elvi értékcsökkenési leírást és tőkeköltséget a szolgáltató negatív értékkel felosztja a modell szolgáltatásai között, ugyanolyan arányban, ahogyan a támogatáshoz kapcsolódó tárgyi eszköz költsége az adott szolgáltatások költségét terhelte.

F/2. Számhordozhatósággal és közvetítőválasztással kapcsolatos eszközök költségének elszámolása

2. A szolgáltató azon költségeinek vonatkozásában, melyek az Eht. alapján a számhordozhatóság megvalósításával kapcsolatban merültek fel a szolgáltatónál, a felmerült költségeket a szolgáltatónak költségmodelljében minden összekapcsolási forgalmi szolgáltatásra egyenlő arányban kell felosztania.

3. A szolgáltató azon költségeinek vonatkozásában, melyek az Eht. alapján a közvetítőválasztással kapcsolatos követelményeknek való megfelelés miatt merült fel a szolgáltatónál, a felmerült költségeket a szolgáltatónak költségmodelljében minden híváskezdeményezés forgalmi szolgáltatásra egyenlő arányban kell felosztania.

F/3. Napszaki eltérítés

4. Amennyiben egy szolgáltatónak költségszámítás eredményeképpen összekapcsolási szolgáltatására napszaki tarifát kell kialakítania, azt a következő módszertan szerint kell megtennie:

a) A szolgáltató minden hívásirány (helyi hívás, belföldi távolsági hívás, mobil hívás, nemzetközi hívás stb.) vonatkozásában külön-külön kiszámítja a következő csúcsidős-kedvezményes időszakos hívásdíjarányt:

$$A_i = \frac{\sum_j A_{ij} \times (Fcs_{ij} + Fk_{ij})}{\sum_i Fcs_{ij} + Fk_{ij}}$$

ahol:

i: a hívásirány száma (1-helyi hívás, 2-belföldi távolsági hívás stb.)

j: a díjcsomag száma (1-normál, 2-kedvezményes díjcsomag stb.)

A_i: az i. hívásirányra vonatkozó csúcsidős-kedvezményes időszakos hívásdíjarány

A_{ij}: az i. hívásirány j. díjcsomagbeli díjaira vonatkozó csúcsidős-kedvezményes időszakos hívásdíjarány

Fcs_{ij}: az i. hívásirány j. díjcsomagbeli csúcsidőszakra eső forgalma

Fk_{ij}: az i. hívásirány j. díjcsomagbeli kedvezményes időszakokra eső forgalma

b) Az a) lépésben kiszámított, egyes hívásirányokra vonatkozó hívásdíjarányoknak a szolgáltató kiszámítja az átlagát, ahol az egyes hívásirányokra vonatkozó arányt a rá vonatkozó összes - tehát minden díjcsomag és díjazási időszak figyelembevételével számított - forgalommal súlyozza (R_n).

c) A szolgáltató meghatározza az összekapcsolási szolgáltatások napszaki díjait (T_{cs} és T_k) úgy, hogy azok aránya megfeleljen a b) lépésben kiszámítottaknak (R_n), és kielégítse azt a feltételt, hogy a napszaki díjakból beszédett összes összekapcsolási díj átlaga egyenlő a költségmodell által kiszámított átlagos díjjal (T_m). Képlettel kifejezve:

$$T_m = \frac{T_{cs} * F_{cs} + T_k * F_k}{F_{cs} + F_k} \text{ és } R_n = \frac{T_{cs}}{T_k}$$

ahol:

T_m: LRIC modellel kiszámított átlagos összekapcsolási díj

R_n: forgalommal súlyozott átlagos napszaki díjarány

F_{cs}: csúcsidős forgalom

T_{cs}: csúcsidős összekapcsolási díj

F_k: kedvezményes időszakos forgalom

T_k: kedvezményes időszakos összekapcsolási díj

F/4. Kiegészítő szolgáltatások díjmegállapítása

5. A kötelezett szolgáltatónak a 277/2003. (XII. 24.) Korm. rendelet 37. § előírásainak való megfelelő alkalmazása érdekében az alapszolgáltatásokhoz tartozó kiegészítő szolgáltatások nyújtásáért kért ellenértékek tekintetében az egyszeri és havi díjak esetében egyaránt a tárgyévire vonatkozó, alulról felfelé építkező költségkalkuláció alapján kell a díjat meghatározni és dokumentálni. A kiegészítő szolgáltatások egyszeri és havi díjainak költségkalkulációjában a szolgáltatások nyújtásában közvetlenül részt nem vevő, támogató jellegű tevékenységek költségei nem szerepeltethetők.

A kiegészítő szolgáltatások díjainak számítását, illetve a számítások részletes dokumentálását azoknak a szolgáltatóknak is be kell nyújtaniuk, amelyek a jelen melléklet szerinti esetben mentesülnek a LRIC költségkalkulációs módszer alkalmazásának kötelezettsége alól.

6. A közvetítő előválasztás beállítása esetén beállítási munkafolyamatonként egyszeri díj számítható fel, amelynek mértékegysége Ft/beállítás. Egy beállítási munkafolyamatnak minősül, ha az előválasztott szolgáltató beállítása egyetlen művelettel elvégezhető, függetlenül attól, hogy egy vagy több számhoz tartozó adatbázis beállítása történik.

A Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság HF/23144-1/2010. számú határozat rendelkező részének II. számú melléklete

A határozatban kirótt számviteli szétválasztás kötelezettség pontos tartalmának meghatározása

Az Elnök a jelen határozat szerint a kötelezett szolgáltatókra kirótt számviteli szétválasztási kötelezettség alkalmazására vonatkozó elveket, formát, módszert és a kimutatások tartalmát az Eht. 105. § (3) bekezdése alapján – figyelemmel az elektronikus hírközlési tevékenység elkülönítéséről, valamint az elektronikus hírközlési szolgáltatók számviteli nyilvántartásai elkülönített vezetésének részletes szabályairól szóló 19/2003. (XII. 27.) IHM rendelet (jelen melléklet alkalmazásában, a továbbiakban: Rendelet) 4. § (1) bekezdésére – az alábbiak szerint határozza meg.

Értelmező rendelkezések

1. Ezen melléklet alkalmazásában:

- a) *Helyhez kötött alaphálózat*: a kötelezett szolgáltató helyhez kötött elektronikus hírközlési hálózatának forgalom érzékeny összetevője.
- b) *Egyéb tevékenység*: a helyhez kötött szolgáltató azon üzletága, amely a szolgáltató által nyújtott egyéb, a hozzáférési hálózathoz, a helyhez kötött alaphálózathoz, vagy a helyhez kötött kiskereskedelemhez nem tartozó, illetve nem elektronikus hírközlési szolgáltatásokat nyújt. Ide tartozik a (vég)berendezések értékesítése, javítása, bérbeadása, a harmadik személy részére nyújtott építési-szerelési szolgáltatások; valamint a hasonló jellegű, más üzletághoz nem tartozó szolgáltatások. Az egyéb tevékenységekhez sorolandó továbbá a befektetett pénzügyi eszközök értéke.
- c) *Hozzáférési hálózat*: a kötelezett szolgáltató elektronikus hírközlési hálózatának azon része, amely az előfizetőt köti össze az alaphálózattal, és amely tartalmazza a nem forgalomfüggő hálózati elemeket.
- d) *Helyhez kötött kiskereskedelem*: a szolgáltató azon üzletága, amely mindazon tevékenységeket tartalmazza, melyek a szolgáltató által, a helyhez kötött elektronikus hírközlési hálózaton nyújtott szolgáltatások előfizetőknek (végfelhasználóknak) történő értékesítésével kapcsolatosak.
- e) *Társszolgáltató*: az a szolgáltató, amely ellenérték fejében elektronikus hírközlési szolgáltatásokat saját elektronikus hírközlési szolgáltatása nyújtásához igénybe vesz vagy továbbértékesít.
- f) *Transzfer*: a szolgáltató egyik üzletága által a szolgáltató másik üzletága részére nyújtott szolgáltatás, ahol a szolgáltatás ellenértékét a nyújtott szolgáltatás mennyisége és a transzferár szorzata határozza meg.
- g) *Tárgyévi*: az az év, amelyre vonatkozóan a számviteli szétválasztási kimutatás készül, azaz az utolsó lezárt, auditált pénzügyi év.
- h) *Bázis*: a számviteli szétválasztási kimutatás készítése esetén a tárgyévet megelőző év.

2. A jelen mellékletben nem definiált meghatározások, fogalmak tekintetében a jelen határozat rendelkező részének I. számú, „A határozatban kirótt költségalapúság és a díjak ellenőrizhetősége kötelezettség pontos tartalmának meghatározása” című mellékletében foglalt meghatározások – az alábbi kivétellel – változatlan tartalommal alkalmazandók. A B. 45. pontban definiált „Számvitel-alapú eszközérték és értékcsökkenés számítási módszert” azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy a tárgyévi végkielégítési értéknek (NRC) a tárgyévi végkielégítési GRC-hez viszonyított aránya a tárgyévi végkielégítési nettó és bruttó könyv szerinti eszközértékek arányával legyen egyenlő.

**A Hatóság által számviteli szétválasztásra kötelezett jelentős piaci erővel rendelkező
szolgáltatókra vonatkozó általános szabályok**

3. A Kötelezett Szolgáltató köteles az elkülönítetten vezetett számviteli kimutatásait úgy elkészíteni, hogy

- a) az elkülönítetten vezetett számviteli kimutatások az üzletágak valós bevételeit és költségeit, valamint befektetett tőkéjét tükrözzék;
- b) a transzferek alkalmazása során, a számviteli szétválasztás kimutatásaiban az üzletágak gazdasági teljesítményének pontos bemutatása során az adott szolgáltatások bevételei ott jelenjenek meg, ahol a szolgáltatás érdekében felmerült költségek keletkeznek;
- c) a költségek és bevételek azokra a termékekre és szolgáltatásokra kerüljenek felosztásra, amelyek azok felmerülését okozták (ennek érdekében a tevékenység alapú felosztást kell alkalmazni);
- d) a felosztás objektíven tükrözze az egyes üzletágak eredményét;
- e) a tárgyévi kimutatás tartalmazzon jelzést a kimutatások alapelveiben bekövetkező jelentős változtatás hatására vonatkozóan, ahol a változás előző évet érintő hatását is be kell mutatni;
- f) a szolgáltató a számvitelileg szétválasztott üzletágak kimutatásainak elkészítése során az átlátható költségfelosztási alapelvek szerint járjon el;
- g) az üzletágak kimutatásai tartalmazzák azon transzferköltségeket és transzferbevételeket, melyek akkor merülnek fel, amikor egy adott üzletág más üzletág szolgáltatását veszi igénybe annak érdekében, hogy saját szolgáltatását nyújthassa, vagy más üzletágnak szolgáltatást nyújtson. A kimutatásoknak világosan be kell mutatniuk ezen a szolgáltató üzletágai között transzferált illetve más szolgáltatóknak nyújtott azonos szolgáltatások azonos értékét;
- h) a számviteli szétválasztás modelljében a költségfelosztásra a teljesen felosztott költségek módszertana (a továbbiakban: FDC) szerint kerüljön sor. Az FDC módszertan alkalmazása során a kötelezett szolgáltatónak a 14. pontban leírtaknak megfelelően kell eljárnia.
- i) a költségfelosztást múltbeli költségek (a továbbiakban: HCA) és a folyó költségek módszertana (a továbbiakban: CCA) szerinti költségekkel is el kell végezni. A CCA módszernél a beszámolás évére vonatkozóan, a jelen határozat „*A határozatban kirótt költségalapúság és a díjak ellenőrizhetősége kötelezettség pontos tartalmának meghatározása*” című, a rendelkező rész I. számú mellékletében előírt eszközátértékelési módszereket kell alkalmazni. Működési költségeket átértékelni nem szabad, mivel azok az adott időszak folyó piaci árain kerülnek könyvelésre.
- j) a tőkeköltség értékének megállapításánál a beszámolás évének utolsó napján hatályos WACC-szorító értékét kell alapul venni. Az üzletági kimutatások elkészítése során a tőkeköltséget nem kell az üzletági költségek között szerepeltetni, a transzferárak azonban a tőkeköltséget is tartalmazzák.
A helyhez kötött alaphálózat, a hozzáférési hálózat, a helyhez kötött kiskereskedelem és az egyéb tevékenység üzleti terület helyhez kötött szolgáltatások nyújtásában résztvevő eszközei tekintetében a jelen határozat rendelkező része I. számú mellékletének C. pontja által a helyhez kötött távközlési szolgáltatást nyújtó szolgáltatóra érvényes tőkeköltség szorzó alkalmazandó.
- k) a kimutatások alapját a HCA módszertan szerinti költségelszámolás képezze, amelyet módosítani kell a CCA módszertan szerinti különbözettel.

4. A költségek és ráfordítások felosztásának alapjául szolgáló költségelszámítási modellre vonatkozó követelményeket a jelen határozat rendelkező részének „*A határozatban kirótt*

költségalapúság és a díjak ellenőrizhetősége kötelezettség pontos tartalmának meghatározása” című I. számú melléklete tartalmazza.

A transzferek kialakításának módszere

5. (1) A számviteli szétválasztásra kötelezett szolgáltató köteles az üzletágak közötti transzferek költségeit és bevételeit kimutatni, oly módon, mintha ezen üzletágak szervezetileg elkülönült gazdálkodó szervezetek lennének.

(2) A kötelezett szolgáltató által saját üzletága részére nyújtott hálózati, illetve hozzáférési szolgáltatás transzferárát a következőképpen köteles meghatározni.

Kötelezettnek a transzferár kialakítása során a **szabályozott nagykereskedelmi szolgáltatásokra épülő termékek esetén**

a) a helyhez kötött alaphálózat és a forgalmi jellegű kiskereskedelmi szolgáltatások közötti transzferek elszámolásához az adott időszakra érvényes nagykereskedelmi forgalmi szolgáltatások díjaiból kell kiindulnia. A nagykereskedelmi díjat a benyújtott LRIC költségmodell alapján fel kell bontania hálózati elemekre. Amennyiben a szabályozott és a benyújtott díj (egységköltség) eltér, a hálózati elemek egységköltségét a szabályozott/benyújtott díj (egységköltség) egyenes arányában módosítania kell.

A hálózati elemek módosított egységköltségét a kiskereskedelmi hívásokra jellemző átlagos hívásutak alapján kell súlyozni, és ezáltal adódik az egyes kiskereskedelmi hívások helyhez kötött alaphálózati transzferára.

b) a hozzáférési hálózat és a helyhez kötött kiskereskedelem hozzáférési szolgáltatásai közötti elszámoláshoz a hurok teljes átengedésének adott időszakra érvényes nagykereskedelmi díjából kell kiindulnia. A nagykereskedelmi díjat a benyújtott FDC költségmodell alapján fel kell bontania hálózati elemekre. Amennyiben a szabályozott és a benyújtott díj (egységköltség) eltér, a hálózati elemek egységköltségét a szabályozott/benyújtott díj (egységköltség) egyenes arányában módosítania kell.

A transzferdíjat ki kell egészíteni azon eszközök (pl. vonalkártya) FDC-HCA szerint kalkulált költségével, amelyek nem részei a szabályozott ár hálózati elemeinek.

c) a hozzáférési hálózat és a kiskereskedelmi szélessávú hozzáférési szolgáltatások közötti elszámoláshoz közeli bitfolyam hozzáférés átengedésének adott időszakra érvényes nagykereskedelmi díjaiból kell kiindulnia. A nagykereskedelmi díjat a benyújtott FDC költségmodell alapján fel kell bontania hálózati elemekre. Amennyiben a szabályozott és a benyújtott díj (egységköltség) eltér, a hálózati elemek egységköltségét a szabályozott/benyújtott díj (egységköltség) egyenes arányában módosítania kell. Nem közeli (magasabb hálózati hierarchia szintű) bitfolyam hozzáférés átengedése esetén az FDC költségmodell releváns hálózati elemeinek költségei vehetők figyelembe.

d) a bérelt vonali szolgáltatások esetén a hozzáférési hálózat, illetve a helyhez kötött alaphálózat és a kiskereskedelmi üzletág között bonyolítandó elszámoláshoz a bérelt vonalak nagykereskedelmi szolgáltatásából, illetve annak szabályozott díjából kell kiindulnia. Ebből kell elkülönítenie a végződtetési szegmensre és a trónk szegmensre vonatkozó díjrészt a bérelt vonalak nagykereskedelmi díjának költségalapúságát bizonyító benyújtott költségmodell, illetve kalkuláció alapján, az abban szereplő hálózati elemek költségeinek nevezett szolgáltatásokhoz rendelésével.

Kötelezett a nagykereskedelmi értékesítési és számlázási költségeket a transzferárban nem érvényesítheti, tehát a szabályozott nagykereskedelmi díjakból ezeket le kell vonnia, továbbá ennek megvalósulását és megfelelőségét részletes kalkulációval és magyarázattal bizonyítania is kell.

szegmens szolgáltatás; internet szolgáltatás elérésére irányuló hívás; mobil rádiótelefon-hálózatba irányuló hívások; egyéni szélessávú hozzáférés (internet); üzleti szélessávú hozzáférés (internet); egyéb előfizetői (kiskereskedelmi) tevékenységek (pl. adat és egyéb értéknövelt szolgáltatások).

d) *Az egyéb tevékenység üzletág vonatkozásában:* az ezen üzletághoz tartozó tevékenységek költségei, bevételei, illetve befektetett tőkéje.

Bevételek elkülönített kimutatása

7. A kötelezett szolgáltató köteles üzletáganként, illetve a 6. pontban részletezett szolgáltatások szerint elkülönítetten kimutatni a szolgáltatások értékesítésének nettó árbevételét.

8. A helyhez kötött telefonszolgáltatást - a Hatóság határozatában a vonatkozó szolgáltatási piac részeként definiált bármely technológián - nyújtó kötelezett szolgáltató a bevételeit az alábbi felosztás szerint köteles kimutatni:

a) A hozzáférési hálózat bevételei közé kell rendelni a következőket:

aa) a hozzáférési hálózati szolgáltatások bevétele társszolgáltatóktól;

ab) a helyhez kötött kiskereskedelmi üzletágtól kapott transzfer bevételek;

ac) a mobil kiskereskedelmi üzletágtól kapott transzfer bevételek.

b) A helyhez kötött alaphálózat bevételei közé kell rendelni a következőket:

ba) a helyhez kötött alaphálózati szolgáltatások bevétele társszolgáltatóktól;

bb) a helyhez kötött kiskereskedelmi üzletágtól kapott transzferbevételek;

bc) a mobil kiskereskedelmi üzletágtól kapott transzfer bevételek.

c) A helyhez kötött kiskereskedelem bevételei közé kell rendelni:

ca) forgalmi díjak;

cb) hozzáférési díjak;

cba) belépési díjak,

cbb) előfizetési díjak,

cbc) az Egyetemes Elektronikus Hírközlési Támogatási Kasszától kapott támogatás,

cc) egyéb elektronikus hírközlési kiskereskedelmi tevékenységek bevétele, beleértve a végberendezések eladásából származó bevétel.

d) Az egyéb tevékenység bevételei közé kell rendelni a következőket:

da) a telefonszolgáltatáshoz kapcsolódó eszköz bérbeadásból származó bevétel;

db) mérnöki tanácsadói tevékenységek bevétele;

dc) minden, a da) és db) pontokhoz nem rendelhető egyéb tevékenységi bevétel.

A költségek, ráfordítások és a befektetett tőke elkülönített kimutatása

9. A kötelezett szolgáltató költségeit és ráfordításait az alábbi felosztás szerint köteles kimutatni:

a) *A hozzáférési hálózat üzletághoz rendelhető költségek:* a hozzáférési hálózat kiépítésével, fenntartásával és üzemeltetésével kapcsolatos költségek, beleértve a társszolgáltatóknak értékesített hozzáférési hálózati szolgáltatásokkal kapcsolatos nagykereskedelmi számlázási, értékesítési és egyéb nagykereskedelmi költségeket.

b) *A helyhez kötött alaphálózat üzletághoz rendelhető költségek:* a helyhez kötött alaphálózat kiépítésével, fenntartásával és üzemeltetésével kapcsolatos költségek, beleértve a társszolgáltatóknak értékesített helyhez kötött alaphálózati szolgáltatásokkal kapcsolatos nagykereskedelmi számlázási, értékesítési és egyéb nagykereskedelmi költségeket.

c) *A helyhez kötött kiskereskedelem üzletághoz rendelhető költségek:* a helyhez kötött és a mobil alaphálózattól és a hozzáférési hálózattól kapott költségtranszferek; az előfizetőknek nyújtott szolgáltatásokkal kapcsolatosan marketing, helyhez kötött kiskereskedelmi

értékesítési, ügyfélszolgálati és kiskereskedelmi számlázási költségek; értékesített végberendezések ELÁBÉ tartalma, egyetemes szolgáltatással kapcsolatos befizetés, egyéb helyhez kötött kiskereskedelmi költségek.

d) *Az egyéb tevékenység üzletághoz rendelhető költségek:* minden, az egyéb tevékenységekhez tartozó, az a), b) c), pontokhoz nem rendelhető költség (működési költségek, értékcsökkenés, ELÁBÉ).

10. (1) Az átlagos befektetett tőke kalkulációjánál alkalmazandó módosító tételek:

a) Az üzleti vagy cégérték összegével mind az immateriális javakat, mind a saját tőke értékét csökkenteni kell.

b) A befektetett tőke nem tartalmazhatja az immateriális javak és tárgyi eszközök értékhelyesbítését.

c) A hosszú lejáratú kötelezettségek következő évben esedékes részét, amely az éves beszámoló mérlegében a rövidlejáratú kötelezettségek között kerül kimutatásra, a hosszú lejáratú kötelezettségek között kell számításba venni. Hasonlóan kell eljárni a halasztott kamatfizetési kötelezettségek esetében is.

(2) Az átlagos befektetett tőke részét képező immateriális javak és tárgyi eszközök üzletágakhoz rendelésénél a következőképpen kell eljárni:

a) meg kell határozni, hogy mely eszközök mely üzletágakat szolgálják, és azokhoz kell az értéküket rendelni,

b) amennyiben valamely eszköz több üzletágot is kiszolgál, az eszközérték üzletágak közötti megbontásánál ugyanazon eszköz amortizációjának üzletágak közötti arányát kell felhasználni és az eljárást dokumentálni, indokolni kell.

A számviteli kimutatások és adatszolgáltatás

11. A kötelezett szolgáltató az alábbi kimutatásokat köteles elkészíteni és a Hatóságnak benyújtani:

a) kiinduló mérleg és eredménykimutatás a 15. pontban bemutatott szerkezetben;

b) üzletági, valamint a 6. pontban az adott üzletágon belül tovább részletezett szolgáltatásokra külön átlagos befektetett tőke kimutatások és eredménykimutatások a 15. pontban bemutatott szerkezetben;

c) üzletági, valamint a 6. pontban az adott üzletágon belül tovább részletezett szolgáltatásokra külön jövedelmezőségi kimutatások a 15. pontban bemutatott szerkezetben;

d) összehasonlító kimutatások a 15. pontban bemutatott szerkezetben;

e) könyvvizsgáló nyilatkozata a modellben szereplő adatok hitelességéről. A nyilatkozatnak legalább az alábbiakra kell kiterjednie:

ea) A modell bemenő pénzügyi adatainak egyezősége az auditált eredménykimutatás és az auditált mérleg adatokkal;

eb) Az immateriális javak és tárgyi eszközök könyv szerinti bruttó értékének, nettó értékének, értékcsökkenési leírás, leírási kulcsok értékének egyezősége a kötelezett szolgáltató eszköz nyilvántartási rendszereiben található adatokkal;

ec) A modellekben szereplő beszerzési árak egyezősége a tárgyévben érvényes szállítói szerződésekben szereplő árakkal;

ed) A költségmodellekben felhasznált műszaki nyilvántartási adatok egyezősége a kötelezett szolgáltató műszaki nyilvántartási rendszereiben található adatokkal;

ee) A modellben felhasznált tény naturália adatok (pl. éves értékesített percmennyiség, routing faktor számítás központközi perc adatai) egyezősége a kötelezett szolgáltató számlázási, illetve egyéb nyilvántartási rendszereiben szereplő adatokkal.

f) költségfelosztási módszertan;

g) transzfer mátrix, továbbá transzferárak és transzferek mennyiségének kimutatása;

h) az egyes hálózati elemek és üzleti tevékenységek egységköltségeinek táblázata;

i) az egyes definiált szolgáltatások egységköltsége, egységre jutó bevétele;

j) az FDC költségszámítás módszeréről szóló 14. pontban foglaltak, illetve a jelen határozat költségszámítási melléklete szerinti költségszámítási modell elektronikus formában;

k) éves beszámoló.

12. A 11. pont a), b), c), d) pontjaiban felsorolt dokumentumokat az FDC költségszámítás módszeréről szóló 14. pontban foglalt szabályok alkalmazásával kell elkészíteni.

13. (1) A 11. f) pont szerinti költségfelosztási módszertannak tartalmaznia kell:

a) a költségfelosztás alapelveit és pontos módszertanát olyan részletezettséggel, hogy annak alapján a modell könyvvizsgálata elvégezhető legyen (a főkönyvi kivonatban szereplő számlák felosztási menetének leírásával);

b) az üzletágak és szolgáltatások pontos meghatározását, valamint azok egymáshoz rendelésének módját;

c) a transzferek rendszerének kialakítási és működési módszertanát;

d) a felhasznált egyéb adatokat (így különösen az útvonal mátrix hívásperceit, a hálózatelemek felosztási alapjait);

e) az előző évhez képest történt jelentősebb módosítások, változtatások részletes leírását és hatásának szemléltetését.

(2) A 11. g) pont szerinti transzfer mátrixnak tartalmaznia kell az egyes üzletágak transzfer költségeit az egyes kiskereskedelmi szolgáltatások szerint részletezve.

(3) A szolgáltató a saját költségén köteles független könyvvizsgálóval ellenőriztetni a 11. pont szerint benyújtott dokumentációt abból a szempontból, hogy a modellen belüli költségfelosztás a szolgáltató költségfelosztási módszertanában leírt módon valósult-e meg. A könyvvizsgáló nyilatkozata az 11. pont szerinti dokumentáció részeként csatolandó.

(4) A szolgáltatónak biztosítania kell a nyilvántartásokkal kapcsolatban az elektronikus hírközlési tevékenységgel összefüggésben felmerülő további hatósági adatszolgáltatási igények kielégítését.

14. Az FDC módszertan alkalmazása során a kötelezett szolgáltatónak a következő módon kell eljárnia:

(1) A számviteli szétválasztási kimutatás modelljében a költségek üzleti területek közötti felosztására a teljesen felosztott költségek módszertana (a továbbiakban: FDC) szerint kerüljön sor. A költségek üzleti területek közötti felosztását múltbeli költségek (a továbbiakban: HCA) és a folyó költségek módszertana (a továbbiakban: CCA) szerinti költségekkel is el kell végezni. A HCA-FDC, illetve a CCA-FDC költségfelosztási modelleket a kötelezett szolgáltatónak a jelen határozat rendelkező részének II. számú mellékletében foglalt szabályok alapján kell elkészítenie, figyelembe véve az alábbi módosításokat.

(2) Az FDC módszertan szerinti költségfelosztásnál az egyes homogén költségkategóriák esetében minden költséget a hozzájuk tartozó költség-meghatározó tényező nagyságának függvényében, egyenes arányban kell a hálózati elemekhez/üzleti tevékenységekhez

hozzárendelni. Az FDC módszertan alkalmazásakor a költségkategóriák teljes költség tömege felosztásra kerül.

(3) A modellépítési lépések CCA-FDC módszer esetén:

A modellépítés **első** lépéseként a szolgáltató meglévő kimutatásaiból ki kell választani azon költségeket, amelyek relevánsak a modellezni kívánt szolgáltatások nyújtásához.

A modellépítés **második** lépése a homogén költségkategóriák meghatározása és a költségek homogén költségkategóriákba sorolása.

A modellépítés **harmadik** lépése a hálózati elemek és üzleti tevékenységek meghatározása. A kötelezett szolgáltatónak úgy kell kialakítania a HCA-FDC, illetve a CCA-FDC költségmodellek hálózati elemeit és üzleti tevékenységeit, hogy azok egységköltségeiből az üzletágak 6. pontban részletezett szolgáltatásainak egységköltsége összeállítható legyen. A hálózati elemeket, illetve üzleti tevékenységeket a megfelelő üzletágakhoz kell rendelni, az így megvalósított, üzletágak közötti költségfelosztás, illetve a nem szabályozott árú szolgáltatások esetén az ugyanebben a modellben kialakított transzferár számítás, valamint a szabályozott árú szolgáltatások 5. pont szerinti transzferár képzése alkotják a transzfermátrix elkészítésének kiinduló adatait.

A modellépítés **negyedik** lépése a befektetett eszközök átértékelése a folyóáras költségelszámolás elveinek (CCA) figyelembevételével.

A modellépítés **ötödik** lépése a költségfüggvények kialakítása, a független homogén költségkategóriák költségeinek hálózati elemekre/üzleti tevékenységekre történő felosztása.

A modellépítés **hatodik** lépése a függő homogén költségkategóriák költségeinek hálózati elemekre/üzleti tevékenységekre történő felosztása.

A függő és a független homogén költségkategóriák összerendelése során a kötelezett szolgáltatónak a költségszámítás dokumentációjában részletesen indokolnia kell azt, hogy az adott függő homogén költségkategóriát milyen okok miatt tekintette függőségi viszonyban állónak a kötelezett szolgáltató által feltüntetett független homogén költségkategóriákkal.

A modellépítés **hetedik** lépése a hálózati elemek/üzleti tevékenységek egységköltségeinek meghatározása, majd ezen egységköltségekből a szolgáltatások egységköltségének meghatározása.

(4) HCA alapú költségszámítás esetén a szolgáltatót nem terhelik a rendeletben a költségek átértékelésével kapcsolatos előírások, a modellépítési lépések negyedik lépését nem kell alkalmazni. A homogén költségkategóriák értékét nem kell módosítani. Ennek megfelelően HCA alapú költségszámítás esetén a HCC-k felosztandó költségei megegyeznek a szolgáltatók könyv szerinti értékeivel.

(5) A tőkeköltség meghatározása során az egyes szolgáltatásokhoz használt immateriális javak és tárgyi eszközök tárgyevi nyitó és záró eszközértékének a számtani átlagával, valamint működő tőkéjének a számtani átlagával kell számolni. Az eszközérték HCA-alapon a könyv szerinti nettó eszközérték, CCA-alapon pedig a nettó helyettesítési érték.

15. A kötelezett szolgáltató a jelen határozat szerinti kötelezettsége teljesítése során az elkülönítetten vezetendő számviteli kimutatásait az alábbi szerkezetben köteles elkészíteni (technológia-semleges módon):

Kiinduló eredménykimutatás

1. a) tábla

Tárgyév	Előző	év
1. Értékesítés nettó árbevétele	.....	.....
2. Személyi jellegű és anyagjellegű ráfordítások csökkentve a saját teljesítmény aktivált értékével	.....	.....
3. Értékcsökkenési leírás	.....	.....
4. Egyéb ráfordítások csökkentve az egyéb bevételekkel	.....	.....
5. Üzemi szintű eredmény (1. – 2. – 3. – 4.)	.....	.....
6. Kiegészítő értékcsökkenés	.....	.....
7. Tartási nyereség	.....	.....
8. Folyó költség kiigazításokkal korrigált üzemi eredmény (5. – 6. + 7.)	.....	.....
9. Tőkeköltség (HCA)	.....	.....
10. Tőkeköltség (CCA)	.....	.....

Kiinduló mérleg

1. b) tábla

Eszközök	millió Ft-ban		Források	millió Ft-ban	
	Előző év	Tárgyév		Előző év	Tárgyév
Befektetett eszközök	.....	.....	Befektetett tőke	.....	.....
Immateriális javak	.....	.....	Saját tőke	.....	.....
Üzleti vagy cégérték korrekció(-)	.....	.....	Üzleti vagy cégérték korrekció(-)	.....	.....
Értékhelyesbítés korrekció	.....	.....	Értékelési tartalék korrekció (-)	.....	.....
Tárgyi eszközök és beruházások	.....	.....	Hosszú lejáratú kötelezettségek	.....	.....
Értékhelyesbítés korrekció (-)	.....	.....	Hosszú lej.köt. korrekció*** (+)	.....	.....
Befektetett pénzügyi eszközök (+)**	.....	.....		.....	.....
CCA korrekció	.....	.....	CCA korrekció	.....	.....
Forgóeszközök	.....	.....	Egyéb források	.....	.....
Készletek	.....	.....	Rövidlejáratú kötelezettségek	.....	.....
Követelések	.....	.....	Hosszú lej.köt. korrekció*** (-)	.....	.....
Értékpapírok	.....	.....	Céltartalékok	.....	.....
Pénzeszközök	.....	.....	Passzív időbeli elhatárolások	.....	.....
Aktív időbeli elhatárolások	.....	.....		.....	.....
Eszközök összesen*	.....	.....	Források összesen*	.....	.....

*Kötelező egyezőség áll fenn

**Az Egyéb tevékenységek üzletághoz kell rendelni

*** A Hosszú lejáratú kötelezettségek következő évben esedékes része, valamint a halasztott kamatfizetési kötelezettségek

Az 1.a), 1.b) táblák

- előkészítik az éves beszámoló részeinek és a számviteli szétválasztási kimutatások fogalmi rendszerének összekapcsolását, helyet adva a tőkeköltségnek, amely az üzletágakra nem terhelődik,

- a vállalat egészére mutatják be a számviteli szétválasztáshoz kiindulásként használt éves beszámoló értékeit, valamint a CCA számítások hatásait. Az ezen táblázatokban szereplő értékeket kell a továbbiakban az üzletágakhoz rendeléshez felhasználni.

A helyhez kötött alaphálózat üzletág eredménykimutatása

2. a) tábla

	Előző év	Tárgyév
1. Kiskereskedelemnek nyújtott transzfer bevételek	.....	.....
A helyhez kötött kiskereskedelemnek nyújtott transzfer bevétel	.....	.....
A mobil kiskereskedelemnek nyújtott transzfer bevétel	.....	.....
2. Társszolgáltatóktól kapott bevételek	.....	.....
Híváskezdeményezésből	.....	.....
Helyi	.....	.....
Regionális	.....	.....
Országos	.....	.....
Hívásvégződtesből	.....	.....
Helyi	.....	.....
Regionális	.....	.....
Országos	.....	.....
Tranzit szolgáltatásból	.....	.....
Országos nagykereskedelmi szélessávú hozzáférési szolgáltatásból (alaphálózati szakasz)	.....	.....
Egyéb bitfolyam hozzáférésből (alaphálózati szakasz)	.....	.....
2 Mbit/s, illetve ez alatti sávszélességű nagykereskedelmi bérelt vonali trónk szegmens szolgáltatásból	.....	.....
2 Mbit/s feletti sávszélességű nagykereskedelmi bérelt vonali trónk szegmens szolgáltatásból	.....	.....
Társszolgáltatóktól kapott egyéb bevételek	.....	.....
3. A helyhez kötött alaphálózat egyéb bevétele	.....	.....
A. Bevételek összesen (1. + 2. + 3.)	.....	.....
B. Költségek*	.....	.....
C. HCA Üzletági Eredmény (A – B)	.....	.....
4. Kiegészítő értékcsökkenés	.....	.....
5. Tartási nyereség	.....	.....
D. Folyó költség kiigazítások (4. – 5.)	.....	.....
E. CCA Üzletági Eredmény (C – D)	.....	.....

*tőkeköltséget nem tartalmazhat

A helyhez kötött alaphálózat átlagos befektetett tőkéje (HCA)

2. b) tábla

	Előző év dec. 31.	Tárgyév dec. 31.
A. Befektetett eszközök (1. + 2.)	.....	.....
1. Immateriális javak*	.....	.....
2. Tárgyi eszközök*	.....	.....
B. Működő tőke (C + D – E – F – G)	.....	.....
C. Forgóeszközök (3. + 4. + 5. + 6.)	.....	.....
3. Készletek	.....	.....
4. Követelések	.....	.....
5. Értékpapírok	.....	.....
6. Pénzeszközök	.....	.....
D. Aktív időbeli elhatárolások	.....	.....
E. Céltartalékok	.....	.....
F. Rövid lejáratú kötelezettségek**	.....	.....
G. Passzív időbeli elhatárolások	.....	.....
H. Záró befektetett tőke (A + B)	.....	.....
I. Nyitó befektetett tőke	.....	.....
J. HCA Átlagos befektetett tőke***	.....	.....

*nem tartalmazhatja az Üzleti vagy cégértéket és az Értékhelyesbítéseket

**nem tartalmazza a Hosszú lejáratú kötelezettségek következő évben esedékes részét, valamint a halasztott kamatfizetési kötelezettséget

***év eleji és év végi befektetett tőke értékek számtani átlaga

A helyhez kötött alaphálózat átlagos befektetett tőkéje (CCA)

2. c) tábla

	Előző év dec. 31.	Tárgyév dec. 31.
A. Befektetett eszközök (1. + 2. + 3.)	.....	.....
1. Immateriális javak*	.....	.....
2. Tárgyi eszközök*	.....	.....
3. CCA kiigazítás	.....	.....
B. Működő tőke (C + D – E – F – G)	.....	.....
C. Forgóeszközök (4. + 5. + 6. + 7.)	.....	.....
4. Készletek	.....	.....
5. Követelések	.....	.....
6. Értékpapírok	.....	.....
7. Pénzeszközök	.....	.....
D. Aktív időbeli elhatárolások	.....	.....
E. Céltartalékok	.....	.....
F. Rövid lejáratú kötelezettségek**	.....	.....
G. Passzív időbeli elhatárolások	.....	.....
H. Záró befektetett tőke (A + B)	.....	.....
I. Nyitó befektetett tőke	.....	.....
J. CCA Átlagos befektetett tőke***	.....	.....

*nem tartalmazhatja az Üzleti vagy cégértéket és az Értékhelyesbítéseket

**nem tartalmazza a Hosszú lejáratú kötelezettségek következő évben esedékes részét, valamint a halasztott kamatfizetési kötelezettséget

***év eleji és év végi befektetett tőke értékek számtani átlaga

A helyhez kötött alaphálózat üzletág jövedelmezősége

(HCA és CCA módon is kiszámítva)

2. d) tábla

	Előző év	Tárgyév
A. Üzletági Eredmény	.....	.....
B. Átlagos befektetett tőke	.....	.....
C. Jövedelmezőségi mutató %, (A/B*100)	.....	.....

Hozzáférési hálózat üzletág eredménykimutatása

3. a) tábla

	Előző év	Tárgyév
1. A kiskereskedelemnek nyújtott transzfer bevétele	.....	.....
A helyhez kötött kiskereskedelemnek nyújtott transzfer bevétele	.....	.....
A mobil kiskereskedelemnek nyújtott transzfer bevétele	.....	.....
2. Társzolgáltatóktól kapott bevételek	.....	.....
Bevételek teljes hurok és alhurok átengedéséből	.....	.....
Bevételek részleges hurok és alhurok átengedéséből	.....	.....
Bevételek közeli bitfolyam hozzáférésből	.....	.....
Bevételek egyéb bitfolyam hozzáférésből (hozzáférési hálózati szakasz)		
2 Mbit/s, illetve ez alatti sávszélességű összeköttetésekhez tartozó nagykereskedelmi bérelt vonali végződtetési szegmens	.....	.....
2 Mbit/s feletti sávszélességű összeköttetésekhez tartozó nagykereskedelmi bérelt vonali végződtetési szegmens	.....	.....
Társzolgáltatóktól kapott egyéb bevételek	.....	.....
3. Egyéb hozzáférési hálózati bevétel	.....	.....
A. Bevételek összesen (1. + 2. + 3.)	.....	.....
B. Költségek*	.....	.....
C. HCA Üzletági Eredmény (A – B)	.....	.....

*tőkeköltséget nem tartalmazhat

Hozzáférsi hálózat átlagos befektetett tőkéje

3. b) tábla

	Előző év dec. 31.	Tárgyév dec. 31.
A. Befektetett eszközök (1. + 2.)	.....	.....
1. Immateriális javak*	.....	.....
2. Tárgyi eszközök*	.....	.....
B. Működő tőke (C + D – E –F –G)	.....	.....
C. Forgóeszközök (3. + 4. + 5. + 6.)	.....	.....
3. Készletek	.....	.....
4. Követelések	.....	.....
5. Értékpapírok	.....	.....
6. Pénzeszközök	.....	.....
D. Aktív időbeli elhatárolások	.....	.....
E. Céltartalékok	.....	.....
F. Rövid lejáratú kötelezettségek**	.....	.....
G. Passzív időbeli elhatárolások	.....	.....
H. Záró befektetett tőke (A + B)	.....	.....
I. Nyitó befektetett tőke	.....	.....
J. HCA Átlagos befektetett tőke***	.....	.....

*nem tartalmazhatja az Üzleti vagy cégértéket és az Értékhelyesbítéseket

**nem tartalmazza a Hosszú lejáratú kötelezettségek következő évben esedékes részét, valamint a halasztott kamatfizetési kötelezettséget

***év eleji és év végi befektetett tőke értékek számtani átlaga

Hozzáférsi üzletág jövedelmezősége

3. c) tábla

	Előző év	Tárgyév
A. Üzletági Eredmény	.....	.....
B. Átlagos befektetett	.....	.....
C. Jövedelmezőségi mutató %, (A/B*100)	.....	.....

A helyhez kötött kiskereskedelem üzletág eredménykimutatása

4. a) tábla

	Előző év	Tárgyév
1. Egyéni hozzáférés	.....	.....
2. Üzleti hozzáférés	.....	.....
3. Helyi hívás	.....	.....
4. Belföldi távhívás	.....	.....
5. Nemzetközi hívás	.....	.....
6. Tudakozó	.....	.....
7. Nyilvános állomás szolgáltatás	.....	.....
8. 2 Mbit/s, illetve ez alatti sávszélességű kiskereskedelmi bérelt vonali trónk szegmens	.....	.....
9. 2 Mbit/s, illetve ez alatti sávszélességű összeköttetéshez tartozó kiskereskedelmi bérelt vonali végződtetési szegmens	.....	.....
10. 2 Mbit/s feletti sávszélességű kiskereskedelmi bérelt vonali trónk szegmens	.....	.....
11. 2 Mbit/s feletti sávszélességű összeköttetéshez tartozó kiskereskedelmi bérelt vonali végződtetési szegmens	.....	.....
12. Mobil hálózatba irányuló hívás	.....	.....
13. Internet hívás	.....	.....
14. Egyéni szélessávú hozzáférés (Internet)	.....	.....
15. Üzleti szélessávú hozzáférés (Internet)	.....	.....
16. Egyéb kiskereskedelmi	.....	.....
A. Bevételek összesen	.....	.....
(1.+2.+3.+4.+5.+6.+7.+8.+9.+10.+11.+12.+13.+14.+15.+16.)	.....	.....
15. Helyhez kötött kiskereskedelmi költségek*	.....	.....
16. Alaphálózattól vásárolt transzferek összesen	.....	.....
Helyhez kötött alaphálózattól vásárolt transzfer	.....	.....
Mobil alaphálózattól vásárolt transzfer	.....	.....
17. Hozzáférési hálózattól vásárolt transzfer	.....	.....
18. Egyéb kiskereskedelmi költségek*	.....	.....
B. Költségek összesen (15.+ 16. +17. + 18.)	.....	.....
C. HCA Üzletági Eredmény (A – B)	.....	.....
19. Kiegészítő értékcsökkenés	.....	.....
20. Tartási nyereség	.....	.....
D. Folyó költség kiigazítások (19. - 20.)	.....	.....
E. CCA Üzletági Eredmény (C – D)	.....	.....

*tőkeköltséget nem tartalmazhat

A helyhez kötött kiskereskedelem átlagos befektetett tőke (HCA)

4. b) tábla

	Előző év dec. 31.	Tárgyév dec. 31.
A. Befektetett eszközök (1. + 2.)	.....	.....
1. Immateriális javak*	.....	.....
2. Tárgyi eszközök*	.....	.....
B. Működő tőke (C + D – E – F – G)	.....	.....
C. Forgóeszközök (3. + 4. + 5. + 6.)	.....	.....
3. Készletek	.....	.....
4. Követelések	.....	.....
5. Értékpapírok	.....	.....
6. Pénzeszközök	.....	.....
D. Aktív időbeli elhatárolások	.....	.....
E. Céltartalékok	.....	.....
F. Rövid lejáratú kötelezettségek**	.....	.....
G. Passzív időbeli elhatárolások	.....	.....
H. Záró befektetett tőke (A + B)	.....	.....
I. Nyitó befektetett tőke	.....	.....
J. HCA Átlagos befektetett tőke***	.....	.....

*nem tartalmazhatja az Üzleti vagy cégértéket és az Értékhelyesbítéseket

**nem tartalmazza a Hosszú lejáratú kötelezettségek következő évben esedékes részét, valamint a halasztott kamatfizetési kötelezettséget

***év eleji és év végi befektetett tőke értékek számtani átlaga

A helyhez kötött kiskereskedelem átlagos befektetett tőke (CCA)

4. c) tábla

	Előző év dec. 31.	Tárgyév dec. 31.
A. Befektetett eszközök (1. + 2. + 3.)	.....	.....
1. Immateriális javak*	.....	.....
2. Tárgyi eszközök*	.....	.....
3. CCA kiigazítások	.....	.....
B. Működő tőke (C + D – E – F – G)	.....	.....
C. Forgóeszközök (4. + 5. + 6. + 7.)	.....	.....
4. Készletek	.....	.....
5. Követelések	.....	.....
6. Értékpapírok	.....	.....
7. Pénzeszközök	.....	.....
D. Aktív időbeli elhatárolások	.....	.....
E. Céltartalékok	.....	.....
F. Rövid lejáratú kötelezettségek**	.....	.....
G. Passzív időbeli elhatárolások	.....	.....
H. Záró befektetett tőke (A + B)	.....	.....
I. Nyitó befektetett tőke	.....	.....
J. CCA Átlagos befektetett tőke***	.....	.....

*nem tartalmazhatja az Üzleti vagy cégértéket és az Értékhelyesbítéseket

**nem tartalmazza a Hosszú lejáratú kötelezettségek következő évben esedékes részét, valamint a halasztott kamatfizetési kötelezettséget

***év eleji és év végi befektetett tőke értékek számtani átlaga

A helyhez kötött kiskereskedelem üzletág jövedelmezősége

(HCA és CCA módon is kiszámítva)

4. d) tábla

	Előző év	Tárgyév
A. Üzletági Eredmény	.....	.....
B. Átlagos befektetett tőke	.....	.....
C. Jövedelmezőségi mutató %, (A/B*100)	.....	.....

Egyéb tevékenységek üzletág eredménykimutatása

5. a) tábla

	Előző év	Tárgyév
A. Bevételek összesen	.....	.....
B. Költségek összesen*	.....	.....
C. HCA Üzletági Eredmény (A – B)	.....	.....

*tőkeköltséget nem tartalmazhat

Egyéb tevékenységek átlagos befektetett tőkéje

5. b) tábla

	Előző év dec. 31.	Tárgyév dec. 31.
A. Befektetett eszközök (1. + 2.+ 3.)	.....	.....
1. Immateriális javak*	.....	.....
2. Tárgyi eszközök*	.....	.....
B. Működő tőke (C + D – E – F – G)	.....	.....
C. Forgóeszközök (4. + 5. + 6. + 7.)	.....	.....
4. Készletek	.....	.....
5 Követelések	.....	.....
6. Értékpapírok	.....	.....
7. Pénzeszközök	.....	.....
D. Aktív időbeli elhatárolások	.....	.....
E. Céltartalékok	.....	.....
F. Rövid lejáratú kötelezettségek**	.....	.....
G. Passzív időbeli elhatárolások	.....	.....
H. Záró befektetett tőke (A + B)	.....	.....
I. Nyitó befektetett tőke	.....	.....
J. HCA Átlagos befektetett tőke***	.....	.....

*nem tartalmazhatja az Üzleti vagy cégértéket és az Értékhelyesbítéseket

**nem tartalmazza a Hosszú lejáratú kötelezettségek következő évben esedékes részét, valamint a halasztott kamatfizetési kötelezettséget

***év eleji és év végi befektetett tőke értékek számtani átlaga

Az egyéb tevékenységek üzletág jövedelmezősége

5. c) tábla

	Előző év	Tárgyév
A. Üzletági eredmény	.....	.....
B. Átlagos befektetett tőke	.....	.....
C. Jövedelmezőségi mutató %, (A/B*100)	.....	.....

Átlagos befektetett tőke összehasonlítása a vállalati (helyhez kötött üzleti területi) mérlegadatokkal

6. a) tábla

	Előző év dec. 31.	Tárgyév dec. 31.
Befektetett tőke a társasági mérlegben:		
A Saját tőke*	.....	.....
B Hosszú lejáratú kötelezettségek*	.....	.....
C Fel nem osztott üzleti vagy cégérték, befektetett eszközök érték helyesbítése, valamint a befektetett pénzügyi eszközök	.....	.....
D Hosszú lejáratú kötelezettségek rövid lejáratú kötelezettségekhez átsorolt összege valamint a halasztott kamatfizetési kötelezettség	.....	.....
E Folyó költség kiigazítások	.....	.....
F Záró befektetett tőke összesen (A + B – C + D + E)	.....	.....
G Nyitó befektetett tőke összesen	.....	.....
H Átlagos befektetett tőke***	.....	.....

Üzletáganként átlagos befektetett tőke kimutatása**

I Hozzáférési hálózat	.....	.....
J Helyhez kötött alaphálózat	.....	.....
K Helyhez kötött kiskereskedelem	.....	.....
L Egyéb tevékenység	.....	.....
M Átlagos befektetett tőke összesen (I + J + K +L)	.....	.....

* Mérlegből

**Az üzletági átlagos befektetett tőke táblázatokból

***év eleji és év végi befektetett tőke értékek számtani átlaga

Összehasonlítás a vállalati (helyhez kötött üzleti területi) eredménykimutatással (üzemi eredmény szintjéig)

6. b) tábla

	1. Bevételek Tárgyév	2. Költségek Tárgyév	HCA üzemi eredmény (1.-2.) Tárgyév	Tartási nyere- ség Tárgyév	Kiegészítő érték- csökkenés Tárgyév	CCA üzemi eredmény Tárgyév
Hozzáférési hálózat						
Teljes hurok és alhurok átengedés						
Részleges hurok és alhurok átengedése						
Közeli bitfolyam hozzáférés						
Egyéb bitfolyam hozzáférés (hozzáférési hálózati szakasz)						
2 Mbit/s, illetve ez alatti sávszélességű összeköttetésekhez tartozó nagykereskedelmi bérelt vonali végződtetési szegmens						
2 Mbit/s feletti sávszélességű összeköttetésekhez tartozó nagykereskedelmi bérelt vonali végződtetési szegmens						
Egyéb hozzáférési hálózati szolgáltatások						
Helyhez kötött alaphálózat						
Hívásindítás és hívásvégződtetés						
Országos nagykereskedelmi szélessávú hozzáférés (alaphálózati szakasz)						
Egyéb bitfolyam hozzáférés (alaphálózati szakasz)						
2 Mbit/s, illetve ez alatti sávszélességű nagykereskedelmi bérelt vonali trónk szegmens						
2 Mbit/s feletti sávszélességű nagykereskedelmi bérelt vonali trónk szegmens						

	1. Bevételek Tárgyév	2. Költségek Tárgyév	HCA üzemi eredmény (1.-2.) Tárgyév	Tartási nyere- ség Tárgyév	Kiegészítő érték- csökkenés Tárgyév	CCA üzemi eredmény Tárgyév
Egyéb helyhez kötött alaphálózati szolgáltatások						
Helyhez kötött kiskereskedelem						
Egyéni hozzáférés						
Üzleti hozzáférés						
Helyi hívás						
Belföldi távhívás						
Nemzetközi hívás						
Tudakozó						
Nyilvános állomás						
2 Mbit/s, illetve ez alatti sávszélességű kiskereskedelmi bérelt vonali trónk szegmens						
2 Mbit/s, illetve ez alatti sávszélességű összeköttetéshez tartozó kiskereskedelmi bérelt vonali végződtetési szegmens						
2 Mbit/s feletti sávszélességű kiskereskedelmi bérelt vonali trónk szegmens						
2 Mbit/s feletti sávszélességű összeköttetéshez tartozó kiskereskedelmi bérelt vonali végződtetési szegmens						
Mobil hálózatba irányuló hívás						
Internet hívás						
Egyéni szélessávú hozzáférés (Internet)						
Üzleti szélessávú hozzáférés (Internet)						
Egyéb helyhez kötött kiskereskedelmi tevékenység						
Egyéb tevékenység						
Üzletágak összesen						
Üzletágak közötti transzferek kiszűrése						
Vállalati eredménykimutatásban				-	-	-

Indokolás

A hatósági eljárást a Nemzeti Hírközlési Hatóság Tanácsa (a továbbiakban: Tanács, vagy NHH Tanácsa) indította meg (Eht. 14. § (1) c) pont), a Hatóság Eht. 10. § f. pontjával megállapított hatáskörében.

A hatósági eljárás folyamatában a Tanács vonatkozó hatósági hatásköre a 2010. évi LXXXII. tv. 41. § (2) bekezdése alapján 2010. augusztus 11. napján az Elnökhöz került. A 2010. évi LXXXII. tv. 1. §-a alapján a törvény hatályba lépésével 2010. augusztus 11. napján létrejött a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság, amely a Nemzeti Hírközlési Hatóság jogutódja (15. §, a továbbiakban együttesen: Hatóság). Ebből következően a folyamatban lévő hatósági eljárásban 2010. augusztus 11. napjától az Elnök járt el vonatkozó hatósági hatáskörében. A hivatkozott jogszabályváltozás alapján a határozat indokolásában a tényállás történetleírásában a Tanács szerepel 2010. augusztus 11-ig, mivel a vonatkozó eljárási cselekményeket tényszerűen a Tanács gyakorolta, majd az új közigazgatási szerv megalakulását követően végzett eljárási cselekmények vonatkozásában az Indokolásban az Elnök, mint a fenti hatáskört gyakorló szerv került feltüntetésre.

Az Elnök – eleget téve az Eht. 57. § (1) bekezdésében foglaltaknak – az Eht. 14. § (1) bekezdés c) pontja értelmében az Eht. 10. § f) pontjában foglalt hatáskörében eljárva ismételtelen lefolytatta az Eht. 52-57. § rendelkezései szerinti, a piacmeghatározásra, a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató azonosítására és kötelezettségek előírására, hatályban tartására, valamint módosítására irányuló eljárását. Az Elnök a tárgyi eljárás során az Eht., a 8/2009. (X.9.) IHM rendelettel módosított 16/2004. (IV.24.) IHM rendelet⁷ (továbbiakban: R.), valamint az Európai Unió Bizottsága által kiadott bizottsági iránymutatások (így különösen a 2002/C 165/03⁸ sz. Iránymutatás, a továbbiakban: Iránymutatás) által a piacmeghatározás és a piacelemzés körében meghatározott jogalkalmazói elvek és szempontok, valamint az ott rögzített módszertan, eljárásjogi intézmények, eszközök, fogalmak, meghatározások alapján, valamint a korábbi piacelemzési eljárások során kikristályosodott jogalkalmazói gyakorlat szerint járt el.

A Tanács a piacelemzési eljárás lefolytatása érdekében az Eht. 52. § (2) bekezdése, valamint a 151. § (1) és (2) bekezdései alapján 30 napos határidő tűzésével 2008. június 30. napján a DH-18929-1/2008. sz. határozatával, adatszolgáltatási kötelezettséget írt elő a Hatóság által nyilvántartott valamennyi aktív, helyhez kötött telefonszolgáltatást nyújtó szolgáltató számára. A 2008. évi adatszolgáltatás tapasztalatait figyelembe véve 2009. július 30. napján a DH-20730-1/2009, DH-20730-2/2009 ill. DH-20730-3/2009. sz. határozataival adatszolgáltatási kötelezettséget írt elő a hurok átengedési nagykereskedelmi szolgáltatásban érintett szolgáltatók, illetve a 2007. évi II. piacelemzési körben JPEszolgáltatóként azonosított helyhez kötött telefonszolgáltatást nyújtó szolgáltatóknak, valamint azon KTV szolgáltatók (a továbbiakban „**Szolgáltatók**”) számára, amelyek előfizetői hozzáféréseinek száma a Hatóság nyilvántartása szerint 2007. december 31-én meghaladta a 10 000-t.

A tárgybani hatósági eljárás lefolytatása érdekében a Szolgáltatók által szolgáltatott adatok a tényállás tisztázása során értékelésre kerültek. Az adatszolgáltatás keretében benyújtott adatok mennyisége és minősége tekintetében az NHH Tanácsa megállapította, hogy a vonatkozó piacokon a köztudomású tények alapján az összes, gazdasági ereje alapján számításba vehető szolgáltató teljesítette adatszolgáltatási kötelezettségét.

A Szolgáltatókat terhelő adatszolgáltatási kötelezettség meghatározására a piacelemzési eljárást megelőző, annak eredményes lefolytatása érdekében megindított, az adatszolgáltatás mellett a megismert adatok feldolgozását és értékelését is magában foglaló piacfelügyeleti

⁷ 16/2004. (IV.24.) IHM rendelet a piacmeghatározás, a piacelemzés és a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosítása, valamint a rájuk vonatkozó kötelezettségek előírása során alkalmazandó alapelvekről

⁸ Commission Guidelines on market analysis and the assessment of significant market power under the Community regulatory framework for electronic communications and services.

ellenőrzési típusú eljárás keretében került sor, melynek során a Hatóság a felügyelt piac szerkezete, a piacon jelenlévő piaci szereplők közötti viszonyrendszer, az általuk nyújtott szolgáltatások vonatkozásában szerzett olyan információkat, adatokat és tapasztalatokat, melyek alapján a felügyelt piac érdemi vizsgálata körében megalapozottabb döntést hozhatott. Azon túl, hogy a piacfelügyeleti ellenőrzési típusú eljárás eredményeképpen a Hatóság megállapította, hogy mely piacokon szükséges a piacelemzési eljárás lefolytatása, illetve, hogy annak körében mely szolgáltatók minősülnek majd az adott piacon ügyfélnek, a tárgyi ellenőrzési tevékenység azt az adminisztratív célt is szolgálta, hogy a Hatóság a megismert, valamint a rendelkezésére álló adatok összességét – az eredményes piacelemzési eljárás érdekében – összegezni, összefoglalni, valamint rendszerezni tudja. A Hatóság fent részletezett, a piacelemzési eljáráshoz szorosan kapcsolódó döntéselőkészítési célú tevékenységének köszönhetően a Hatóság már a piacelemzési eljárás megindításakor rendelkezett azokkal az információkkal, amelyek az eredményes piacelemzési eljárás lefolytatásának, valamint az azt lezáró hatósági döntés megalapozottságának garanciáját hordozzák magukban.

Vizsgálat tárgyát képezték a 4. számú piac elemzése szempontjából releváns nyilvánosan (pl: nyilvános ajánlatokban, statisztikákban) hozzáférhető adatok (a továbbiakban: nyilvános adatok) is. Az adatszolgáltatás óta eltelt másfél év alatt a piacon jelentős változások álltak be, elsősorban a hurok átengedés műszaki-kereskedelmi feltételeiben bekövetkezett kedvező változásoknak köszönhetően. Ezért a piac dinamikus elemzése és az időbeli tendenciák feltárása érdekében az elemzés súlypontját képező 2009. és 2010. évre vonatkozó negyedéves bontású nyilvános adatok (KSH OSAP, COCOM) is felhasználásra kerültek, az érintett szolgáltatóknak a Hatóság által a DH-3381-5/2009., a DH-3697-2/2009. és a DH-5636-30/2008. számú határozatokban jóváhagyott, helyi hurok átengedésre vonatkozó, interneten is nyilvánosságra hozott referenciaajánlatokkal együtt.

Az NHH Tanácsa a fentiekén túlmenően szükségesnek tartotta, hogy az elektronikus hírközlési piacon a hálózati infrastruktúrához való, helyhez kötött nagykereskedelmi fizikai hozzáférési szolgáltatásban érdekelt, és szolgáltatás iránt érdeklődő szereplőknek lehetőséget biztosítson arra, hogy kifejthessék véleményüket a jelenlegi hurok átengedési nagykereskedelmi szolgáltatásban jelentkező gyakorlati problémákat illetően, valamint a hálózati infrastruktúrához való hozzáférést szabályozó jövőbeni referenciaajánlatokkal kapcsolatos elképzeléseikről, elvárásaikról. A felmerülő gyakorlati problémák megvitatására NHH DH-26398-1/2009. sz. határozatával (a továbbiakban: **RUO levél**) az elektronikus hírközlési piac szereplőinek lehetőséget biztosított arra, hogy kifejthessék véleményüket a jelenlegi hurok átengedési nagykereskedelmi szolgáltatásban jelentkező gyakorlati problémákat illetően, valamint a hálózati infrastruktúrához való hozzáférést szabályozó jövőbeni referenciaajánlatokkal kapcsolatos elképzeléseikről, elvárásaikról. Az elektronikus hírközlési piac szereplői közül a RUO levélre a három volt koncessziós szolgáltató (a Magyar Telekom Távközlési Nyrt., az Invitel Távközlési Szolgáltató ZRt és a UPC Magyarország Telekommunikációs Kft.) mellett az Alternatív Távközlési Szolgáltatók Egyesülete (a továbbiakban: **ATSZE**), az alternatív szolgáltatók közül pedig az Actel Kft., a GTS Hungary Távközlési Kft., az Externet Kft. reagált írásba foglalt vélemény elküldésével. A 4. számú piac elemzése során a RUO levél tapasztalatait messzemenően figyelembe vettem.

A piacelemzési határozat szakmai megalapozottságának további erősítése érdekében a Hatóság 2010. június 30-án az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. törvény (a továbbiakban: Eht.) 34-35. §-ban foglalt rendelkezései szerint, a magyarországi szélessávú piacok piacelemzési határozatainak előkészítése tárgyában nyilvános meghallgatást tartott. A nyilvános meghallgatással az elektronikus hírközlési piac szereplőinek lehetőséget biztosított arra, hogy kifejthessék véleményüket és megismerhessék mások ezzel kapcsolatos álláspontját. Az elektronikus hírközlési piac szereplői közül a nyilvános meghallgatáshoz kapcsolódóan a három volt koncessziós szolgáltató (a Magyar Telekom Távközlési Nyrt., az Invitel Távközlési Szolgáltató Zrt. és a UPC Magyarország Telekommunikációs Kft.) mellett az ATSZE, a Telenor

és a Magyar Kábelszövetség nyújtott be írásos észrevételt a Hatósághoz. A nyilvános meghallgatás tapasztalatait 4. számú piac elemzése során messzemenően figyelembe vettem.

Az ekként rendelkezésére álló adatok és információk összességében kerültek értékelésre, mely elemzés eredményeképpen megállapítottam, hogy az előző piacelemzési eljáráshoz hasonlóan továbbra is indokolt az IHM rendelet 1. sz. melléklete szerinti 4. piac vizsgálatát elvégezni. A beérkezett adatok feldolgozásának eredményeként tisztáztam a jelen eljárásban ügyfélnek minősülők körét, és megállapítottam, hogy a jelen eljárásban azok a szolgáltatók minősülnek ügyfélnek, akik a 4. számú piacon szolgáltatási jogosultsággal rendelkeznek, ténylegesen szolgáltatást nyújtanak. Az NHH Tanácsa a piacelemzési eljárás megindításáról 2009. november 23-án kelt, DH/29910-1/2009. számú végzésében értesítette az ügyfeleket.

Az adatszolgáltatás és a beérkezett adatok feldolgozása egy olyan összevont bizonyítási eljárásra irányuló folyamat, amelynek célja a *„Nagykereskedelmi hozzáférés a helyhez kötött hálózat (fizikai) infrastruktúrájához (beleértve a részleges vagy teljes átengedést)”* elnevezésű nagykereskedelmi piac tekintetében az adott piaccal összefüggő eljárási jogviszony tárgyának és az Eht. 27. § szerinti konkrét ügyfelek körének, azaz az egyes hatósági eljárások alanyainak meghatározása volt.

Az érintett piacok megállapítására, az érintett piacokon fennálló verseny és annak hatékonysága elemzésére, az egyes érintett piacokon jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosítására, valamint a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatókat terhelő kötelezettségek meghatározására irányuló eljárás egy több, egymásra épülő szakaszból álló közigazgatási eljárás. Az Eht. 52. § (1) bekezdése szerint az Elnök azonosítja az érintett piacokat; elemzi az érintett piacokon fennálló versenyt, illetve annak hatékonyságát, és amennyiben azokon a verseny nem kellően hatékony, azonosítja az érintett piacokon a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatót, illetve szolgáltatókat; valamint a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatóra, illetve szolgáltatókra a XI-XIV. fejezetben foglalt kötelezettségek közül a piacelemzés alapján feltárt versenyt korlátozó akadályok által indokolt, azokkal arányos, legalább egy kötelezettséget ír elő, vagy a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatóra a Tanács DH-26600-25/2007. ügyszámon hozott határozatával kiszabott kötelezettségeket fenntartja, illetve módosítja azokat. Eljárásom során a versenyjog vonatkozó szabályai, valamint az IHM tájékoztatóban meghatározottak szerint, a magyar elektronikus hírközlési piac sajátosságainak figyelembevételével jártam el.

A piacelemzési eljárás érdekében – azt megelőzően – lefolytatott piacfelügyeleti ellenőrzési típusú eljárása keretében rendszerezett és feldolgozott adatok és információk értékelése alapján, valamint az Eht. 57. § (1) bekezdésében foglalt, a piacelemzés ismételt lefolytatására irányuló törvényi kötelezettségének eleget téve az NHH Tanácsa indította meg a *„Nagykereskedelmi hozzáférés a helyhez kötött hálózat (fizikai) infrastruktúrájához (beleértve a részleges vagy teljes átengedést)”* elnevezésű nagykereskedelmi piac vonatkozásában a piacelemzési eljárást.

Az eljárás első lépéseként meghatároztam az érintett piacokat az IHM rendelet 1. számú mellékletében meghatározott *„Nagykereskedelmi hozzáférés a helyhez kötött hálózat (fizikai) infrastruktúrájához (beleértve a részleges vagy teljes átengedést)”* elnevezésű nagykereskedelmi piac vizsgálatából kiindulva és megállapítottam, hogy fenti szolgáltatási piacon belül meghatározható 3 elkülönült piac érintett piacnak minősül.

Az érintett piac meghatározását követő szakaszokban – az indokolásban foglaltak szerint – került sor az érintett piacokon fennálló verseny, illetve annak hatékonyságának elemzésére, a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató(k) kijelölésére, valamint e szolgáltatókra az Eht.-ban meghatározott körben kötelezettségek előírására.

A piacmeghatározásra, a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató azonosítására és a kötelezettségek előírására, hatályban tartására, valamint módosítására irányuló eljárást lezáró jelen határozat jogi, közgazdasági és műszaki összetettsége speciális határozati struktúrát igényel. Ennek megfelelően a jelen határozat rendelkező részéhez külön melléklet kapcsolódik, amely a *„költségalapúság és a díjak ellenőrizhetősége”* kötelezettség körében teljesítendő LRIC

költségmodell elkészítéséhez és benyújtásához fűződő kötelezettség teljesítésének tartalmát és formáját határozza meg. A jelen határozat indokolása is magán hordozza a Határozat tárgyának sajátosságából fakadó jellemzőket, melyek szerint a jelen határozat indokolásában meghatározásra, valamint részletesen bemutatásra kerül a piacmeghatározás, a piacelemzés, a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosításának, valamint a jelen határozat rendelkező részében meghatározott kötelezettségek értékelésének menete, amely a jelen határozat rendelkező részében előírt egyes kötelezettségek részletes indokolásával zárul.

A jelen határozatban foglalt hatósági döntés indokolása azon túl, hogy magában foglalja a hatósági eljárás egészének folyamatát, együttesen, összefüggésében tartalmazza a ténybeli, azaz a feltárt releváns közgazdasági és műszaki tényállási elemeket, a tényállás tisztázásának rendszerét, a tények, bizonyítékok hatósági jogalkalmazáshoz szükséges értékelését, és a tényekből az egyedi ügyre levonható következtetéseket, valamint a jogi indokolást is, amelynek keretében az érdemi döntéshez, jogérvényesítéshez vezető valamennyi eljárási és anyagi jogi norma tételesen és részletezően megjelölésre került és azok egyedi ügyre vonatkozó alkalmazása, értelmezése, tartalma és jelentősége is egyértelműen szerepel a határozatban. Ezen túlmenően a jelen határozat indokolásban részletesen és külön kitértem a jelen határozat meghozatala során alkalmazott, összetett mérlegelési szempontrendszerre, a mérlegelést megalapozó tényállási elemekre, a mérlegelési jogkört biztosító jogszabályi keretekre, valamint az egyedi ügy tényállásán és a vonatkozó jogi normákon alapuló jogalkalmazói érdemi mérlegelés, értékelés bemutatására is.

A tárgybani eljárásban a döntés meghozatala érdekében elvégzett részletes elemzését az indokolás „A” fejezete tartalmazza az alábbiak szerint:

- I. Piacmeghatározás
- II. Piacelemzés, JPE szolgáltatók azonosítása
- III. Kötelezettségek kirovása

A jelen határozat indokolása „A” fejezetének II. része szerint lefolytatott vizsgálatok alapján a jelentős piaci erejüként azonosított szolgáltatókra az Eht.-nak a „Jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók kötelezettségei a nagykereskedelmi szolgáltatási piacokon” című XII. fejezetében meghatározott és azok közül a DH-26600-25/2007. számú határozatban kirótt kötelezettségek közül jelen határozattal az átláthatóság, a számviteli szétválasztás, a költségalapúság és díjak ellenőrizhetősége kötelezettséget, a hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettségeket, valamint az egyenlő elbánás kötelezettséget módosítottam, a rendelkező részben foglaltak szerint.

Az *átláthatóság* kötelezettség pontos tartalmát és alkalmazására vonatkozó részletes szabályokat jelen határozat rendelkező részének a) pontja, az *egyenlő elbánás* kötelezettség pontos tartalmát és az alkalmazására vonatkozó részletes szabályokat jelen határozat rendelkező részének b) pontja, a *költségalapúság és díjak ellenőrizhetősége* kötelezettség pontos tartalmát és alkalmazására vonatkozó részletes szabályokat jelen határozat rendelkező részének c) pontja és I. számú melléklete, a *hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettség* pontos tartalmát és az alkalmazására vonatkozó részletes szabályokat jelen határozat rendelkező részének d) pontja, míg a számviteli szétválasztási kötelezettséget jelen határozat rendelkező részének e) pontja és II. számú melléklete tartalmazza.

Az Eht. 20. § (1) bekezdés a), b) és c) pontja alapján a Hatóság és a versenyhatóság az elektronikus hírközlési piaci versenyt érintő kérdésekben a verseny védelmének következetes érvényre juttatása, illetve az egységes jogalkalmazás előmozdítása érdekében szorosan együttműködik, így különösen az elektronikus hírközlési piac érintett piacainak meghatározásával, az érintett piacokon fennálló verseny elemzésével, a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosításával és a rájuk vonatkozó kötelezettségek előírásával kapcsolatos eljárásokban. E kötelezettségnek megfelelően a tárgybani eljárás során

megvalósult a Gazdasági Versenyhivatallal (a továbbiakban: **GVH**) történő együttműködés, egyeztetés, ennek során a versenyhatóság szakmai álláspontját megismertem. Az együttműködés részletei a határozat Indokolásának „B” fejezetében kerülnek kifejtésre.

Az Elnök az Eht. 36. § (1) bekezdésében meghatározott egyeztetési kötelezettségének eleget téve 2010. december 2-án a Hatóság internetes oldalán, illetve 2010. ...-én a Hírközlési Értesítő .. számában közzétette a határozat tervezetét.

Az érdekeltek számára a határozat-tervezetnek a Hatóság internetes oldalán történő közzétételétől számítva 15 munkanap áll rendelkezésre észrevételeik megtételére.

A határozat-tervezetére az Eht. 36. §-a keretében beérkezett észrevételek feldolgozását, a figyelembe vett, illetve a figyelembe nem vett észrevételeket, valamint azok figyelmen kívül hagyásának indokait ezen határozat Indokolásának „C” fejezete tartalmazza.

Az érdekeltekkel történő egyeztetés lefolytatását követően, az Eht. 65. § (1) bekezdése alapján a tárgyban határozat tervezetét részletes indokolással együtt 2010. -án megküldésre került az Európai Bizottságnak és a tagállami elektronikus hírközlési szabályozó hatóságoknak, miután a határozat-tervezetben foglaltak hatással lehetnek a tagállamok közötti kereskedelemre, tekintettel a Keretirányelv (38) szakaszára, mely alapján, a tagállamok közötti kereskedelmet érintő intézkedések olyan intézkedések, amelyek közvetlen, vagy közvetett, tényleges vagy potenciális befolyást gyakorolhatnak a tagállamok közötti kereskedelem áramlására oly módon, amely az egységes piac akadályát képezheti. Ezek közé olyan intézkedések tartoznak, amelyek jelentős hatást gyakorolnak a más tagállamokban található üzemeltetőkre, vagy felhasználókra, így például amelyek a más tagállamok felhasználóira érvényes árakat érintik.

A jelen határozatot az Európai Bizottság és a tagállami elektronikus hírközlési szabályozó hatóságok által a tervezetekre tett észrevételek, kifogások figyelembe vételével hoztam meg.

A részletes indokolásra, illetve a megküldésre vonatkozó szabályokra irányadók az Európai Bizottságnak a piacelemzés eredményeinek a Bizottsághoz való eljuttatásával (notifikáció) kapcsolatos eljárásról, a kapcsolatos határidőkről és a Bizottsággal való konzultáció módjáról szóló, 2003. július 23-án kiadott ajánlásában (C(2003)2647 final) foglaltak. Ezen eljárás részletei e határozat Indokolásának „D” fejezetében kerülnek részletezésre.

A jogorvoslati jogosultság az Eht. 46. § (1) bekezdésén és 47. § (1) bekezdésén alapul.

I. PIACMEGHATÁROZÁS

I.1. A piacmeghatározás menete

A piacmeghatározás során a piacmeghatározás, a piacelemzés és a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosítása, valamint a rájuk vonatkozó kötelezettségek előírása során alkalmazandó alapelvekről szóló 6/2004. (IV. 24.) IHM rendelet 1. számú mellékletében 4. számmal jelölt nagykereskedelmi piac, nevezetesen a "*Nagykereskedelmi hozzáférés a helyhez kötött hálózat (fizikai) infrastruktúrájához (beleértve a részleges vagy teljes átengedést)*" megnevezésű piac tartalmát határoztam meg.

A piacmeghatározás első lépéseként megtörtént a piacmeghatározás kiindulópontját képező szolgáltatások azonosítása, ezek pontos tartalmának meghatározása, a jogszabályokban meghatározott fogalmakat alapul véve.

Ezt követően sor került a vizsgált nagykereskedelmi piachoz tartozó kiskereskedelmi piacok azonosítására, majd keresleti, illetve kínálati helyettesítési elemzéssel annak vizsgálatára, hogy a piacmeghatározás első lépésében azonosított, a piacmeghatározás kiindulópontját jelentő szolgáltatásnak vannak-e helyettesítő szolgáltatásai, amelyek a vizsgált szolgáltatási piac határait hatást gyakorolhatnak.

A szolgáltatási piac meghatározása után megtörtént a piac földrajzi határainak meghatározása.

A piac meghatározását követően pedig annak vizsgálata következett, hogy a piac az ex ante szabályozás szempontjából érintett piacnak tekinthető-e a Magyar Köztársaság területén.

I.2. Fogalommeghatározások

I.2.1 Jogszabályban foglalt fogalommeghatározások

A "*Nagykereskedelmi hozzáférés a helyhez kötött hálózat (fizikai) infrastruktúrájához (beleértve a részleges vagy teljes átengedést)*" piac vizsgálatához a kiindulási alapot az Eht. 188. § 9., 23., 36., 42., 43., 44., 45., 46., 47., 48., 50., 56., 66., 86., 87., 97. és 98. pontjaiban meghatározott fogalmak jelentették.

I.2.2. A jelen határozatban meghatározott fogalmak

a) Az újgenerációs hozzáférési hálózatokkal kapcsolatos fogalmak

aa) A Bizottság C(2010) 6223 számú ajánlása az újgenerációs hozzáférési hálózatokhoz (NGA) való szabályozott hozzáférésről (továbbiakban: NGA Ajánlás) alapján meghatározott fogalmak

Újgenerációs hozzáférési hálózat (Next Generation Access - NGA hálózat): jellemzően részben, vagy egészben fényvezető szálak technológiát alkalmazó vezetékes hozzáférési hálózat. Az NGA hálózaton – a hagyományos réz alapú hozzáféréshez képest – lényegesen jobb minőségű, szélessávú hozzáférési szolgáltatás nyújtható a sávszélesség tekintetében. A legtöbb esetben az NGA hálózatok a meglévő hagyományos (sodrott réz érpár, illetve koaxiális kábel) hálózatok korszerűsítésének az eredményei.

Hozzáférési aggregációs pont: a hagyományos helyi hurokakat, illetve az újgenerációs hozzáférési hurokakat aggregáló pont. A hagyományos réz érpárok esetében ez megegyezik azzal a ponttal, ahol a telefonközpont fő rendezője (MDF) is található. Az újgenerációs hozzáférési hurok esetében a hozzáférési aggregációs pont a hozzáférések optikai szakaszát végző OLT-nél (Optical Line Terminal) és a hozzá tartozó ODF-nél (Optical Distribution Frame) található. A hozzáférési aggregációs pont közvetlenül vagy felhordó hálózaton keresztül csatlakozik a szolgáltatást nyújtó szolgáltató gerinchálózatához.

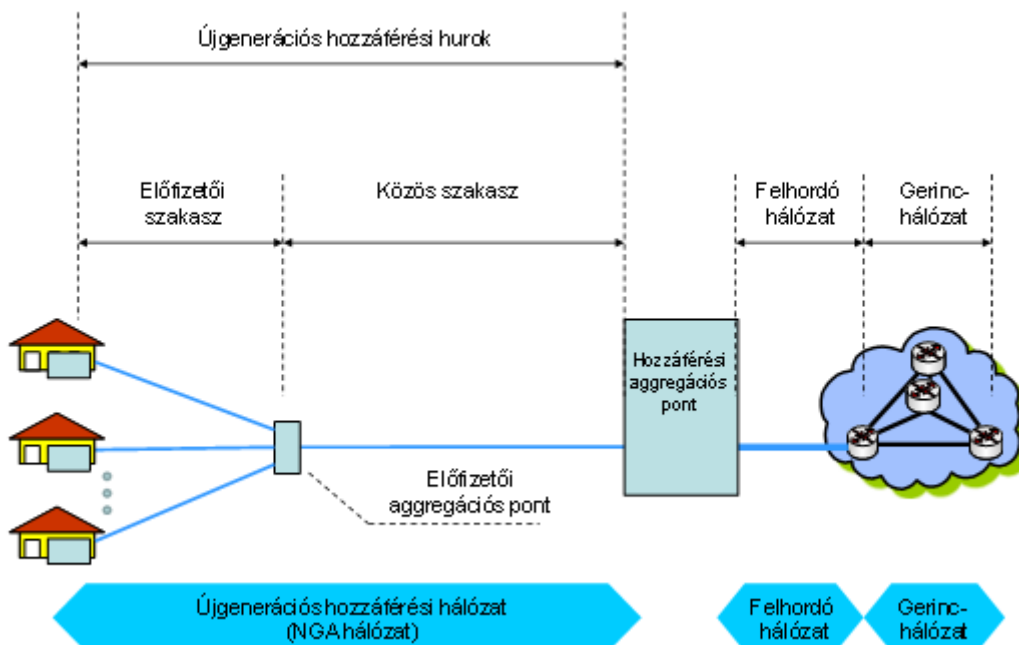
Újgenerációs hozzáférési hurok: az NGA hálózatban az előfizetői hozzáférési pontot a hozzáférési aggregációs pontban elhelyezkedő optikai rendezővel (ODF) összekötő hálózati szakasz.

Előfizetői aggregációs pont: az újgenerációs hozzáférési hurok azon, az adott előfizetőhöz legközelebbi pontja, ahol a hozzáférési aggregációs pontból kiinduló, több előfizetőt ellátó szakasz (közös szakasz) szétválik az egyedi előfizetőket ellátó szakaszokra (előfizetői szakasz). Pont-pont felépítésű hozzáférési hálózat esetében az előfizetői aggregációs pont megegyezik a hozzáférési aggregációs ponttal.

Előfizetői szakasz: az újgenerációs hozzáférési hurok azon része, mely csak és kizárólag egyetlen előfizető ellátására szolgál. Az előfizetői hozzáférési ponttól az előfizetői aggregációs pontig tart.

Közös szakasz: az újgenerációs hozzáférési hurok azon része, amely egynél több előfizető ellátására szolgál, de ahol még nem történt meg a hozzáférési hálózati aggregáció. A közös szakasz az előfizetői aggregációs ponttól a hozzáférési aggregációs pontig tart. Pont-pont felépítésű hozzáférési hálózat esetében az előfizetői aggregációs pont és a hozzáférési aggregációs pont azonos, ebben az esetben a közös szakasz nem értelmezhető.

A fentiekben meghatározott fogalmakat és azok kapcsolatát szemlélteti az alábbi ábra:

1. ábra: Az újgenerációs hozzáférési hálózatokkal kapcsolatos fogalmak értelmezése.

(Forrás: NMHH)

ab) Az újgenerációs hozzáférési hálózatokkal kapcsolatos egyéb fogalmak

FTTB (Fibre to the Building – fényvezető szál az épületig): olyan hozzáférési hálózat, melyben a fényvezető szál az előfizető helyiségét is tartalmazó épületen – vagy azonos tulajdonú épületegyüttes valamely épületén – belül, vagy annak külső falától 2 m-nél nem távolabb végződik és ehhez az előfizető nem fényvezető szállal csatlakozik.

FTTCab (Fibre to the Cabinet – fényvezető szál a kabinetig): olyan hozzáférési hálózat, melyben a fényvezető szál közterületen több, mint 2 méterre végződik bármely épület külső falától és ehhez az előfizető nem fényvezető szállal csatlakozik. Ilyen lehet jellemzően a szolgáltató utcai kabinetje, de ennek részhalmazát képezi az FTTC vagy FTTCurb (Fibre to the Curb – fényvezető szál a járdáig) rövidítéssel illetett hozzáférési hálózat is. Egyes dokumentumok ugyanerre az architektúrára az FTTN (Fibre to the Node – fényvezető szál a csomópontig) rövidítést is használják.

FTTH (Fibre to the home – fényvezető szál a lakásig): olyan hozzáférési hálózat, melyben az előfizető fényvezető szállal van csatlakoztatva, és a csatlakozási pont a lakáson belül vagy kívül, annak külső falától 2 méternél nem távolabb helyezkedik el. (Az előfizető nincs megkülönböztetve magán vagy üzleti, vagy más szempontból, így a „H” (lakás) lehet lakás, iroda, telephely vagy bármi más helyiség, ahol az előfizető a csatlakozást igényli. Ennek megfelelően ugyanerre szokás még alkalmazni az FTTP (Fibre to the Premises – fényvezető szál a helyiségig) rövidítést is.)

FTTH PON (FTTH Passive Optical Network - FTTH passzív optikai hálózat): olyan, a hozzáférési aggregációs pontot (OLT) és az előfizetői hozzáférési pontokat (ONT vagy ONU) összekötő pont-multipont fényvezető hozzáférési hálózat, amelyben az információknak az előfizetői hozzáférési pontokhoz való szétosztása passzív optikai eszközök segítségével történik.

FTTx (Fibre to the x, ahol x az előzőekben leírt esetek bármelyike lehet): összefoglaló rövidítés a részben vagy teljes mértékben fényvezető szálas hozzáférési hálózatokra.

HFC (hybrid fibre-coaxial - Optikai-koaxiális vegyes) hálózat: kábeltelevíziós hálózatokban alkalmazott, a fejállomástól optikai kábellel induló, az előfizetői hozzáférési pontban koaxiális kábelben végződő hozzáférési hálózat.

Pont-multipont újgenerációs hozzáférési hálózat: a hozzáférési aggregációs pontból az előfizetők felé kiinduló egy optikai szál egynél több előfizetői hozzáférési ponthoz biztosít összeköttetést.

Pont-pont újgenerációs hozzáférési hálózat: a hozzáférési aggregációs pontból az előfizetők felé kiinduló egy optikai szál egy előfizetői hozzáférési ponthoz biztosít összeköttetést.

b) Egyéb fogalmak

Átviteli kapacitás biztosítása: Hírközlő hálózat kapacitásának vagy annak egy részének rendelkezésre bocsátása adott végpontok között.

DOCSIS: A kábelmodemekre vonatkozó szabvány. (Data Over Cable Systems Interface Specification).

Előfizetői hozzáférési hálózat: Az elektronikus hírközlő hálózat előfizetői hozzáférési pontjai és a hozzáférési aggregációs pont közötti hálózatrész.

Előfizetői szakasz átengedése: Az előfizetői szakasz teljes átengedése és az előfizetői szakasz részleges átengedése másik szolgáltató használatára a tulajdonjog megváltoztatása nélkül.

Előfizetői szakasz részleges átengedése: A kötelezett szolgáltató tulajdonában lévő előfizetői szakaszhoz való hozzáférés biztosítása valamely jogosult szolgáltató számára, amelynek során a előfizetői szakasznak az igénybejelentéskor ténylegesen szolgáltatásra igénybe vett frekvenciasávon/hullámhossztartományon felüli frekvenciasáv/hullámhossztartomány használatát engedik át; a frekvenciasáv/hullámhossztartomány át nem engedett részét továbbra is a kötelezett szolgáltató használja.

Előfizetői szakasz teljes átengedése: A kötelezett szolgáltató tulajdonában lévő előfizetői szakaszhoz való hozzáférés biztosítása valamely jogosult szolgáltató számára, amelynek során az előfizetői szakasz teljes frekvenciasáv/hullámhossztartományának használatát engedik át.

Előfizetői szakasz kialakítása céljából telepített, használaton kívüli kábel: olyan kábel, vagy a kábel részét alkotó vezeték (például kábel érpár, optikai szál), amely rendeltetése szerint előfizetői szakasz biztosítását szolgálja, de nincs használatban, vagyis nem nyújtanak rajta elektronikus hírközlési szolgáltatást.

Előrendelés: a szerződéskötést megelőző eljárás, amelynek keretében a jogosult szolgáltató a hozzáférési szolgáltatások felmérése céljából hozzáférhet a kötelezett szolgáltató Hszr. 20. § (2) és (5) bekezdésében, továbbá a jelen határozat rendelkező része d.2 pontjában meghatározott hálózati információihoz.

Felhordó hálózat: A felhordó hálózat a hírközlő hálózatnak azon szakasza, amely a hozzáférési aggregációs ponttól az első irányítási funkciót ellátó gerinchálózati csomópontig terjed. A jogosult szolgáltató gerinchálózati csomópontját a kötelezett szolgáltató hozzáférési hálózatának valamely aggregációs pontjával összekötő hálózati szakasz is felhordó hálózatnak minősül.

Felhordó hálózati szolgáltatás: Olyan hozzáférési szolgáltatás, amelynek keretében a kötelezett szolgáltató a jogosult szolgáltató számára hozzáférési-, illetve felhordó hálózati szakaszokat, vagy ezek kialakításához infrastruktúra elemeket biztosít, annak érdekében, hogy a kötelezett szolgáltató által nyújtott, a 4., illetve az 5. számú szolgáltatási piacba tartozó szolgáltatások igénybevételei helyszínének a jogosult szolgáltató általi elérését elősegítse.

Gerinchálózat: Az elektronikus hírközlő hálózat központi része, a kapcsolási és irányítási funkciókat ellátó hálózati csomópontok és az ezek között összeköttetést biztosító átviteli utak rendszere a vezérlő és felügyeleti intelligenciával együtt.

Hullámhossz átengedés: Optikai szál átviteli kapacitásának átengedése a vivő fényhullámok spektrumának megosztása útján.

Inkumbens, inkumbens szolgáltató: a korábban koncessziós jogokat élvező szolgáltató vagy annak jogutóda; jelen határozatban a Magyar Telekom, az Invitel és a UPC.

Kábelhely: elektronikus hírközlési hálózatok kábeleinek elhelyezésére szolgáló nyomvonalas létesítmény. Magában foglalja többek közt az alépítményeket és az oszlopsorokat. (Alépítmény: hírközlő kábelek földalatti befogadására épített minden létesítmény, pl. kábelvezető cső, kábelvezető blokk, kábelakna. Oszlopsor: hírközlő légekábelek függesztett vezetésére szolgáló oszlopok sora meghatározott nyomvonalon.)

Kábelhely megosztás: Olyan nagykereskedelmi szolgáltatás, amelynek keretében a szolgáltatást nyújtó szolgáltató a tulajdonában lévő kábelhely infrastruktúra meghatározott szakaszain biztosítja a szolgáltatást igénybevevő szolgáltató elektronikus hírközlő kábeleinek elhelyezését és azoknak a szolgáltatást igénybevevő szolgáltató általi használatát.

Kábelmodem: olyan, kábeltelevíziós hálózathoz illesztett modem, mely alkalmas digitális jelek indítására és fogadására a kábeltelevíziós hálózaton belül.

Kábeltelevízió hálózat: olyan szélessávú elektronikus hírközlő hálózat, amely televíziós programokat és egyéb adatátviteli tartalmakat hordozó rádiófrekvenciás jeleket juttat el egy központi (fej)állomásról az előfizető vagy a felhasználó elektronikus hírközlő végberendezéséig és esetenként vissz irányban, vezetékes átviteltechnikai közegen, általában optikai és/vagy koaxiális kábelben keresztül.

Központ: Jelen határozat alkalmazásában központ alatt, a hozzáférési hálózat határán elhelyezkedő, az előfizetőhöz legközelebbi olyan eszközök összességét értjük, amelyek az adott előfizető szolgáltatással történő ellátásához szükséges kapcsoló funkciót biztosítják, függetlenül a szolgáltatás fajtájától, vagy az átvitel/berendezés technológiájától és használt megnevezésétől.

MDF: a telefonközpont fő rendezője (Main Distribution Frame).

Sötétszál: Fényvezető szál - jelen határozat szempontjából a hozzáférési hálózat bármely szakaszán - amely nincs ellátva optikai végberendezéssel.

Sötétszál átengedés: Olyan nagykereskedelmi szolgáltatás, amelynek keretében a szolgáltatást nyújtó szolgáltató a tulajdonában lévő sötétszál használatát átengedi másik fél számára.

Többszál telepítés: Az optikai szálak telepítésének olyan formája, ahol a beruházó a saját szükségleteinél nagyobb mennyiségű szálakat fektet le annak érdekében, hogy a nem saját felhasználási céljára telepített optikai szálak használatát más szolgáltatók számára átengedje.

Újgenerációs hozzáférési hurok átengedése FTTH pont-pont hálózatban: az FTTH pont-pont hálózat újgenerációs hozzáférési hurokának részleges átengedése és teljes átengedése másik szolgáltató használatára, a tulajdonjog megváltoztatása nélkül.

Újgenerációs hozzáférési hurok részleges átengedése FTTH pont-pont hálózatban: a kötelezett szolgáltató tulajdonában lévő FTTH pont-pont hálózat újgenerációs hozzáférési hurokához való hozzáférés biztosítása a jogosult szolgáltató számára, amelynek során a hurokhoz az igénybejelentéskor szolgáltatásra ténylegesen igénybe vett hullámhossztartományon kívüli hullámhossztartomány használatát engedélyezi át a kötelezett szolgáltató. A hullámhossztartományt át nem engedett részét továbbra is az vagy azok a szolgáltatók használják, amelyek az igénybejelentés előtt.

Újgenerációs hozzáférési hurok teljes átengedése FTTH pont-pont hálózatban: a kötelezett szolgáltató tulajdonában lévő FTTH pont-pont hálózat újgenerációs hozzáférési hurokához való hozzáférés biztosítása a jogosult szolgáltató számára, amelynek során a hurok teljes hullámhossztartományát a jogosult szolgáltató használja.

Újgenerációs hozzáférési hurok átengedése FTTH PON hálózatban: az FTTH PON hálózat újgenerációs hozzáférési hurokának részleges átengedése és teljes átengedése másik szolgáltató használatára, a tulajdonjog megváltoztatása nélkül.

Újgenerációs hozzáférési hurok részleges átengedése FTTH PON hálózatban: a kötelezett szolgáltató tulajdonában lévő FTTH PON hálózat újgenerációs hozzáférési hurokához való hozzáférés biztosítása a jogosult szolgáltató számára, amelynek során a hurokhoz az igénybejelentéskor szolgáltatásra ténylegesen igénybe vett hullámhossztartományon kívüli hullámhossztartomány használatát engedélyezi át a kötelezett szolgáltató. A hullámhossztartományt át nem engedett részét továbbra is az vagy azok a szolgáltatók használják, amelyek az igénybejelentés előtt.

Újgenerációs hozzáférési hurok teljes átengedése FTTH PON hálózatban: a kötelezett szolgáltató tulajdonában lévő FTTH PON hálózat újgenerációs hozzáférési hurkához való hozzáférés biztosítása a jogosult szolgáltató számára, amelynek során a hurok teljes hullámhossztartományát a jogosult szolgáltató használja. Ebben az esetben az újgenerációs hozzáférési hurok előfizetői szakaszán a teljes hullámhossztartomány felett a jogosult szolgáltató rendelkezik, azonban a közös szakaszon az át nem engedett hullámhossztartományt továbbra is azok a szolgáltatók használják, amelyek az igénybejelentés előtt.

UTP (Unshielded Twisted Pair): árnyékolatlan sodrott érpár.

xDSL: x Digital Subscriber Line = x típusú Digitális Előfizetői Vonal. Helyi hurkokon alkalmazott technológia, amely a hagyományos helyhez kötött telefonhálózat részeként kiépített fémes sodrott érpárokot alkalmassá teszi nagysebességű digitális adatátvitelre. Megjegyzés: A megnevezésben szereplő 'x' lehet például: A, S, SH, V. A megnevezés kiegészülhet egyéb jelekkel, mint pl. VDSL2, stb.

I.3. A vizsgált piac releváns szolgáltatásai általános jellemzőinek vizsgálata

I.3.1. A piacmeghatározás kiindulópontja

A jelen piacmeghatározás kiindulópontját azok a szolgáltatások képezik, amelyek a vizsgált piac elődjének tekinthető „*A fémes hurkok és alhurkok nagykereskedelmi átengedése (beleértve a részleges átengedést is) szélessávú és beszédcélú szolgáltatások nyújtása céljából*” megnevezésű 11/2003. jelű piacra hozott piacelemzési határozat (DH-26600-25/2007.) piacmeghatározásának alapját alkották. Ezek a szolgáltatások a következők⁹:

- réz érpáras helyi hurok teljes átengedése,
- réz érpáras helyi hurok részleges átengedése,
- réz érpáras helyi alhurkok teljes átengedése,
- réz érpáras helyi alhurkok részleges átengedése,

ahol réz érpáras helyi hurok alatt az előfizetői hozzáférési pontot és a fő kábelrendezőt (MDF) összekötő helyi hurok, réz érpáras helyi alhurkok alatt pedig a fő kábelrendező és az előfizetői hozzáférési pont között elhelyezkedő valamely közbenső pont (pl. utcai kábelrendező) és az előfizetői hozzáférési pont közötti fémes érpár értendő.

A piacmeghatározás további részében kerül sor annak vizsgálatára, hogy a szolgáltatási piac tartalmát a szolgáltatások közötti helyettesíthetőségi kapcsolatoknak megfelelően indokolt-e bővíteni a fenti szolgáltatásokhoz képest.

A réz érpáras helyi hurok átengedési szolgáltatások a következő megfontolások alapján képezik a piacmeghatározás kiindulópontját:

A piacelemzés módszertana szerint azok a szolgáltatások sorolhatók azonos szolgáltatási piacba, amelyek egymás helyettesítő szolgáltatásai. A piacmeghatározás elvégzéséhez ezért szükséges kiválasztani egy szolgáltatást, vagy kellően szűk szolgáltatási kört, amely a

⁹ A DH-26600-25/2007. számú határozat indokolásának A. fejezet I.3. pontja alapján

szolgáltatási piacnak mindenképpen része és amelyhez hasonlítani lehet a további szolgáltatásokat a helyettesíthetőségi kapcsolatok vizsgálata során.

A következő okok miatt indokolt a réz érpáras helyi hurok átengedési szolgáltatásokat a helyettesíthetőségi vizsgálatok kiindulópontjaként tekinteni:

- A réz érpáras helyi hurok átengedése a korábbi piacelemzési határozatok szerint részét képezte a jelenlegi szolgáltatási piac elődjének tekinthető, de annál szűkebb tartalmú 11/2003. számú nagykereskedelmi szolgáltatási piacnak. Az Európai Bizottság érintett piacokról szóló ajánlásához (2007/879/EC) kapcsolódó Explanatory Note [sec(2007) 1483/2] 4.2.2. pontja alapján megállapítható, hogy a jelen határozat tárgyát képező 4. számú szolgáltatási piac meghatározásának kiindulópontja a korábbi 11-es számú piac.
- A nagykereskedelmi szolgáltatók által kínált, a műszaki megvalósítást illetően részleteiben kidolgozott és a piaci szereplők által ténylegesen igénybevett nagykereskedelmi ajánlatok a réz érpáras helyi hurok átengedési szolgáltatások tekintetében léteznek.
- A hozzáférési hálózat mennyiségileg meghatározó részét a réz érpáras hozzáférések teszik ki és ez valószínűsíthető a piacelemzés előretekintő időtávja alatt is.
- Az Európai Unió társhatóságai, amelyek a piacelemzési határozataikat notifikálták, egyöntetűen a piac részének tekintik a réz érpáras helyi hurok átengedését, és döntően szintén a réz érpáras hurok átengedést tekintették kiindulópontnak a piacmeghatározásnál.

I.3.2. A piacmeghatározás kiindulópontját képező szolgáltatások alapvető jellemzői

Az Eht. 188. §-a szerint a **helyi hurok teljes átengedése** azt jelenti, hogy a Kötelezett Szolgáltató a tulajdonában lévő helyi hurokhoz vagy helyi alhurokhoz hozzáférést biztosít valamely jogosult számára, amelynek során a helyi hurok vagy helyi alhurok teljes frekvenciasávjának használatát engedi át.

Az Eht. 188. §-a szerint a **helyi hurok részleges átengedése** azt jelenti, hogy a Kötelezett Szolgáltató a tulajdonában lévő helyi hurokhoz vagy helyi alhurokhoz való hozzáférést biztosít valamely Jogosult Szolgáltató számára, amelynek során a helyi huroknak vagy helyi alhuroknak az igénybejelentéskor ténylegesen szolgáltatásra igénybevett frekvenciasávon felüli frekvenciasáv használatát engedi át; a frekvenciasáv át nem engedett részét továbbra is a Kötelezett Szolgáltató használja.

Az Eht. a helyi hurok átviteli közegére nem tesz megkötést, azonban az előző piacelemzési határozat tárgyát és a jelen piacmeghatározás kiindulópontját képező helyi hurok átengedési szolgáltatások alatt a PSTN hálózat réz érpáras helyi hurokainak átengedése értendő, és az alábbi szolgáltatásleírások is ezen helyi hurok átengedésére értelmezendők.

A teljes és a részleges helyi hurok átengedés egyaránt megvalósulhat fizikai-, távoli-, valamint virtuális helymegosztás, illetve távoli hozzáférés révén az alábbiak szerint:

I.3.2.1 A helyi hurok és alhurok teljes átengedése

(a) A helyi alhurok teljes átengedése

A konkrét műszaki megvalósítás során a **helyi alhurok teljes átengedése** esetén az előfizetői hozzáférési pontot és a helyi hurok átengedésére kötelezett szolgáltató nagyelosztóját (CCC) összekötő helyi alhurkot a Kötelezett Szolgáltató meghatározott díj ellenében átengedi a Jogosult Szolgáltatónak.

A helyi alhurok teljes átengedése esetén a nagyelosztóban kifejtett helyi alhurok az összekötő kábelen keresztül a jogosult hálózatába kerül átkötésre. Ennek megvalósításához új rendezőelem kerül felszerelésre a nagyelosztó (CCC) szekrényében, melyre az igényelt helyi alhurok átkötésre kerül.

(b) A helyi hurok teljes átengedése

A konkrét műszaki megvalósítás során a **helyi hurok teljes átengedése** esetén az előfizetői hozzáférési pontot és a helyi hurok átengedésére kötelezett szolgáltató fő kábelrendezőjét (MDF) összekötő helyi hurkot a Kötelezett Szolgáltató meghatározott díj ellenében átengedi a Jogosult Szolgáltatónak.

A helyi hurok teljes átengedése esetén a fő kábelrendezőre kifejtett helyi hurok a kábelkifejtési elemeken keresztül a Jogosult Szolgáltató hálózatába kerül átkötésre. Ennek megvalósításához új MDF blokkokat szerelnek fel a fő kábelrendező helyiségben, melyre az igényelt helyi hurok átkötésre kerül és

- fizikai helymegosztás esetén az MDF blokkot az összekötő kábel köti össze a Jogosult Szolgáltató helymegosztási egységében a Jogosult Szolgáltató által hozzáférhető átdó kábelrendezővel (HDF), és az átdó kábelrendező Jogosult Szolgáltató oldali kábelkifejtési pontja biztosítja a csatlakozási pontot;
- távoli helymegosztás esetén az MDF blokkra csatlakozó összekötő kábel kültéri helyen lévő végpontja biztosítja a csatlakozási pontot;
- virtuális helymegosztás esetén a helymegosztásra jogosult szolgáltató megbízásából a Kötelezett Szolgáltató birtokolja és üzemelteti a rendezőhöz kapcsolódó azon berendezéseket, amelyek a Jogosult Szolgáltató igényeit elégítik ki;
- távoli hozzáférés nyújtása esetén az MDF blokkra csatlakozó összekötő kábel a kötelezett ingatlanán kívüli helyen lévő végpontja biztosítja a csatlakozási pontot.

I.3.2.2. A helyi hurok és alhurok részleges átengedése

(a) A helyi alhurok részleges átengedése

A konkrét műszaki megvalósítás során a helyi alhurok részleges átengedése esetében az előfizetői hozzáférési pontot és a Kötelezett Szolgáltató nagyelosztóját (CCC) összekötő réz érpár alapsáv feletti – még rendelkezésre álló – átviteli kapacitását engedi át a Kötelezett Szolgáltató meghatározott díj ellenében a Jogosult Szolgáltatónak.

A részleges átengedés esetén a nagyelosztóba kifejtett helyi alhurok spektruma az előfizető oldali és a központ oldali (jelen esetben a CCC-nél elhelyezett) szűrők segítségével szétválasztásra kerül. Az alapsáv továbbra is a Kötelezett Szolgáltató kapcsolóközpontjához csatlakozik, míg a sávfeletti tartomány az összekötő kábelen keresztül a Jogosult Szolgáltató hálózatába kerül bekötésre. Ennek megvalósításához új rendezőelemek kerülnek felszerelésre

a nagyelosztó (CCC) szekrényben, melyre az igényelt alhurok szűrővel elválasztott része átkötésre kerül.

(b) A helyi hurok részleges átengedése

A konkrét műszaki megvalósítás tartalmát tekintve a helyi hurok részleges átengedése keretében az előfizetői hozzáférési pontot és a helyi hurok átengedésére kötelezett szolgáltató fő kábelrendezőjét (MDF) összekötő réz érpár alapsáv feletti – még rendelkezésre álló – átviteli kapacitását engedi át a Kötelezett Szolgáltató a Jogosult Szolgáltatónak meghatározott díj ellenében.

A helyi hurok részleges átengedése esetén a fő kábelrendezőre kifejtett helyi hurok átviteli frekvenciasávja az előfizető oldali és a központi oldali szűrők segítségével szétválasztásra kerül. Az alapsáv továbbra is a helyi hurok átengedésére kötelezett szolgáltató kapcsolóközpontjába csatlakozik, amíg a sáv feletti tartomány a kábelkifejtési elemeken keresztül a Jogosult Szolgáltató hálózatába kerül bekötésre. Ennek megvalósításához új MDF blokkokat szerelnek fel a fő kábelrendező helyiségben, melyre az igényelt helyi hurok szűrővel elválasztott része átkötésre kerül és

- fizikai helymegosztás esetén az MDF blokkot az összekötő kábel köti össze a Jogosult Szolgáltató helymegosztási egységében a jogosult szolgáltató által hozzáférhető átadó kábelrendezővel (HDF), és az átadó kábelrendező Jogosult Szolgáltató oldali kábelkifejtési pontja biztosítja a csatlakozási pontot;
- távoli helymegosztás esetén az MDF blokkra csatlakozó összekötő kábel kültéri helyen lévő végpontja biztosítja a csatlakozási pontot;
- virtuális helymegosztás esetén a helymegosztásra Jogosult Szolgáltató megbízásából a Kötelezett Szolgáltató birtokolja és üzemelteti a rendezőhöz kapcsolódó azon berendezéseket, amelyek a Jogosult Szolgáltató igényeit elégítik ki;
- távoli hozzáférés nyújtása esetén az MDF blokkra csatlakozó összekötő kábel a kötelezett ingatlanán kívüli helyen lévő végpontja biztosítja a csatlakozási pontot.

I.4. A nagykereskedelmi piachoz kapcsolódó kiskereskedelmi piacok vizsgálata

A piacmeghatározás során a 4. számú vizsgált nagykereskedelmi piachoz tartozó kiskereskedelmi piacok is vizsgálatom tárgyát képezték, mivel a kiskereskedelmi piacokon lehetséges helyettesítés általában befolyásolja a nagykereskedelmi piac határait.

A 4. számú, "*Nagykereskedelmi hozzáférés a helyhez kötött hálózat (fizikai) infrastruktúrájához (beleértve a részleges vagy teljes átengedést)*" megnevezésű piachoz tartozó kiskereskedelmi piacoknak a szélessávú hozzáférések szolgáltatáson keresztül igénybevett alkalmazás-szolgáltatások kiskereskedelmi piaca, valamint a "*Hozzáférés nyilvános helyhez kötött telefonhálózathoz lakossági és nem lakossági felhasználók számára*" (1/2007. sz.) megnevezésű piac minősültek.

Az Európai Bizottság érintett piacokról szóló ajánlásához (2007/879/EC) kapcsolódó Explanatory Note-ban (21.old.) foglaltakkal összhangban elsődlegesen és részletesen a szélessávú hozzáféréseken biztosított alkalmazás-szolgáltatások kiskereskedelmi piacának vizsgálatára került sor.

I.4.1. A szélessávú hozzáférések szolgáltatáson keresztül igénybevett alkalmazás-szolgáltatások kiskereskedelmi piaca

A kapcsolódó kiskereskedelmi piac azonosítása után megvizsgáltam a kiskereskedelmi szintű helyettesítési lehetőségeket mind keresleti, mind kínálati oldalról.

I.4.1.1. Keresleti helyettesítés

A keresleti helyettesítés elemzése során azt vizsgáltam, hogy Magyarországon megtalálhatóak-e az I.3. pontban meghatározott kiinduló szolgáltatásra épülő kiskereskedelmi szolgáltatások helyettesítési lehetőségei, amelyek a vizsgált szolgáltatási piac határait hatást gyakorolhatnak.

A vizsgálatok során a következő helyettesítési lehetőségek kerültek áttekintésre:

- Kábelmodemes szélessávú hozzáféréseken (hibrid üvegszál koaxiális vagy végig koaxiális kábel közegen) keresztül nyújtott kiskereskedelmi szélessávú hozzáférési szolgáltatás
- Optikai szélessávú hozzáféréseken (hibrid üvegszál UTP-s vagy homogén üvegszál¹⁰ kábel közegen) keresztül nyújtott kiskereskedelmi szélessávú hozzáférési szolgáltatás
- Mobil rádiótelefon hálózaton keresztül nyújtott kiskereskedelmi szélessávú hozzáférési szolgáltatás
- Bérelt vonalon keresztül nyújtott kiskereskedelmi szélessávú hozzáférési szolgáltatás
- Helyhez kötött vezeték nélküli (WLAN) hálózatokon keresztül nyújtott kiskereskedelmi szélessávú hozzáférési szolgáltatás

1.4.1.1.1. Kábelmodemes szélessávú hozzáférések általi helyettesítés vizsgálata

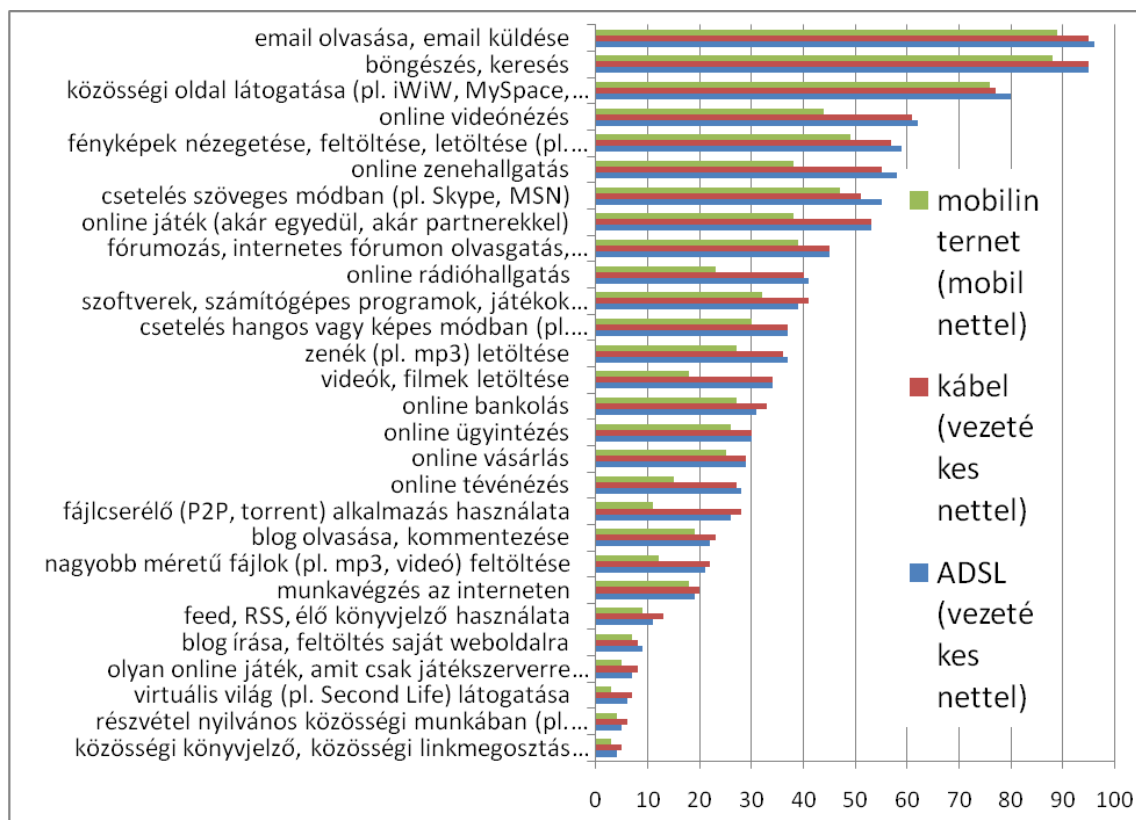
A kiskereskedelmi keresleti helyettesítési vizsgálatok során elsőként a kábelmodemes szélessávú hozzáférések általi helyettesíthetőséget vizsgáltam a funkcionalitás, minőség, elérhetőség, ár szempontok vizsgálatán keresztül. Ezen kívül vizsgáltam a helyettesítés akadályait, valamint a piaci tendenciákat is.

Funkcionalitás

A kábelmodemes hozzáférés ugyanolyan szolgáltatások elérését teszi lehetővé, mint az xDSL típusú hozzáférés.

---

¹⁰ Ide tartoznak az xPON-os technológiák is, ahol az előfizető hozzáférési pont és az előfizetői berendezését közötti szakasz (házhálózat) nem üvegszál.

2. ábra: A kérdezés időpontjában az elmúlt 1 héten végzett tevékenység a leggyakrabban (100-as skálán pontszámmal) használt technológia szerint, 2009

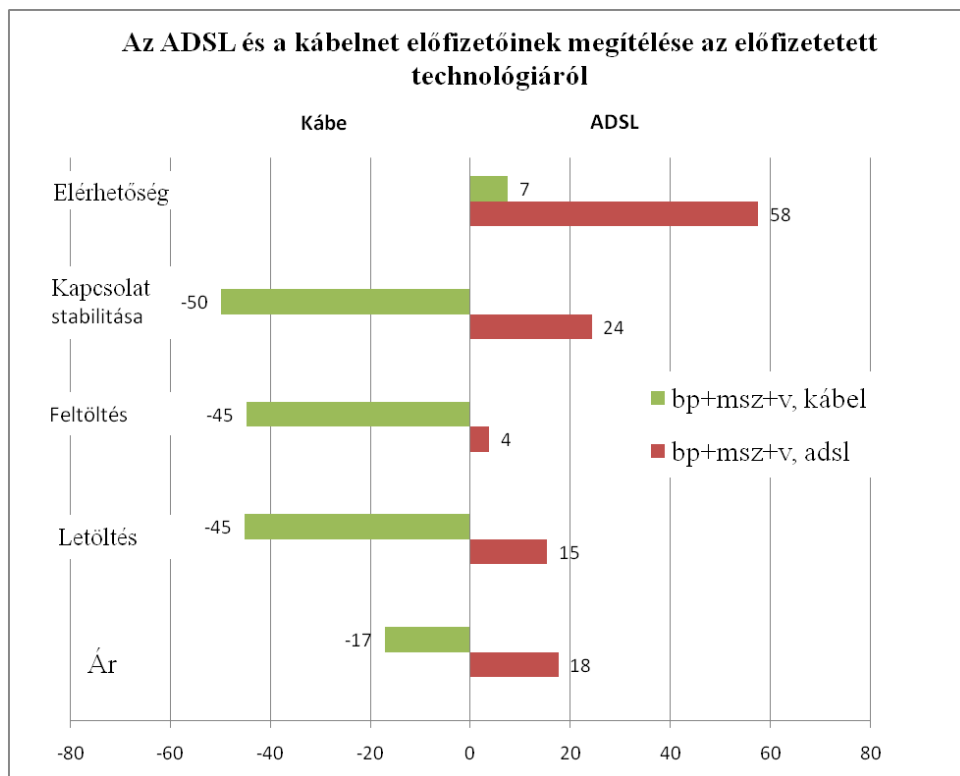
(Forrás: NHH Távközlési szolgáltatások használata a lakossági felhasználók körében, 2009)

Az ábrán jól látható, hogy a kétféle platform esetében szinte teljesen azonos fogyasztói szokásokkal találkozhatunk, tehát a funkcionalitás oldaláról helyettesítőnek tekinthető a két szolgáltatás.

Minőség

A fogyasztói igények oldaláról legfontosabb minőségi paraméter a hozzáférés átviteli sebesség, amelynek szempontjából a kábelmodem legalább ugyanolyan (illetve magasabb¹¹) sebességre képes, mint az xDSL. A piackutatási adatok is alátámasztják, hogy az ADSL előfizetők megítélése az előfizetett technológiáról a minőség tekintetében nem különbözik jelentősen. A kábelmodemes előfizetők az átviteli sebesség szempontjából inkább még előnyösebbnek érzékelik saját választott hozzáférési technológiájukat.

¹¹ Lásd még 1.4.1.1.6. pontot

Kábelmodem jobb -100, ADSL jobb +100, azonos 0; az ábra az átlagos értékeket mutatja

3. ábra: Előfizetők technológiai értékelése (bp – Budapest, msz – megyeszékhely, v – város)
(Forrás: NHH Távközlési szolgáltatások használata a lakossági felhasználók körében, 2009)

A piaci ajánlatok többsége mindkét hozzáférési típus esetén aszimmetrikus, azaz a letöltési irányra helyezi a hangsúlyt. Habár az xDSL és a kábelmodemes hozzáférések esetén a hozzáférési szakasz fizikai dedikáltsága eltér (pont-pont, illetve pont-multipont), ugyanakkor ez megfelelő kapacitástervezéssel – túljegyzési tényezők behangolása – a kábelmodemes hálózatokban még forgalmi csúcsidőszakokban sem okoz jelentős minőségromlást.

A vizsgálatok alapján tehát a kábelmodemes szolgáltatás a minőség tekintetében is képes helyettesíteni az xDSL szolgáltatásokat.

Elérhetőség

A korábban jelentős piaci erejűként azonosított szolgáltatók földrajzi piacán a kábelmodemes szolgáltatók által elért települések¹² száma a következőképpen alakult:

1. táblázat: xDSL és kábelmodemes technológiák lefedettsége a három legnagyobb vezetékes szolgáltatónál

Településszám %-ban	Országos	MT Terület	Invitel terület	UPC Telekom terület
Inkumbens saját hálózaton xDSL (2009q2)	81,9%	77,7%	99,0%	97,7%
Inkumbens saját hálózaton xDSL (2008q2)	80,1%	75,6%	98,5%	97,7%
Kábelmodemmel (2009q2)	42,4%	40,3%	53,1%	18,6%
Kábelmodemmel (2008q2)	37,1%	33,9%	52,2%	18,6%

(Forrás: NHH Adatbekérés)

¹² Elért a település, ha az adatkérés folyamán a szolgáltatók kábelmodemes előfizetőt adtak meg az adott településen.

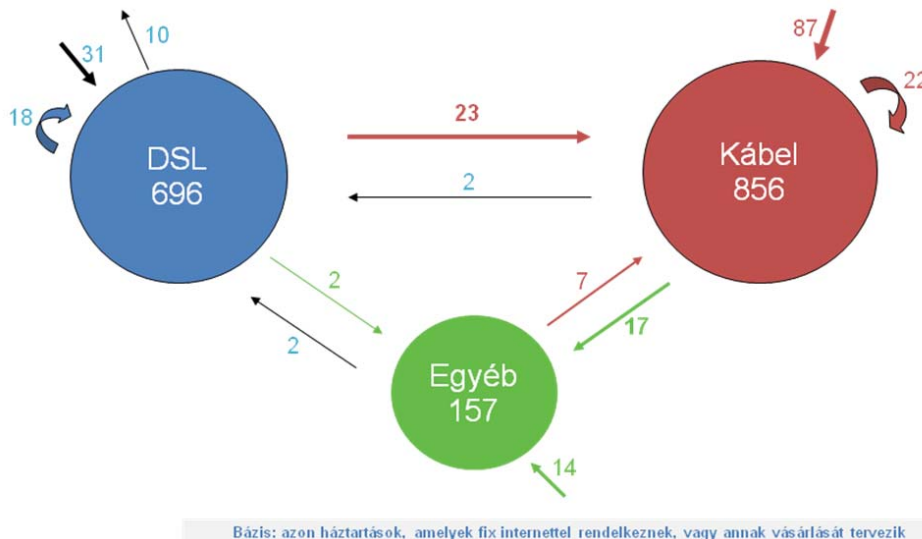
Országos szinten 5,3% ponttal emelkedett egy év alatt a kábelmodemmel elért települések száma, ami az előfizetők választási lehetőségének növekedését mutatja. Mindeközben a xDSL-lel elért települések aránya csak 1,8% ponttal nőtt.

2. táblázat: Az xDSL és kábelmodemes technológiák által elért előfizetőszámok

Elért xDSL előfizetők száma	Országos	MT Terület	Invitel terület	UPC Telekom terület
Kábelmodemmel lefedett településen (2009q2)				
az összes xDSL előfizető arányában	82,9%	84,9%	84,6%	33,1%
Kábelmodemmel lefedett településen (2008q2)				
az összes xDSL előfizető arányában	83,1%	85,1%	85,1%	28,7%

(Forrás: NHH Adatbekérés)) **A kitékelt rész üzleti titkot tartalmaz.**

Ha a fenti településeken „támadható”/elcsábítható xDSL előfizetőket tekintjük, akkor látható, hogy ezek száma folyamatosan emelkedik, az összes xDSL előfizető több mint 80%-át jelentik. Ez a funkcionálisan is helyettesítő szolgáltatás mellett olyan potenciál, ami korlátozó erőként hathat az xDSL szolgáltató egyoldalú áremelésével szemben.

4. ábra: Előfizetői migrációk

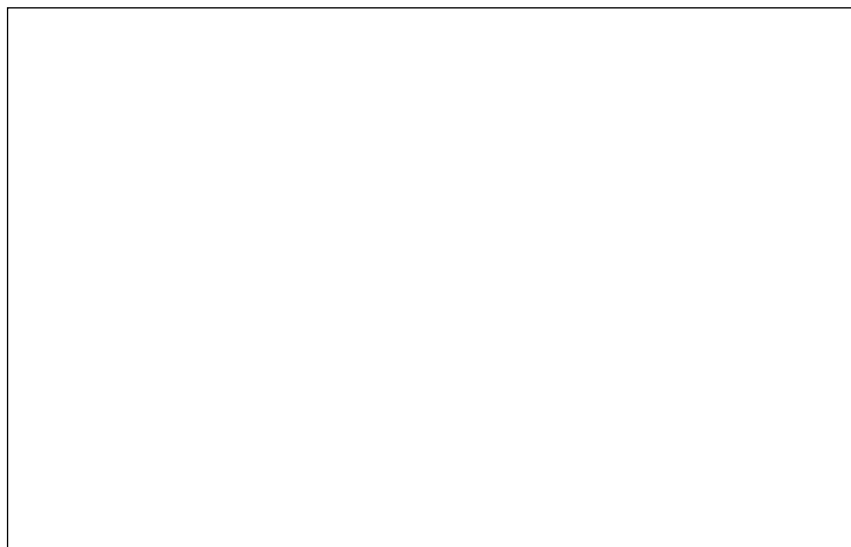
(Forrás: NHH Távközlési szolgáltatások használata a lakossági felhasználók körében, 2009)

A szélessávú hozzáférések kiskereskedelmi előfizetésszámának alakulását mutató ábra jelzi, hogy a kábelmodemes előfizetések állománya 2009-re meghaladta a xDSL előfizetések számát. A piackutatási adatok is megerősítik, hogy az új értékesítések között lényegesen nagyobb a kábelmodemes eladások száma, mint az xDSL-é, valamint az xDSL-ről kábelmodemre váltók aránya is magas (3,3%), míg ellentétes irányban szinte elhanyagolható (0,2%), ami a helyettesítést bizonyítja. A piackutatási adatok alapján továbbá kijelenthető, hogy az xDSL-t és kábelmodemet nem használják együtt (kereszthasználat), azaz párhuzamos előfizetésük fogyasztói szempontból helyettesítő mivoltuk miatt teljesen értelmetlen.

A különböző technológiájú hálózatok lefedettségének vizsgálata azt mutatja, hogy a kábelhálózatok fejlesztése nyomán a kábelmodemen keresztül nyújtott szélessávú szolgáltatások elérhetősége közelíti az xDSL szolgáltatásokét, az előfizetőszámok alakulásának vizsgálata pedig helyettesítésre utal.

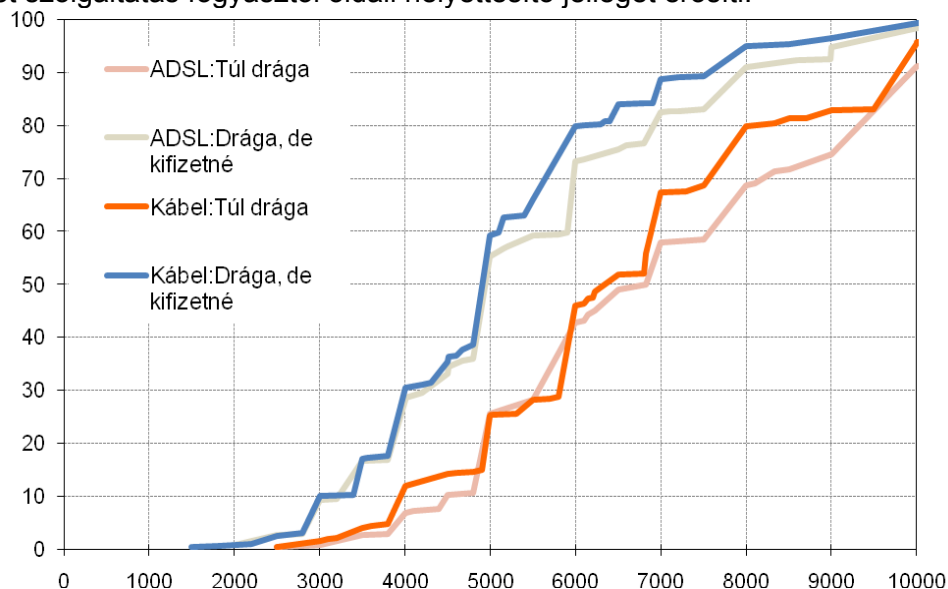
Árak

A jelenleg a legnagyobb piaci szereplők (MT, Invitel, UPC, DIGI) által kínált szélessávú kiskereskedelmi előfizetések tekintetében nincs jelentős különbség a xDSL és kábelmodemes díjcsomagok esetén (sebesség, hűségidőszak, forgalomfüggőség, stb. is figyelembe véve), ami a 5., valamint a 8. ábrán is látható:

5. ábra: Az xDSL és a kábelmodemes szélessávú szolgáltatások ára a kétféle elérési mód legnagyobb szolgáltatójánál Az ábra üzleti titkot tartalmaz
(Forrás: NHH adatbekérés)

A kábelmodemes és xDSL szolgáltatás keresleti görbéje nem mutat jelentős eltérést, ami szintén a két szolgáltatás fogyasztói oldali helyettesítő jellegét erősíti.

6. ábra: Az xDSL és a kábelmodemes szélessávú szolgáltatásokra előfizetők és előfizetni szándékozók (függőleges tengely) árpreferenciáinak alakulása (keresleti görbe)
(Forrás: Lakossági távközlési piackutatás NHH 2009)

A jelenlegi díjaknál is hitelesebb képet mutat a szolgáltatók egy előfizetőre jutó szélessávú bevételeinek (ARPU) alakulása, hiszen itt az akciók, az összecsomagolási kedvezmények hatása már kiszűrésre került. A 7. ábra már belépőszintű csomagok számító sávszélesség esetén mutatja meg az ARPU-k idősoros alakulását, ami tendenciájában csökkenő és összetartó árakról tanúskodik.

7. ábra: A lakossági ARPU (egy előfizetőre jutó árbevétel) alakulása az 1Mbps-4Mbps sávszélességű szolgáltatói csomagok esetén **Az ábra üzleti titkot tartalmaz**

(Forrás: NHH adatbekérés 2009 Q2)

8. ábra: A csak szélessávú internetre előfizetőkre vetített ARPU (egy előfizetőre jutó árbevétel) alakulása **Az ábra üzleti titkot tartalmaz**

(Forrás: NHH adatbekérés 2009 Q2)

A teljes piaci portfólió tekintetében (6. ábra) a kábelmodemes ARPU-k némileg alacsonyabban helyezkednek el. Ezt a piackutatási adatok is visszaigazolják.

3. táblázat: Komplex szolgáltatások megoszlása a kábelmodemes és xDSL technológiákon

	Kábelmodemes	xDSL	Különbség	Arány
Int	4 765	5 388	623	12%
Int+Tel	6 889	7 502	613	8%
Int+Tv	8 235	8 182	-53	-1%
Int+Tel+Tv	9 117	9 810	693	7%

(Forrás: NHH Távközlési szolgáltatások használata a lakossági felhasználók körében, 2009)

Mindkét hozzáférési típust nyújtó szolgáltatók esetében igaz, hogy a másik felet azok hagyományos piacain is támadják, nemcsak az eddig közös érintkezési területnek számító szélessávú hozzáférési piacon.

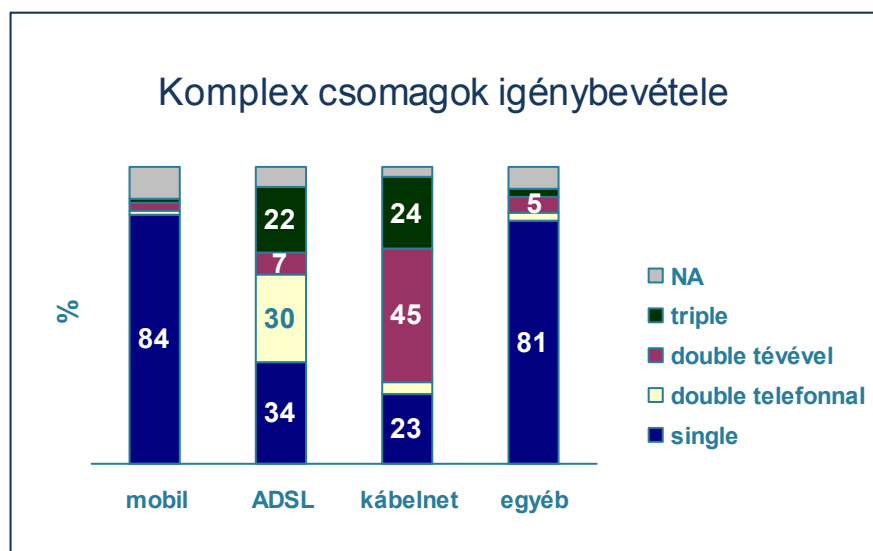
Összességében a kábelmodemes és xDSL szélessávú internet, illetve csomagban nyújtott szolgáltatások díjai az elmúlt időszakban csökkentek, közeledtek egymáshoz, ami a kábelmodemes szélessáv helyettesítő jellegét támasztja alá.

Helyettesítés akadályai

A kábelmodemes szélessávú hozzáférések általi helyettesíthetőség feltárásához a funkcionalitáson, minőségen, elérhetőségen és árakon kívül szükséges a váltási költségek vizsgálata is.

Piackutatási adatok alapján a háztartások 60%-a egynél több hírközlési szolgáltatást vesz igénybe (internet, TV, telefon). Ezen háztartások 60%-a csak egy szolgáltatóval áll kapcsolatban és négyötödük komplex szolgáltatásként (azaz a külön-külön történő igénybevételnél kedvezőbb feltétellel) veszi igénybe a szolgáltatásokat. Az ilyen összecsomagolás az internet szolgáltatást tartalmazó ajánlatokra jellemző. Ez azt támasztja alá, hogy a szolgáltatók és így az egyes előfizetői hozzáférési hálózatok közötti verseny egyre inkább a komplex szolgáltatások közötti versenyt jelenti.

A piackutatási adatok ismeretében kijelenthető, hogy ilyen tekintetben nincs érdemi különbség az xDSL és a kábelmodemes szolgáltatók között, a határvonal máshol húzódik. Az NHH adatbekérése alapján is erre a következtetésre juthatunk

9. ábra: Komplex csomag statisztikák

(Forrás: NHH Távközlési szolgáltatások használata a lakossági felhasználók körében, 2009)

Az előfizetők jelentős része komplex szolgáltatások keretében veszi igénybe a szélessávú hozzáférést. Ezek jellemzője, hogy a kedvezmények határozott idejű elkötelezettség (hűségidőszak) mellett járnak. Az xDSL szolgáltatók esetén az előfizetők üzleti titok %-a határozott idejű szerződést köt, melynek átlagos időtartama üzleti titok¹³ év. A legnagyobb kábelmodemes szolgáltatók esetén az előfizetőknek kedvező csomagajánlatok szintén egyéves elkötelezettség (hűségidőszak) mellett vehetőek igénybe.

Előfizető oldali végberendezés (modem/NT/GW¹⁴) mindkét hozzáférési típusnál kell, ugyanakkor ezek árát a határozott idejű előfizetéssel rendelkezők részletekben jellemzően a havidíjakban fizetik meg. Habár a határozatlan idejű – tehát egyszeri díjban a modemet is megfizető - előfizetők aránya alacsony, mégsem jelent számukra akadályt az eszközár a váltásban, hiszen a modemek árai között nincs jelentős különbség.

A belépéskor fizetendő egyszeri díjak aránya a havidíjakhoz mérten csökkenő tendenciát mutat, ami szintén a fogyasztókért folytatott verseny erősödését jelzi. Azon kis cégeket, melyek nem tudják előfinanszírozni ezen költségeket, kiszoríthatják a tőkeerősebb vetélytársaik. A váltási költségek vizsgálata azt mutatja, hogy ilyen költségek léteznek, azonban nem technológia-specifikusan – tehát kizárólag a platformok közötti váltás esetében – merülnek fel. A váltási költségek abszolút nagyságával kapcsolatban elmondható, hogy az nem olyan mértékű, amely az előfizetők többsége számára megnehezítené, vagy lehetetlenné tenné a szolgáltatóváltást (PSTN-kábel, illetve egyéb viszonylatokban is).

Tendenciák

A funkcionalitásra, minőségre, elérhetőségre, árakra, valamint a váltási költségekre vonatkozó vizsgálatok azt mutatják, hogy a kábelmodemes szélessávú hozzáférések a kiinduló szolgáltatás helyettesítőjének tekinthetők. A piaci tendenciák vizsgálata arra utal, hogy ez a helyzet hosszú távon is fennmarad, sőt, a helyettesítés erősödhet, a kábelmodemes szolgáltatók ugyanis lépéselőnybe kerültek, mert a saját technológiájukon magasabb sáv szélességet tudnak nyújtani. Ez abban mutatkozik meg, hogy számukra technológiai alapon könnyebb közelíteni a garantált és maximális sáv szélességet. A sáv szélesség jelentős mértékű növelése számukra tizede-huszada költséggel elérhető (a kábelmodemes hálózatban eszközök és szoftverek cseréje mellett a DOCSIS 3.0 kerül bevezetésre), míg az xDSL szolgáltatóknak ehhez hálózatot kell fektetni¹⁵. Ugyanakkor ezen előny kihasználására akkor kerülhet sor, ha párosul olyan alkalmazások bevezetésével, melyeket a fogyasztók is értékelnek.

Keresleti helyettesítési vizsgálatok eredménye

Az elvégzett vizsgálatok alapján megállapítottam, hogy Magyarországon a kábelmodemes szélessáv az xDSL-nek teljes értékű helyettesítője funkcionalitás és minőség szempontjából. A szolgáltatás lényeges jellemzőinek vizsgálatát követően arra a következtetésre jutottam, hogy (a hipotetikus monopolista teszt logikájának megfelelően) 5-10%-os tartós emelkedés feltételezésekor az xDSL szolgáltatás kiskereskedelmi árában a felhasználók kritikus mértékben áttérnének a kábelmodemes szélessávú igénybevételére. A kábelmodemes szélessáv a végfogyasztók 83,1%-a számára elérhető, így a váltás xDSL-ről kábelmodemes szélessávra teljes mértékben reális alternatíva a kábellel lefedett területen élő fogyasztóknak.

Az elmondottak alapján a kábelmodemes szélessávú hozzáféréseken keresztül nyújtott kiskereskedelmi szélessávú hozzáférési szolgáltatást a kiskereskedelmi szélessávú hozzáférési szolgáltatások piacán hagyományos PSTN-alapú hálózaton, sodrott réz érpár

¹³ RM beadványok adatai alapján

¹⁴ Gateway

¹⁵ Ld. Morgan Stanley: Winning in broadband, Telecommunications/Media 2009. okt.

közegen, DSL technológiával nyújtott kiskereskedelmi szélessávú hozzáférési szolgáltatás helyettesítőjeként azonosítottam.

1.4.1.1.2. Optikai szélessávú hozzáféréseken keresztül nyújtott alkalmazásslolgáltatások általi helyettesítés vizsgálat

A kiskereskedelmi keresleti helyettesítési vizsgálatok során az optikai szélessávú hozzáférések esetében a kábelmodemes hozzáférésekhez hasonlóan a funkcionalitást, a minőséget, az elérhetőséget, valamint a szolgáltatások árát vizsgáltam. Ebben az esetben is sor került a helyettesítés akadályainak, valamint a piaci tendenciáknak a vizsgálatára.

Funkcionalitás – minőség

Jelenleg az optikai szélessávú hozzáférés fogalmába olyan előfizetői hozzáférési hálózaton nyújtott hálózati szolgáltatások tartoznak, melyek kiépítésének célja az üvegszál előfizetői hozzáférési ponthoz történő közelítése, ezáltal az előfizetők által potenciálisan elérhető átviteli kapacitás növelése volt. Az üvegszálás szakaszok növekedése az xDSL hozzáféréseken keresztül elérhető funkciók megtartása mellett az igénybevétel minőségi paramétereinek (pl. le- és feltöltési sebesség növekedése) javulását eredményezte.

Elérhetőség

A korábban jelentős piaci erejűként azonosított szolgáltatók földrajzi piacain az optikai szolgáltatók által elért lakosok¹⁶ száma a következőképpen alakult:

4. táblázat: JPE szolgáltatók földrajzi piacán elért technológiánkénti lakosság számarány

Lakosság %-ban	Országos	MT Terület	Invitel terület	UPC Telekom terület
xDSL (2009q2)	81,9%	77,7%	99,0%	97,7%
Optika (2009q2)	41,3%	44,5%	34,7%	0,0%
Lakások %-ban	Országos	MT Terület	Invitel terület	UPC Telekom terület
Optika (2009q2)	43,4%	46,4%	36,6%	0,0%

(Forrás: NHH Adatbekérés)

Az optikai hozzáférések kiépítése során elsődleges szempont volt a méretgazdaságosság kihasználása, ami tetten érhető a legnagyobb népességű és sűrűn lakott települések lefedésével (Budapest és a megyei jogú városok), ahol a társasház, lakótelepi övezetek az egy előfizetőre jutó legalacsonyabb elérési költséggel, ugyanakkor a legnagyobb versennyel is kecsegtetnek.

5. táblázat: JPE szolgáltatók földrajzi piacán az egyes technológiákkal elért előfizetőszám

Elért xDSL előfizetők száma	Országos	MT Terület	Invitel terület	UPC Telekom terület
Optikával lefedett településen (2009q2)				
az összes xDSL előfizető arányában	43,3%	47,9%	30,7%	0,0%
Elért xDSL és kábelmodemes előfizetők száma	Országos	MT Terület	Invitel terület	UPC Telekom terület
Optikával lefedett településen (2009q2)				
az összes xDSL és kábelmodemes előfizető arányában	51,0%	55,2%	40,3%	0,0%

(Forrás: NHH Adatbekérés) **A kitért rész üzleti titkot tartalmaz.**

Ha a fenti településeken „támadható” xDSL és kábelmodemes előfizetőket tekintjük, akkor látható, hogy ezek száma az összes potenciális előfizető több mint felét jelentik. Ez a

¹⁶ Elért a település, ha az adatkérés folyamán a szolgáltatók optikára előfizetőt adtak meg az adott településen.

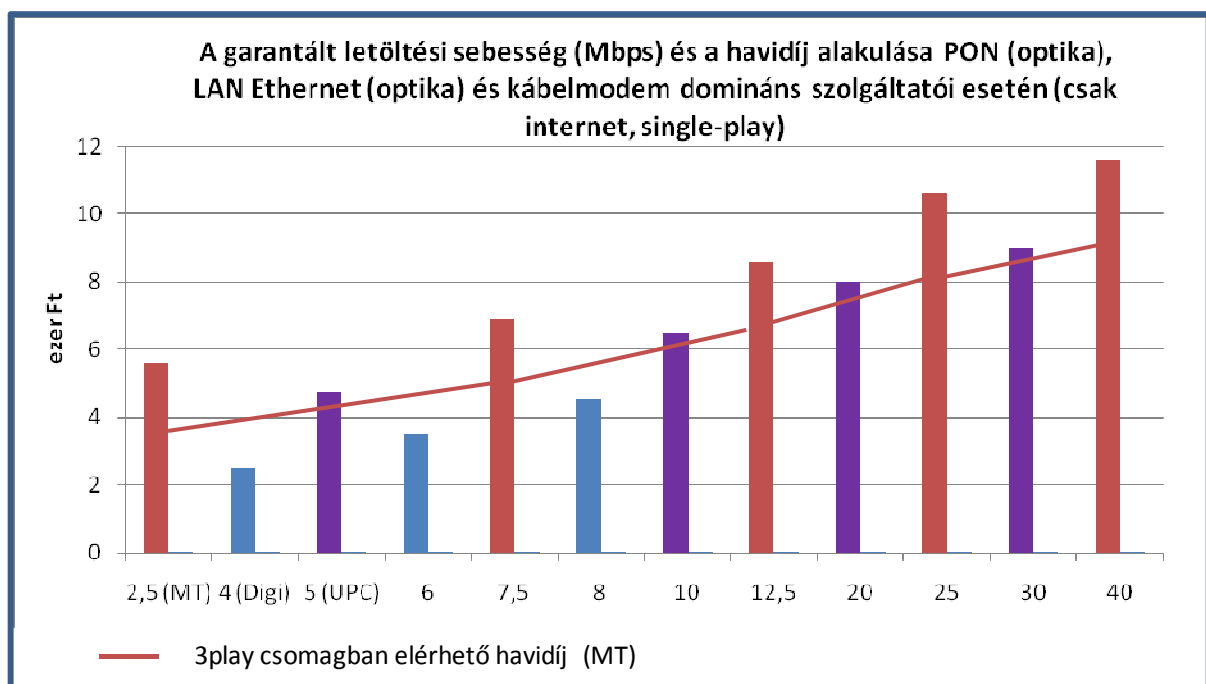
funkcionálisan is helyettesítő szolgáltatás mellett olyan potenciál, ami korlátozó erőként hathat az xDSL és kábelmodemes szolgáltatók egyoldalú áremelésével szemben. Az optika alá tartozó GPON technológia kiépítése során az MT saját földrajzi piacán (volt koncessziós területén) 2009 végére üzleti titok hozzáférési pontot hozott létre, ami ezen földrajzi területen az xDSL és kábelmodemes előfizetők több mint üzleti titok %-ának jelent alternatív hozzáférési lehetőséget.

A kábelmodemes helyettesítés-vizsgálatnál látható, hogy az xDSL-ről más technológiára váltani készülőkhöz döntő többsége a kábelmodemes hozzáférést jelölte meg. A kábelmodemes hozzáférés esetén az optikai szolgáltatásra váltani akarók a válaszadók közel felét tették ki.

A különböző technológiájú hálózatok lefedettségének vizsgálata azt mutatja, hogy az üvegszál hálózatok fejlesztése nyomán az optikai szélessávú szolgáltatások elérhetősége a sűrűn lakott településekre koncentrált fejlesztéseknek köszönhetően közelíti az xDSL és kábelmodemes szolgáltatásokat.

Árak

A jelenleg a legnagyobb piaci szereplők [MT/(optika - PON), DIGI/(optika - LAN-Ethernet) és UPC/kábelmodem - DOCSIS] által kínált szélessávú kiskereskedelmi díjcsomagok esetén (sebesség, hűségidőszak, forgalomfüggőség, stb. is figyelembe véve) a következő összefüggés áll fenn a havidíj és a garantált letöltési sebességek kapcsán:

10. ábra: Garantált letöltési sebesség és havidíj alakulása a különféle elérési technológiák esetén
(Forrás: ÁSZF és szolgáltatói honlap 2010. 08.)

Ez alapján elmondható, hogy a legfrissebben bevezetett technológia (PON) esetén még nem érvényesülnek a méretgazdaságossági hatások, de várhatóan a szolgáltatás érettebb szakaszában már jobban közelíti a másik két versenytárs árszintjéhez. Ezen technológia előnye (a magasabb feltöltési sebesség) akkor realizálódik, ha a szimmetrikus átvitelre érzékeny alkalmazások (online játékok, videotelefon, stb.) is jobban elterjednek. A LAN-Ethernet-es és kábelmodemes ajánlat minimálisan fedi át egymást, ezt leszámítva ár/érték aránya azonosnak tekinthető.

A fogyasztók számára árnyalja a választás lehetőségét, hogy a komplex szolgáltatások igénybevétele esetén kedvezményt kapnak, ugyanakkor itt a kínált hangszolgáltatás egyre inkább jelképes havidíja¹⁷ kerül elengedésre.

A 3. ábrából látható, hogy az árverseny létrejött a két legnagyobb technológián nyújtott internet-hozzáférések tekintetében.

A kábelmodemes és xDSL szélessávú internet, illetve csomagban nyújtott szolgáltatások díjai az elmúlt időszakban csökkentek. Ezen árszinthez fog közelíteni az előfizetői bázis folyamatos növekedésével a közelmúltban bevezetett optikai szélessávú internet ára is. Ezt támasztja alá, hogy a mindhárom hozzáférési típust nyújtó legnagyobb kiskereskedelmi piaci szereplő (MT) azonosan (tehát technológiászemlegesen) árazza az azonos sáv szélességben, de más hozzáférési hálózaton kínált szélessávú internet szolgáltatásait.

Helyettesítési akadály

Az optikai szélessávú hozzáféréseken biztosított szolgáltatások esetében a kábelmodemes helyettesítésnél leírtakhoz hasonló következtetésekre juthatunk.

Az előfizetők jelentős része komplex szolgáltatások keretében veszi igénybe a szélessávú optikai hozzáférést. Ezek jellemzője, hogy a kedvezmények határozott idejű elkötelezettség (hűségidőszak) mellett járnak. A legnagyobb optikai szolgáltatók esetén az előfizetőknek kedvező csomagajánlatok szintén egyéves elkötelezettség (hűségidőszak) mellett vehetők igénybe.

Előfizető oldali végberendezés (modem/NT/GW) egyedül a LAN Ethernet hozzáférési típusnál nem kell (pontosabban ezt a funkciót ellátja a mára már a számítógépekbe igen általánosan beépített hálózati kártya, amelyre azonban a többi elérési technológia is igényt tart), ugyanakkor ezek árát a határozott idejű előfizetéssel rendelkezők részletekben jellemzően a havidíjakban fizetik meg.

Az optikai szélessávú hozzáféréseken biztosított szolgáltatások esetében is érvényes az a tendencia, hogy a belépéskor fizetendő egyszeri díjak aránya a havidíjakhoz mérten csökkenő tendenciát mutat, ami szintén a fogyasztókért folytatott verseny erősödését jelzi. Azon kis cégeket, melyek nem tudják előfinanszírozni ezen költségeket, azokat kiszoríthatják a tőkeerősebb vetélytársaik.

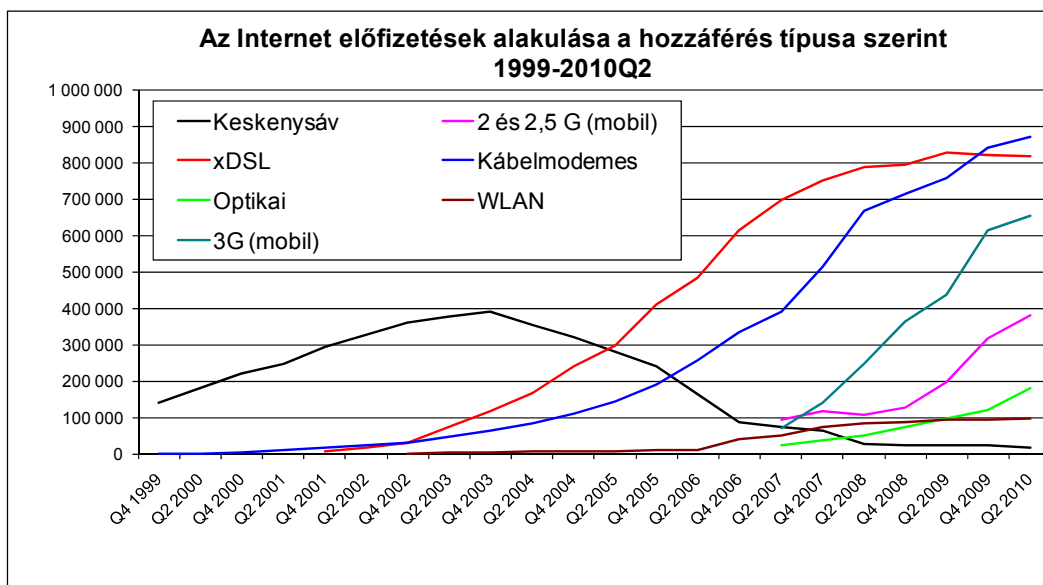
A váltási költségek vizsgálata ebben az esetben is azt mutatja, hogy ilyen költségek léteznek, azonban nem technológia-specifikusan – tehát kizárólag a platformok közötti váltás esetében – merülnek fel. A váltási költségek abszolút nagyságával kapcsolatban elmondható, hogy az nem olyan mértékű, amely az előfizetők többsége számára megnehezítené, vagy lehetetlenné tenné a szolgáltató-, illetve szolgáltatásváltást.

Tendenciák

A funkcionalitásra, minőségre, elérhetőségre, árakra, valamint a váltási költségekre vonatkozó vizsgálatok azt mutatják, hogy az optikai szélessávú hozzáféréseken keresztül nyújtott szolgáltatások a kiinduló szolgáltatás helyettesítőjének tekinthetők. A közelmúlt piaci tendenciáinak vizsgálata azt mutatja, hogy a szolgáltatásokkal szemben megjelenő igény terén az optikai és a kábelmodemes hozzáférések mutattak föl komoly növekedést.

---

¹⁷ A kábelmodemes szolgáltatók hatására terjedt el a hangszolgáltatások 0 Ft-os havi előfizetési díja, azaz csak a forgalom után kérnek díjat.

11. ábra: Internet-hozzáférések technológiai idősora
(Forrás: NHH Adatbekérés és COCOM adatszolgáltatás)

A piaci potenciált tekintve az optikai hozzáférések esetén fokozottan érvényesek a kábelmodemes helyettesítés vizsgálata során tett megállapítások, tehát az optikai szolgáltatók saját technológiájukon magasabb sáv szélességet tudnak ugyan nyújtani (könnyebb közelíteni a garantált és maximális sáv szélességet), de ezen előny kihasználására akkor kerülhet sor, ha párosul olyan alkalmazások bevezetésével (a PON-os hálózatoknál elsősorban a szimmetria kihasználására építve), melyeket a fogyasztók is értékelnek. A piaci tendenciák tehát fokozatosan erősödő hosszú távú helyettesítésre utalnak.

Keresleti helyettesítési vizsgálatok eredménye

Az elvégzett vizsgálatok alapján megállapítottam, hogy Magyarországon az optikai szélessáv az xDSL-nek teljes értékű helyettesítője funkcionalitás és minőség szempontjából. A szolgáltatás lényeges jellemzőinek vizsgálatát követően arra a következtetésre jutottam, hogy (a hipotetikus monopolista teszt logikájának megfelelően) 5-10%-os tartós emelkedés feltételezésekor az xDSL szolgáltatás kiskereskedelmi árában a felhasználók kritikus mértékben áttérnének az optikai szélessávú szolgáltatások igénybevételére. Az optikai szélessáv a lakosság 43,1%-a, a háztartások 43,4%-a számára elérhető, így a váltás xDSL-ről optikai szélessávra – a domináns szolgáltatók elkövetkező két évre vonatkozó kiépítési terveit is figyelembe véve – teljes mértékben reális alternatíva a fogyasztóknak. A jövőbeli tendenciák alapján az optika sáv szélességben több, mint kielégítő megoldás, a technológia éretté válásával (méretgazdaságosság) a költségekben is egyre versenyképesebbé válik.

Az elmondottak alapján az optikai szélessávú hozzáféréseken keresztül nyújtott kiskereskedelmi szélessávú hozzáférési szolgáltatást a kiskereskedelmi szélessávú hozzáférési szolgáltatások piacán hagyományos PSTN-alapú hálózaton, sodrott réz érpár közegen, DSL technológiával nyújtott kiskereskedelmi szélessávú hozzáférési szolgáltatás helyettesítőjeként azonosítottam.

1.4.1.1.3. Mobil rádiótelefon hálózaton keresztül nyújtott szélessávú alkalmazás szolgáltatások általi helyettesítés vizsgálat

A kiskereskedelmi piaci keresleti helyettesítési vizsgálatok során a mobil rádiótelefon hálózaton keresztül nyújtott szélessávú szolgáltatások esetében a helyettesítési vizsgálatok során a funkcionalitást, a minőséget, az elérhetőséget, valamint a fogyasztói magatartást és a szolgáltatások árát vizsgáltam. Ebben az esetben is sor került a helyettesítés akadályainak a vizsgálatára.

Funkcionalitás – minőség

A kínált sáv szélesség vizsgálata alapján megállapítható, hogy a Magyarországon kínált mobil szélessáv lényegesen kisebb sáv szélességű, mint az xDSL és különösen a kábelmodemes sebességek. Ez különösen igaz a garantált sáv szélességre, hiszen a mobilhálózati kapacitás megoszlik a szolgáltatást az adott helyen az adott pillanatban igénybe vevők között. Ekkor a szolgáltató hálózati központja és az előfizető közötti szakaszon egymással versenyeznek az előfizetők, szemben a zömében dedikált hozzáféréseket alkalmazó vezetékes hozzáférésekkel. Tehát a hálózat biztonságos működőképességének fenntartása érdekében alkalmazott sáv szélesség-korlátozás a rádiótelefon hálózat sajátossága, ami a vezetékes hozzáférések esetén sokkal kevésbé tapasztalható.

Üzembiztonsági szempontból a vezetékes hálózatokon a szükséges kapacitások allokálása a kiépített végpontok alapján jól meghatározható, szemben a mobilhálózatokkal, ahol a cellákból felcsatlakozó előfizetők száma csak becsülhető.

A helyhez kötött szélessávú előfizetők 95%-a a mobil szolgáltatók által megadott maximális garantált letöltési sebességnél nagyobb garantált letöltési sebességű hozzáféréssel rendelkezik, azaz a mobilra váltás csak a szolgáltatás ezen jellemzőjének csökkenése mellett történhetne meg, ez azonban a fogyasztói szokások miatt nem valószínű.

Az alacsonyabb mobil sáv szélesség megbízhatóságát az előfizetők - az NHH 2008. szeptemberi Infokommunikációs és média fogyasztási piackutatása alapján - gyengébbnek ítélik. A fogyasztók háromnegyede (72-75%) elégedett a vezetékes internet kapcsolat sebességével, míg ez az arány 60% a vezeték nélküli kapcsolat esetében.

A mobilitás és a személyhez kötöttség olyan jellemzője a mobilszolgáltatásnak, ami a fordított helyettesítés (mobil – helyhez kötött irányban) legnagyobb akadálya. A mobilitásra számos, az előfizető földrajzi elhelyezkedésére, szokásaira alapuló szolgáltatás épül (pl. navigáció), míg a személyhez kötöttségre épülnek azon szolgáltatások (pl. mobilfizetés, mobilbankolás), amelyek a mobil előfizetői jogosultságok kizárólagos gyakorlására, mint egyfajta „aláírásra” építenek. A személyhez kötöttség még egy otthoni vezetékes előfizetés esetén sem feltétlenül biztosított.

A fenti megállapítások azt támasztják alá, hogy a mobil minőség és funkcionalitás tekintetében nem helyettesítője a vezetékes szolgáltatásoknak.

Elérhetőség

A 2008. június 30-ra és 2009. június 30-ra vonatkozó UMTS lefedettség adatok vizsgálata alapján megállapítható, hogy a 3 mobilszolgáltató által (legalább egyikük által) elért települések, ezen településeken található helyhez kötött vezetékes eléréssel rendelkező szélessávú előfizetők és lakosság száma növekszik.

6. táblázat: Lefedettségek I.

	Lefedett települések aránya	Lefedett vezetékes előfizetők és arányuk	Lefedett lakosság és aránya
2009. június 30.	28%	1 504 825 (89%)	8 144 179 (79%)
2008. június 30.	19%	1 237 363 (85%)	7 156 773 (70%)
Változás	147%	122%	114%

(Forrás: NHH Adatbekérés)

Ugyanakkor az előfizetős szám és népesség esetében a növekedés lassulni fog, hiszen a kevésbé sűrűn lakott települések maradtak még lefedetlenek.

7. táblázat: Lefedettségek II.

	Csak mobillal lefedett	Csak nem vezetékes (azaz mobil és WLAN) lefedett
Települések száma	3	15
Ezen települések népessége	619	17 313

(Forrás: NHH Adatbekérés)

A 6. és a 7. táblázat, valamint az alábbi térkép jól mutatják, hogy a mobil szélessáv nem kívánja betölteni a helyhez kötött (ezen belül a vezetékes) hozzáférések által hagyott űrt, de a vezetékes előfizetők jelentős részét meg tudja szolgálni.

12. ábra: Mobil szélessávú alternatíva az ellátatlan földrajzi területeken (vezetékes – WLAN – mobil ellátottság) **Az ábra üzleti titkot tartalmaz.**

(Forrás: NHH Adatbekérés 2009 Q2)

A lefedettségi adatokból látható, hogy a mobil szolgáltatók kevésbé ösztönöztek a ritkábban lakott települések elérésére. Ezt erősíti az is, hogy a szélessávú szolgáltatások igénybevételére kevésbé jellemző a mozgás közbeni használat (szemben a hangszolgáltatásokkal), így a települések közötti szakaszok lefedése (autópálya, vasút, stb.) valószínűleg a prioritási sorrend végén szerepel. A kiépítés és előfizető megszerzésének korlátairól bővebben a kínálati helyettesítés fejezetben.

A mobil szélessávval kapcsolatos lefedettségi vizsgálatok tehát azt mutatják, hogy önmagában az elérhetőség nem akadály a helyettesítésnek.

Fogyasztói magatartás és árak

A hozzáférési technológia szerinti előfizetőszámok alakulása azt mutatja, hogy növekedési ütem tekintetében a LAN-os (optikai) hozzáférések után a mobil szélessáv következik (2008 Q4/2009 Q2: 31%, illetve 20%), míg a legérettebb és leglassabb növekedést az xDSL technológia mutatta (4%). A mobil szélessáv növekedése a többi technológiára előfizetők számának párhuzamos növekedése mellett következett be. A mobil szélessáv felfutásának okaként az eddig ki nem elégített mobilitási igény egyszeri gyors megjelenése valószínűsíthető, ami annak idején a hangpiacot is jellemezte. Önmagában azonban az előfizetőszámok alakulásának vizsgálata alapján nem lehet következtetést levonni a mobil szélessáv helyettesítő vagy kiegészítő jellegére vonatkozóan. Ehhez részletesebb fogyasztói vizsgálatok elvégzésére volt szükség. A vizsgálatok alapjául a GVH e tárgyban készült kutatása szolgált.

A GVH felméréséből az derült ki, hogy a fogyasztói szokások eltérnek a mobil és a vezetékes szélessáv esetében. Az előfizetők a nagy sáv szélességet igénylő funkciókra (filmletöltés, filmnézés, interaktív játékok, stb.) a vezetékes hozzáférést, míg a hétköznapi, kisebb sáv szélességet igénylő funkciókra (levelezés, böngészés, információkeresés) a mobilt is használják. A felmérés eredményeként jelentősen eltérő egy előfizetőre jutó átlagos adatforgalom adódott a vezetékes előfizetőkre (10-20 Gbyte) és a mobilosokra (2,25-3 GByte). Utóbbi adatot az NMHH mobilinternet gyorsjelentése is alátámasztja. Minden bizonnyal az internet hozzáférés kapcsán is érvényesül a korábban a hangpiacon a mobil eszközök birtoklása (nem használata) kapcsán megfigyelt sznob-hatás, ugyanis a piackutatási adatok alapján a mobil internetezők 17%-a feleslegesnek tartja a szolgáltatást, ami a helyhez kötött internet használók 3%-ához képest igen magas arány. Itt inkább egy, a készülékhez kapcsolt újabb, de ki nem használt szolgáltatásról beszélhetünk, a funkcionális helyettesítés fel sem merül.

A felhasználói profilokban meglévő különbségek ugyanakkor nem feltétlenül a fogyasztói döntések eredményei, hiszen a vezetékes és mobil szélessáv közötti műszaki és ezzel összefüggő árazási különbségek miatt a fogyasztó kompromisszumokra is kényszerülhet. Ami kívülről egyértelmű mobil vagy vezetékes választásnak tűnik, az bizonyos fogyasztói preferenciák feláldozását is jelentheti, amik továbbra is jelen vannak és megfelelő ajánlat esetén (pl. mobilitás és korlátlan sáv szélesség) kinyilvánításra is kerülnek (váltás). Az ily módon lappangó – a helyettesítés szempontjából is lényeges – igények azonosítására a piackutatás a legalkalmasabb.

A GVH részére végzett 2009. áprilisi piackutatásban érdeklődés tárgya volt, hogy a vezetékes kapcsolat havi költségeinek a 10%-os emelkedése esetén ezen előfizetők hogyan reagálnának. A váltók csupán a sokaság 7%-át tették ki (a mobilra 0,7%), ami jóval alatta marad a HMT alapján kritikus tömegnek. A 2009-es piackutatási adatok szerint a mobil internettel rendelkező háztartások kétharmada tekinti hozzáférést a helyhez kötött internet helyettesítőjének, ami az internet hozzáféréssel rendelkező háztartások kevesebb, mint 10%-át jelenti.

Mindemellett a megkérdezett vezetékes és mobil internetezők jelentős része (38%, illetve 50%) megvásárolná a 2000 Ft jóváírást nyújtó, egyszerre mobil-fix internet elérést nyújtó csomagot. A piacon ilyen elérést az MT nyújt, adatszolgáltatásából kiderül, hogy ilyen ajánlat kapcsán igénybe vehető kedvezményt **üzleti titok** (2009 Q2) ügyfelük vett igénybe (ennél persze a kiegészítőként használók tábora lényegesen nagyobb lehet), ami a **üzleti titok** (2008 Q4) előfizetőszámhoz képest dinamikus növekedést és a piackutatási adatok alapján további növekedési potenciált mutat.

Ugyanakkor a vezetékes szolgáltatók még igen kedvezőtlen szerződési feltételekkel is hajlandók saját ajánlataikat összecsomagolni mobil hozzáféréssel. Az Enternet saját

csomagjaiból havonta 1000 Ft kedvezményt nyújt, ha tőle vesznek mobil hozzáférést (üzleti titok előfizető 2009 Q2), míg az Invitel is hasonló konstrukció bevezetését tervezi (szintén Telenor/Pannon-nal együttműködve). Ezek a kísérletek is azt a szolgáltatói percepciót erősítik, hogy az előfizetők szemében a mobil és a fix hozzáférés inkább egymás kiegészítői.

Lényeges kérdés, hogy a mobil szolgáltatás vezetékes díjakhoz mért felárát (mobil vagy technológiai felár) az előfizető a mobilitásért cserébe hajlandó vállalni, vagy azért, mert ahol igénybe veszi a szolgáltatást (akár fix, akár nomád is) nincs más alternatívája. Utóbbit az elérhetőség fejezet megállapítása nem támasztja alá.

A mobil szélessáv csomagoknál mindhárom szolgáltató alkalmaz volumen (GB) korlátot, a mobil előfizetőknek csupán a negyede rendelkezett (2009 Q2) korlátlan adatmennyiség letöltését fix átalánydíjért lehetővé tevő csomaggal. A mobil szolgáltatók olyan korlátlan csomagokat vezetnek be, ahol bizonyos adatforgalmazás után az átviteli sebesség drasztikusan lecsökken. Ez ugyan megvédi az előfizetőket a túlhasználati díjtól, de lényegében korlátoossá teszi az adott csomagot, azaz a letöltési forgalom korlátlansága szempontjából továbbra sem összemérhető a vezeték nélküli csomagokkal. A helyhez kötött technológia esetén a volumenkorlát nélküli csomagok terjedtek el, ráadásul ezek olcsóbbak, mint az ilyenek mondott mobil megfelelőik. Az 1 és 4 Mbit/s közötti sáv szélességű vezetékes csomagok esetén az egy előfizetőre jutó havi árbevétel (realizált havidíj) alig haladta meg a 3000 Ft-ot 2009. első félévében, miközben a legolcsóbb korlátlanul mondott, de a minimálisan 10 GB letöltést lehetővé tevő mobil csomagok ára 5500 Ft felett kezdődik. A mobilitás ilyen mértékű felára már inkább elrettentő az átlagos vezetékes hozzáférési profillal rendelkező előfizetők számára.

A vezetékes előfizetéseket általában (előfizetők több mint fele) komplex szolgáltatásként veszi igénybe, így váltás esetén elesnének (kivéve az MT fix-mobil váltás esetét) a csomag többi részére vonatkozó kedvezménytől.

A fenti megállapítások azt támasztják alá, hogy a sáv szélesség változatok hiánya, a forgalom korlátozása és ezáltal nagy adatmennyiségek letöltésre alkalmatlansága, tehát a jelentősen eltérő fogyasztói igények és a jelentős mobilitási felár miatt nem tekinthető a vezetékes helyettesítőjének a mobil szélessáv.

Helyettesítési akadály

A mobil rádiótelefon hálózaton keresztül nyújtott szélessávú szolgáltatások általi helyettesítés helyettesíthetőség feltárásához szükséges a váltási költségek vizsgálata.

A helyhez kötött szélessávú szolgáltatásokat az előfizetők egyre nagyobb hányada komplex szolgáltatásként (más szolgáltatással összecsomagolva) veszi igénybe. A vezetékes-mobil irányú váltás költségét növelheti ezen fogyasztók számára, hogy a váltás során a komplex szolgáltatások kedvezményei elveszhetnek.

A váltás költségei közé tartozik a mobil szélessávú szolgáltatás igénybevételéhez szükséges végberendezés (adatkártya/kulcs/modem, illetve mobil rádiótelefon készülék) ára. A mobil iparágra jellemző gyakorlat szerint a szolgáltatók ezen eszközök esetében ártámogatást alkalmaznak és a készülékek árát az előfizetők jellemzően a havidíjakon, illetve a forgalmi díjakon keresztül fizetik meg.

Amennyiben az előfizető a mobilitásból származó előnyöket is ki akarja használni a váltás során, abban az esetben további váltási költségek merülnek fel. Ezek közül a legjellemzőbb költségelem a hordozható számítógép (illetve egyéb hordozható készülék) ára. Ez a kiadás azonban nem tekinthető közvetlenül a helyettesítéshez kapcsolódó váltási költségnek, mivel nem elengedhetetlen a helyettesítéshez, pusztán a mobil szolgáltatás által kínált funkcionális többlet kihasználásához szükséges. A mobil szolgáltatók a hordozható készülékek esetén is törekednek a váltási költségek csökkentésére (pl. fogyasztási hitel, részletfizetés).

A váltási költségek vizsgálata tehát azt mutatja, hogy ilyen költségek léteznek, abszolút nagyságukkal kapcsolatban elmondható, hogy az nem olyan mértékű, amely az előfizetők többsége számára megnehezítené, vagy lehetetlenné tenné a szolgáltató-, illetve szolgáltatásváltást. A helyettesítésnek tehát a váltási költségek oldaláról nincsen lényegi akadálya.

Keresleti helyettesítési vizsgálatok eredménye

Az elvégzett vizsgálatok alapján megállapítottam, hogy Magyarországon a mobil rádiótelefon hálózaton keresztül nyújtott szélessávú szolgáltatás az xDSL-nek nem teljes értékű helyettesítője funkcionalitás és minőség szempontjából. Ezen kívül a fogyasztói magatartással kapcsolatos vizsgálatok sem támasztották alá a helyettesítést, kiderült, hogy a hozzáférés típusok közötti váltás a jelenlegi szélessávú előfizetők döntő többsége szempontjából elsősorban nem árkérdés. Ugyanakkor a jövőbeli tendenciákat folyamatosan figyelemmel kísérem, mivel előfordulhat, hogy a mobil technológia fejlődésével (LTE 2012) a mobil szélessávú szolgáltatások idővel helyettesítő szolgáltatássá válnak.

Az elmondottak alapján a mobil rádiótelefon hálózaton keresztül nyújtott kiskereskedelmi szélessávú hozzáférési szolgáltatást nem azonosítottam a kiskereskedelmi szélessávú hozzáférési szolgáltatások piacán hagyományos PSTN-alapú hálózaton, sodrott réz érpár közege, DSL technológiával nyújtott kiskereskedelmi szélessávú hozzáférési szolgáltatások helyettesítőjeként.

1.4.1.1.4. Bérelt vonalon keresztül nyújtott szélessávú alkalmazás szolgáltatások általi helyettesítés vizsgálata

Funkcionális szempontból a bérelt vonalon keresztül nyújtott szélessávú hozzáférések helyettesítő szolgáltatásai lehetnének a jelenlegi szolgáltatás kínálatban az xDSL és a kábelmodemes szélessávú szolgáltatásoknak, a fogyasztói viselkedés szempontjából azonban nem.

A bérelt vonali szélessávú szolgáltatás funkcionális jellemzői eltérnek az xDSL technológiával nyújtott szolgáltatásokétól. A bérelt vonali szélessávú szolgáltatás esetén a felhasználó szimmetrikus – azonos le- és feltöltési sebességet biztosító – szolgáltatásra fizet elő, míg az xDSL (valamint a kábelmodemes és az optikai elérés esetében is) jellemzően aszimmetrikusra. Ez abból is adódik, hogy a bérelt vonali szolgáltatásokat inkább használják közvetlen összeköttetésre egy előfizető földrajzilag elkülönült telephelyei, illetve több különálló előfizető között, szemben a szélessávú hozzáférés fent említett típusait, melyek célja az igénybe vett alkalmazások kiszolgálását biztosító összekapcsolás csomópont (internet BIX, VoIP végződött szolgáltatás összekapcsolási pontja, IPTV47 D kiszolgálók/szerverek elérése) és az előfizető közötti kapcsolat megteremtése. Funkcionális szempontból a bérelt vonal tehát képes az xDSL technológiával nyújtott szélessávú szolgáltatás helyettesítésére.

A fogyasztók viselkedésének vizsgálata a funkcionális vizsgálatoktól eltérő következtetéseket eredményez. A fogyasztói viselkedés vizsgálatának szempontjából fontos megjegyezni, hogy a bérelt vonalon keresztüli szélessávú internet-elérés ára általában jelentősen meghaladja az xDSL, a kábelmodemes és az optikai elérések árait. Ez az árkülönbség tükrözi többek között azt a körülményt, hogy a bérelt vonalas internet-elérést igénybe vevő felhasználók általában a magasabb szintű szolgáltatási feltételek (tipikusan nagyobb sáv szélesség és magasabb szolgáltatási minőség – SLA¹⁸) miatt veszik igénybe a szolgáltatást, számukra tehát funkcionálisan többet jelent a bérelt vonalas szolgáltatás. A hazai piacon az xDSL szélessávú szolgáltatás sokkal később jelent meg, mint a bérelt vonalon keresztül nyújtott szélessávú

---

¹⁸ Service Level Agreement

szolgáltatás, ezért a korábbi bérelt vonali szélessávú szolgáltatási szerződések lejárta után megfigyelhető (volt) egyfajta helyettesítés a bérelt vonali internet-szolgáltatásról xDSL-re. Az alacsonyabb sáv szélességű bérelt vonalon keresztüli internet-szolgáltatási szerződéseket az ügyfelek, ha az lehetséges, a jóval olcsóbb xDSL szolgáltatásra cserélték. Ezen szolgáltatások előfizetői xDSL szolgáltatás híján „kényszerfogyasztói” voltak a bérelt vonalas szolgáltatásnak, amelyet aztán a kedvezőbb árú, igaz valamelyest rosszabb minőségű xDSL-lel váltottak fel. Ez a helyettesítés azonban nagy valószínűséggel egyirányú és egyszerű, az árarányok ismeretében nem lehet arra számítani, hogy ezek az ügyfelek az xDSL, a kábelmodemes és optikai szélessávú szolgáltatás árának kismértékű, 5-10%-os tartós emelkedése esetén kritikus mértékben áttérjenek a bérelt vonalon keresztül nyújtott szélessávú szolgáltatásra.

Az elvégzett vizsgálatok alapján megállapítottam, hogy a bérelt vonalon keresztül nyújtott szélessávú szolgáltatás az xDSL-nek nem helyettesítő szolgáltatása, mivel nem reális alternatíva a felhasználók számára, hogy az xDSL szolgáltatás árának (a hipotetikus monopolista teszt logikájának megfelelő) kismértékű, 5-10%-os tartós emelkedése esetén áttérjenek a bérelt vonalas szélessávú szolgáltatásra. A fogyasztók között nincs olyan határfogyasztói¹⁹ csoport, amelyek számára egy ilyen áttérés reális alternatívát jelentene.

Az elmondottak alapján a bérelt vonalon keresztül nyújtott kiskereskedelmi szélessávú hozzáférési szolgáltatást nem azonosítottam a kiskereskedelmi szélessávú hozzáférési szolgáltatások piacán hagyományos PSTN-alapú hálózaton, sodrott réz érpár közege, DSL technológiával nyújtott kiskereskedelmi szélessávú hozzáférési szolgáltatás helyettesítőjeként.

1.4.1.1.5. Helyhez kötött vezeték nélküli (WLAN) hálózatokon keresztül nyújtott szélessávú szolgáltatások általi helyettesítés vizsgálat

A kiskereskedelmi piaci keresleti helyettesítési vizsgálatok során a helyhez kötött vezeték nélküli (WLAN) hálózatokon keresztül nyújtott szélessávú szolgáltatások esetében a helyettesítési vizsgálatok során a funkcionalitást, a minőséget, az elérhetőséget, valamint a fogyasztói magatartást és a szolgáltatások árát vizsgáltam.

A szolgáltatás jellemzése

A vezeték nélküli szélessávú szolgáltatást a hazai piacon alapvetően a 2,4 és 5,6 GHz-es, szabad felhasználású frekvencián nyújtanak, azaz ezen frekvencia blokkok korlátlan számú szolgáltatónak vagy felhasználónak is rendelkezésére állnak (engedély- és bejelentésmentesek), ami nagyban növeli a zavarás valószínűségét. A 2,4 GHz mellett több más technológián (3,5 GHz-es földfelszíni mikro, műholdas kapcsolat) is nyújtható szélessávú szolgáltatás, ezek piaci hatása azonban – a szolgáltatóktól beérkezett adatok alapján – elhanyagolható, másrészt az eddig ismertett szolgáltatásokhoz képest ezen szolgáltatások feltételei – elsősorban a jóval magasabb árban – jelentősen különböznek az eddig ismertett szolgáltatásokétól, inkább csak bizonyos üzleti felhasználók számára jelenthetnek alternatívát. A WLAN lefedőhálózat azonban önállóan nem, csak valamilyen felhordó-hálózattal tud az internethez is kapcsolódni, hisz hivatalosan olyan kicsi teljesítményt engedélyeznek neki, amely révén nem lehet szó néhány száz méteresnél hosszabb rádiós hurokról. Ilyen felhordó-hálózati kapcsolat jellemzően valamilyen szélessávú előfizetői hozzáférési hálózat (xDSL, kábelmodem), de ennek a célnak bármilyen más digitális (bérelt vonal, GbitEthernet, WiMax, stb.) hozzáférés is megfelel.

---

¹⁹ Határfogyasztói csoportnak a felhasználók azon csoportja tekinthető, amelynek helyettesítési magatartása – a csoport súlyánál fogva - érdemben befolyásolja a szolgáltatók magatartását.

Funkcionalitás

A szolgáltató a vezeték nélküli technológia segítségével „az utolsó mérföldön” (valójában mintegy 100 vagy néhány száz méteren belül) osztja szét a szolgáltatást saját előfizetői között. Miután a rendelkezésre álló sáv szélesség – a rádióspektrum behatároltsága okán – véges, azaz a felhasználók számára elérhető tényleges, összes sáv szélesség korlátozott, az egy időben a szolgáltatást ténylegesen igénybe vevő felhasználók által elérhető szolgáltatásminőség függ az adott időben a szolgáltatást egyszerre igénybe vevők számától (ld. mobil szélessáv).

Ez a hozzáférési mód is képes ugyanazon legnépszerűbb szolgáltatások elérését lehetővé tenni, mint az xDSL: levelezés, böngészés, chatelés, stb., ugyanakkor a sáv szélesség-igényes (videó-letöltés, VoD) és a valósidejűsége érzékeny (VoIP és különösen az IPTV) alkalmazások terén nem képes olyan megbízhatóságot garantálni, mint vezetékes versenytársai. Funkcionalitás terén tehát a helyhez kötött vezeték nélküli (WLAN) hálózaton keresztül nyújtott szélessávú szolgáltatás korlátozottan képes helyettesíteni az xDSL szolgáltatást.

Minőség

A 2,4 GHz-en nyújtott szélessávú szolgáltatások minőségét károsan befolyásol(hat)ja, hogy a frekvencia szabad felhasználású, így azt bárki igénybe veheti. Egyik veszélye a szabad felhasználásnak, hogy ugyanazon földrajzi területen több WLAN szolgáltató jelenik meg, noha ez a szolgáltatóknak nem érdeke és a gyakorlatban nem is jellemző. Emellett az is rontja a szolgáltatás minőségét, hogy az épületen belüli, akár otthoni használatra is alkalmas vezeték nélküli eszközök elterjedése a szolgáltatás igénybevételének közvetlen környezetében lehetetlenné teheti a WLAN szolgáltatás nyújtását.

A vezetékes és vezeték nélküli (WLAN) hozzáférés közötti minőségbeli, megbízhatóságbeli különbségeket foglalja össze a következő táblázat:

8. táblázat: WLAN minőségi- és megbízhatósági elemzés

	Helyhez kötött	
	vezetékes	vezeték nélküli ²⁰
Végtől-végig menedzselt minőségi transzport megbízhatóság	Megoldható	Térerősségi korlátok mellett megoldható
Az <i>Előfizetői Szakasz</i> még elfogadható hossza	sodrott érpárnál: <1 km; koaxiális kábelnél: < 8 km; Passzív optikánál: <15 km; P2P optikánál: < 25 km)	Magányos Hot-Spot -ok esetében engedélymentes frekvenciákon (azaz teljesítménykorlátos előírások mellett) beltérben 50 m, kültérben 200 m.
Hozzáférési szakasz megosztottsága	Dedikált és osztott is létezik	Osztott
Jelek védettsége az átviteli úton (bithiba, információvesztés)	A jeleket jellemzően fizikailag védett nyomvonalon továbbítják, ezért az átviteli úton jellemzően nem, csak a csomópontokon sérül igen csekély mértékben.	Mint rádiós közeg érzékeny a légköri elektromosságra, elektromágnesességre, így azon felül, hogy a csomóponti berendezések a vezetékeshez hasonló hibaarányt hordoznak, itt még a rádiós szakasz gyengesége is növeli a veszteséget. Az interferenciából eredő veszteség még nagyobb eséllyel következik be a bejelentésmentes frekvenciát használó eszközöknél.

²⁰ A helyhez kötött vezeték nélküli technológiákat (WLAN) Magyarországon jelenleg jellemzően a WiFi képviseli, ezért a vizsgálatok erre terjedtek ki

Minőség terén tehát a helyhez kötött vezeték nélküli (WLAN) hálózaton keresztül nyújtott szélessávú szolgáltatás korlátozottan képes helyettesíteni az xDSL szolgáltatást.

Elérhetőség

A WLAN-os előfizetők aránya 2007 óta stagnál, ami összefügg a LAN Ethernet (optikai) alapú hálózatok kiépítésének, a kábelmodemes hálózatok szélessáv adatátvitelre alkalmassá tételével és a mobilinternet megjelenésével. A WLAN-os hozzáférések elsősorban vezetékes technológiával le nem fedett települések²¹ és településrészek úgynevezett résziaci igényeit képes kielégíteni.

9. táblázat: Település-lefedettségi mutatók xDSL és WLAN összehasonlításban

	Előfizetők %-ban	Lakosság %-ban	Települések %-ban
xDSL (2009q2)	46,4%	97,2%	81,9%
WLAN (2009q2)	5,3%	83,4%	51,7%
WLAN (2008q2)	5,2%	82,0%	47,1%

(Forrás: NHH Adatbekérés)

Tekintettel a WLAN-os hálózat kiépítési költségeinek a többi vezetékes hozzáféréshez képest alacsonyabb voltára, szabad felhordó hálózati kapacitások mellett a kínálat könnyen alkalmazkodni tud a kereslethez. Ezen hozzáférés jelentősége abban áll, hogy vezetékkel le nem fedett területen képes ügyfeleket kiszolgálni, ugyanakkor a vezetékes elérés megjelenése könnyen előfizetőik elvesztését is eredményezi.

Fogyasztói magatartás

A WLAN és az xDSL, kábelmodemes és optikai hozzáférések között nincs keresztasznaolat, azaz a fogyasztók nem rendelkeznek párhuzamos előfizetéssel. Ez összefügg azzal, hogy a WLAN szolgáltatás kapcsán elérhető alkalmazások részhalmozai a vezetékes hozzáférések kínálta lehetőségeknek, így azok pusztá megjelenése esetén a fogyasztók feltehetően váltanának. Ugyanakkor a szélessávú fogyasztók tekintélyes része ezen a hozzáférési típuson keresztül kapcsolódik a piachoz, így ezen fogyasztói csoport olyan határfogyasztói csoportnak tekinthető, amelynek helyettesítési magatartása érdemben befolyásolja a szolgáltatók magatartását.

Árak

A WLAN szolgáltatások jelentős része már átvette a vezetékes hozzáférésekre jellemző forgalomkorlátnélküliséget, ugyanakkor az egyszeri belépési díjak havidíjakhoz mért magasabb aránya tükrözi ezen szolgáltatói réteg alacsonyabb tőkeerejét, másrészt azt, hogy más technológiák által el nem ért területen aktívabbak. A havidíjak is magasabbak az azonos tulajdonságú vezetékes ajánlatokhoz képest, ami a nem sűrűn lakott területek lefedése miatt relatíve drágább felhordó hálózati díjaknak is betudható.

Keresleti helyettesítési vizsgálatok eredménye

Az elvégzett vizsgálatok alapján megállapítottam, hogy Magyarországon a helyhez kötött vezeték nélküli (WLAN) hálózatokon keresztül nyújtott szélessávú szolgáltatás az xDSL-nek korlátozott mértékben, de helyettesítője funkcionalitás és minőség szempontjából. Bár a WLAN

²¹ 2008 és 2009 első féléve végén ezen települések aránya 10% volt, melyek jellemzően kevésbé sűrűn lakott községek voltak.

jellemzően más vezeték nélküli hozzáférés által le nem fedett területeket von be a piacba, feltételezhető, hogy más vezeték nélküli hozzáférések megjelenése után azok árának emelkedése esetén a felhasználók nem a piacról lépnének ki, hanem át(vissza)térnének a WLAN szolgáltatás igénybevételére.

Az elmondottak alapján a helyhez kötött vezeték nélküli (WLAN) hálózatokon keresztül nyújtott kiskereskedelmi szélessávú hozzáférési szolgáltatást a kiskereskedelmi szélessávú hozzáférési szolgáltatások piacán hagyományos PSTN-alapú hálózaton, sodrott réz érpár közegen, DSL technológiával nyújtott kiskereskedelmi szélessávú hozzáférési szolgáltatás helyettesítőjeként azonosítottam.

I.4.1.2. Keresleti helyettesítésre vonatkozó vizsgálatok eredménye

A kiskereskedelmi szintű helyettesítésre vonatkozóan elvégzett vizsgálatok alapján megállapítom, hogy az azonosított kiskereskedelmi piac részét kizárólag az xDSL, a kábelmodemes, az optikai és a WLAN szélessávú hozzáféréseken keresztül nyújtott kiskereskedelmi szélessávú hozzáférési szolgáltatások képezik.

I.4.1.3. Kínálati helyettesítés

A kínálati helyettesítés elemzése annak a vizsgálatát jelenti, hogy egy kismértékű, de jelentős és tartós áremelkedés hatására az adott piacon nem aktív vállalkozások belátható időn belül²² belépnek a piacra. Amennyiben ilyen vállalkozások léteznek, az a keresleti helyettesítésre vonatkozó vizsgálatok során meghatározott piac határainak módosítását indokolhatja.

Az elvégzett vizsgálatok alapján megállapítottam, hogy olyan elektronikus hírközlési piaci szereplők, amelyek a kiskereskedelmi szélessávú hozzáférési szolgáltatások árának kismértékű (5-10%-os), de tartós áremelkedésének hatására rövidtávon kiskereskedelmi szélessávú hozzáférési szolgáltatást indítanának a keresleti helyettesítés során leírt technológiáktól eltérő technológiával nincsenek jelen a hazai piacon, tehát kínálati oldalról nem indokolt a keresleti helyettesítési vizsgálat során meghatározott piac bővítése.

A szélessávú szolgáltatásra nem alkalmas, csillagpontossá át nem épített kábelhálózatok a kínálati helyettesítés szempontjából nem relevánsak, mert ezen hálózatokon keresztül csak a csillagpontossá való átépítés után, jelentős beruházást végrehajtva – tehát rövidtávon nem – nyújtható szélessávú hozzáférési szolgáltatás.

A mobil rádiótelefon hálózatok esetében a fejlesztési lehetőségek a vezeték nélküli technológiájú versenytársaikhoz képest szűkösebbek, a jelenlegi HSxPA szabvány sem biztosít ugrásszerű sáv szélességbővítést. A szolgáltatók az átviteli kapacitások növelésére és a 7,2 Mbit/s letöltési sebességet biztosító technológiára való átállásra törekednek. A vezeték nélküli technológiával sáv szélességben összemérhető (pl. LTE) technológia megjelenése a kínálati helyettesítés vizsgálata szempontjából releváns időtávon nem várható.

---

²² a belátható idő meghatározása az adott piac jellemzőitől függ, a vizsgálat során 1-2 éves időtáv volt a feltételezés

I.4.1.4. Kiskereskedelmi piacon belüli esetleges alpiacok vizsgálata

A kiskereskedelmi piac azonosítása után megvizsgáltam, hogy szükséges-e a kiskereskedelmi piacon belüli esetleges alpiacok azonosítása. Ennek során a lakossági és üzleti szélessávú szolgáltatások kapcsolatát vizsgáltam.

Magyarországon a szélessávú hozzáférések 92,3%-át a lakossági felhasználók veszik igénybe, az üzleti felhasználókra (ide tartozik a kormányzati szféra is) a hozzáférések 7,7%-a jut. A lakossági felhasználók esetében a domináns technológia a kábelmodemes és az xDSL, amely kettőt hozzávetőlegesen fele-fele arányban veszik igénybe. Az üzleti felhasználók jellemzően xDSL-t használnak, de nem elhanyagolható a kábelmodemes igénybevétel sem. A jelenleg alacsony számú optikai szélessávú hozzáférések harmadát az üzleti felhasználók veszik igénybe.

Az előfizetésszám szerinti vizsgálat alapján az első 10 szolgáltató adja a piac 82%-át, közülük valamennyi szolgáltató lakossági és üzleti felhasználók számára is. A 240 szélessávú szolgáltatónak a negyede nem nyújt hozzáférést üzleti felhasználók számára, de ezek a szolgáltatók mind nagyon csekély méretűek, fél % alatti piaci részesedéssel.

Megállapítható tehát, hogy Magyarországon az üzleti szegmens igen alacsony részt képvisel a teljes piacból.

A legtöbb szolgáltató mindkét szegmens (lakossági, üzleti) számára kínálja szolgáltatásait. A nagyobb szolgáltatók mindegyike nyújt Magyarországon üzleti szolgáltatást is, így a kínálati helyettesítés lehetősége náluk fennáll. Csak a legkisebb szolgáltatóknál merülhet fel a kínálati helyettesítés hiánya (hiszen nem tudnák rövid idő alatt értékesítési csatornát kiépíteni) – de ők a súlyuk alapján nem képesek érezhető mértékben befolyásolni a piaci folyamatokat.

A helyettesítés lehetőségét erősíti, hogy az árbeli különbség ellenére jelentős átfedés van (árban, termékjellemzőkben) a lakossági és üzleti szolgáltatáscsomagok közt, továbbá az is, hogy az üzleti ügyfeleknek kínált sok szolgáltatásjellemző a lakossági csomagokban is elérhető.

Az elvégzett vizsgálatok alapján nem láttam indokoltnak elkülönült lakossági és üzleti alpiacok meghatározását.

1.4.2 A „Hozzáférés nyilvános helyhez kötött telefonhálózathoz lakossági és nem lakossági felhasználók számára” megnevezésű kiskereskedelmi piac vizsgálata

A szélessávú hozzáféréseken biztosított alkalmazásszolgáltatások kiskereskedelmi piacának részletes vizsgálatán túlmenően az elemzés a 4. számú, "*Nagykereskedelmi hozzáférés a helyhez kötött hálózat (fizikai) infrastruktúrájához (beleértve a részleges vagy teljes átengedést)*" megnevezésű piachoz másodlagosan kapcsolódó másik kiskereskedelmi piacra, a "*Hozzáférés nyilvános helyhez kötött telefonhálózathoz lakossági és nem lakossági felhasználók számára*" (1/2007. sz.) megnevezésű piacra is kiterjedt.

A "*Hozzáférés nyilvános helyhez kötött telefonhálózathoz lakossági és nem lakossági felhasználók számára*" megnevezésű kiskereskedelmi piac részletes elemzése a DH-8664-16/2010. számú piacelemzési határozatban valósult meg.

A jelen határozat - tekintettel arra, hogy az Európai Bizottság érintett piacokról szóló ajánlásához (2007/879/EC) kapcsolódó Explanatory Note-ban (21.old.) foglaltak szerint a 4. sz., "*Nagykereskedelmi hozzáférés a helyhez kötött hálózat (fizikai) infrastruktúrájához (beleértve a részleges vagy teljes átengedést)*" megnevezésű piachoz tartozó kiskereskedelmi piacok közül elsődlegesen a szélessávú hozzáféréseken biztosított alkalmazás-szolgáltatások kiskereskedelmi piacát nevesítette - csak az említett elemzés fontosabb megállapításait ismerteti:

- Szolgáltatási szinten a piacon a helyhez kötött telefonhálózaton nyújtott hozzáférési szolgáltatásnak nincs megfelelő helyettesítő szolgáltatása, így a szolgáltatási piac a helyhez kötött telefonhálózaton nyújtott kiskereskedelmi hozzáférés szolgáltatási piacával egyezik meg.
- Az érintett földrajzi piacok határai megegyeznek a volt koncessziós vezetékes telefonszolgáltatók szolgáltatási területének határaival.
- Mind a három volt koncessziós szolgáltató jelentős piaci erővel rendelkezik a saját (volt koncessziós) területein.

A **földrajzi piacok** mindkét (lakossági és nem lakossági felhasználók) kiskereskedelmi piac esetében megegyeznek a volt koncessziós vezetékes telefonszolgáltatók szolgáltatási területeivel.

I.5. Helyettesítés vizsgálata a nagykereskedelmi piacon

A jelen nagykereskedelmi piac meghatározása során megvizsgálásra került, hogy azonosíthatóak-e a piacmeghatározás kiindulópontját képező réz érpáras hurok átengedést keresleti, illetve kínálati oldalról helyettesítő szolgáltatások, amelyeket indokolt a szolgáltatási piac részének tekinteni. A helyettesítési vizsgálat a kapcsolódó kiskereskedelmi piacokat alkotó, az I.4. pontban meghatározott kiskereskedelmi szolgáltatásokból indult ki.

I.5.1. Keresleti helyettesítés a nagykereskedelmi piacon

A lehetséges helyettesítő nagykereskedelmi szolgáltatások körének meghatározásához annak vizsgálatára került sor, hogy a szélessávú kiskereskedelmi piac szolgáltatásai a réz érpáras helyi hurok mellett milyen más hozzáférési hálózati infrastruktúrák igénybevételével nyújthatók.

A szélessávú kiskereskedelmi piacot az I.4. pont szerint a következő szolgáltatások alkotják:

- xDSL szélessávú hozzáféréseken nyújtott szolgáltatások,
- Kábelmodemes szélessávú hozzáféréseken nyújtott szolgáltatások,
- Optikai szélessávú hozzáféréseken nyújtott szolgáltatások,
- Helyhez kötött vezeték nélküli (WLAN) szélessávú hozzáféréseken nyújtott szolgáltatások.

A 4. számú nagykereskedelmi piacon a szélessávú kiskereskedelmi piac tartalmából kiinduló helyettesítési vizsgálatok elvégzése előtt szükséges annak meghatározása, hogy a kiskereskedelmi piacot alkotó szolgáltatások milyen hálózati infrastruktúrákra épülnek. Ezt mutatja a következő táblázat:

10. táblázat: A szélessávú kiskereskedelmi szolgáltatások és a hozzáférési hálózati infrastruktúrák kapcsolata

Szélessávú szolgáltatás	Hozzáférési hálózati infrastruktúra
xDSL szélessávú hozzáféréseken nyújtott szolgáltatások	Réz érpáras hálózatok Réz érpárban végződő újgenerációs hozzáférési (FTTX) hálózatok
Kábelmodemes szélessávú hozzáféréseken nyújtott szolgáltatások	Koaxiális kábelben végződő kábeltelevíziós hálózatok (HFC, illetve a fejállomástól végig koaxiális kábeles kábeltelevíziós hálózatok)
Optikai szélessávú hozzáféréseken nyújtott szolgáltatások	- FTTH hálózatok - UTP kábeles előfizetői szakaszban végződő egyéb újgenerációs hozzáférési (FTTX) hálózatok
WLAN szélessávú hozzáféréseken nyújtott szolgáltatások	Vezeték nélküli helyhez kötött hozzáférési hálózatok

A fenti hálózati infrastruktúra típusokat tekintve a **réz érpáras hozzáférési hálózaton megvalósítható helyi hurok (alhurok) átengedés a piacmeghatározás kiindulópontja szerint a szolgáltatási piac része.**

A réz érpáras helyi hurok átengedéshez kapcsolódóan az NHH Tanácsa az előző piacelemzési határozatában (11/2003. piac - DH-26600-25/2007.) megállapította, hogy a **használaton kívüli réz érpáras helyi hurok nagykereskedelmi teljes átengedése** – amennyiben fennáll az, hogy a központtól az előfizetői hozzáférési pontig az infrastruktúra minden eleme adott, és csak a végberendezés hiányzik – a funkcionalitást figyelembe véve a réz érpáras helyi hurok átengedését helyettesítő szolgáltatásnak minősül, így azzal azonos szolgáltatási piacba tartozik.

A réz érpáras helyi hurok átengedés és a használaton kívüli réz érpáras helyi hurok nagykereskedelmi teljes átengedése közötti helyettesítési viszonyokat befolyásoló új tényező nem merült fel az előző piacelemzési határozat meghozatala óta, ezért **megállapítom, hogy a használaton kívüli réz érpáras helyi hurok nagykereskedelmi teljes átengedése – amennyiben fennáll az, hogy a központtól az előfizetői hozzáférési pontig az infrastruktúra minden eleme adott, és csak a végberendezés hiányzik – a réz érpáras helyi hurok átengedéssel azonos szolgáltatási piacba tartozik, vagyis a szolgáltatási piac részét képezi.**

A réz érpáras hurok átengedés keresleti helyettesítési lehetőségeinek vizsgálata a kiskereskedelmi szolgáltatások alapjául szolgáló hálózati infrastruktúrák alapján, a hálózati infrastruktúrákat a következőképpen csoportosítva került elvégzésre:

- Újgenerációs hozzáférési hálózatok
  - FTTH pont-pont újgenerációs hozzáférési hálózatok
  - Pont-multipont újgenerációs hozzáférési hálózatok (HFC hálózatok, FTTH pont-multipont hálózatok, egyéb FTTX hálózatok)
- A fejállomás és előfizetői hozzáférési pont között végig koaxiális kábeltelevíziós hozzáférési hálózatok
- Vezeték nélküli helyhez kötött hozzáférési hálózatok

A fenti csoportosítás eltér a hálózati infrastruktúrák szélessávú kiskereskedelmi szolgáltatásoknak megfeleltetett csoportosításától. Ennek oka, hogy a kiskereskedelmi piacba tartozó szolgáltatások meghatározása a bitfolyam hozzáférési-technológiák alapján történt, ami a helyhez kötött nagykereskedelmi fizikai infrastruktúra hozzáférési lehetőségek vizsgálata szempontjából nem a legmegfelelőbb kiindulópontot szolgáltatja. A nagykereskedelmi fizikai infrastruktúra hozzáférés lehetőségeit a hálózatok fizikai felépítése (topológia, egyéb fizikai jellemzők) határozza meg elsősorban.

Ennek megfelelően célszerű külön vizsgálni az újgenerációs hozzáférési hálózatokat, ezen belül a hálózatok felépítése szerint elkülönítve a pont-pont, illetve a pont-multipont hálózatokat, mivel ebben a csoportosításban együtt vizsgálhatóak a hasonló felépítésű, a hozzáférés szempontjából hasonló lehetőségeket, illetve problémákat jelentő hálózattípusok.

A helyettesítési vizsgálat kiterjedt továbbá a kiskereskedelmi szolgáltatások alapját nyújtó egyéb hálózattípusokra: a fejállomás és előfizetői hozzáférési pont között végig koaxiális kábeltelevíziós hozzáférési hálózatokra és a vezeték nélküli helyhez kötött hozzáférési hálózatokra.

A fentiekén túlmenően vizsgálatra került továbbá, hogy a Bizottság releváns piacokról szóló ajánlásában²³ külön piacként meghatározott szélessávú nagykereskedelmi hozzáférés (bitfolyam hozzáférés) a réz érpáras hurok átengedést helyettesítő szolgáltatásnak tekinthető-e.

I.5.1.1. Újgenerációs hozzáférési hálózatok

Az előző piacelemzési határozat óta eltelt időszak meghatározó fejleménye, hogy az EU számos más tagállamához hasonlóan a hazai piacon is számottevően erősödött a hagyományos, réz érpáras hozzáféréseknél fejlettebb technológiájú, részben vagy egészben optikai elemekre épülő újgenerációs hozzáférési hálózatok (NGA hálózatok - Next Generation Access) piaci jelentősége.

A réz érpáras és az újgenerációs hozzáférési hálózatokon nyújtható szélessávú kiskereskedelmi szolgáltatások a szélessávú kiskereskedelmi piacelemzés megállapítása szerint azonos szolgáltatási piacba tartoznak, közvetlenül versenyeznek egymással.

---

²³ Az Európai Bizottság 2007/879/EC sz. Ajánlása

A hazai piacon a különböző típusú vezetékes hozzáférési hálózatok bekapcsolt előfizetőinek²⁴ számát mutatja a következő táblázat:

11. táblázat: A vezetékes hozzáférési hálózatok bekapcsolt előfizetőinek száma, 2008. december 31-én.

"PSTN" szolgáltatók hálózatai					Kábeltelevíziós szolgáltatók hálózatai ²⁵			
A központból MDF-en, réz érpáron indulva ellátott hálózatrész (előfiz. hurok/alhurok db)		A központból ODF-en, optikai kábelben indulva ellátott hálózatrész előfizetői hozzáférései (bekapcsolt előfizetőre átszámítva), [db]			A fejállomásból ODF-en, optikai kábelben indulva ellátott hálózatrész előfizetői hozzáférései (bekapcsolt előfizetőre átszámítva), [db]			Koax a fejállomás és az előfizetői hozzáférési pont között
Végig réz érpáras	Más technológiával vegyes	Optikai elérés (pl. FTTH, FTTB)	Réz-érpárral vegyes (pl. FTTCab)	Más technológiával vegyes	Optikai elérés (pl. FTTH, FTTB)	Koaxiális kábellel vegyes, mint HFC	Más technológiával vegyes	

(Forrás: 2009. évi PSTN és KTV szélessávú piacelemzési kérdőív) **A táblázatban szereplő adatok üzleti titkot tartalmaznak**

A hálózattípusok főbb jellemzői a magyarországi piacon:

- A volt koncessziós ("PSTN") szolgáltatók FTTH, FTTB hálózatait tekintve meghatározó súlya van a Magyar Telekom hálózatának. A Magyar Telekom jelentős előfizetői lefedettséget megcélzó GPON hálózat építését kezdte meg az elmúlt években. Érdelemes méretű pont-pont FTTH hálózatok nincsenek jelen a piacon.
- Jelentősebb előfizetői lefedettséggel rendelkező réz érpárral vegyes, például FTTC hálózatokkal két inkumbens szolgáltató, a Magyar Telekom és az Invitel rendelkezik.
- A kábeltelevíziós szolgáltatók hálózatait tekintve döntő a HFC hálózatok súlya, a lényegesen alacsonyabb számú bekapcsolt előfizetővel rendelkező teljesen koaxiális kábeltelevíziós hozzáférésekkel szemben. Az FTTH/FTTB hálózattípuson belül meghatározó súllyal rendelkezik a Digi Távközlési és Szolgáltató Kft FTTB infrastruktúrára épülő Ethernet-LAN hálózata.

A továbbiakban megvizsgálásra kerültek az újgenerációs hozzáférési hálózatokhoz való helyhez kötött nagykereskedelmi fizikai infrastruktúra hozzáférés lehetőségei, valamint az, hogy ezek a réz érpáras helyi hurok átengedéssel helyettesítési kapcsolatban állnak-e.

A hozzáférési lehetőségek, valamint a réz érpáras helyi hurok átengedéssel való helyettesítési kapcsolatok a következő struktúrában kerültek vizsgálatra:

- pont-pont újgenerációs hozzáférési hálózatok
- pont-multipont újgenerációs hozzáférési hálózatok

A fenti bontás szerinti vizsgálat azért célszerű, mert a hozzáférési lehetőségek és ezáltal a réz érpáras hurok átengedéssel való helyettesítési kapcsolatok is jelentősen különbözhetnek a pont-pont, illetve a pont-multipont hozzáférési hálózatok esetében.

²⁴ Bekapcsolt előfizető: a piacelemzési kérdőívekben "átvitt előfizető" megnevezéssel szerepel.

²⁵ A 2007. december 31-én tízezernél több előfizetővel rendelkező szolgáltatók adatai alapján.

I.5.1.1.1. FTTH pont-pont újgenerációs hozzáférési hálózatok

Az FTTH pont-pont újgenerációs hozzáférési hálózatok olyan FTTH hálózatok, amelyek esetében a hozzáférési aggregációs pont optikai rendezőjéből kiinduló egy optikai szál egy előfizetői hozzáférési ponthoz biztosít összeköttetést.

A hazai optikai hozzáférési hálózatfejlesztés jelenleg, illetve a szolgáltatók bejelentett tervei szerint nem a pont-pont hálózatok kiépítésére irányul, azonban nem zárható ki, hogy a piacelemzés előremutató időtávja alatt ilyen hálózatok kiépítésére is sor kerül. A pont-pont hálózati megoldás perspektivikusnak tekinthető, mivel lényegesen nagyobb adatátviteli sebességet képes biztosítani, mint az FTTH PON hálózati megoldás. Az EU más tagállamaiban is van példa pont-pont optikai hozzáférési hálózatok építésére²⁶.

A helyhez kötött nagykereskedelmi fizikai infrastruktúra hozzáférés lehetősége

Az FTTH pont-pont optikai hálózatok esetében minden előfizető külön újgenerációs hozzáférési hurokkal csatlakozik a központban elhelyezkedő optikai rendezőhöz (ODF).

Az újgenerációs hozzáférési hurok teljes átengedése az optikai rendezőnél, az optikai szálnak a hozzáférést igénybevevő szolgáltató rendezőjére való átkötésével valósítható meg, hasonlóképpen a réz érpáras helyi hurok MDF-nél való teljes átengedéséhez. A pont-pont optikai hálózatok újgenerációs hozzáférési hurkai hasonló hosszúságúak, vagy akár lényegesen hosszabbak is lehetnek, mint a réz érpáras PSTN hálózat helyi hurkainak hossza. Ennek következtében a hozzáférést igénybevevő szolgáltatónak a hozzáférési pontok eléréséhez nincs szüksége kiterjedtebb hálózatra, mint a réz érpáras PSTN helyi hurok átengedés igénybevételéhez.

Az FTTH pont-pont optikai hálózatok esetében tehát az újgenerációs hozzáférési hurok teljes átengedése a réz érpáras helyi hurok teljes átengedéshez hasonló feltételek mellett megvalósítható. A részleges átengedéshez szükséges hullámhossz megosztás megvalósítása a Hatóság rendelkezésre álló információk szerint jelenleg műszaki problémákba ütközhet, azonban a technológiai feltételek változása alapján várhatóan a következő években elhárulnak ezek az akadályok.

Tekintettel arra, hogy az FTTH pont-pont optikai hozzáférési hálózatok kiépítésére a piacelemzés előrettekintő időtávja alatt sor kerülhet, továbbá, hogy az FTTH pont-pont optikai hozzáférési hálózatok helyi hurok teljes átengedésének megvalósítási lehetőségei hasonlóak a réz érpáras helyi hurok átengedés feltételeihez, a részleges átengedés tekintetében pedig az átengedés lehetséges műszaki akadályainak elhárulása a következő években várható, megállapítottam, hogy az FTTH pont-pont optikai hálózatok újgenerációs hozzáférési hurkainak nagykereskedelmi átengedése a réz érpáras helyi hurok átengedés helyettesítője, így a szolgáltatási piac részét képezi.

I.5.1.1.2. Pont-multipont újgenerációs hozzáférési hálózatok

A pont-multipont újgenerációs hozzáférési hálózatok esetében a hozzáférési aggregációs pontból az előfizetők felé kiinduló egy optikai szál egynél több előfizetői hozzáférési ponthoz biztosít összeköttetést.

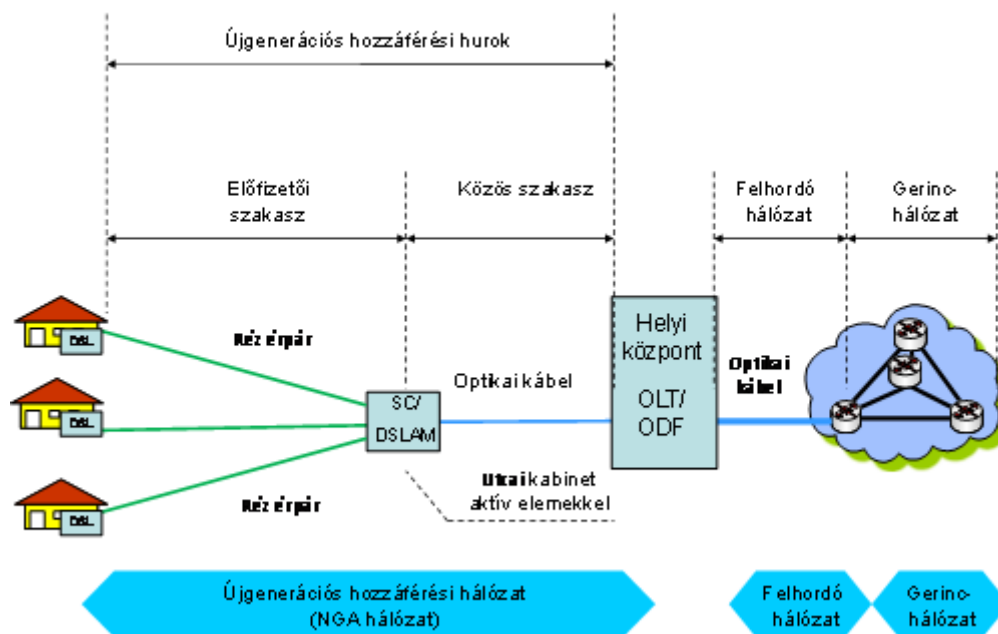
²⁶ Például a holland inkumbens szolgáltató (KPN), francia alternatív szolgáltatók

A piacon jelen lévő hálózatok közül a pont-multipont újgenerációs hozzáférési hálózatok közé tartoznak az FTTH PON, illetve a hozzáférési aggregációs pontból (központ/fejállomás) optikai szállal induló, de a hozzáférési szakasz valamely köztes pontjától fémes szakaszban (például réz érpárban, koaxiális kábelben) folytatódó hálózattípusok.

I.5.1.1.2.1. A helyhez kötött nagykereskedelmi fizikai infrastruktúra hozzáférés lehetőségei

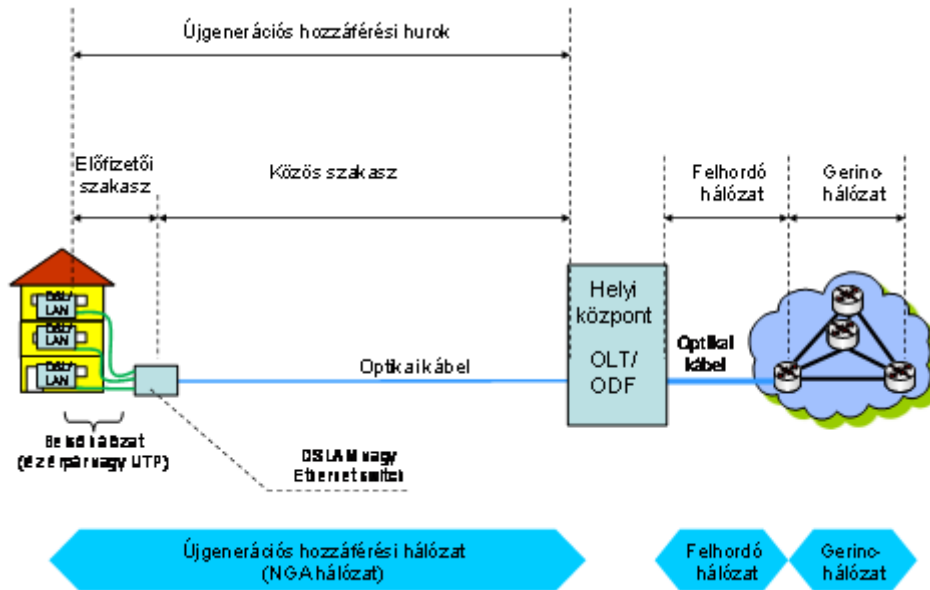
A pont-multipont hálózatok esetében a hozzáférési aggregációs pontból kiinduló közös (több előfizetőt kiszolgáló) szakasz a hozzáférési hálózatban elhelyezkedő köztes előfizetői aggregációs pontokban végződik, ahonnan az előfizetők irányába elágaznak az egy-egy előfizetőt kiszolgáló előfizetői szakaszok.

A különböző pont-multipont újgenerációs hozzáférési hálózattípusok felépítését szemléltetik a következő ábrák:

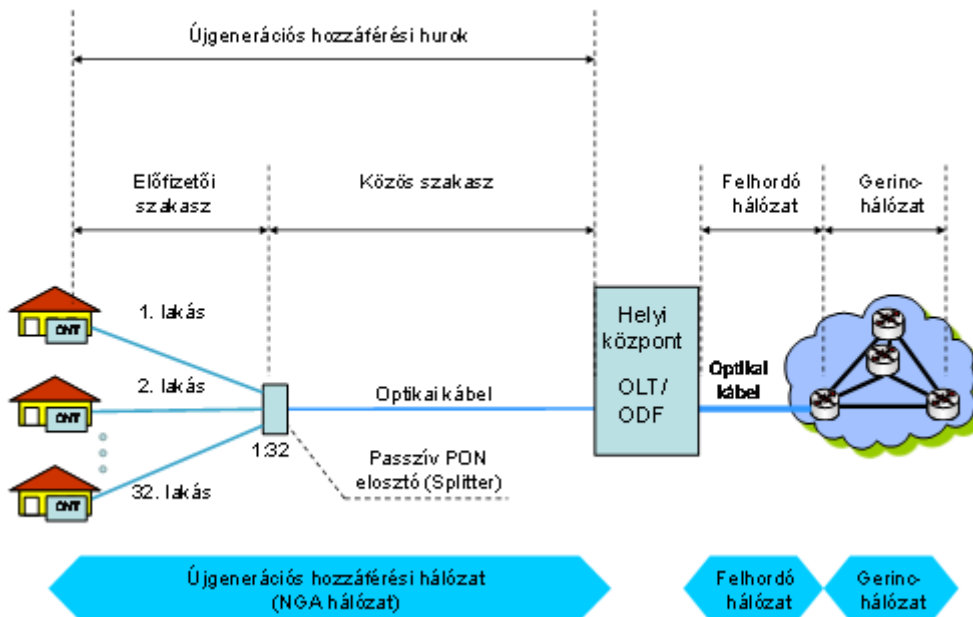

13. ábra: Fiber to the Cabinet hálózat felépítése.

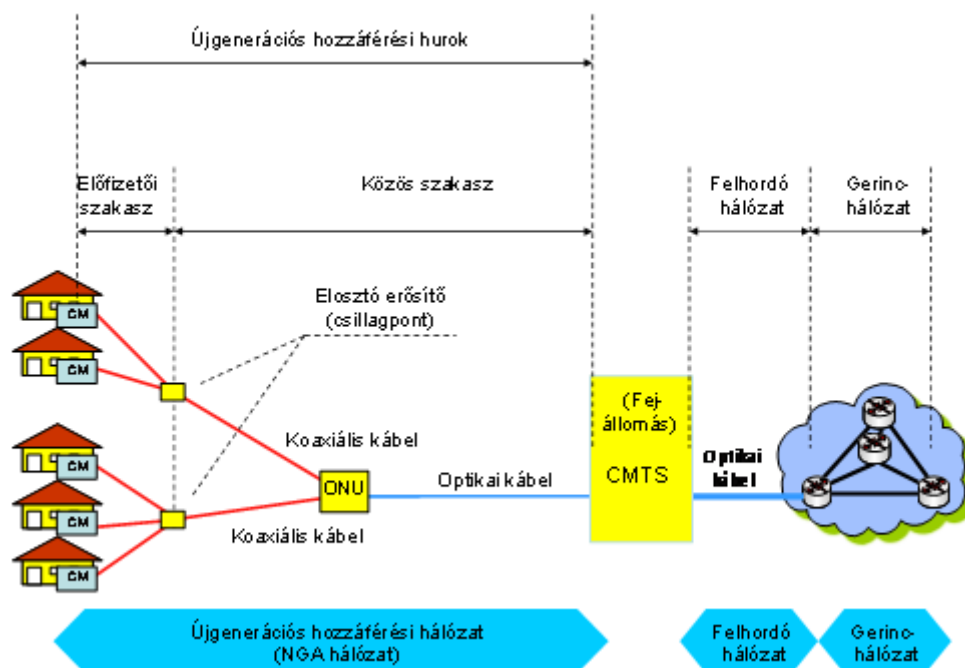
(Forrás:NMHH)

14. ábra: Fiber to the Building hálózat felépítése
(Forrás:NMHH)

15. ábra: Fiber to the Home - PON hálózat felépítése
(Forrás: NMHH)

16. ábra: HFC hálózat felépítése

(Forrás: NMHH)

A pont-multipont újgenerációs hozzáférési hálózatok esetében a helyhez kötött nagykereskedelmi fizikai infrastruktúra hozzáférés lehetősége felmerül egyrészt a hozzáférési aggregációs pontban, ahol egy nagyobb – jellemzően több kilométer átmérőjű – földrajzi terület újgenerációs hozzáférési hurkai futnak össze, másrészt az előfizetőkhez közelebb elhelyezkedő előfizetői aggregációs pontokban, ahová az egyes előfizetők előfizetői szakaszai csatlakoznak.

Ennek megfelelően a következő struktúrában kerül sor a nagykereskedelmi hozzáférési lehetőségek vizsgálatára:

- A. Újgenerációs hozzáférési hurok átengedése a hozzáférési aggregációs pontban
- B. Előfizetői szakasz átengedése az előfizetői aggregációs pontban

A.) Újgenerációs hozzáférési hurok átengedése a hozzáférési aggregációs pontban

A pont-multipont újgenerációs hozzáférési hálózatok esetében az újgenerációs hozzáférési hurok rendelkezik olyan szakasszal, amelyen több előfizető adatforgalma együtt halad (közös szakasz). Ezért az újgenerációs hozzáférési hurok átengedésére a hozzáférési aggregációs pontban úgy nyílt lehetőségek, hogy a hozzáférést nyújtó és a hozzáférést igénybevevő szolgáltató megosztva fér hozzá a hozzáférési hálózat közös szakaszához. Az újgenerációs hozzáférési hurok átengedésének tehát feltétele, hogy a különböző szolgáltatókhoz tartozó előfizetők adatforgalma elkülöníthető legyen.

A kapcsolódó szélessávú kiskereskedelmi piacot alkotó szolgáltatások alapján a következő hálózattípusokra kiterjedően került sor a hozzáférési aggregációs pontban való újgenerációs hozzáférési hurok átengedés lehetőségeinek vizsgálatára:

- a) DSL hálózatok
- b) Kábelmodemes hálózatok
- c) FTTH PON hálózatok
- d) Ethernet-LAN hálózatok

a) DSL hálózatok

A DSL átviteli alkalmazó pont-multipont újgenerációs hozzáférési hálózatok esetében az előfizetői aggregációs pontban (FTTCab hálózat esetén az utcai kabinetben, FTTB hálózat esetén az előfizető épületnél) helyezkedik el az előfizetői forgalmakat multiplexáló eszköz (DSLAM). Mivel a hozzáférési aggregációs pont és az előfizetői aggregációs pont között a fizikai megosztásra csak a hullámhossz megosztás adhatna lehetőséget, de ennek a szabványosítása még nem történt meg és a közeljövőben nem is várható, a hozzáférési aggregációs pontban a 4-es piaci értelemben nincs lehetőség a megosztásra. A hozzáférési hálózat előfizetői aggregációs pontja és hozzáférési aggregációs pontja közötti szakaszon bitfolyamként halad az előfizetők adatforgalma.

A DSL átviteli technológiát alkalmazó pont-multipont újgenerációs hozzáférési hálózatok (FTTCab, illetve FTTB hálózat) esetében az újgenerációs hozzáférési hurokknak csak az előfizetői szakaszán valósítható meg a 4. piacon értelmezett fizikai infrastruktúra átengedés. A közös szakasz megosztása a hullámhossz megosztás szabványosítási és technológiai feltételeinek megteremtése után ugyan lehetségessé válik, azonban az újgenerációs hurok átengedése akkor sem lesz megvalósítható, mert az előfizetői aggregációs pontban elhelyezett, a hálózattulajdonos szolgáltató tulajdonában levő, multiplexálási funkciót ellátó berendezés (DSLAM) már nem a fizikai infrastruktúra eleme, ezért ebben az esetben nem beszélhetünk a 4-es piac alapját képező fizikai infrastruktúra átengedéséről. A hozzáférési aggregációs pontban a nagykereskedelmi hozzáférés csak az 5. piac részét képező bitfolyam hozzáférés szolgáltatás igénybevitelével valósítható meg.

b) Kábelmodemes hálózatok

A kábelmodemes (DOCSIS alapú) kábeltelevíziós hálózatok esetében a hozzáférési aggregációs ponton (fejállomáson) történő újgenerációs hozzáférési hurok átengedésre elvi lehetőséget nyújt a rendelkezésre álló frekvenciasáv megosztása a hozzáférést nyújtó és a hozzáférést igénybevevő szolgáltató között.

A hozzáférést igénybevevő szolgáltatónak ebben az esetben saját CMTS berendezést kellene telepítenie, amely a hálózattulajdonos szolgáltató CMTS berendezésének rádiófrekvenciás oldalán csatlakozna a hálózathoz.

A kábeltelevíziós hálózatok jellemzője, hogy több előfizető osztozik az adatforgalomra használható feltöltési, illetve letöltési irányú frekvenciaspektrumon.

A két (vagy több) szolgáltató adatkommunikációját (a két CMTS és azok saját előfizetői közötti kommunikációt) ezért szét kell választani, és ezt a rendelkezésre álló, adatátvitelre felhasználható frekvenciasáv megosztásával lehet elérni.²⁷

---

²⁷ A frekvenciasáv megosztásának hiányában a két (vagy több) CMTS és a hozzájuk tartozó előfizetők által adott jelek összekeverednének, és ez akadályozná az adatátvitel lehetőségét. Letöltési irányban a CMTS-ek elvileg szinkronizálhatóak lennének, de feltöltési irányban az előfizetői végberendezések

A kábeltelevíziós hálózatban az adatátvitel rendelkezésére álló frekvenciasáv korlátozott, különösképpen a feltöltési irányban. A frekvenciasáv megosztása esetén az igénybevevő szolgáltató számára átadandó frekvenciasáv a hálózattulajdonos szolgáltató rendelkezésre álló sáv szélességet csökkentené, amelyet tovább csökkent a sáveltálasztó szűrők által okozott frekvenciaveszteség. A nagykereskedelmi hozzáférésnek ez a módja tehát a nagykereskedelmi hozzáférést nyújtó szolgáltató saját kiskereskedelmi ügyfelei számára rendelkezésre álló frekvenciatartományt, következésképpen a kiskereskedelmi szolgáltatások adatátviteli sebességét számottevően csökkenti. Vagyis a frekvencia-megosztással megvalósuló nagykereskedelmi hozzáférés a hozzáférést biztosító szolgáltató kiskereskedelmi szolgáltatási szintjét rontaná. **Ezért a frekvencia-megosztással megvalósuló nagykereskedelmi hozzáférés a DOCSIS hálózatok esetében nem tekinthető reális, a jelen piacmeghatározásnál figyelembe veendő lehetőségnek.**

c) FTTH PON hálózatok

Az FTTH PON hálózatok esetében a hozzáférési aggregációs pontban az újgenerációs hozzáférési hurok átengedésére elvi lehetőséget a hullámhossz megosztás biztosít. Hullámhossz megosztás esetén az ugyanazt a PON infrastruktúrát használó szolgáltatók egymástól eltérő hullámhosszakon nyújtanak szolgáltatást saját előfizetőiknek vagy az egyes előfizetőkhez rendelnek eltérő hullámhosszakot. A már telepített GPON rendszerek esetén kétféle lehetőség körvonalazódik a megosztásra. Az első megoldás úgy települ rá a meglévő GPON rendszerre, hogy az továbbra is változatlan formában működik tovább, de a második szolgáltató eltérő hullámhosszakot használ. A második megoldás (WDM-PON) esetében viszont az összes előfizető végberendezését le kell cserélni, mert ekkor minden előfizető más-más hullámhosszt használ. Ekkor akár kettőnél több szolgáltató is használhatja ugyanazt a PON infrastruktúrát. A következőkben a két rendszer elemzése következik.

Hullámhossz megosztás a GPON rendszerben

A PON hálózatok közül Magyarországon – több más EU tagállamhoz hasonlóan – a GPON (Gigabit-PON) hálózat kiépítése kezdődött meg. GPON hálózatok esetében a hullámhossz megosztás arra biztosíthatna lehetőséget, hogy a hozzáférést igénylő szolgáltató a hálózatot üzemeltető szolgáltatótól eltérő hullámhossz tartományban működő párhuzamos rendszert üzemeltethessen ugyanazon az infrastruktúrán.

A GPON rendszer jellemzője, hogy egyetlen optikai szálon keresztül 32 (esetleg 64-128) előfizetőt képesek kiszolgálni kétirányú kommunikációval. Ehhez a GPON rendszerek működését meghatározó ITU-T G. 984-es ajánlás pontosan megadja, hogy melyik optikai ablakban lehet felfelé irányban és melyik optikai ablakban lehet lefele irányban továbbítani az adatokat. Ezen kívül az ajánlás még egy harmadik ablak párhuzamos használatát is lehetővé teszi, analóg videojelek előfizető felé történő továbbítására. Az egy optikai szál GPON rendszerek működésének tehát alapvető követelménye a hullámhossz megosztás, azonban ez a hullámhossz megosztás egymástól különböző optikai ablakokra vonatkozik. Ezt széles hullámhossz megosztásnak (Wide Wavelength Division Multiplexing, WWDM) hívják és a széles optikai ablakok miatt viszonylag olcsó lézereket lehet elhelyezni a lakásokban lévő végberendezésekbe. A jelenlegi GPON rendszerekben az „O sáv” egy részét jelölték ki a feltöltési irányban (1290-1330 nm), az „S sáv” egy részét letöltési irányban (1480-1500 nm), míg az „L sáv” egy részét a videojelek átvitelére (1575-1580 nm).

---

véletlenszerűen kezdeményeznek üzenet-továbbítást, és a DOCSIS 3.0 protokoll nincs felkészítve arra, hogy az előfizető hovatarozása függvényében a megfelelő CMTS-hez irányítsa az adatok továbbítását. Ha a két CMTS ugyanazon frekvenciasávban adna, akkor az előfizetői berendezés annak a CMTS-nek küldené az adatfolyamát, amelyik előbb ad neki adattovábbítási engedélyt.

A jelenlegi 2,5 G-s GPON rendszerek (melyeket a 2,5 Gbit/s-os letöltési összsebesség után neveznek 2,5 G rendszernek) mellett hamarosan megjelenik a 10 G GPON rendszerek szabványosított formája. A 10 G rendszerben ugyancsak WWDM hullámhossz megosztást alkalmaznak, akárcsak a 2,5 G rendszerben, tehát hasonló végberendezéseket igényel. Ugyanakkor a 10 G GPON rendszerek optikai ablakait úgy jelölték ki, hogy az a 2,5 G GPON rendszerek három optikai ablakától eltér. A feltöltéshez az 1260-1280 nm-es sávot, a letöltéshez az 1575-1580 nm-es sávot határozták meg a formálódó szabványban. Ennek következtében a 2,5 G GPON rendszerek és a 10 G GPON rendszerek ugyanazon a PON hálózaton tudnak párhuzamosan működni, ami lehetőséget adhat arra, hogy az inkumbens szolgáltató mellett egy alternatív szolgáltató is használni tudja az infrastruktúrát. Ekkor azonban harmadik szolgáltató számára már nincs lehetőség az infrastruktúra megosztására.

A 10 G GPON rendszer megjelenése tehát egy költséghatékony megoldást jelent a meglévő GPON rendszerek megosztására, azonban még a szabványosítás nem zárult le. A 10 G GPON várhatóan 2011-ben végleges ajánlással fog rendelkezni, így 2012-ben már megjelenhetnek azok a kiegészítő berendezések, melyek segítségével a jelenlegi 2,5 GPON rendszerek kiegészíthetők a 10 G GPON rendszerrel.

Sűrű hullámhossz megosztás a PON rendszerben (WDM-PON)

A PON rendszereken a DWDM²⁸ rendszer bevezetése esetén a széles optikai ablakok helyett jóval keskenyebb (néhány nm) szélességű sávokat használnak, s ezek egymás zavarása nélkül tudnak az optikai szálon át terjedni. A keskeny optikai sáv miatt azonban sokkal pontosabb, finomabb lézeradókra van szükség mindkét oldalon (az OLT-ben és az ONT-ben), mint jelenleg. Ez viszont drágább berendezéseket igényel, ami különösen az előfizetőnél lévő ONT oldalon jelent komoly akadályt. Ráadásul ezeknek a lézeradóknak – a keskeny optikai ablak miatt – lényegesen nagyobb frekvenciastabilitásuknak kell lennie, mint a jelenlegi GPON rendszerek WWDM technikája esetében. Mivel a frekvenciastabilitást jelentősen befolyásolja a hőmérsékletingadozás, ezért a lakásokban lévő adókat – melyeket nyilván nem lehet stabil hőmérsékleten működtetni – különleges stabilizátorokkal kell ellátni. Ezek a nehézségek hátráltatják a DWDM technika bevezetését a PON hálózatokon.

A fentiek miatt nagy jelentősége van az erre vonatkozó ITU-T ajánlás kidolgozásának, amely a nyitott technológiai problémák miatt még nem született meg. A fentiekből látható, hogy az ajánlást akkor érdemes véglegesíteni, ha megszületnek azok a megoldások, melyek a frekvenciastabilizációt megoldják és az ablakok szélessége is ekkor szabványosítható. Ezt a szakirodalom 2012-2013-ra teszi és ez után indulhat meg az ajánlásnak megfelelő végberendezések sorozatgyártása. Ettől korábbi időpontban csak nem szabványos, egyedi berendezések készülhetnek a DWDM rendszer használatára alapozva, melyek árfekvése jelentősen magasabb, mint a szabványos, nagy sorozatban gyártott eszközöké. A szabványosítás hiánya miatt a különböző gyártók berendezéseinek az együttműködése sem garantált.

Mivel a jelenlegi GPON rendszerekben mind az OLT, mind az ONT szélessávú lézeradókat használ, így ezek az adók a PON DWDM rendszerekben nem használhatók. Ennek következtében a már működő GPON rendszerek DWDM technikával történő megosztása távlatilag is csak úgy lehetséges, ha a kötelezett az OLT-t is, az ONT-t is teljes egészében kicseréli. Ennek a költségvonzata igen jelentős lehet a későbbiekben is.

Az elképzelések szerint a DWDM bevezetése esetén a PON rendszerben minden előfizető egy önálló hullámhosszal (lambdával) lesz kiszolgálva, tehát a PON rendszer 32 vagy 64 előfizetője 32 vagy 64 különböző hullámhosszat használ. Ez a domináns elképzelés, de létezik egy másik modell is, mely szerint minden szolgáltatóhoz tartozna külön hullámhossz, ezt azonban kevesebben támogatják a szabványosítási testületekben.

---

²⁸ Dense Wave Division Multiplexing

Összefoglalva, a PON hálózatokon a hullámhossz megosztás, mint nagykereskedelmi hozzáférési lehetőség technológiai feltételeinek kialakulása, az ehhez szükséges szabványosítás befejezése, illetve a szabványoknak megfelelő, kereskedelmi forgalomban kapható berendezések megjelenése a következő években várható. Elsősorban a GPON rendszeren alkalmazható széles hullámhossz megosztást tekintve várható az, hogy az ehhez szükséges technológiai feltételek a jelen piacelemzés előrettekintő időtávján belül megvalósulhatnak, így lehetővé válik az újgenerációs hozzáférési hurok hozzáférési aggregációs pontban való átengedése.

d) Ethernet-LAN hálózatok

Az Ethernet-LAN technológiát alkalmazó pont-multipont újgenerációs hozzáférési hálózatok (FTTB hálózat) esetében az újgenerációs hozzáférési hurokoknak csak az előfizetői szakaszán valósítható meg a 4. piacon értelmezett fizikai infrastruktúra átengedés. A közös szakasz megosztása a hullámhosszmegosztás szabványosítási és technológiai feltételeinek megteremtése után ugyan lehetségessé válik, azonban az újgenerációs hurok átengedése akkor sem lesz megvalósítható, mert az előfizetői aggregációs pontban elhelyezett, a hálózattulajdonos szolgáltató tulajdonában levő, multiplexálási funkciót ellátó berendezés (Ethernet kapcsoló) már nem a fizikai infrastruktúra eleme, ezért ebben az esetben nem beszélhetünk a 4-es piac alapját képező fizikai infrastruktúra átengedéséről. A hozzáférési aggregációs pontban a nagykereskedelmi hozzáférés csak az 5. piac részét képező bitfolyam hozzáférés szolgáltatás igénybevételével valósítható meg.

A fentiekben sor került annak vizsgálatára, hogy pont-multipont újgenerációs hozzáférési hálózatok esetében a hozzáférési aggregációs pontban milyen lehetőségek adódnak az újgenerációs hozzáférési hurok átengedésére. A vizsgálat következtetése az, hogy csak az FTTH PON hálózat esetében azonosítható reális lehetőség az újgenerációs hozzáférési hurok átengedésére, az ehhez szükséges technológiai feltételek kialakulása a következő években várható. A hozzáférési aggregációs pontban való újgenerációs hozzáférési hurok átengedés lehetőségét befolyásoló technológiai változásokat a Hatóság folyamatosan figyelemmel kíséri.

B.) Előfizetői szakasz átengedése az előfizetői aggregációs pontban

Az előfizetői aggregációs pont a pont-multipont újgenerációs hozzáférési hálózatok azon pontja, ahol a hozzáférési aggregációs csomópontból kiinduló, több előfizetőt ellátó közös szakasz szétválik az egyedi előfizetőket ellátó előfizetői szakaszokra.

A helyhez kötött nagykereskedelmi fizikai infrastruktúra hozzáférés az előfizetői aggregációs pontban az előfizetői szakasz átengedésével valósítható meg. Az átengedés lehet teljes, vagy részleges átengedés.

A hálózat felépítésétől függően az előfizetői aggregációs pontok az előfizetői végpontoktól különböző távolságban, különböző helyszíneken és eltérő műszaki tartalommal valósulhatnak meg. Az FTTH PON hálózat esetében az előfizetői aggregációs pont az előfizetőhöz legközelebbi splitter (optikai teljesítményosztó), ahonnan az egyedi előfizetői szakaszok elágaznak az előfizető felé. A splitter elhelyezkedhet az előfizetői épületben (alagsorban, vagy a felszálló hálózatban), de az épületen kívül, akár nagyobb távolságban is. Az FTTCab hálózatok esetében az előfizetői az előfizetői aggregációs pontok az utcai kabinetekben, az FTTB hálózatok esetében az épületben, vagy annak lábazatánál, az épületen belüli fémes csatlakozások kiindulópontjánál helyezkednek el.

Az előfizetői szakasz átengedés műszaki megvalósíthatóságát befolyásolhatja:

- az előfizetői aggregációs pont hozzáférhetősége,
- az előfizetői szakasz leválasztásának és másik hálózatba való átkötésének megvalósíthatósága (például hegesztett optikai kötések esetén),
- az átengedést igénybevevő szolgáltató számára van-e lehetőség a szükséges eszközök elhelyezésére,
- a részleges átengedés esetében a hozzáférési hálózatban alkalmazott átviteli technológia.

A fenti tényezők alapján egyes műszaki megoldások, illetve egyes átengedési helyszínek esetében az előfizetői szakasz átengedése akadályokba ütközhet. Mivel azonban ezek a lehetséges korlátozó tényezők nem szükségszerűen fennálló akadályok, hanem azok megléte hálózatonként, illetve helyszínenként változhat, továbbá az akadályok ésszerű áthidalására is azonosíthatóak lehetőségek, ezért az előfizetői szakaszok átengedésével kapcsolatban felmerülő lehetséges akadályok nem tekinthetők olyan tényezőnek, amely a pont-multipont újgenerációs hozzáférési hálózatok előfizetői szakaszai átengedésének megvalósíthatatlanságát megalapozná, és amely alapján a réz érpáras helyi hurok átengedéssel való helyettesítési kapcsolatot ki lehetne zárni.

A réz érpáras helyi hurok átengedéssel való helyettesítési kapcsolat értékelése szempontjából fontos tényező, hogy a pont-multipont újgenerációs hozzáférési hálózatok esetében az átengedhető előfizetői szakaszok lényegesen rövidebbek, mint a hagyományos réz érpáras helyi hurkok, vagyis az előfizetői aggregációs pontok sokkal közelebb helyezkednek el az előfizetői hozzáférési pontokhoz, mint a hagyományos PSTN hálózat MDF telephelyei. A hozzáférés megvalósíthatóságát ezért alapvetően befolyásolja, hogy a hozzáférést igénylő szolgáltató a hozzáférést biztosító szolgáltatótól igénybe tud-e venni olyan szolgáltatást, amellyel az előfizetői aggregációs ponthoz hálózati összeköttetés biztosítható. Ha az előfizetői aggregációs pont eléréséhez rendelkezésre áll kábelhely infrastruktúra, az lehetőséget nyújt a hozzáférést igénylő szolgáltató számára ahhoz, hogy kábelhelyet bérelve saját összeköttetést építsen ki az előfizetői aggregációs pontig. Ennek hiányában a hozzáférést igénylő szolgáltató számára az előfizetői aggregációs ponthoz történő hálózati összeköttetés kialakítása nagy valószínűséggel olyan korlátokba ütközik, amelyek miatt az előfizetői aggregációs pontnál megvalósítható nagykereskedelmi hozzáférés megvalósítása lehetetlenné, vagy ésszerűtlenné válik.

A fenti okok miatt meghatározó tényezőnek tekintendő a lehetséges nagykereskedelmi szolgáltatók kábelhely-infrastruktúrával való ellátottsága annak megállapításánál, hogy az előfizetői szakasz átengedése a réz érpáras hurok átengedés helyettesítőjének tekinthető-e.

A piacelemzési kérdőívek alapján ezért sor került annak vizsgálatára, hogy az inkumbens szolgáltatók illetve a kábeltelevíziós szolgáltatók²⁹ milyen kiterjedésű kábelhely-infrastruktúrával rendelkeznek.³⁰ Az összehasonlíthatóság érdekében a bekapcsolt előfizetők számára vetítve került összehasonlításra a szolgáltatók kábelhely-infrastruktúrájának kiterjedése. Az adatok alapján megállapítható, hogy a kábeltelevíziós hálózatok bekapcsolt előfizetőre vetítve lényegesen kisebb kiterjedésű kábelhely-infrastruktúrával rendelkeznek, mint a nem

²⁹ A 2007. december 31-én 10.000 feletti előfizetőszámmal rendelkező szolgáltatók

³⁰ Kábeltelevíziós (HFC) hálózattal inkumbens szolgáltatók (Magyar Telekom, UPC) is rendelkeznek. A jelen vizsgálat ezen szolgáltatók kábeltelevíziós hálózati infrastruktúráját – amelyről a piacelemzési kérdőívek alapján elkülönített adatok állnak rendelkezésre – a kábeltelevíziós hálózatok között veszi figyelembe.

kábeltelevíziós hálózatok. A két hálózattípus összehasonlításában körülbelül nyolcszoros eltérés mutatkozik a bekapcsolt előfizetőre vetített kábelhely infrastruktúra kiterjedésében, ami a kábelhely infrastruktúra rendelkezésre állását tekintve meghatározó mértékű különbség.

A bekapcsolt előfizetőre vetített kábelhely infrastruktúra adatokat szolgáltatónként a következő táblázatok mutatják:

12. táblázat: Az inkumbens vezetékes szolgáltatók bekapcsolt előfizetőre vetített kábelhely infrastruktúra adatai 2008. december 31-én

	bekapcsolt előfizetők (fő)	alépítmény (m) / bekapcsolt előfizető	oszlophálózat (m) / bekapcsolt előfizető	kábelhely (m) / bekapcsolt előfizető
Inkumbens szolgáltatók				
Invitel Távközlési Szolgáltató Zrt.				
Magyar Telekom Távközlési Nyrt.				
UPC Magyarország Telekommunikációs Kft.				
Összesen				

(Forrás: 2009. évi PSTN piacelemzési kérdőív) **A táblázatban szereplő adatok üzleti titkot tartalmaznak**

13. táblázat: A piacvezető kábeltelevíziós szolgáltatók bekapcsolt előfizetőre vetített kábelhely infrastruktúra adatai 2008. december 31-én

Kábeltelevíziós szolgáltatók	bekapcsolt előfizetők (fő)	alépítmény (m) / bekapcsolt előfizető	oszlophálózat (m) / bekapcsolt előfizető	kábelhely (m) / bekapcsolt előfizető
Digi Távközlési és Szolgáltató Kft.				
Elektronet Rt.				
FIBERNET Kommunikációs Rt.				
KábelszatNet-2002. Kft.				
Molnár Elektronikai Kft.				
Parisat Kft.				
PR-TELECOM Távk., Ker. és Szolg. Zrt.				
RubiCom Zrt.				
Tarr Építő-, Szolg. és Ker. Kft.				
T-Kábel Magyarország Kft.				
TvNetWork Telekommunikációs NyRt.				
UPC Magyarország Telekommunikációs Kft.				
ViDaNet Zrt.				
Zalaegerszegi Elektromos Karbantartó és Keresk. Rt.				
Összesen:				

(Forrás: 2009.évi KTV piacelemzési kérdőív) **A táblázatban szereplő adatok üzleti titkot tartalmaznak**

A fentiek alapján megállapítást nyert, hogy a kábeltelevíziós hálózatok kábelhely-hálózattal való ellátottsága jelentősen elmarad a nem kábeltelevíziós hálózatok kábelhely-ellátottságától, és ez akadályozhatja az előfizetői aggregációs pontokhoz a hálózati összeköttetés létrehozását a hozzáférést igénylő szolgáltató számára.

Ez a körülmény a kábeltelevíziós hálózatok esetében csökkenti annak a lehetőségét, hogy a hozzáférést igénylő szolgáltató számára az előfizetői szakasz átengedése az előfizetői aggregációs pontban a réz érpáras helyi hurok átengedés helyettesítője legyen.

Megjegyzendő, hogy a kábeltelevíziós hálózatok döntően koaxiális kábelben végződő HFC hálózatok, ilyen kábeltelevíziós hálózatokkal rendelkeznek inkumbens szolgáltatók is. Egyes – nem inkumbens – kábeltelevíziós szolgáltatók azonban más típusú (például FTTB-LAN) hálózatokkal is rendelkeznek. A kábeltelevíziós hálózatokkal kapcsolatos fenti megállapítások ezekre a hálózatokra is érvényesek.

A piacelemzési kérdőívből származó adatokat alátámasztják a Hatóság közvetlen piaci ismeretei is, amely szerint a kábeltelevíziós szolgáltatók közül a nem HFC hálózattal is rendelkező szolgáltatók közül a legnagyobb bekapcsolt előfizetőszámmal rendelkező Digi Távközlési és Szolgáltató Kft. FTTB-LAN hálózata jellemzően nem alépítménybe, vagy oszlopokra fektetett optikai kábelekkel, hanem közvetlenül földre fektetett kábelekkel éri el az előfizetői épületeket és az ott elhelyezkedő előfizetői aggregációs pontokat. Vagyis az előfizetői szakasz átengedését igénylő szolgáltató nem tudna az előfizetői szakasz átengedését nyújtó szolgáltatótól kábelhely-infrastruktúrát igénybe venni ahhoz, hogy hálózatával elérhesse az előfizetői aggregációs pontokat.

I.5.1.1.2.2. A helyettesítést befolyásoló további tényezők

Funkcionalitás

Az újgenerációs hozzáférési hálózatokon nyújtott szélessávú kiskereskedelmi szolgáltatások a kiskereskedelmi piac meghatározásának eredménye alapján azonos kiskereskedelmi piacba tartoznak, mint a réz érpáras hozzáférési hálózatokon nyújtott szélessávú kiskereskedelmi szolgáltatások, ezek a szolgáltatások egymással közvetlenül versenyeznek a kiskereskedelmi piacon. Ezért a réz érpáras helyi hurok átengedés, illetve az újgenerációs hozzáférési hálózatokhoz való helyhez kötött nagykereskedelmi fizikai infrastruktúra hozzáférési szolgáltatás a funkcionalitást, vagyis az igénybevételükkel előállítható kiskereskedelmi szolgáltatásokat tekintve egymás helyettesítőjének tekinthető.

Elérhetőség (hálózati lefedettség)

A pont-multipont újgenerációs hozzáférési hálózatokkal kapcsolatban a 11. táblázat adatai alapján megállapítható, hogy ezek a hálózatok jelentős számú előfizető elérését teszik lehetővé. A piacelemzés előrettekintő időtávja alatt az általuk elért előfizetők számának további növekedése várható. A piaci jelenlét alapján tehát az újgenerációs hozzáférési hálózatok számottevő nagyságú előfizetői kör tekintetében jelenthetnek alternatívát a réz érpáras helyi hurok átengedéssel szemben, amely az újgenerációs hozzáférési hálózatokhoz való helyhez kötött nagykereskedelmi fizikai infrastruktúra hozzáférés és a réz érpáras hurok átengedés közötti helyettesítés lehetőségét támasztja alá.

A kábeltelevíziós hálózatokhoz való helyhez kötött nagykereskedelmi fizikai infrastruktúra hozzáférés és a réz érpáras helyi hurok átengedés közötti helyettesítés ellenében hat ugyanakkor az a körülmény, mely szerint a kábeltelevíziós hálózatok – a néhány nagyobb hálózattól eltekintve – jellemzően szétaprózottak, így egy-egy volt koncessziós telefonszolgáltató területén a volt koncessziós szolgáltatóéval összevethető méretű ügyfélbázis eléréséhez számos különböző szolgáltatóval kellene a hozzáférést igénylő szolgáltatóknak

szerződést kötnie, nyilván különböző feltételekkel és eltérő árak ellenében, ami adminisztratív korlátokat emel a belépés elé.

Váltási költségek

A réz érpáras helyi hurok átengedést helyettesítő szolgáltatások azonosításánál figyelembe veendő, hogy az átengedést igénybe vevő szolgáltató milyen költségekkel szembesül, ha a réz érpáras helyi hurok átengedésről más hozzáférési szolgáltatásra vált. Ha a hozzáférést igénylő szolgáltató attól a szolgáltatótól veszi igénybe a nagykereskedelmi hozzáférési szolgáltatást, amelytől az adott területen a réz érpáras helyi hurok átengedést igénybe vette, akkor a réz érpáras helyi hurok átengedéshez kapcsolódóan igénybevett helymegosztási egységét az új szolgáltatás igénybevételére is használhatja. Ha azonban kábeltelevíziós szolgáltató hozzáférési szolgáltatásával próbálná helyettesíteni a réz érpáras helyi hurok átengedést, akkor ehhez a korábbi helymegosztási egységét nem használhatja, így fennáll a lehetősége, hogy a réz érpáras hurok átengedéshez kialakított helymegosztáshoz kapcsolódó korábbi beruházásai nem térülnek meg. Ez a váltási költségeket növeli, ami a réz érpáras hurok átengedés és a kábeltelevíziós hálózatokhoz való helyhez kötött nagykereskedelmi fizikai infrastruktúra hozzáférés közötti helyettesítés ellenében hat.

I.5.1.1.3. A pont-multipont újgenerációs hozzáférési hálózatokkal kapcsolatos következtetések

A fenti vizsgálatok alapján megállapítottam, hogy az FTTH PON hálózatok esetében az újgenerációs hozzáférési hurok nagykereskedelmi átengedése a réz érpáras helyi hurok átengedést helyettesítő szolgáltatásnak tekinthető, így a szolgáltatási piac részét képezi. A helyettesítési kapcsolat értékelése során figyelembe vettem azt, hogy az átengedés technológiai feltételeinek kialakulása a következő években várható, a piacelemzés előretekintő időtávján belül megvalósulhat, így a határozat meghozatalakor fennálló technológiai korlátok nem jelentenek olyan tényezőt, amelyek a piacelemzés előretekintő megközelítésében a helyettesítési kapcsolatot kizárnák.

Megállapítottam továbbá, hogy a piac részét képezi a pont-multipont újgenerációs hozzáférési hálózatok előfizetői szakaszainak átengedése a réz érpáras helyi hurok átengedést helyettesítő szolgáltatásnak tekinthető, így a szolgáltatási piac részét képezi, kivéve a koaxiális kábelben végződő (HFC) kábeltelevíziós hálózatokat és a nem inkumbens kábeltelevíziós szolgáltatók egyéb hozzáférési hálózatait.

A kábeltelevíziós szolgáltatók pont-multipont újgenerációs hozzáférési hálózatainak a szolgáltatási piacból való kizárásával kapcsolatos megállapítás a HFC hálózatok mellett a nem inkumbens kábeltelevíziós szolgáltatók egyéb (FTTH, FTTB-LAN) hozzáférési hálózataira vonatkozóan azért indokolt, mert az előzőekben megvizsgált, a helyettesítés lehetőségét befolyásoló tényezők ezekre a hálózatokra is érvényesek.

Megjegyzendő továbbá, hogy a réz érpáras PSTN hozzáférési hálózat továbbfejlesztésével kialakított újgenerációs hozzáférési hálózatok (például Fiber to the Cabinet hálózat) esetében az előfizetői aggregációs pontban átengedhető előfizetői szakasz fizikailag azonos a réz érpáras PSTN hálózat esetében értelmezett helyi alhurokkal, amelynek átengedése a fenti helyettesítési vizsgálattól függetlenül, a piacmeghatározás kiindulópontja szerint is a szolgáltatási piac része.

I.5.1.1.4. Újgenerációs hozzáférési hálózatok előfizetői szakaszainak kialakítása céljából telepített, használaton kívüli kábelek átengedése

Az újgenerációs hozzáférési hálózatok előfizetői szakaszának kialakítása céljából telepített, használaton kívüli kábel olyan kábel, vagy a kábel részét alkotó vezeték (például optikai szál), amely rendeltetése szerint előfizetői szakasz biztosítását szolgálja, de nincs használatban, vagyis nem nyújtanak rajta elektronikus hírközlési szolgáltatást.

Az előfizetői szakasz kialakítása céljából telepített, használaton kívüli kábelek létezésének oka lehet, hogy a hálózatot építő szolgáltató az adott helyszínen (jellemzően többalakos épületben) a ténylegesen bekötött előfizetőknél nagyobb számú előfizető számára kiépíti a hozzáférés biztosításához szükséges kábelezt, de a telepített kábelek nem mindegyikén valósul meg az előfizetői szolgáltatás nyújtása, vagy az előfizető a szolgáltatást időközben lemondja. Jelenleg az újgenerációs hozzáférési hálózatok kiépülése folyamatban van, a kiépített előfizetői hozzáférési kapacitástól elmarad a bekapcsolt előfizetők száma, ami azt jelenti, hogy jelentős az előfizetői szakasz kialakítása céljából telepített, de használaton kívüli kábelek száma.

Az előfizetői szakasz kialakítása céljából telepített, használaton kívüli kábelek esetében – különösen, ha azokon korábban nem nyújtottak előfizetői szolgáltatást – jellemző lehet, hogy nincsenek csatlakoztatva előfizetői hozzáférési ponton, illetve az előfizetői aggregációs ponton. Az előfizetői hozzáférési ponthoz való csatlakoztatás ugyanis csak akkor szükséges, illetve akkor megvalósítható, ha a szolgáltató az adott előfizetővel szerződést köt. A kábel előfizetői aggregációs ponton való csatlakoztatását tekintve a szolgáltató szintén dönthet úgy, hogy munkaszervezési megfontolásból, vagy az előfizetői aggregációs pontban elhelyezett eszközök kapacitáskorlátja miatt csak akkor csatlakoztatja a kábelt, amikor ez az előfizetői szolgáltatás nyújtásának megkezdése miatt szükségessé válik.

Ha az előfizetői szakasz kialakítása céljából telepített, használaton kívüli kábellel az előfizetői aggregációs pont és egy előfizető ingatlana (lakása, irodája, telephelye) közötti összeköttetés biztosítható, akkor ennek átengedése a Jogosult Szolgáltató számára az előfizetői szakasz átengedését helyettesítő szolgáltatás lehet, abban az esetben is, ha a kábel az átengedést megelőzően nem volt csatlakoztatva az előfizetői hozzáférési ponton, illetve az előfizetői aggregációs ponton, figyelembe véve a következő tényezőket:

- az előfizetői szakasz kialakítása céljából telepített, használaton kívüli kábelek átengedésével – az előfizetői szakaszok átengedéséhez hasonlóan – áthidalhatóak az előfizetői aggregációs pont és az előfizetői hozzáférési pontok közötti szakaszon potenciálisan felmerülő versenykorlátozó szűk keresztmetszetek (mint például a társasházon belüli párhuzamos hálózatok kiépítését akadályozó tényezők), amelyek a hozzáférést igénylő szolgáltató számára akadályozzák az előfizető elérését, vagyis az előfizetői szakasz kialakítása céljából telepített, használaton kívüli kábel átengedése funkcionalitását tekintve az előfizetői szakasz átengedés helyettesítőjének tekinthető,
- a használaton kívüli kábel átengedése hasonló elven megvalósítható, mint az előfizetői szakasz átengedése. Amennyiben az előfizetői szakasz kialakítása céljából telepített, használaton kívüli kábel nem az előfizetői hozzáférési ponton végződik, de biztosítja az előfizető ingatlan elérését, akkor a további, ingatlanon belüli kábelezt és az előfizetői hozzáférési ponton történő végződést az átengedést igénybevevő szolgáltató saját maga is el tudja végezni (hasonlóan a hálózattulajdonos szolgáltatóhoz, amelynek ezeket a tevékenységeket szintén el kell végeznie, amennyiben az adott előfizetővel szerződést köt). Az előfizetői ingatlanon belüli kábeleztel kapcsolatban nem kell olyan jelentős versenykorlátozó akadályokkal számolni, mint az előfizetői ingatlanon kívüli szakaszon, hiszen az előfizetői ingatlanon belül csak az előfizető akadályozhatja a hálózat kiépítését, a hálózat kiépítésére való előfizetői szándék azonban adottnak tekinthető (mivel ez a kábel nagykereskedelmi átengedésének a feltétele),
- a hozzáférést nyújtó szolgáltató számára az előfizetői szakasz átengedéséhez képest ugyanakkor többletmunkát jelenthet, hogy az előfizetői szakasz kialakítása céljából telepített, használaton kívüli kábel előfizető felőli végét a hozzáférést igénybevevő

szolgáltató számára át kell adnia, hogy azt az igénybevevő szolgáltató az előfizetői hozzáférési ponton végződtethesse, vagy a hozzáférést nyújtó szolgáltatónak kell elvégeznie a kábel előfizetői hozzáférési ponthoz való csatlakoztatását. Ebben a kérdésben azonban figyelembe veendő, hogy:

- A magyarországi piacon szinte kizárólag pont-multipont újgenerációs hozzáférési hálózatok vannak jelen, amelyek előfizetői szakaszai rövidek, az előfizetői ingatlanok az előfizetői aggregációs pontokhoz közel helyezkednek el, ezért az átengedést nyújtó szolgáltató egyidejűleg – egy kiszállás keretében – el tudja végezni az előfizetői szakasz kialakítása céljából telepített, használaton kívüli kábel átengedését az előfizetői aggregációs pontban (egyezően az előfizetői szakasz átengedéséhez), valamint a kábel előfizetői hozzáférési ponton való végződtetését, vagy a kábel előfizető felőli végének átadását az átengedést igénybevevő szolgáltató számára.
- Az előfizetői szakasz kialakítása céljából telepített, használaton kívüli kábelek előfizetői hozzáférési ponton való csatlakoztatásához szükséges műszaki tevékenységeket a hálózattulajdonos szolgáltató abban az esetben is elvégzi, ha a már telepített újgenerációs hozzáférési hálózatához a saját előfizetőjét csatlakoztatja. Ezek a tevékenységek tehát a hálózattulajdonos szolgáltató által az előfizetői szakasz kialakítása céljából telepített, használaton kívüli kábelek üzembe helyezéséhez kapcsolódóan a saját kiskereskedelmi tevékenysége körében is végzett szokásos tevékenységek közé tartoznak.

A fentiek figyelembevételével az a körülmény, hogy az előfizetői aggregációs pont és az előfizetői ingatlan között összeköttetést biztosító, de az előfizetői hozzáférési ponthoz nem csatlakoztatott, használaton kívüli kábelek átengedése esetében az átengedést nyújtó szolgáltatónak a kábel előfizető felőli végét a hozzáférést igénybevevő szolgáltató számára át kell adnia, hogy azt az igénybevevő szolgáltató az előfizetői hozzáférési ponton végződtethesse, vagy a hozzáférést nyújtó szolgáltatónak el kell végeznie a kábel előfizetői hozzáférési ponthoz való csatlakoztatását, nem tekinthető olyan tényezőnek, amely jelentős többletterhet jelentene a hozzáférést nyújtó szolgáltató számára, így az előfizetői szakasz átengedése és az előfizetői szakasz kialakítása céljából telepített használaton kívüli kábelek átengedése közötti helyettesítés lehetőségét akadályozná.

A fenti tényezők alapján az a következtetést vontam le, hogy az előfizetői szakasz kialakítása céljából telepített használaton kívüli kábelek átengedése az előfizetői szakasz átengedését helyettesítő szolgáltatásnak tekintendő és a szolgáltatási piac részét képezi abban az esetben, ha az átengedés előfizetői szakasz biztosítása céljából történik és a használaton kívüli kábellel biztosítható az előfizetői aggregációs pont és az előfizetői ingatlan közötti összeköttetés. Ugyanakkor az I.5.1.1.3 pontban tett megállapításnak megfelelően a koaxiális kábelben végződő (HFC) kábeltelevíziós hálózatok és a nem inkumbens kábeltelevíziós szolgáltatók egyéb pont-multipont újgenerációs hozzáférési hálózataikhoz való nagykereskedelmi hozzáférés nem képezi a szolgáltatási piac részét, így a piacnak nem része ezen hálózatok előfizetői szakasz kialakítása céljából telepített használaton kívüli kábeleinek átengedése sem.

I.5.1.2. A fejállomás és előfizetői hozzáférési pont között végig koaxiális kábeltelevíziós hozzáférési hálózatok

A kábeltelevíziós hálózatokat tekintve, az újgenerációs hozzáférési hálózatok körében tárgyalt HFC hálózatok mellett jóval kisebb súllyal ugyan, de jelen vannak Magyarországon fejállomás és az előfizetői hozzáférési pontok között végig koaxiális kábelezésű kábeltelevíziós hálózatok is (üzleti titok bekapcsolt előfizető 2008. végén). Ezekre a hálózatokra is fennállnak a pont-multipont újgenerációs hozzáférési hálózatok vizsgálatánál a kábeltelevíziós hálózatok vonatkozásában tett megállapítások.

Ezért megállapítottam, hogy a fejállomás és előfizetői hozzáférési pont között végig koaxiális kábeltelevíziós hozzáférési hálózatokhoz kapcsolódó fizikai nagykereskedelmi hozzáférés nem tekinthető a réz érpáras helyi hurok átengedést helyettesítő szolgáltatásnak, így a szolgáltatási piac részének sem.

I.5.1.3. Helyhez kötött vezeték nélküli (WLAN) hozzáférési hálózatok

A helyhez kötött vezeték nélküli hozzáférési hálózatok közül a hazai piacon jelentősebb előfizetői körrel a 2,4 GHz-es és az 5 GHz-es frekvencián működő hálózatok rendelkeznek. Emellett más vezeték nélküli hálózatok (például az 3,5 GHz-en üzemelő hálózatok) is jelen vannak, ezek előfizetői köre azonban lényegesen kisebb, piaci hatásuk elhanyagolható. Továbbá, a 3,5 GHz-es szolgáltatások jelentősen magasabb ára és jellemző felhasználói köre (tipikusan közepes és nagy, nem lakossági ügyfelek) miatt az ezen hálózatokhoz való nagykereskedelmi hozzáférés a ráépülő kiskereskedelmi szolgáltatásokat tekintve sem tekinthető a réz érpáras hurok átengedés helyettesítőjének.

A vezeték nélküli hálózatok esetében az előfizetői összeköttetéseket aktív hálózati eszközök segítségével megvalósított rádióhullámú átvitel biztosítja. Ezért a lehetséges fizikai (passzív) nagykereskedelmi infrastruktúra hozzáférési szolgáltatások az igénybevevő szolgáltató eszközeinek elhelyezését biztosító helymegosztási szolgáltatásokra korlátozódnának. Az előfizetők átengedését biztosító összes egyéb nagykereskedelmi hozzáférési lehetőség az aktív hozzáférési szolgáltatások (nagykereskedelmi szélessávú hozzáférési szolgáltatások) körébe tartozik. A nagykereskedelmi szélessávú hozzáférési szolgáltatások helyettesítési vizsgálatával a jelen indokolás "I.5.1.4. Bitfolyam hozzáférési szolgáltatás" c. pontja foglalkozik.

A helyettesítést meghatározó további tényező, hogy a helyhez kötött vezeték nélküli hozzáférési hálózatokra a szétaprózottság jellemző. A piacon számos szolgáltató működik (2009. év végi állapot szerint 235 szolgáltató), kisszámú előfizetővel. A legtöbb előfizetővel rendelkező szolgáltatónak **üzleti titok** előfizetője volt, az átlagos előfizetőszám 406 fő. A szétaprózottság földrajzilag is érvényesül, a szolgáltatók településenkénti átlagos előfizetőszáma mindössze 58 fő. A hálózatok kis méretéből és széttagoltságából következően egy-egy hálózathoz való hozzáféréssel csak kisszámú előfizető lenne elérhető. A réz érpáras telefonhálózatokéval összevethető előfizetői lefedettség eléréséhez ezért az igénybevevő szolgáltatónak számos különböző szolgáltatóval kellene szerződést kötnie, különböző feltételekkel és eltérő árak ellenében, amely a váltási költségeket növelné, s mindez a réz érpáras hurok átengedéssel való helyettesíthetőség ellenében hat.

A fenti tényezőkből következően a helyhez kötött vezeték nélküli hozzáférési hálózatokhoz való fizikai nagykereskedelmi hozzáférés nem helyettesítője a réz érpáras helyi hurok átengedésnek, ezért a szolgáltatási piacnak nem része.

I.5.1.4. Bitfolyam hozzáférési szolgáltatás

A hurok átengedési szolgáltatás és a bitfolyam hozzáférési szolgáltatások helyettesítési lehetőségét vizsgálva, a legnagyobb fokú hasonlóság a részleges helyi hurok átengedés és a nagykereskedelmi szélessávú hozzáférés piac (5. számú piac) piacelemzési határozatában definiált közeli bitfolyam hozzáférési szolgáltatás között állapítható meg.

A bitfolyam hozzáférési szolgáltatás és a részleges helyi hurok átengedési szolgáltatás közötti helyettesítési kapcsolatot támasztja alá, hogy mindkét szolgáltatás lehetővé teszi az igénybevevő szolgáltató számára, hogy a szolgáltatás igénybevételével szélessávú kiskereskedelmi szolgáltatást nyújtson.

A részleges helyi hurok átengedés és a közeli bitfolyam hozzáférési szolgáltatás közötti hasonlóság alapvetően abban áll, hogy mindkét szolgáltatáshoz jelentős beruházás szükséges, hiszen a részleges átengedésnél a helyi aggregációs csomópontig saját infrastruktúrát kell kiépítenie (illetve legalább azzal rendelkeznie) a szolgáltatónak. A részleges helyi hurok átengedés bizonyos mértékig funkcionálisan is hasonló a közeli bitfolyam hozzáféréshez, mivel a szélessávú kiskereskedelmi szolgáltatás értéklánca „elemeinek” nagyobbik részét a kiskereskedelmi szolgáltató ellenőrzi, illetve műszaki értelemben menedzseli.

A részleges helyi hurok átengedés és a közeli bitfolyam hozzáférési szolgáltatás közötti funkcionális különbségek azonban olyan mértékűek, ami miatt a közeli bitfolyam hozzáférési szolgáltatás – a magyarországi piacon – nem tekinthető a részleges helyi hurok átengedési szolgáltatás helyettesítő szolgáltatásának a piacra belépő szolgáltató számára.

A legfontosabb funkcionális eltérések:

- A részlegesen átengedett helyi hurok igénybevevője maga határozza meg a ráépülő adatátviteli szolgáltatás sáv szélességét és tulajdonképpen minden fontos műszaki paraméterét³¹, míg a bitfolyam hozzáférésnél ezt a nagykereskedelmi szolgáltatás kínálója definiálja. Ennél fogva a bitfolyam hozzáférés igénybevevője kevésbé képes a nagykereskedelmi szolgáltató által a kiskereskedelmi piacon kínált szolgáltatás meghatározó szolgáltatási paramétereitől eltérni, mint a részleges hurok átengedésnél, így kevésbé képes innovatív szolgáltatásokat bevezetni.
- A bitfolyam hozzáférés igénybevevője csak azokon a területeken képes szolgáltatást nyújtani, ahol a nagykereskedelmi partnere már telepítette a szélessávú szolgáltatás nyújtásához szükséges eszközöket. A hurok átengedés esetén a szolgáltatást használó szolgáltató elvileg maga dönti el, hogy milyen földrajzi területen kíván szolgáltatásával megjelenni. (Ez utóbbit a gyakorlatban a helymegosztási lehetőségek némileg korlátozzák.)

A fentiek alapján – összhangban a Bizottság ajánlásával – megállapítottam, hogy a helyi hurok átengedés és a bitfolyam hozzáférés a hazai piaci szolgáltatási feltételek alapján külön piacot alkot.

I.5.2. Kínálati helyettesítés a nagykereskedelmi piacon

A kínálati helyettesítés vizsgálatának kiindulópontját a keresleti helyettesítés vizsgálatához hasonlóan a réz érpáras helyi hurok átengedési nagykereskedelmi szolgáltatások képezik.

A kínálati helyettesítés vizsgálatok azoknak a helyettesítő szolgáltatásoknak az azonosítására kerül sor, amelyeket a keresleti helyettesítés nem azonosított.

A lehetséges kínálati helyettesítési kapcsolatok feltérképezéséhez – a hipotetikus monopolista tesztnek megfelelően – annak a feltételezett esetnek a vizsgálata nyújt támpontot, hogy amennyiben a réz érpáras helyi hurok átengedési nagykereskedelmi szolgáltatás áraiban 5-10%-os mértékű, tartós áremelkedés következik be, ez maga után vonhatja-e azt, hogy a szolgáltatást az eddigiekben nem nyújtó vállalkozás képes megkezdeni, és szándéka szerint valószínűsíthetően meg is kezdi a réz érpáras helyi hurok átengedési nagykereskedelmi szolgáltatás, vagy más nagykereskedelmi szolgáltatás nyújtását.

---

³¹ Természetesen a helyi hurok közegének pl. réz érpárának jellemzői által biztosított technikai lehetőségeken belül.

A kínálati helyettesíthetőség feltétele, hogy a szolgáltatás nyújtásának megkezdése rövid időn belül lehetséges legyen és a szolgáltatás nyújtásával kapcsolatban ne merüljön fel jelentős költség és kockázat a szolgáltató részéről.

A kínálati helyettesítés lehetősége a vizsgált szolgáltatási piacon a következőképpen értékelhető:

A vizsgált piac a hálózati infrastruktúrához való helyhez kötött nagykereskedelmi hozzáférés piaca. Ezért a helyettesítő szolgáltatás nyújtásának feltétele az, hogy az ezt nyújtó szolgáltató rendelkezzen hálózati infrastruktúrával. A kínálati helyettesítés kritériumai alapján kizárható a helyettesítés köréből az a lehetőség, hogy helyettesítés – például az 5-10%-os áremelkedésre adott válaszként – nem egy meglévő hálózati infrastruktúra felhasználásával, hanem új hálózati infrastruktúra kiépítésével valósul meg. A piacmeghatározás szempontjából értékelhető méretű hálózati infrastruktúra kiépítése ugyanis mindenképpen időigényes, költségigényes és számottevő üzleti kockázatot jelentő beruházás, amely a kínálati helyettesítés feltételeinek nem felel meg.³²

A kínálati helyettesítésnél tehát azok a szolgáltatók vehetők figyelembe, amelyek helyhez kötött fizikai nagykereskedelmi hozzáférésre alkalmas hálózattal rendelkeznek.

Hurok átengedési szolgáltatást jelenleg a volt koncessziós telefonszolgáltatók nyújtanak a réz érpáras hozzáférési hálózataikon, a rájuk kirótt kötelezettségek alapján.

Az egyéb – nem réz érpáras – hozzáférési hálózattal (újgenerációs hozzáférési hálózatok, kábeltelevíziós hálózatok) rendelkező szolgáltatóktól piaci magatartásuk alapján nem várható, hogy megkezdénék a hálózathoz való helyhez kötött nagykereskedelmi fizikai infrastruktúra hozzáférést biztosító nagykereskedelmi szolgáltatás nyújtását a réz érpáras helyi hurok átengedési szolgáltatás nagykereskedelmi árának 5-10%-os emelkedése esetén. A hálózattal rendelkező szolgáltatók a kiskereskedelmi piacon versenyeznek és nincs arra utaló információ, hogy szándékukban állna hozzáférést biztosítani hálózati infrastruktúrájukhoz kiskereskedelmi versenytársaik számára.³³

A kábeltelevíziós hálózatokkal kapcsolatban megjegyzendő, hogy a keresleti helyettesítés vizsgálatakor megállapításra került, hogy a kábeltelevíziós hálózatokhoz való helyhez kötött nagykereskedelmi fizikai infrastruktúra hozzáférés a kábeltelevíziós hálózatok jellemzői alapján nem tekinthető a réz érpáras helyi hurok átengedést helyettesítő szolgáltatásnak.

A nem elektronikus hírközlési szolgáltatók tekintetében nem ismert olyan vállalkozás, vagy intézmény, amely elektronikus hírközlési hálózattal rendelkezik és feltételezhető lenne, hogy a nagykereskedelmi árak kismértékű emelkedése esetén elektronikus hírközlési szolgáltatók számára nagykereskedelmi hozzáférési szolgáltatást kezdene nyújtani.

A kínálati helyettesítési lehetőségek vizsgálatának eredményét összefoglalva, a helyettesítés vizsgálata során az elemzés során nem volt azonosítható olyan lehetőség, amely a vizsgált nagykereskedelmi piac kínálati oldalról való szélesítését indokolná.

---

³² Ez az eset nem a kínálati helyettesítés, hanem a potenciális verseny körébe sorolható.

³³ A kínálati helyettesítés megállapításánál a potenciális kínálati helyettesítő szolgáltatók várható tényleges magatartásának vizsgálata szükséges, a helyettesítés elvi lehetősége nem elégséges. (Commission guidelines on market analysis (2002/C 165/03) 52. pont).

I.6. A szolgáltatási piac meghatározásának eredménye

A szolgáltatási piacot a következő szolgáltatások alkotják:

- a réz érpáras helyi hurkok és alhurkok nagykereskedelmi teljes és részleges átengedése;
- a használaton kívüli réz érpáras helyi hurkok és alhurkok nagykereskedelmi teljes átengedése, amennyiben a központtól az előfizetői hozzáférési pontig az infrastruktúra minden eleme adott, és csak a végberendezés hiányzik;
- az FTTH pont-pont és FTTH PON hálózatok újgenerációs hozzáférési hurkainak nagykereskedelmi átengedése,
- a pont-multipont újgenerációs hozzáférési hálózatok előfizetői szakaszainak nagykereskedelmi átengedése, kivéve a koaxiális kábelben végződő (HFC) kábeltelevíziós hálózatokat és a nem inkumbens kábeltelevíziós szolgáltatók egyéb hozzáférési hálózatait;
- az újgenerációs hozzáférési hálózatok előfizetői szakaszainak kialakítása céljából telepített, használaton kívüli kábelek nagykereskedelmi átengedése – kivéve a koaxiális kábelben végződő (HFC) kábeltelevíziós hálózatok és a nem inkumbens kábeltelevíziós szolgáltatók egyéb hálózatainak kábeleit – amennyiben az átengedés előfizetői szakasz kialakítása céljából történik és a használaton kívüli kábellel biztosítható az előfizetői aggregációs pont és az előfizető ingatlana közötti összeköttetés.

I.7. A földrajzi piac meghatározása

A földrajzi piac azonosításának célja azon földrajzi egység(ek) meghatározása, amelye(ke)n belül a verseny homogén, azaz a verseny intenzitása azonos.

Ennek megfelelően a piac földrajzi kiterjedésének meghatározása a homogén versenyfeltételek vizsgálata alapján valósult meg.

A PSTN-szolgáltatókra vonatkozóan a földrajzi piacok szegmentálása tárgyában kiadott, az EU tagállamainak nemzeti szabályozó hatóságaira nézve végrehajtandó ERG Common Position-ban foglaltaknak megfelelő központ szintű részletezettségű adatszolgáltatás számozási területek szerinti bontásban valósult meg.

A versenyfeltételek homogenitása szempontjából elsődleges jelentőségű a lehetséges nagykereskedelmi szolgáltatások alapját képező hozzáférési hálózatok földrajzi kiterjedése. A szolgáltatási piac részét képező hozzáférési hálózatok közül az elért előfizetők számát tekintve meghatározó súllyal a volt koncessziós szolgáltatók réz érpáras telefonhálózatai rendelkeznek.

Ezen túlmenően az is vizsgálat tárgyát képezte, hogy milyen képet mutat a versenyfeltételek vizsgálata, ha technológiától függetlenül mindazon helyi hurkokat figyelembe veszi, amelyen keresztül az adott szolgáltató helyhez kötött telefonszolgáltatást nyújt.

A domináns piaci részesedés, mint azt az alábbi táblázat is mutatja, ezen számítás alapján is határozottan fennáll.

14. táblázat: Piaci részesedések, a kiskereskedelmi szolgáltatásként nyújtott hozzáférések száma* alapján az egyes szolgáltatási (volt koncessziós) területén 2008. december 31-i állapot szerint:

Inkumbens (volt koncessziós vezeték) szolgáltatók	Inkumbens szolgáltatók saját előfizetői hozzáféréseinek a száma	Más/alternatív szolgáltatók előfizetői hozzáféréseinek a száma	saját %
Magyar Telekom Nyrt.			
Invitel Távközlési Zrt.			
UPC Magyarország Tel. Kft.			

(Forrás: 2009. évi PSTN piacelemzési kérdőív) **A táblázatban szereplő adatok üzleti titkot tartalmaznak**

* A számítás a hurokbérleti eladásokat és az optikai hozzáféréseket is tartalmazza.

A volt koncessziós szolgáltatók réz érpáras telefonhálózatainak földrajzi lefedettsége alapján három földrajzi terület különíthető el, amelyek megegyeznek a korábbi koncessziós területekkel.

A volt koncessziós szolgáltatók réz érpáras telefonhálózatainak földrajzi lefedettsége alapján három földrajzi terület különíthető el, amelyek megegyeznek a korábbi koncessziós területekkel.

Az optikai hálózatok gyors terjedésük ellenére még mindig alacsony részt képviselnek az előfizetői hozzáférések számából. Az optikai hálózatok fejlesztésében döntő szerepet játszó Magyar Telekom hálózatfejlesztése alapvetően szintén a saját volt koncessziós szolgáltatási területére korlátozódik.

A versenyfeltételek földrajzi szempontú vizsgálatánál az elemzés figyelembe vette, hogy a volt koncessziós szolgáltatók a saját volt koncessziós területükön olyan hálózati infrastruktúrával (alépitmény hálózat, oszlophálózat) rendelkeznek, amely előnyös helyzetet biztosít számukra a hozzáférési hálózat fejlesztését tekintve a többi, az adott területen működő, vagy oda belépni kívánó más elektronikus hírközlési vállalkozással szemben.

A versenyfeltételek homogenitása szempontjából az elemzés súlyt helyezett arra, hogy részleteiben megvizsgálja a szolgáltatók árazási gyakorlatát. Ezt mindenekelőtt az indokolta, hogy a nagykereskedelmi piac szabályozásának célja a verseny ösztönzése a kiskereskedelmi piacon, így szükséges megvizsgálni, hogyan alakulnak az árak a kapcsolódó kiskereskedelmi piacokon.

A szolgáltatók árazási gyakorlatának vizsgálata során az alábbiakat állapítottam meg:

Az inkumbens szolgáltatók árazása, szolgáltatásai

A nagykereskedelmi díjak az infrastruktúra hozzáférési piacon költségalapon szabályozottak. Ezek a díjak a 3 inkumbens szolgáltatóra különbözőek, de ugyanazon szolgáltató volt koncessziós területén belül azonosak. A szolgáltatók saját döntésük alapján a nagykereskedelmi díjakban nem tesznek különbséget.

A szolgáltatás-nyújtási feltételeket a Hatóság által jóváhagyott referencia hurokbérleti ajánlat (RUO) szabályozza. A referencia ajánlatok egyes szolgáltatási feltételek részletei tekintetében kötelezett szolgáltatóként eltérhetnek, de egy szolgáltatón belül – az árakhoz hasonlóan – szintén azonosak.

A kiskereskedelmi szélessávú piac szabályozatlan, ahol a szolgáltatók a díjaikat saját döntésük alapján határozzák meg. A 3 inkumbens szolgáltató – a benyújtott adatszolgáltatásaikban tett nyilatkozatuk szerint – a volt koncessziós területükön belül **nem alkalmaznak földrajzi megkülönböztetést.**

A nagyobb, nem inkumbens szolgáltatók árazása

A nagyobb, nem inkumbens szolgáltatók piaci jelenléte a rendelkezésre álló adatok alapján összességében úgy értékelhető, hogy a nem inkumbens szolgáltatók nem koncentrálnak valamely inkumbens területére, hanem az inkumbensektől függetlenül alakítják terjeszkedési politikájukat.

A kiskereskedelmi **árazási** gyakorlatokról valamennyi nem inkumbens szolgáltató azt nyilatkozta, hogy szolgáltatási területeiken **azonos díjat alkalmaznak**, nincsenek területileg eltérő árak.

Mindebből az a következtetés vonható le, hogy a nem inkumbens szolgáltatók árazása is alátámasztja azt az érvet, hogy nincsenek olyan koncentrált területi egységek, ahol a szolgáltatók kifejezetten egymáshoz igazodva és egyéb saját területüktől eltérően áraznának. Azaz a nem inkumbensek árazása sem támasztja alá az inkumbensek koncessziós területétől eltérő, kisebb, homogén versengő földrajzi egységek meglétét.

Az inkumbens szolgáltatók magas piaci részesedése a saját (volt koncessziós) területükön, valamint az egységes árazási gyakorlat nem indokolja a volt koncessziós területektől kisebb földrajzi piacok feltételezését. Mindezen érvek alapján az Elnök megítélése szerint nem szükséges további homogenitási feltételek vizsgálata.

Az elemzés értelmezésében az **egységes árazás** azt jelenti, hogy a területileg eltérő versenynyomásra a szolgáltatók nem úgy reagálnak, hogy csak a versenyző területeken csökkentik a díjaikat. Amennyiben díjcsökkentésre kényszerülnek, azt a teljes területükre vonatkozóan alkalmazzák. Így a területileg eltérően jelentkező verseny-nyomás díjcsökkentő hatásából a teljes szolgáltatási terület előfizetői részesülnek. Megállapítható, hogy a *szélessávú kiskereskedelmi piacon* 2007-ről 2009-re jelentős díjcsökkenés valósult meg, a díjak több, mint **üzleti titok** %-kal csökkentek.

A „Lakossági és közületi előfizetői hozzáférés” kiskereskedelmi piacán (1./2007. sz. piac) díjak alakulását illetően a 2007. évi árindex ellenőrzés eredményei jelentik a legfrissebb adatokat, információkat.

A 2007. évre vonatkozó ársapka-kötelezettség ellenőrzésére vonatkozó vizsgálat eredményei azt mutatják, hogy egyik érintett szolgáltató sem szegte meg a túlzott árazás tilalmát. 2007-ben az áremelések mértéke nem haladta meg a megengedett **üzleti titok** %-os értéket.

Az összesített árindex növekedésének 2007-ben az előző évhez viszonyított százalékos mértékét mutatja a következő táblázat:

15. táblázat: Az összesített árindex növekedése (%)

Szolgáltató	Lakossági részpiac	Nem lakossági részpiac
Magyar Telekom		
Invitel		
Hungarotel		
Monor Telefon Társaság		

(Forrás: a Hatóság számításai a szolgáltatók adatközlése alapján) **A táblázatban szereplő adatok üzleti titkot képeznek.**

Míg a korábbi árvizsgálatok eredményei azt mutatták, hogy mindegyik szolgáltató megsértette az ársapka kötelezettséget, a jelenlegi ellenőrzés azzal a megállapítással zárult, hogy az inkumbens szolgáltatók hozzáférési díjait csak mérsékelten, a megengedett mértéken belül emelték, illetve minimális árcsökkenés is előfordult. Fontos megjegyezni azonban, hogy a 2007. évre előírt átmeneti szabályozásnak megfelelően az árindex változás kiszámítása során 2007. január elsejétől a határozat kézbesítését követő hónapig az elemzés a 2006-os átlagos árszinttel számolt. Tehát a 2007-re vonatkozó megállapítások a fennmaradó időszak (két hónap), azaz nem teljes év árváltozását tükrözik.

A vizsgálat eredménye alapján tehát **a volt koncessziós szolgáltatók volt koncessziós területeit határoztam meg olyan földrajzi piacként, ahol a versenyfeltételek külön-külön homogének és szignifikánsan különböznek a többi terület versenyfeltételeitől.**

Ez a három földrajzi piac az ország teljes területét lefedi. A földrajzi piacok mindegyikében megállapítható, hogy egyetlen szolgáltató számára a versenyfeltételek kedvezőbbek, mint minden más szolgáltató számára. Ez a kedvezőbb feltételek között levő szolgáltató, mindegyik esetben megegyezik a korábbi volt koncessziós szolgáltatóval.

A homogén versenyfeltételekkel rendelkező földrajzi területeket tartalmazza a 16. táblázat.

Földrajzi piacok	Számozási területek számai	Volt koncessziós szolgáltató
1. földrajzi piac	1, 22, 23, 26, 34, 35, 36, 37, 42, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 52, 53, 54, 56, 59, 69, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 82, 83, 84, 85, 87, 92, 93, 94, 96, 99	Magyar Telekom Távközlési Nyrt.
2. földrajzi piac	24, 25, 27, 28, 32, 33, 57, 62, 63, 66, 68, 88, 89, 95	Invitel Távközlési Szolgáltató Zrt.
3. földrajzi piac	29	UPC Magyarország Telekommunikációs Kft.

A fentiek alapján tehát a földrajzi piacok a következők:

1. számú földrajzi piac: az ANFT 1. sz. mellékletének 2.1.3 pontja alapján meghatározott, 1, 22, 23, 26, 34, 35, 36, 37, 42, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 52, 53, 54, 56, 59, 69, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 82, 83, 84, 85, 87, 92, 93, 94, 96, 99 hívószámú számozási területein;

2. számú földrajzi piac: az ANFT 1. sz. mellékletének 2.1.3 pontja alapján meghatározott, 24, 25, 27, 28, 32, 33, 57, 62, 63, 66, 68, 88, 89, 95 hívószámú számozási területein;

3. számú földrajzi piac: az ANFT 1. sz. mellékletének 2.1.3 pontja alapján meghatározott, 29. hívószámú számozási területén.

I.8. Az érintett piac vizsgálata

Az EU Bizottság a 2003/311/EC sz. Ajánlásának Mellékletében felsorolt piacok ex ante szabályozási szempontból való érintettségét a Bizottság három feltétel vizsgálatával állapította meg. Ezek a következők:

1. Magas és nem átmeneti belépési korlátok létezése a piacon
2. Hatékony versenyhez való közeledés
3. A versenyjog (ex post) alkalmazásának elégtelensége

Az Eht. 24. § (2) bekezdése alapján a Hatóság eljárása során – a jogszabályok keretei között – köteles figyelembe venni az elektronikus hírközlő hálózatok és elektronikus hírközlési szolgáltatások közös keretszabályozásáról szóló 2002. március 7-i 2002/21/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 19. cikkének (1) bekezdése alapján kiadott bizottsági ajánlásokat. A Bizottság a korábbi 2003/311/EC sz. Ajánlás felülvizsgálata alapján kiadott 2007/879/EC Ajánlás mellékletében 4. sz. piacként a „**Nagykereskedelmi hozzáférés a helyhez kötött hálózat (fizikai) infrastruktúrájához (beleértve a részleges vagy teljes átengedést)**” elnevezésű piacot ex-ante piacsabályozási szempontból ismételtén érintettnek minősített piacként nevezi meg.

A 2007/879/EC Ajánlás (17) cikke kimondja, hogy a mellékletben szereplő piacok meghatározása a fenti három kritérium alapján történt. Az Ajánláshoz fűzött Explanatory Note³⁴ 2.2. pontja pedig tartalmazza, hogy a mellékletben szereplő piacok tekintetében a Bizottság azzal a feltételezéssel él a nemzeti hatóságok felé, hogy a hármas kritérium teszt ezen piacok tekintetében teljesül, ezért a nemzeti hatóságoknak nem szükséges újból megvizsgálnia a három kritérium fennállását.

Tekintettel a 2007/879/EC Ajánlás fentebb említett (17) cikkére és a kapcsolódó Explanatory Note említett 2.2. pontjában foglaltakra, a hármas kritérium teszt jelen eljárásban történő elvégzése nélkül is megállapíthatom, hogy a „Nagykereskedelmi hozzáférés a helyhez kötött hálózat (fizikai) infrastruktúrájához (beleértve a részleges vagy teljes átengedést)” elnevezésű mindhárom magyarországi piac szabályozási szempontból érintett piacnak tekintendő.

II. PIACELEMZÉS, JPE SZOLGÁLTATÓK AZONOSÍTÁSA

II. 1. Általános szempontok

A jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató (a továbbiakban: **JPE szolgáltató**) – összhangban az Eht. 53. § (1) bekezdésében írtakkal – az a vállalkozás, amely valamely érintett piacon, amelyen a gazdasági verseny nem kellően hatékony, egyedül (a továbbiakban: **önálló erőfölény**) vagy más szolgáltatóval közösen (a továbbiakban: **közös erőfölény**) gazdasági erőfölényben van.

---

³⁴ Commission Staff Working Document, Explanatory Note, Accompanying document of the Commission Recommendation on Relevant Product and Service Markets within the electronic communications sector susceptible to ex ante regulation in accordance with Directive 2002/21/EC of the European Parliament and of the Council on a common regulatory framework for electronic communications networks and services

A gazdasági erőfölény olyan gazdasági helyzet, amely lehetővé teszi, hogy a vállalkozás tevékenységét a versenytársaktól, a vevőktől és végső soron a fogyasztóktól nagymértékben függetlenül folytassa.

A JPE minősítést nem mindegyik kritérium befolyásolja azonos mértékben.

Az, hogy egy kritérium önmagában nem elégséges a JPE-ként történő azonosításhoz, nem jelenti azt, hogy a kritériumok bármely kombinációja esetén nem megállapítható egy vagy több szolgáltató érintett piacon fennálló gazdasági erőfölényes helyzete.

Egy vállalkozást egy adott kritérium vizsgálatakor alapvetően az adott érintett piacon kell értékelni, de szükség szerint figyelembe kell venni, ha az adott érintett piacon a minősítést befolyásolja ugyanezen kritériumnak más érintett piacon, vagy érintett piacnak nem minősülő szolgáltatási piacon történő értékelése.

Az önálló és közös erőfölény megállapítása alapvetően ugyanazon kritériumok vizsgálatán alapul azzal, hogy a közös erőfölény esetén további kritériumok figyelembevételére is szükséges, illetve egyes kritériumok értelmezése, hatása eltérő lehet a JPE minősítésre.

Az egyes kritériumok esetében azok múltbéli, illetve a vizsgált időtávon belüli várható változásait is – ha ez értelmezhető – figyelembe kell venni.

Mivel megállapítást nyert, hogy mind a három meghatározott piac szabályozási szempontból érintettnek tekintendő, ezért szükséges az érintett piacokra vonatkozóan a piacelemzés elvégzése és szükség esetén JPE szolgáltatók kijelölése.

Az erőfölény megállapításához szükséges, alábbi kritériumokat egyenként vizsgálat alá vettem:

- piaci részesedés;
- a vállalkozás mérete;
- a nehezen megkettőzhető infrastruktúra feletti ellenőrzés;
- technológiai előnyök ill. fölény;
- a vevőoldali kiegyenlítő vásárlóerő hiánya vagy alacsony szintje;
- könnyű vagy privilegizált hozzáférés a tőkepiacokhoz/pénzügyi forrásokhoz;
- áru/szolgáltatási diverzifikáció;
- méretgazdaságosság;
- választékgazdaságosság;
- vertikális integráció;
- fejlett forgalmazói és értékesítési hálózat;
- a potenciális verseny hiánya;
- a terjeszkedés akadályai.

A felsorolt szempontok különböző fontosságúak a „Nagykereskedelmi hozzáférés a helyhez kötött hálózat (fizikai) infrastruktúrájához (beleértve a részleges vagy teljes átengedést)” elnevezésű piacon.

Megítélésem szerint a piaci erő vizsgálatának szempontjai közül a „Nagykereskedelmi hozzáférés a helyhez kötött hálózat (fizikai) infrastruktúrájához (beleértve a részleges vagy teljes átengedést)” elnevezésű piacon elvi fontossága a következő szempontoknak van:

1. piaci részesedés;
2. a vállalkozás mérete;
3. a nehezen megkettőzhető infrastruktúra feletti ellenőrzés;
4. könnyű vagy privilegizált hozzáférés a tőkepiacokhoz/pénzügyi forrásokhoz;
5. méretgazdaságosság;
6. választékgazdaságosság;
7. vertikális integráció;

8. a potenciális verseny hiánya, a terjeszkedés akadályai;
9. a vevőoldali kiegyenlítő vásárlóerő hiánya vagy alacsony szintje.

A teljesség igénye miatt a jelentős piaci erő megítélése szempontjából kevésbé fontos szempontok vizsgálatára is kitért az elemzés. Ezek vizsgálata során azt is indokolom, hogy miért tekintem az alábbi szempontokat az adott érintett piac vonatkozásában kevésbé jelentősnek:

10. technológiai előnyök vagy felsőbbrendűség;
11. áru/szolgáltatási diverzifikáció;
12. fejlett forgalmazói és értékesítési hálózat.

II. 2. Az egyes kritériumok vizsgálata

II. 2. 1. Piaci részesedések

A piaci részesedés önmagában általában nem döntő kritérium. Bár a magas piaci részesedés önmagában nem elégíti ki a jelentős piaci erő (hatalmi pozíció) kritériumát, valószínűtlen, hogy egy vállalkozás jelentős piaci részesedés nélkül hatalmi pozícióra tegyen szert.³⁵

25%-os piaci részesedés alatt valószínűtlen az egyedüli erőfölény. A Bizottság döntéshozó gyakorlatában 40% felett feltételezhető, az európai esetjog szerint 50% felett biztosnak látszik az erőfölény. A piaci részesedés értékelésekor annak tendenciáját is figyelembe kell venni.

A piac meghatározása során a három inkumbens (volt koncessziós vezetékes) szolgáltató helyi hálózatával lefedett területe elkülönült földrajzi piacként került meghatározásra. Ezek a piacokon az adott vezetékes hálózat tulajdonosa a nagykereskedelmi piacon harmadik felek számára átengedésre felajánlott fémes helyi hurkokat illetően 100%-os piaci részesedéssel rendelkezik.

A piaci részesedés vizsgálatának kiemelt szerepe van a jelentős piaci erő megítélése szempontjából. A vizsgált földrajzi piacok esetében elmondható, hogy a szolgáltatás jellegéből adódóan (az adott hálózatban csak az adott szolgáltató képes fémes hurkok és alhurkok szélessávú és beszédcélú szolgáltatások nyújtása céljából történő nagykereskedelmi átengedésére) egyetlen eladó, az adott körzetben működő volt koncessziós vezetékes szolgáltató van jelen mind a három piacon, ami – mint az a számokból is látszik – kizárólagos helyzethez vezet a kínálati oldalon. Az átengedésre felajánlott fémes helyi hurkokon a volt koncessziós szolgáltatók saját kiskereskedelmi hozzáférési szolgáltatásaikat nyújtják. A kínálati oldali kizárólagos helyzetet jelzi, hogy 2008. év végén a piaci részesedések az azonosított földrajzi piacokon a következő képet mutatták:

- A „*Nagykereskedelmi hozzáférés a helyhez kötött hálózat (fizikai) infrastruktúrájához (beleértve a részleges vagy teljes átengedést)*” az 1. számú földrajzi piacon” piacán a Magyar Telekom Távközlési Nyrt. 100%-os részesedéssel rendelkezett az átengedésre felajánlott fémes helyi hurkok tekintetében.
- „A fémes hurkok és alhurkok nagykereskedelmi átengedése (beleértve a részleges átengedést is) szélessávú és beszédcélú szolgáltatások nyújtása céljából a 2. számú földrajzi piacon” piacán az Invitel Távközlési Szolgáltató Zrt. 100%-os részesedéssel rendelkezett az átengedésre felajánlott fémes helyi hurkok tekintetében.
- „A fémes hurkok és alhurkok nagykereskedelmi átengedése (beleértve a részleges átengedést is) szélessávú és beszédcélú szolgáltatások nyújtása

---

³⁵ Irányelvek, 75. pont

céljából a 3. számú földrajzi piacon” piacán a UPC Magyarország Telekommunikációs Kft. 100%-os részesedéssel rendelkezett az átengedésre felajánlott fém helyi hurkok tekintetében.

A három inkumbens szolgáltató 100%-os részesedése természetesen különböző nagyságú piacokat takar, ez azonban nem változtat azon a tényen, hogy saját hálózatában az átengedésre felajánlott (értékesített) fém helyi hurkok tekintetében a piaci részesedés alapján mind a három volt koncessziós vezetékes szolgáltató kizárólagos helyzetben van.

A szolgáltatók piaci részesedésének vizsgálatakor ezért a ténylegesen átengedésre felkínált helyi hurkokon kívül figyelembe vette a szolgáltató önmagának nyújtott belső szolgáltatásainak volumenét.

Ennek során (az eddigieken túlmenően) nemcsak a ténylegesen értékesített fém hurkok figyelembe vétele történt meg, hanem megvizsgáltam azt is, hogy milyen képet mutat a piaci részesedések vizsgálata, ha mindazon helyi hurkokat figyelembe veszi, amelyen keresztül az adott szolgáltató helyhez kötött telefonszolgáltatást nyújt.

Ez alapján a számított piaci részesedés a volt koncessziós szolgáltatók esetén a már említett, az átengedésre felkínált helyi hurkok száma alapján számított 100%-os aránynál kevesebb, mint azt az alábbi táblázat is mutatja, de a domináns piaci részesedés ezen számítás alapján is határozottan fennáll:

17. táblázat: Piaci részesedések, a kiskereskedelmi szolgáltatásként nyújtott hozzáférések száma alapján az egyes földrajzi piacokon 2008. december 31-én:

Volt koncessziós vezetékes szolgáltatók	Saját előfizetői hozzáférések száma	Hurok-átengedések száma	Alternatív szolgáltatók előfizetői hozzáféréseinek száma	Volt koncessziós vezetékes szolgáltatók piaci részesedései*
Magyar Telekom Nyrt.				
Invitel Távközlési Szolg. Zrt.				
UPC Magyarország Tel. Kft.				

Forrás: 2009. évi PSTN piacelemzési kérdőív **A táblázatban szereplő adatok üzleti titkot képeznek**

* A belső teljesítmények és tényleges hurokértékesítések alapján egyes kritériumok vizsgálata

A „Nagykereskedelmi hozzáférés a helyhez kötött hálózat (fizikai) infrastruktúrájához (beleértve a részleges vagy teljes átengedést)” piac részét képező optikai hálózatokat illetően egyértelműen megállapítható, hogy a központból optikai kábelben indulva ellátott hálózatrész előfizetői hozzáféréseinek száma egyelőre alacsony, de erőteljesen növekszik. A három volt koncessziós vezetékes szolgáltató részesedése a 2008. év végéig üzembe helyezett FTTC technológiájú előfizetői hozzáférések, valamint az FTTB/FTTH technológiájú előfizetői hozzáférések esetében egyaránt meghaladta a 99 %-ot. Ezen túlmenően azt is figyelembe kell venni, hogy a volt koncessziós vezetékes szolgáltatók, mindenekelőtt a Magyar Telekom optikai hálózatfejlesztései terveinek következtében a potenciális versenytársak számára gazdaságilag kevésbé válik vonzóvá, hogy saját üvegszál helyi hurkokat építsenek ki. Következésképpen a volt koncessziós vezetékes szolgáltató az optikai hálózatokat illetően is élvezi az elsőként induló (first mover) helyzetéből származó előnyöket az egyes földrajzi piacokon.

Következtetés:

A piaci részesedés vizsgálata során megállapítottam, hogy mindegyik érintett piacon található egy szolgáltató, a volt koncessziós szolgáltató, amely olyan magas piaci részesedéssel rendelkezik, hogy nagyon valószínű a volt koncessziós szolgáltató JPE státusza, azonban a további kritériumokat is megvizsgáltam annak tisztázása érdekében, hogy nincs-e mégis olyan különleges körülmény, melynek következtében a JPE megállapítás nem megalapozott.

II. 2. 2. A vállalkozás mérete

A piaci erőfölény megítélésének fontos szempontja a vállalkozás méretének vizsgálata, mert a nagy méret kihasználása lehetőséget teremt a piaci verseny különböző területein (termelés, pénzügy, értékesítés, marketing, K+F stb.) az előnyszerzésre. A fémes hurkok és alhurkok szélessávú és beszédcélú szolgáltatások nyújtása céljából történő nagykereskedelmi átengedésének piacával kapcsolatban azonban (eladói oldalon) egyszereplős piacról beszélhetünk, ahol versenytársak híján az előnyszerzés nem értelmezhető. **A piac jellegéből adódóan az egyes volt koncessziós vezetékes szolgáltatókhoz viszonyítva fennálló jelentős vállalatméretbeli különbségeknek nincs relevanciájuk.**

A méretbeli különbségeknek a jelentős piaci erő megítélése szempontjából itt is a piacon már jelenlévő és ott esetleg később potenciálisan megjelenő szolgáltatók viszonylatában már lehet némi szerepük.

Következtetés:

Megállapítottam, hogy az érintett nagykereskedelmi piacokon a kínálatukkal jelenlévő volt koncessziós szolgáltatókon kívül, nincs olyan a nyilvános telefonhálózathoz helyhez kötött kiskereskedelmi hozzáférési szolgáltatást nyújtó szolgáltató, amelyik pénzügyi ereje, vállalati mérete alapján összemérhető lenne a volt koncessziós szolgáltatókkal. A vállalkozás mérete így tovább erősíti a piaci részesedési kritérium hatását.

II. 2. 3. A nehezen megkettőzhető infrastruktúra ellenőrzése

A nehezen megkettőzhető infrastruktúra feletti ellenőrzés, azaz a hálózat tulajdonlása, ellenőrzési joga egyrészt a földrajzi piacokat is alapvetően meghatározza, másrészt az ex ante szabályozás szükségességének vizsgálata során is jelentős piacra lépési korlátot jelent.

Egy hasonló infrastruktúra feletti rendelkezés szükségessége fontos gátját képezheti a belépésnek. Az erőpozíció megítélésénél ezért az tekintendő meghatározónak, hogy egy adott létesítmény a tulajdonosát olyan helyzetbe hozza-e, hogy függetlenítheti magát a többi hálózat-üzemeltetőtől. A megkettőzhetőség kritériuma esetében a Hatóság azt ítéli meg, hogy az érintett infrastruktúra (az érintett hálózat) a szóban forgó határozat felülvizsgálatára előírt határidőn belül gazdaságosan megkettőzhető-e egy hasonló funkcionalitással rendelkező hálózattal.

Fontos piacra lépési korlátot jelentenek az esetleges piacra lépés azon költségei, amelyeket a piacra lépőnek be kell fektetnie a szolgáltatás infrastrukturális feltételeinek biztosítása érdekében, de ezek a piac elhagyásakor nem térülnek meg. A potenciális piacra lépő csak akkor vállalja ezeket a beruházási költségeket, ha kilátása van arra, hogy mind a beruházás költségei, mind a szolgáltatás elkerülhető költségei megtérülnek az árbevételből.

Az infrastruktúrával, mint belépési korláttal már a piac meghatározása során is foglalkoztam. Vizsgálat alá vettem a technológiai determináció kérdését, mely szerint az adott hálózatban csak az adott volt koncessziós vezetékes szolgáltató képes fémes hurkok és alhurkok szélessávú és beszédcélú szolgáltatások nyújtása céljából történő nagykereskedelmi átengedésére. **Ez a helyzet önmagában is piaci belépési korlát, a piacon jelenlévő szolgáltatók piaci helyzetét tovább erősíti.**

Az optikai hálózatokat illetően egyértelműen megállapítható, hogy ha egy piaci szereplő optikai hálózatot akar kiépíteni, vagy át akar térni az üvegszál helyi hurkok kiépítésére, akkor – a megtérülés érdekében - kellő mennyiségű potenciális igénybevevővel kell, hogy rendelkezzen.

Egy hollandiai felmérés szerint³⁶ a nyereséges üzemeltetéshez a jelenlegi szélessávú ügyfelek legalább 50%-ának át kell térnie az üvegszál helyi hurkok szolgáltatására. A kapcsolódó kiskereskedelmi piacokon meglévő nagy piaci részesedésük miatt a volt koncessziós szolgáltatók számára sokkal könnyebb elérni egy optikai hálózat nyereségessé tételéhez szükséges minimális csatlakozási számot, mint más szolgáltatóknak. Emiatt nem valószínű, hogy a piacra belépők abban a helyzetben lesznek, hogy a hasonló léptékben valósítsanak meg egy optikai hálózatot.

Ehhez még az is hozzá tartozik, hogy a megtérüléshez szükséges magas kihasználtság követelménye igencsak valószínűtlenné teszi, hogy ugyanazon a földrajzi területen több optikai hálózatot egymással párhuzamosan kiépítsenek. Ezzel összefüggésben azt is feltétlenül figyelembe kell venni, hogy Magyarországon a piacvezető kábelszolgáltatók képesek koaxiális-alapú végfelhasználói csatlakozásaikat olyan sáv szélességűre feljavítani, amelyek már összehasonlíthatók az optikai helyi hurkokkal.

Következtetés:

Megállapítottam, hogy az érintett piacokon a volt koncessziós szolgáltatók gyakorolják a nehezen megkettőzhető infrastruktúra fölötti ellenőrzést.

II. 2. 4. Könnyű vagy privilegizált hozzáférés a tőkepiacokhoz, pénzügyi forrásokhoz

Tekintettel arra, hogy minden távközlési infrastruktúra kiépítése jelentős beruházást igényel és a beruházások megtérülési ideje közép-, illetve hosszú távú, ezért a tőkepiacokhoz/pénzügyi forrásokhoz való hozzáférés meghatározó jelentőségű a távközlési vállalatok számára. A tőkepiacokhoz és pénzügyi forrásokhoz történő hozzáférést nagymértékben meghatározza az adott szolgáltató piaci részesedése, vagyoni, pénzügyi helyzete és jövedelmezősége, tulajdonosi háttere, stratégiája, valamint az ügyvezetés stabilitása és elismertsége, reputációja.

Amennyiben valamely vállalkozás a fenti szempontok alapján jobb megítélésnek örvend, könnyebben juthat pénzügyi forrásokhoz, és ebből számottevő piaci előnye származhat.

Egy olyan piacon azonban, ahol mindössze egyetlen eladó található, ilyen típusú piaci előny a (nem létező) versenytársakhoz képest nem értelmezhető.

A potenciális belépők, illetve a piacon már jelenlévő szolgáltatók saját helyi hálózatainak fejlesztési lehetőségei szempontjából azonban releváns kérdés annak vizsgálata, hogy az egyes szereplők milyen feltételekkel képesek külső forrásokat bevonni fejlesztéseikbe.

Ezt vizsgálva megállapítható, hogy pénzügyi szempontból nagyobb kockázatot jelent egy már meglévő helyi hálózat mellett egy új, de alapvetően ugyanolyan szolgáltatások nyújtására képes hálózat kiépítése, így egy ilyen fejlesztés, mint projekt finanszírozása az iparági elvárt hozamszintnél valószínűleg csak rosszabb feltételekkel finanszírozható.

A piacon tevékenykedő vállalatok általános vállalati forrásokból (vállalati kötvény-, esetleg részvénykibocsátás, vállalati hitelfelvétel stb.) is finanszírozhatják helyi hálózatépítési fejlesztéseiket. Ennek feltételei alapvetően azon múlnak, hogy milyen a vállalat általános pénzügyi megítélése a forrást biztosító szereplők (hitelező bankok, iparági befektetési alapok) részéről.

---

³⁶ TelecomPaper: „Fibre-to-the-Home (FttH) in the Netherlands” , (Fibre-to-the-Home (FttH) Hollandiában), Jelentés az OPTA megbízásából, 2008. május 8.

A hozzáférési piacon tevékenykedő szolgáltatók fontosabb pénzügyi mutatóit tartalmazza a következő táblázat a 2008. évre vonatkozóan:

18. táblázat: A hozzáférési piacon tevékenykedő szolgáltatók fontosabb pénzügyi mutatói 2008-ben

Szolgáltató	Összes eszköz (mFt)	Tárgyi eszközök aránya (%)	Tőkeellátottság (%)	Likviditási mutató (%)	Esedékességi mutató (%)	Adósságfedezeti mutató (%)	Összes bevétel (MFt)	Üzemi tevékenység eredménye (MFt)	Adózott eredmény (MFt)	Befektetett eszközök beszerzése (MFt)	Befektetett eszközök eladása (MFt)
Magyar Telekom Nyrt.	965 252,0	43,7	37,1	39,4	51,1	174,4	527 502,0	93 679	98 625	-85 589	5 972,0
UPC Magyarország Telekommunikációs Kft.	250 650,6	23,1	22,9	43,5	3,4	148,8	64 390,9	12 877,1	1 725,1	17 744,5	38,0
Invitel Távközlési Szolgáltató Rt.	166 134,0	169,7	13,3	148,4	20,1	130,6	63 920,0	10 429	-745	-17 449,0	12 515,0
GTS Hungary Távközlési Kft.	16 976,0	49,2	55,9	59,7	58,0	330,1	17 153,0	-403	181,0	1 539,0	1 400,0
Actel Távközlési Zrt.	406,8	49,5	-91,1	71,9	28,5	51,7	290,8	-327,9	-359,9	35,2	0,0
EnterNet Kft.	1 942,8	9,6	8,0	44,2	72,6	115,5	3 535,0	-153,6	-242,0	635,0	0,0

Forrás: hivatalos cégszámok alapján

A 18. táblázat adatai alapján megállapítást nyert, hogy az érintett vállalkozások tőkehozzáférési mutatói jelentős különbségeket jeleznek. A döntő piaci részesedésű volt koncessziós szolgáltatók helyzete és tulajdonosi háttere inkább biztosítja számukra a tőkepiacokhoz való könnyebb hozzáférést, mint más, a piacon lévő szolgáltatók esetében.

Következtetés:

A rendelkezésre álló adatok alapján megállapítottam, hogy a hazai vezetékes szolgáltatók közül a volt koncessziós szolgáltatók piaci részesedésük és tulajdonosi hátterük révén más piaci szereplőkhöz képest jelentős előnnyel rendelkeznek a tőkepiacokhoz, pénzügyi forrásokhoz való hozzáférés tekintetében.

II. 2. 5. Vertikális integráció

A vertikális integráció megvalósulása esetén egy vállalkozás (esetleg több azonos érdekkörbe tartozó vállalkozás) az értéklánc különböző szintjein elhelyezkedő piacokon egyaránt jelen van. Az ilyen szolgáltató a termelési folyamat különböző szintjeinek egy vállalkozáson belüli integrálása miatt képes a jobb árak elérésére (pl. eltérő belső és külső árak meghatározásával) és ebből fakadóan a piaci előnyszerzésre. A vertikális integráció jelentősen erősítheti egy vertikálisan integrált szolgáltató piaci erejét, ha ez a szolgáltató ellenőrzése alatt tartja a nagykereskedelmi alkotóelemekhez való hozzáférést, és ezzel egyidejűleg az érintett kiskereskedelmi piacon is aktív.

A piaci előnyszerzés a „Nagykereskedelmi hozzáférés a helyhez kötött hálózat (fizikai) infrastruktúrájához (beleértve a részleges vagy teljes átengedést)” elnevezésű piacon is értelmezhető a ráépülő kiskereskedelmi piac vonatkozásában.

A nagykereskedelmi szolgáltatás kínálója, mint a ráépülő kiskereskedelmi piac aktív szereplője a kiskereskedelmi piacon előnyösebb helyzetben van azáltal, hogy a kiskereskedelmi szolgáltatás nyújtásához szükséges „inputot”, nagykereskedelmi szolgáltatást, a kiskereskedelmi piac egyéb szereplőivel ellentétben nem kényszerül a nagykereskedelmi piacon beszerezni, illetve önállóan, új szolgáltatásként előállítani (utóbbinak jelentős új beruházási igénye alól is mentesül).

A ráépülő kiskereskedelmi piac vonatkozásában a Magyar Telekom szolgáltatási portfóliójának része a volt T-Online internet szolgáltatása is, az Invitel szolgáltatásai pedig integráltan tartalmazzák a Pantel Kft. és az Euroweb Kft. szolgáltatásait. A UPC Magyarország egyesíti a korábbi UPC piacvezető ktv-műsorelosztó és a Monor Telefon Kft. helyhez kötött nyilvános telefonszolgáltatásait.

A vállalkozás csoportok tekintetében az is megállapítható, hogy a Magyar Telekom Nyrt. által képviselt csoporthoz tartozik a T-Kábel Zrt. műsorelosztó vállalkozás is, amely 2004 végén lépett piacra kábeltelefon szolgáltatásával és amely ehhez a szolgáltatásához igénybe veszi a Magyar Telekom infrastrukturális és szellemi adottságait. Hasonlóan, az Invitel tulajdonosa a HTCC, megvásárolta a korábbi Tele2 telefon közvetítő szolgáltatót, melyet Invitel Telecom Kft. néven működtet tovább, míg az ugyanehhez a vállalat-csoporthoz tartozó Invitel Technocom Kft. bérlet vonali szolgáltatásokat végez.

Következtetés:

Megállapítottam, hogy a vertikális integráció mind a három volt koncessziós szolgáltató esetén fennáll, és szerepet játszhat abban, hogy az érintett nagykereskedelmi piac szabályozása híján a volt koncessziós szolgáltatók erőfölényes helyzetüket érvényesíthetik a kapcsolódó kiskereskedelmi piacokon.

II. 2. 6. Méretgazdaságosság

A méretgazdaságosság forrása a termelésnövekedés révén elérhető fajlagos költségcsökkenés. A méretgazdaságosság elemzése és megítélése a piaci részesedéssel, a vállalatmérettel, valamint az alkalmazott technológiával, az infrastruktúrával kapcsolatos adatok alapján valósítható meg. A méretgazdaságossági hatás azt takarja, hogy egy adott szolgáltatás kibocsátásának növekedésével a termelés átlagköltsége (egységnyi outputra jutó input) csökken. (Ez a fix költségekre vezethető vissza.) Minél nagyobb kezdeti beruházást igényel egy iparág, annál jelentősebb méretgazdaságossági hatások jelentkezhetnek. Ez a helyzet a „*Nagykereskedelmi hozzáférés a helyhez kötött hálózat (fizikai) infrastruktúrájához (beleértve a részleges vagy teljes átengedést)*” elnevezésű piacon a fémcső hurkok és alhurkok szélessávú és beszédcélú szolgáltatások nyújtása céljából történő nagykereskedelmi átengedésének (mint tőkeigényes iparág) esetében is fennáll. A méretgazdaságosság konkrét hatását jól mutatja a helyi hurok átengedési referencia ajánlatokban szereplő havi díjak különbsége a legnagyobb, illetve a kisebb volt koncessziós szolgáltatók között, tekintettel arra, hogy a három érintett piacon jelentősen eltérő méretgazdaságosság regisztrálható.

A „*Nagykereskedelmi hozzáférés a helyhez kötött hálózat (fizikai) infrastruktúrájához (beleértve a részleges vagy teljes átengedést)*” elnevezésű piac részét képező optikai hálózatok esetében méretgazdaságosság kiemelkedően fontos szempont, mert az optikai hálózatfejlesztések megvalósítása jelentős beruházást igényel (pl. a földmunkák és a berendezések költségei), és ennek megtérülése csak jelentős nagyságrendű aktivált előfizetői hozzáférés megléte esetén lehetséges.

Amennyiben egy szolgáltató a méretgazdaságossági hatást jobban kihasználva képes előállítani valamely terméket, abból piaci előnye származhat.

Következtetés:

Megállapítottam, hogy az érintett piacokon a méretgazdaságosság előnyeit elsősorban a volt koncessziós szolgáltatók élvezik.

II. 2. 7. Választékgazdaságosság

A választékgazdaságosság hatása abból ered, hogy az egységnyi kibocsátásra eső költségek csökkennek annak következtében, ha ugyanazon vállalkozás egy termékét vagy szolgáltatását még egy vagy több más termékkel, szolgáltatással együtt, közös termelési folyamatban állítja elő.

A költségmegtakarítás abból származik, hogy e termékek és szolgáltatások esetében azonos eljárásokat, folyamatokat alkalmaznak. Hálózati infrastruktúrát igénylő szolgáltatások esetén jelentős választékgazdaságossági hatást biztosíthat a szolgáltató számára az, hogy több szolgáltatását is alapvetően ugyanazt az infrastruktúrát igénybe véve nyújtja. Az a piaci szereplő, amely képes ennek realizálására nyilvánvalóan számottevő előnyre tehet szert azon versenytársaival szemben, amelyek viszont képtelenek erre.

Következtetés:

Megállapítottam, hogy a választékgazdaságosság a hálózattal rendelkező piaci szereplők esetében erősen érvényesül. A piaci részesedés alapján domináns szolgáltatók – mivel igen széles szolgáltatási palettát kínálnak alapvetően ugyanazon infrastruktúrán – képesek kihasználni a választékgazdaságosság előnyeit.

II. 2. 8. Potenciális verseny hiánya, terjeszkedés akadályai

A potenciális verseny hatása akkor érvényesül, ha egy lehetséges áremelkedés hatására hosszabb távon beléphetnek a piacra helyettesítő szolgáltatást előállító vállalkozások. A potenciális verseny tehát tulajdonképpen a kínálati helyettesítés hosszabb távon történő megvalósulásának tekinthető, azzal együtt, hogy a kínálati helyettesítés, vagyis az adott piacon jelen nem levő, de arra – hálózatuk, felkészültségük folytán – könnyen belépni képes szolgáltató megjelenése az adott piacon nem igényel jelentős költségeket a piacra lépő szolgáltatók részéről, szemben a potenciális versenyyel.

Egy ilyen hosszabb távú helyettesítésnek már a lehetősége is visszatarthatja a piacon lévő szolgáltatókat attól, hogy áraikat jelentős mértékben megnöveljék (vagy jelentősen a kompetitív szint felett tartásuk). Ha egy az adott érintett piacon erőfölényes helyzetben lévő szolgáltató piaca hosszabb távon az új belépők által „támadható” piac, az a szolgáltató tevékenységét, a piaci erőfölénnyel való esetleges visszaélését már az adott piaci viszonyok között is korlátozhatja.

A potenciális verseny elemzése első lépésben a belépési korlátok vizsgálatát igényli.

A „Nagykereskedelmi hozzáférés a helyhez kötött hálózat (fizikai) infrastruktúrájához (beleértve a részleges vagy teljes átengedést)” elnevezésű piacon a fémcső hurkok és alhurkok szélessávú és beszéd-célú szolgáltatások nyújtása céljából történő átengedésével kapcsolatban megállapítható, hogy ezen szolgáltatás nyújtására annak jellegéből adódóan egyetlen eladó, az adott körzetben működő volt koncessziós vezetékes szolgáltató képes hatékonyan és megfelelő lefedettséggel, ezért hiába próbálnának új eladók (akár a már piacon lévő, akár új szolgáltatók) belépni a piacra, hosszabb távon nem képesek helyettesítő szolgáltatást előállítani. Tekintve, hogy a belépés eleve akadályozott, a piaci terjeszkedés lehetősége is kizárt ebben az esetben.

A „Nagykereskedelmi hozzáférés a helyhez kötött hálózat (fizikai) infrastruktúrájához (beleértve a részleges vagy teljes átengedést)” elnevezésű piac részét képező optikai hálózatok esetében pedig a piacra belépőknek azért nincs reális esélyük az inkumbens szolgáltatók optikai hálózatfejlesztéseivel hasonló léptékű saját optikai hálózat kiépítésére, mert azokénál sokkal kisebb részesedéssel rendelkeznek a kapcsolódó kiskereskedelmi piacokon, így számukra nagyságrenddel nehezebb elérni egy optikai hálózat nyereségessé tételéhez szükséges minimális előfizetőszámot.

Következtetés:

A fentiek alapján megállapítottam, hogy a potenciális verseny és a terjeszkedés akadályai nem korlátozzák az erőfölényes helyzet kialakulásának lehetőségét az érintett három piacon.

II. 2. 9. Vevőoldali kiegyenlítő vásárlóerő hiánya vagy alacsony szintje

Az Európai Bizottság „Útmutató a piacelemzéshez és a JPE felméréséhez” c. iránymutatása (Iránymutatás) nagy súlyt helyez a vevőoldali kiegyenlítő vásárlóerő szerepének vizsgálatára. A Bizottság iránymutatása szerint vevőoldali kiegyenlítő vásárlóerő alatt a nagy vevők azon képességét kell érteni, hogy ésszerű időn belül megfelelő alternatív megoldásra (hatékony megtorlás vagy más cég szolgáltatásainak igénybevétele) képesek átállni, ha szállító árat emel, vagy hátrányosan módosítja a szállítási feltételeket.

A piaci szereplők pozícióját nagymértékben befolyásolja a piaci kapcsolatrendszer, a viszonylati függőség mértéke. E célból elemezni kell a szolgáltatók szállítói és vevői kapcsolatrendszerét, és tételesen ismerni kell a legnagyobb (5, esetleg 10) szállítót és vevőt és a velük bonyolított forgalom nagyságát (részesedését a teljes forgalomban). Releváns információval szolgálhat a szállítói és vevői részesedések időbeni (2-3 év) alakulásának vizsgálata.

A piaci kapcsolatrendszer elemzésén túlmenően a kiegyenlítő vásárlóerő megalapozott megítéléséhez az alábbi tényezők vizsgálata is szükséges:

- vevő koncentráció
- szolgáltató váltásának költsége
- vevői ár rugalmasság
- fogyasztói informáltság

A „Nagykereskedelmi hozzáférés a helyhez kötött hálózat (fizikai) infrastruktúrájához (beleértve a részleges vagy teljes átengedést)” elnevezésű nagykereskedelmi piacon a kiegyenlítő vásárlóerő versenyt befolyásoló szerepe nem érvényesül, mivel a vevők akkor képesek hatékonyan befolyásolni az eladó magatartását a kiegyenlítő vásárlóerő révén, ha van másik eladó, akihez fordulhatnak. A vizsgált nagykereskedelmi piacon azonban sem a tényleges, sem a potenciális vevőknek nem áll fenn a máshoz fordulás lehetősége, s egyéb megtorló, retorziós eszközöket sem tudnak a volt koncessziós szolgáltatókkal szemben alkalmazni.

Az erős tárgyalási pozícióban lévő igénybevevők jelenléte befolyásolhatja azt, hogy egy vállalkozás milyen mértékben lehet független a vevőitől. A vásárlóerő mint az erőfölény kritériuma meghatározó fontosságú tényező lehet annak megítélésében, hogy fennáll-e a jelentős piaci erő. A vevő részéről megnyilvánuló vásárlóerő befolyásolja a szolgáltató piaci erejét.

A vásárlóerő a kereslet abszolút mértéke, valamint a legnagyobb vásárlók által lebonyolított vásárlásnak egy vállalkozás teljes értékesítéséhez viszonyított aránya alapján határozható meg.

Az alternatív piaci szereplők az inkumbens szolgáltatóktól függenek abban a tekintetben, hogy az érintett nagy- és kiskereskedelmi piacokon az országos szintű szolgáltatások kínálhassanak fel, mivel nem rendelkeznek saját országos hálózattal, ami pedig szükséges a végfelhasználók eléréséhez.

Fordítva viszont ez nem igaz. Az inkumbens szolgáltató vertikálisan integrált vállalat. Mivel egyrészt szolgáltatást nyújt a végfelhasználóknak, másrészt saját hálózattal rendelkezik, minden eszköze megvan saját hatáskörében arra, hogy aktív lehessen a szóban forgó kiskereskedelmi piacokon. Az inkumbens szolgáltató ezért nem függ a többi piaci szereplőtől. Ily módon nagykereskedelmi viszonylatban egyoldalú függés áll fenn az inkumbens szolgáltató és az alternatív szolgáltatók között.

Nagykereskedelmi szabályozás hiányában az inkumbens szolgáltató maga határozhatja meg azt a mértéket, hogy a tőle függő alternatív szereplők részéről mennyire érzi meg a kiskereskedelmi piaci versenyt. Az inkumbens szolgáltatónak lehetősége van arra, hogy ezektől a szereplőktől megvonja a hozzáférést, vagy saját belátása szerint tegye lehetővé a hozzáférést és szabja meg a hozzáférés díjait. Azaz nincs olyan vásárlóerő, amely kordában tartaná az inkumbens szolgáltató magatartását.

Következtetés:

A fentiek alapján megállapítottam, hogy a vevőoldali kiegyenlítő vásárlóerő hiánya nagymértékben elősegíti az erőfölényes helyzet kialakulását az érintett három piacon.

A jelentős piaci erő szempontjából kevésbé fontos szempontok, az adott piac esetén

II. 2. 10. Technológiai előny, technológiai fölény

Technológiai előny abban az esetben érvényesül, ha valamely érintett piacon olyan új technológia van jelen, amely valamely szolgáltató számára lehetővé teszi valamely szolgáltatás(ok) olcsóbb, hatékonyabb és/vagy magasabb szintű nyújtását. Ez a szempont tehát elsősorban több szolgáltató viszonylatában értelmezhető. Mivel a „*Nagykereskedelmi hozzáférés a helyhez kötött hálózat (fizikai) infrastruktúrájához (beleértve a részleges vagy teljes átengedést)*” elnevezésű nagykereskedelmi piac azonosított érintett piacain kínálati oldalon csak egy szereplő található, ezért a piaci erőt illetően ilyen összehasonlítás nem lehetséges.

II. 2. 11. Termék/szolgáltatási diverzifikáció

Az áru/szolgáltatási diverzifikáció azt a gyakorlatot takarja, amikor a szolgáltatók a piacon nyújtott szolgáltatásokat csomagban, más szolgáltatásokkal együtt kínálják. Ez a gyakorlat könnyen vezethet versenykorlátozáshoz, amennyiben egyes szolgáltatások kizárólag csomagban vásárolhatók meg, illetve ha az egyik piacon nyújtott szolgáltatás igénybevételét a szolgáltatók más piacon nyújtott szolgáltatás(ok) igénybevételével kapcsolják össze. Az ilyen gyakorlat lehetőséget teremthet a csomagot képző szolgáltató számára a piaci előnyszerzésre.

A fogalom alapvetően a kiskereskedelmi piacokhoz köthető, a „*Nagykereskedelmi hozzáférés a helyhez kötött hálózat (fizikai) infrastruktúrájához (beleértve a részleges vagy teljes átengedést)*” elnevezésű nagykereskedelmi piacon a fémcsapok és alcsapok szélessávú és beszédcélú szolgáltatások nyújtása céljából történő átengedésének piacán – mivel egyetlen eladó van – ez az előnyszerzés nem képzelhető el, ennek megfelelően az alkalmazott piaci gyakorlat (amely alapvetően csak a szabályozás által megteremtett kínálat feltételeit jelenti) alapján nincs is erre

példa. Továbbá az is megállapítható, hogy mind a három piacon önmagában – illetve a referenciaajánlatban meghatározott szükséges kapcsolódó szolgáltatásokkal együtt, amelyek ugyanakkor önmagukban nem minősülnek önálló nagykereskedelmi szolgáltatásnak - kínálják a szolgáltatók a fémes hurkok és alhurkok szélessávú és beszédcélú szolgáltatások nyújtása céljából történő nagykereskedelmi átengedését.

II. 2. 12. Fejlett forgalmazói és értékesítési hálózat

A fejlett forgalmazói és értékesítési hálózatnak főleg a kiskereskedelmi piacokon (illetve a többszereplős nagykereskedelmi piacokon) van szerepe a piaci erő megítélése szempontjából. A „*Nagykereskedelmi hozzáférés a helyhez kötött hálózat (fizikai) infrastruktúrájához (beleértve a részleges vagy teljes átengedést)*” elnevezésű nagykereskedelmi piac azonosított érintett piacain kínálati oldalon csak egy szereplő található, ezért a piaci erőt illetően az értékesítési hálózat vizsgálata nem hordoz releváns információkat.

II. 3. A piacelemzés eredménye, azonosított jelentős piaci erejű (JPE) szolgáltatók

A piaci részesedés és a többi kritérium együttes vizsgálata alapján megállapítottam, hogy az érintett piacokon a verseny nem eléggé hatékony és a következő vállalkozások jelentős piaci erővel rendelkeznek:

1. számú érintett piacon: **Magyar Telekom Távközlési Nyrt.**
2. számú érintett piacon: **Invitel Távközlési Zrt.**
3. számú érintett piacon: **UPC Magyarország Telekommunikációs Kft.**

III. KÖTELEZETTSÉGEK MEGÁLLAPÍTÁSA

Az Eht. 52. § (1) bekezdése előírja, hogy az Elnöknek az érintett piacokon azonosított, JPE-vel rendelkező szolgáltatókra a piacelemzés által feltárt versenyt korlátozó akadályok által indokolt, azokkal arányos, legalább egy kötelezettséget meg kell állapítania, vagy a korábban jogszabályban, vagy a Hatóság határozatában megállapított legalább egy kötelezettséget fenn kell tartania, vagy módosítania.

Tekintettel arra, hogy a vizsgált érintett piacokon azonosított JPE szolgáltatók piaci ereje várhatóan tartós marad, az *ex ante* szabályozásnak azt kell biztosítania, hogy az azonosított JPE szolgáltatók sem árazási eszközökkel, sem nem-árazási diszkriminatív módszerek alkalmazásával ne élhessenek vissza gazdasági erőfölényükkel.

III.1. Általános célok

A kötelezettségek meghatározása során szem előtt tartottam a Hatóság számára az Eht 9. § (5) bekezdésben meghatározott feladatokat, továbbá az Eht.-ban lefektetett általános célokat³⁷. A kötelezettségek kirovása során törekedtem arra, hogy a Határozat biztosítsa az elektronikus hírközlési piac zavartalan, eredményes működését és fejlődését, az elektronikus hírközlési tevékenységet végzők és a felhasználók érdekeinek védelmét, továbbá a tisztességes, hatékony verseny kialakulásának és fenntartásának elősegítését.

III.2. A kötelezettségek kirovásának menete, a korábbi kötelezettségek értékelése

A kötelezettségek kiszabása során

- először megvizsgáltam azokat a kötelezettségeket, amelyeket a Hatóság már a vizsgált múltbeli időszakban érvényesített a vizsgált érintett piacokon és megállapításokat tett arra nézve, hogy a kiszabott kötelezettségek hiányában hogyan alakult volna a verseny,
- ezt követően megvizsgáltam, hogy a kiszabott kötelezettségek eredményeként bekövetkeztek-e pozitív fejlemények az érintett piacon,
- amennyiben a fejlemények pozitívak voltak, úgy ezen kötelezettségek fenntartását, ellenkező esetben azok megszüntetését írtam elő,
- amennyiben azonban a kötelezettségek pozitív hatása nem volt elegendő, ezt megállapítottam és ennek alapján a piac természetének megfelelő kötelezettségeket írtam elő.

A nagykereskedelmi piacokon előírható kötelezettségek közül a Kötelezett Szolgáltatók vonatkozásában a DH-664-177/2005. számú határozatban az „átláthatóság”, az „egyenlő elbánás”, a „költségalapúság és a díjak ellenőrizhetősége” kötelezettsége, a „hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos” kötelezettség és a „számviteli szétválasztás” kötelezettség került előírásra.

Megállapítottam, hogy a „költségalapúság és a díjak ellenőrizhetősége” kötelezettség a hurok átengedési díjak csökkenéséhez vezetett. Megállapítottam továbbá, hogy az elemzés időpontjában érvényes, 2008-ban és 2009-ben jóváhagyott referenciaajánlatok a korábbinál jóval kedvezőbb feltételei már hatást gyakoroltak a hurok átengedési piac keresleti oldalára.

---

³⁷ Eht. 2-3. §.

Mindazonáltal - nemzetközi összehasonlításban - még mindig meglehetősen alacsony a teljes és a részleges hurok átengedések száma.

Szabályozási szempontból ezért egyértelműen megállapítható, hogy további szabályozói intézkedésekre van szükség a hurok átengedési piac eredményes működése és fejlődése érdekében. Az átengedett helyi hurkok nemzetközi összehasonlításban még mindig meglehetősen alacsony száma azt jelzi, hogy a további intézkedések szükségesek a szolgáltatás, illetve az igénybevételhez szükséges kapcsolódó szolgáltatások árának ellenőrzése, valamint az új belépő szolgáltatók számára biztosított műszaki és egyéb (azaz az árakon túli) kereskedelmi feltételeinek javítása céljából.

Mindezt tekintetbe véve indokoltá vált fenntartani azt az álláspontot, hogy a hurok átengedési referencia ajánlat készítésének és Hatóság általi jóváhagyatásának a kötelezettsége helyes szabályozói intézkedés volt, és ezt az érintett piacokon a hurokatengedési szolgáltatás tekintetében továbbra is fenn kell tartani.

III.3. Kötelezettségek meghatározásakor alkalmazott elvek

A kötelezettségek meghatározása során az általános célokon kívül a következő elveket vettem figyelembe:

- A kötelezettségeknek a „*Nagykereskedelmi hozzáférés a helyhez kötött hálózat (fizikai) infrastruktúrájához (beleértve a részleges vagy teljes átengedést)*” elnevezésű nagykereskedelmi piacon fennálló versenyhiány következményeinek orvoslására kell irányulniuk és a szabályozás végső célja az, hogy a kapcsolódó szélessávú kiskereskedelmi piacon elősegítse a hatékony verseny kialakulását.
- A kirótt kötelezettségeknek a feltárt versenyt korlátozó akadályok által indokoltaknak és azokkal arányosaknak kell lenniük.³⁸
- A kirótt kötelezettségek nem okozhatnak aránytalan terheket a szolgáltatók számára.
- A kötelezettségeknek a lehető legteljesebb mértékben alkalmazkodniuk kell a meghatározott piacok sajátosságaihoz.

III.4. A Hatóság által kiróható kötelezettségek

Az Eht. a nagykereskedelmi szolgáltatási piacokon a következő kötelezettségek előírását teszi lehetővé³⁹:

- Átláthatóság, ezen belül referenciaajánlat készítése
- Egyenlő elbánás
- Számviteli szétválasztás
- Hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettségek
- A közös eszközhasználat és helymegosztás különös szabályai
- Költségalapúság és a díjak ellenőrizhetősége

---

³⁸ Eht. 52. § (1) bekezdés.

³⁹ Eht. XII. Fejezet.

III.5. Az alkalmazott kötelezettségek kiválasztása

Az Eht. alapján, amennyiben az Elnök a piacelemzés során egy vállalkozást jelentős piaci erejüként azonosít, akkor a rendelkezésre álló „kötelezettségek közül a piacelemzés során feltárt versenyt korlátozó akadályok által indokolt, azokkal arányos, legalább egy kötelezettséget ír elő⁴⁰”. Ez a gyakorlatban a következő feladatok elvégzését teszi szükségessé:

- A versenyprobléma azonosítása
- Arányos és indokolt kötelezettségek értékelése
- Arányos és indokolt kötelezettségek meghatározása

A kötelezettségek meghatározása során messzemenően szem előtt tartottam az Eht. által a Hatóság számára az Eht 9. § (5) bekezdésben meghatározott feladatokat, továbbá az Eht.-ban lefektetett általános célokat⁴¹. A kötelezettségek kirovása során arra törekedtem, hogy biztosítsák *az elektronikus hírközlési piac zavartalan, eredményes működését és fejlődését, az elektronikus hírközlési tevékenységet végzők és a felhasználók érdekeinek védelmét, továbbá a tisztességes, hatékony verseny kialakulásának és fenntartásának elősegítését.*

III. 5. 1. A versenyprobléma azonosítása

III.5.1.1. A versenyprobléma: gazdasági erőfölény az érintett piacokon

Elvégeztem az érintett nagykereskedelmi piac meghatározását, melynek eredményeképpen a piac a következő szolgáltatásokat tartalmazza: réz hurok, alhurok, használaton kívüli réz helyi hurok, újgenerációs (optikai) hurok, alhurok, illetve használaton kívüli kábel, amennyiben az átengedés előfizetői szakasz kialakítása céljából történik és a használaton kívüli kábellel biztosítható az előfizetői aggregációs pont és az előfizető ingatlana közötti összeköttetés.

A piacmeghatározás alapján azonosított piacokon történt piacelemzés során megállapítottam, hogy mind a három érintett piacon található egy szolgáltató, amely az adott piacon jelentős piaci erejű helyzetben van, 100%-os, vagy közel 100%-os⁴² piaci részesedéssel rendelkezik. A piac elemzése során nem találtam olyan kiegyenlítő vásárlóerőt, ami nyomást gyakorolhatott volna az azonosított JPE szolgáltatókra a helyhez kötött fizikai infrastruktúra nagykereskedelmi átengedése szolgáltatás feltételeinek és díjának kialakítása során. A fentiek alapján megállapítást nyert, hogy az érintett piacokon jelentős piaci erejüként azonosított szolgáltatóknak – szabályozás hiányában – lehetőségük lenne arra, hogy az érintett piacokon tevékenységüket a versenytársaktól, a vevőktől és végső soron a fogyasztóktól nagymértékben függetlenül folytassák.

Az érintett piacokon tehát versenyproblémaként került azonosításra, hogy a szolgáltatók jelentős piaci erejű helyzetben vannak, ami lehetővé teszi számukra, hogy tevékenységüket a versenytársaktól, a vevőktől és végső soron a fogyasztóktól nagymértékben függetlenül folytassák, azaz hogy versenytorzító magatartást tanúsítsanak.

---

⁴⁰ Eht. 52. § (1) bekezdés.

⁴¹ Eht. 2.§

⁴² Attól függően, hogy belső teljesítménnyel vagy a tényleges piaci tranzakciók alapján tekintjük.

III.5.1.2. Az erőfőlényből fakadó lehetséges piactorzító magatartások, piaci torzulások

A helyhez kötött fizikai infrastruktúra nagykereskedelmi átengedése piacának sajátosságaiból adódóan a piacon a jelentős piaci erejű helyzetből származó lehetséges piaci torzulások részben strukturális jellegűek, részben pedig a piac kínálati szereplőinek versenykorlátozó magatartásából fakadhatnak. A piacon lehetséges piactorzító magatartások, piaci torzulások közül az alábbiak érdemelnek megkülönböztetett figyelmet:

III.5.1.2.1. A hozzáférés megtagadása a helyhez kötött fizikai infrastruktúra nagykereskedelmi átengedésének piacán

A hozzáférési jogosultság biztosítása, a helyhez kötött fizikai infrastruktúrához való hozzáférés kötelezettségének előírása nélkül lehetetlennek bizonyulna a versenyt támasztó alternatív PSTN-szolgáltatók piacra lépése. Ennek hiányában ugyanis csak saját, önálló hálózat kiépítésével léphetnének be a piacra. A saját hálózat kiépítése azonban nagyon magas, és az esetek többségében nagy valószínűséggel soha meg nem térülő költséggel járna. Feltétlenül meg kell jegyezni azt is, hogy a hozzáférési jogosultság biztosítása, az átengedési kötelezettség előírása nemcsak a szűkebb értelemben vett hálózati hozzáférésre vonatkozik, hanem a kapcsolódó berendezésekre és felszerelésekre is vonatkozhat. Mindazonáltal a szűk keresztmetszetet jelentő berendezésekhez való hozzáférés biztosítása még nem szünteti meg, nem küszöböli ki az összes versenyproblémát.

Az újgenerációs hozzáférési hálózatok esetében a hozzáférés megtagadása – tekintettel arra, hogy újgenerációs hozzáférési hálózatok nehezen megkettőzhető infrastruktúrát képeznek – alkalmas lenne arra, hogy a jelentős piaci erejű szolgáltatók a piacon jelen lévő, de újgenerációs hozzáférési hálózattal nem rendelkező versenytársaikkal szemben versenyelőnybe kerüljenek, illetve új versenytársak piacra való belépését akadályozzák, ezáltal jelentős piaci erejüket megtartsák, illetve fokozzák. Azokon a földrajzi területeken, ahol a jelentős piaci erejű szolgáltatók újgenerációs hozzáférési hálózatot építenek ki, távlatilag várható, hogy az újgenerációs hozzáférési hálózaton nyújtott kiskereskedelmi szolgáltatások felváltják a réz érpáras helyi hurkokon nyújtott szolgáltatásokat, amely a réz érpáras helyi hurok átengedés nagykereskedelmi igénybevételi lehetőségének megszűnését eredményezheti. Abban az átmeneti időszakban, amikor az újgenerációs hozzáférési hálózat egy adott területen már jelen van, de a réz érpáras hurok átengedés is igénybe vehető, az újgenerációs hozzáférési hálózathoz való nagykereskedelmi fizikai infrastruktúra hozzáférés megtagadása szintén alkalmas a jelentős piaci erejű szolgáltató erőfőlényének növelésére, mivel az újgenerációs hozzáférési hálózatok által biztosított nagyobb átviteli kapacitásnak köszönhetően az előfizetők számára nagyobb használati értéket jelentő szolgáltatások nyújthatóak, mint a réz érpáras hurok átengedés felhasználásával. A nagykereskedelmi hozzáférés megtagadásával, az előfizetők újgenerációs hozzáférési hálózatokra való átmigrálásával a jelentős piaci erejű szolgáltatók további előnyhöz juthatnak versenytársaikkal szemben, aminek révén tovább növelhetik piaci erejüket a kapcsolódó kiskereskedelmi piacokon.

A piacon működő JPE szolgáltató számos ár- és nem árjellegű eszközt alkalmazhat annak érdekében, hogy a nagykereskedelmi piacon megszerzett pozícióját kiterjessze a kapcsolódó kiskereskedelmi piacokra.

III. 5.1.2.2. Árjellegű versenyproblémák

A hozzáférési jogosultság biztosítása, a helyhez kötött fizikai infrastruktúra átengedési kötelezettségének előírása mellett is bekövetkezhet a piaci verseny árjellegű eszközökkel történő torzítása, ami drasztikusan növeli a volt koncessziós szolgáltatókkal versenyre kelő cégek költségeit, nagymértékben rontja az allokációs mechanizmusok hatékonyságát, továbbá

kedvezőtlen fogyasztói, jóléti hatásokat idéz elő. A piacon a jelentős piaci erejű helyzetből származó árjellegű versenytorzító eszközök közül az alábbiak fordulhatnak elő:

- *árdiszkrimináció*

Az árdiszkrimináció leggyakoribb megnyilvánulási formája, hogy a helyhez kötött fizikai infrastruktúra átengedésére kötelezett, vertikálisan integrált JPE szolgáltató a saját belső elszámolásában használt árnál magasabb áron értékesíti nagykereskedelmi vásárlói részére nagykereskedelmi szolgáltatását, annak érdekében, hogy jelentősen megdrágítsa, és ezzel versenyképtelenné tegye az általuk nyújtott kiskereskedelmi szolgáltatásokat.

- *túlzó árazás / keresztfinanszírozás*

A hozzáférési jogosultság kielégítésekor, a hozzáférési nagykereskedelmi szolgáltatás nyújtásakor a helyhez kötött fizikai infrastruktúra átengedésére kötelezett JPE szolgáltató a tényleges költségeit jelentősen felülmúló nagykereskedelmi ár érvényesítésére törekedhet. Költségalapú díjak alkalmazása előírásának hiányában ennek nincs is akadálya. A nem költségalapú díjak továbbá lehetőséget teremthetnek a helyhez kötött fizikai infrastruktúra átengedésére kötelezett JPE szolgáltató számára a költségek által nem indokolt jövedelemátcsoportosításra is, ami a versenyt torzítja és ellehetetleníti az optimális allokációt.

- *ragadozó/felfaló árazás*

A ragadozó/felfaló árazás legtipikusabb esete, hogy a helyhez kötött fizikai infrastruktúra átengedésére kötelezett, vertikálisan integrált JPE szolgáltató a költségek által nem indokolt, mesterségesen alacsony árakat alkalmaz a kiskereskedelmi piacon azért, hogy az újabb szolgáltatók piacra lépésének megakadályozásával (foreclosure), illetve a már piacon lévő versenytársak ellehetetlenítésével, kizorításával hosszabb távon verseny nélkül tarthassa fenn piacvezető szerepét. A vertikálisan integrált JPE szolgáltató számára így lehetővé válik a nagykereskedelmi piacon elért vezető szerepének a kiskereskedelmi piacra történő kiterjesztése.

III.5.1.2.3. Nem árjellegű versenyproblémák

A piaci verseny nem árjellegű eszközökkel történő torzítására általában akkor kerül sor, ha az árszabályozás következtében az árdiszkrimináció lehetősége korlátozott. A jelen érintett piacokon lehetséges nem árjellegű versenytorzító eszközök, és azok hatásmechanizmusa az alábbiakban foglalható össze:

- *az információ visszatartása*

Ennek legáltalánosabb megvalósulási módja, hogy a nagykereskedelmi piacon JPE-nek minősülő, a helyhez kötött fizikai infrastruktúra átengedésére kötelezett szolgáltató olyan – sok esetben releváns – információkkal látja el a vállalatcsoportjához tartozó és a kapcsolódó kiskereskedelmi piacon tevékenykedő szolgáltatót, amelyeket nem juttat el annak versenytársaihoz. Az ex ante szabályozás hiányában a Kötelezett Szolgáltatónak tehát módja van arra, hogy a vállalatcsoportjához tartozó és a kapcsolódó kiskereskedelmi piacon tevékenykedő szolgáltatót jelentős versenyelőnyhöz juttassa a más szolgáltatónak el nem juttatott információk révén, és ezzel saját jelentős piaci erejű helyzetének fenntartását vagy annak további erősítését mozdítja elő. Versenyprobléma lehet az is, hogy a versenytársakhoz csak késve érkezik el a releváns információ, és nem teljes körűen, ami miatt a Kötelezett Szolgáltató a nagykereskedelmi piacra ráépülő piacon versenyelőnyhöz juthat.

A hálózatok technológiai fejlődése miatt bekövetkező, a rézhálózatról újgenerációs (optikai, esetleg más) hálózatra történő váltás során potenciális versenyproblémát jelenthet, hogy az

NGN hálózatok kiépülésével párhuzamosan, az NGN hálózatok topológiájából adódóan csökken az MDF-ek száma, ezért elkerülhetetlen, hogy a kötelezett ezek számát idővel csökkenti. A már biztosított hozzáférés visszavonása azonban – amennyiben ez a Jogosult Szolgáltató számára nem transzparens módon történik – ellehetetleníti a Jogosult Szolgáltatók beruházásainak megtérülését, nehezen elviselhető elsüllyedt költségeket eredményezne számukra. A Kötelezett Szolgáltatónál reálisan felmerül annak lehetősége, hogy az információt előbb saját szervezetének szolgáltatja. Így például a felszámolandó MDF és utcai kabinet helyszínekre vonatkozó információkat a Kötelezett Szolgáltató a vállalatcsoportjához tartozó és a kapcsolódó kiskereskedelmi piacon tevékenykedő szolgáltató rendelkezésére bocsáthatja, anélkül, hogy ezekről tájékoztatná a jogosult szolgáltatókat. Az ODF-hozzáférés vagy utcai kabinethez való hozzáférés viszonylatában is hasonló problémák merülhetnek fel.

- *indokolatlan előírások, követelmények*

A Kötelezett Szolgáltató számára a helyhez kötött fizikai infrastruktúrához való hozzáférési, (ezen belül a hurok átengedési) piacra történő belépés, illetve az azon való térnyerés megnehezítésének vagy megakadályozásának hatékony eszköze lehet az, ha a nagykereskedelmi piacon JPE-nek minősülő, a helyhez kötött fizikai infrastruktúra átengedésére kötelezett szolgáltató indokolatlan előírásokkal, követelményekkel nehezíti meg vagy akadályozza meg azt, hogy az alternatív szolgáltató a hurok átengedési szolgáltatást tőle igénybe vegye. Az ex ante szabályozás hiányában a Kötelezett Szolgáltatónak tehát lehetősége van arra, hogy oly módon határozza meg a helyhez kötött fizikai infrastruktúrához való hozzáférés feltételeit, hogy minél kevesebb alternatív szolgáltató legyen képes teljesíteni azokat.

Indokolatlan előírások, követelmények megállapítására elsősorban a hurok átengedés technológiai, fizetési, adminisztratív feltételeinek meghatározásakor kerül sor. Gyakran alkalmazott és egyértelműen a versenyt torzító eszköz a műszaki paraméterek túlzott részletezése, a szabványokban szereplő paramétereken messze túlmutató műszaki paraméterek alkalmazása, melyek technológiai eszközökkel is konzerválják a helyhez kötött fizikai infrastruktúra átengedésére kötelezett volt koncessziós vezetékes szolgáltatók piacvezető pozícióját. Utóbbira a hazai Jogosult Szolgáltatók is többször tettek panaszt.

- *késleltetési taktikák*

A nagykereskedelmi piacon JPE-nek minősülő szolgáltató késleltetési taktikákkal megkísérli a helyhez kötött fizikai infrastruktúra átengedésére vonatkozó szerződés megkötésének időbeli eltolását, halogatását, annak érdekében, hogy a vállalatcsoporthoz tartozó és a kapcsolódó kiskereskedelmi piacon tevékenykedő szolgáltató a lehető leghosszabb ideig élvezhesse az elsőként piacra lépésből származó előnyöket, illetve, hogy ily módon is visszafogja, akadályozza a versenytársak üzleti aktivitását.

Ilyen késleltetési technikának tekinthető a hazai kötelezett szolgáltatók egy részének a helymegosztással kapcsolatos mesterséges akadályokat konstruáló üzleti magatartása.

Hasonlóan súlyos következményekkel járó versenytorzítást okozhat a Kötelezett Szolgáltatók azon magatartása, amely a használaton kívüli helyi hurkok esetében saját kiskereskedelmi szolgáltatásnyújtását előnyben részesíti pl. oly módon, hogy a saját kiskereskedelmi célú értékesítése érdekében lényegesen rövidebb idő alatt képes a hurkot aktiválni, vagy felmérni ennek műszaki megvalósíthatóságát, mint a hurok átengedésre jogosult szolgáltató igénybejelentése esetén. Márpedig mindez nyilvánvalóan a diszkrimináció-mentesség megsértését jelenti. A Magyar Telekom esetében a partner portál működése ennek tipikus példája, tekintettel arra, hogy a Kötelezett Szolgáltató gyakran elmulasztja, vagy késedelmesen valósítja meg információ szolgáltatásának aktualizálását.

A réz érpáras hálózatról újgenerációs (optikai, esetleg más) hálózatra történő váltás során potenciális versenyproblémát jelenthet, a Kötelezett Szolgáltató a vállalatcsoportjához tartozó és a kapcsolódó kiskereskedelmi piacon tevékenykedő szolgáltató számára rövidebb idő alatt biztosítja az NGA hálózatokon nyújtott szélessávú kiskereskedelmi hozzáférési szolgáltatások nyújtásának lehetőségét.

- *alacsony színvonalú szolgáltatás, minőségromlás*

A piacvezető vállalatcsoport nagykereskedelmi piacon működő tagja rosszabb minőségben, kedvezőtlenebb feltételekkel nyújt szolgáltatásokat a kapcsolódó kiskereskedelmi piacon tevékenykedő vállalatcsoporton kívüli cégeknek, mint a vállalatcsoporthoz tartozó szolgáltatónak. A szolgáltatás megfelelő minőségének garantálása érdekében egyértelművé kell tenni, hogy a hibaelhárítási kötelezettség a Kötelezett Szolgáltatót terheli, mert a Jogosult Szolgáltató a hiba elhárítására nem képes és nem is jogosult.

A Jogosult Szolgáltatók részéről felmerülő panasz, hogy a betelepülést követően eszközeik állagának megóvását a Kötelezett Szolgáltatók számos esetben nem biztosítják megfelelően. A közösen használt helyiségekben a Kötelezett Szolgáltatók nem azonos módon gondoskodnak az azokban elhelyezett saját tulajdonú, illetve a Jogosult Szolgáltatók tulajdonát képező berendezések, eszközök állagának megóvásáról. Mindez amellet, hogy számottevő károk forrása lehet, súlyos diszkriminációt is jelent egyben.

- *stratégiai termék/szolgáltatás konstrukciók*

A JPE-nek minősülő szolgáltató a saját hálózati topológiája és értékesítési rendszere szerint alakítja ki a hozzáférési pontokat és kapcsolódó termékeket, így az általa alkalmazott szabványok, műszaki és gazdasági paraméterek használatára (ennek következtében az esetek jelentős részében az üzleti tervek módosítására) kényszeríti az új belépőket, amivel jelentős veszteségeket tud okozni azoknak.

- *információk diszkriminatív felhasználása*

A helyhez kötött fizikai infrastruktúra átengedésére vonatkozó kötelezettségének teljesítése során a nagykereskedelmi szolgáltatást nyújtó JPE szolgáltató releváns és szenzitív információkhoz juthat a szolgáltatást igénybe vevő vállalat kiskereskedelmi tevékenységéről (üzleti tervek, termékfejlesztés stb.), amelyeket aztán az utóbbi tudta és beleegyezése nélkül saját céljaira használhat fel.

Az érintett piacokat megvizsgálva megállapítottam, hogy a III. 5. 1. pontban ismertetett versenyt torzító hatások szabályozás híján felléphetnek a „Nagykereskedelmi hozzáférés a helyhez kötött hálózat (fizikai) infrastruktúrájához (beleértve a részleges vagy teljes átengedést)” elnevezésű nagykereskedelmi piacon. Ebből adódóan szükség van szabályozói intézkedések meghozatalára, illetve fenntartására, amelyek elősegítik a versenyt torzító hatások csökkentését, elősegítve ezzel a verseny kialakulását és a fogyasztói érdekek jobb érvényesülését.

A III. 5. 1. pontban felvázolt versenyproblémák a vizsgált időtávon fennmaradnak, ezért szükség van olyan szabályozói intézkedésekre, amelyek csökkentik a túlzó árazás és az árdiszkrimináció lehetőségét, és megakadályozzák a szolgáltatás nyújtásának késleltetését vagy indokolatlan előírásokra hivatkozva történő akadályozását. Ezek az intézkedések elősegítik a kapcsolódó kiskereskedelmi piacokon a hatékonyabb verseny kialakulását, a fogyasztók érdekeinek jobb érvényesülését és meggátolják a szolgáltatók közti indokolatlan jövedelem-átcsoportosításokat.

III. 5. 2. Arányos és indokolt kötelezettségek értékelése

III.5.2.1. A kötelezettségekkel szembeni elvárások

A kirótt kötelezettségeknek - azon túlmenően, hogy az Eht.-ban lefektetett általános célokat kell szolgálniuk - a piacelemzés alapján feltárt versenyt korlátozó akadályok által indokoltaknak, azokkal arányosaknak kell lenniük⁴³. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy a kötelezettségek:

- Indokoltak, tehát megfelelnek a probléma természetének;
- Arányosak, tehát megfelelnek a probléma súlyának.

A helyhez kötött fizikai infrastruktúra nagykereskedelmi átengedésének magyarországi piacán alapvető probléma, hogy a korábbi szabályozói döntések eredményeként a fémcsapok és alcsapok szélessávú és beszédcélú szolgáltatások nyújtása céljából történő nagykereskedelmi átengedésének piacán létezik kínálat, de a kereslet oldali érdeklődés meglehetősen csekélynek bizonyult. Ez a csekély kereslet oldali érdeklődés azt jelzi, hogy a további szabályozói intézkedések szükségesek a helyhez kötött fizikai infrastruktúra átengedési (és ezen belül a csapok átengedési) nagykereskedelmi szolgáltatás, illetve az ezen nagykereskedelmi szolgáltatás igénybevételéhez szükséges kapcsolódó szolgáltatások feltételeinek javítása érdekében. Szükséges a nagykereskedelmi szolgáltatás, valamint az ennek igénybevételéhez szükséges kapcsolódó szolgáltatások árának ellenőrzése, továbbá az új belépő szolgáltatók számára biztosított műszaki és egyéb (azaz az árakon túli) kereskedelmi feltételeinek javítása.

A csapok átengedési díjakkal kapcsolatban megállapítható, hogy a kirótt kötelezettségnek végső célként a csapok átengedési díjak kompetitív szintre hozását, illetve e szint körül tartását kell szolgálnia. A csapok átengedési díjak szabályozása összhangban van az Eht.-ban (és az Európai Unió szabályozásában) lefektetett azon szabályozási alapelvvel is, amely szerint a versenyproblémákat elsősorban nagykereskedelmi szabályozással szükséges megoldani. A kompetitív szint elérése hosszú távon orvosolja a piactorzító hatásokat.

Az árproblémákon túlmenően a kereslet hiánya az alternatív szolgáltatók véleménye szerint a számukra előnytelen szerződési feltételeknek is tulajdonítható. Ezek körültekintő, alapos vizsgálata és szükség esetén megváltoztatása szintén fontos feladat, mivel a piaci verseny nem árjellegű eszközökkel történő torzítása is számottevően növeli a volt koncessziós szolgáltatókkal versenyre kelő cégek költségeit, nagymértékben rontja az allokációs mechanizmusok hatékonyságát, és végül, de korántsem utolsósorban fogyasztók jólétére is kedvezőtlenül hat.

A kötelezettségek arányossága pedig azt jelenti, hogy a tervezett intézkedéseknek a feltárt versenyproblémához viszonyítva a szükséges mértékűnek kell lenniük.

Az Eht. XII. Fejezete lehetővé teszi az Elnök számára különböző kötelezettségek kirovását a jelentős piaci erejüként azonosított szolgáltatókra, meghatározott versenyproblémák esetén. Ezek a kötelezettségek a III. 4. pontban kerültek felsorolásra.

A lehetséges piactorzító magatartások vizsgálata során minden esetben megvizsgáltam, hogy melyek azok az Eht.-ban meghatározott kötelezettségek, amelyek a leginkább képesek az adott piactorzító magatartásformák kezelésére/megelőzésére. A III.5.1. pontban ismertetett versenyproblémák, piactorzító magatartásformák és az ezek orvoslására alkalmas szabályozási eszközök összefüggésrendszerét mutatja a következő táblázat.

---

⁴³ Eht. 52. §. (1) bekezdés.

19. táblázat: Piactorzító magatartásformák és a kezelésükre alkalmas kötelezettségek

Piactorzító magatartás	Kezelésére/megelőzésére alkalmas kötelezettség
Hozzáférés megtagadása	Hozzáférési kötelezettség (Eht. 106. §)
Árdiszkrimináció	Egyenlő elbánás (Eht. 104. §), Költségalapúság (Eht. 108. §)
Túlzó árazás/keresztfinanszírozás	Költségalapúság (Eht. 106. §), Számviteli szétválasztás (Eht. 105. §)
Ragadozó/felfaló árazás	Költségalapúság (Eht. 108. §)
Az információ visszatartása	Átláthatóság (Eht. 102-103. §), Egyenlő elbánás (Eht. 104. §)
Indokolatlan előírások, követelmények	Átláthatóság (Eht. 102-103. §), Egyenlő elbánás (Eht. 104. §)
Késleltetési taktikák	Egyenlő elbánás (Eht. 104. §), Átláthatóság (Eht. 102-103. §), Hozzáférési kötelezettség előírásai (Eht. 106. §)
Alacsony színvonalú szolgáltatás, minőségromlás	Egyenlő elbánás (Eht. 104. §), Átláthatóság (Eht. 102-103. §)
Stratégiai termék/szolgáltatás konstrukciók	Egyenlő elbánás (Eht. 104. §), Átláthatóság (Eht. 102-103. §)
Az információk diszkriminatív felhasználása	Egyenlő elbánás (Eht. 104. §)
Árukapcsolás, csomagolás	Hozzáférési kötelezettség (Eht. 106. §), Költségalapúság (Eht. 108. §)

A III.5.1. pontban elvégzett vizsgálatok alapján kiderült, hogy a felsorolt piactorzító magatartásformák szabályozás hiányában felmerülhetnek a nagykereskedelmi szélessávú hozzáférés azonosított piacain, valamint azonosításra kerültek azok a kötelezettségek, amelyek alkalmasak a piactorzító magatartásformák megelőzésére/kezelésére (tehát megfelelnek a probléma természetének). A 18. táblázatban felsorolt kötelezettségek tehát a feltárt versenyt korlátozó akadályok által indokoltaknak tekinthetők, ezért kirovásuk indokolt.

A kötelezettségek meghatározása során részletesen vizsgáltam, hogy a felsorolt szabályozói eszközök milyen formában alkalmasak leginkább a feltárt versenyprobléma következményeinek – ti. a leírt versenyproblémák, piactorzító magatartásformák – orvoslására.

III.5.2.2.1. Átláthatóság

Az Eht. 102. § alapján az Elnök határozatában átlátható működést biztosító kötelezettséget írhat elő a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató számára összekapcsolással, illetve hozzáféréssel kapcsolatban, és előírhatja a szolgáltató számára meghatározott információk nyilvánosságra hozatalát. Az Eht. 102-103.§-ai szerinti „átláthatóság” kötelezettség előírásának egyik alapvető célja, hogy a Kötelezett Szolgáltató által nyújtott nagykereskedelmi szolgáltatások bizonyos feltételei a Jogosult Szolgáltatók számára nyilvánosak, megismerhetők legyenek. Ugyanakkor az átláthatóság kötelezettségét minden esetben valamilyen más kötelezettséggel együtt célszerű kiszabni, így más kötelezettségek teljesítésének, illetve gyakorlati megvalósulásának eszközeként is szolgál.

Az „átláthatóság” kötelezettsége a helyhez kötött fizikai infrastruktúra nagykereskedelmi átengedésének magyarországi piacán a hurok átengedési díjak és a tervezett hurok átengedési díjváltozások, valamint a hurok átengedési szolgáltatások igénybevételének részletes feltételeinek nyilvánosságra hozását jelentheti. A hurok átengedési díjak és a kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások díjai nyilvánosságra hozatalának kötelezettsége elsődleges funkciója abban mutatkozik meg, hogy mind a befektetők, mind a Jogosult Szolgáltatók számára biztosítja a Kötelezett Szolgáltatók által nyújtott helyhez kötött fizikai infrastruktúra nagykereskedelmi átengedési szolgáltatás és a kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások aktuális nagykereskedelmi díjai megismerésének lehetőségét.

Az árak nyilvánosságra hozatalán túl az átláthatóság követelménye a hozzáféréssel kapcsolatos műszaki paraméterekre, az alkalmazott szabványokra, a hálózati topológiára is vonatkozhat.

A helyhez kötött fizikai infrastruktúra nagykereskedelmi átengedésének piacán a verseny élénkítésének elengedhetetlen eszköze a hurok átengedési díjak és a hurok átengedéssel kapcsolatos egyéb meghatározott adatok nyilvánosságra hozatala, hiszen ennek hiányában az alternatív szolgáltatók, mint a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók potenciális versenytársai, saját racionális üzleti magatartásukat – ezen belül is elsősorban azt, hogy a díjak ismeretében az ország mely területén, azaz melyik hírközlési szolgáltató területén kifizetődő a beruházás – nem tudják megtervezni. A nyilvánosságra hozatal továbbá képes megakadályozni annak lehetőségét, hogy egy Kötelezett Szolgáltató a különböző Jogosult Szolgáltatókkal különböző feltételek mellett vagy különböző díjakon kössön hálózati szerződéseket, előnyben részesítve vagy hátrányba hozva ezzel egyes versenytársakat a piacon. Az „átláthatóság” kötelezettsége által biztosítható, hogy az „egyenlő elbánás” kötelezettsége alapján meghatározott feltételek az átláthatóság követelményén keresztül a piaci szereplők és a Hatóság által ellenőrizhetők legyenek.

Az NNH Tanácsa a DH-26600-25/2007. határozattal lezárt második piacelemzés során is kiróta ezen kötelezettséget, fentiekben vizsgált okok miatt azonban továbbra is indokolt ezen kötelezettség fenntartása. A Kötelezett Szolgáltatók az átláthatóság kötelezettség teljesítése során a Jogosult Szolgáltatók számára releváns információkat nyújtanak a nagykereskedelmi szolgáltatás igénybevételének feltételeiről. E kötelezés hiányában továbbra is fennállhatnak a nem árjellegű versenyproblémák, valamint az árdiszkrimináció alkalmazásának lehetősége. Ezért szükséges továbbra is, hogy a Kötelezett Szolgáltatók a nagykereskedelmi szolgáltatás nyújtása mellett ezen szolgáltatások részletes feltételeit is nyilvánosságra hozzák. Így egy jogosult vagy esetleg még csak a piacra belépni szándékozó számára is transzparens viszonyok alakulnak ki, amely e kötelezettség hiányában más eszközzel nem érhető el.

Az átláthatóság ilyen értelemben a nyilvánosság és az ellenőrizhetőség eszközeként hatékonyan szolgálja a hálózati szerződéskötési kötelezettség megfelelő érvényesülését, visszatarthatja továbbá a Kötelezett Szolgáltatókat a hálózati szerződések körében a versenyellenes, egyoldalú, szolgáltatás-ellenszolgáltatás egyensúlyát kizáró szerződéses feltételek alkalmazásától. Mind a díjak, mind a szolgáltatás nyújtásának és igénybevételének feltételei körében előírt átláthatóság biztosíthatja az érintett piacra jövőben esetlegesen belépni szándékozó új szolgáltató érdekeinek érvényesülését is, melynek keretében a Kötelezett Szolgáltatók honlapján elérhető adatok alapján a nyújtott szolgáltatás igénybevételének feltételeiről tájékozódhat.

Az átláthatóság követelményébe a tartalmi és formai előírásoknak megfelelő referenciaajánlatoknak az erre kötelezett szolgáltatók részéről történő publikálásának kötelezettsége is beletartozhat, mivel az Eht. 103. § (1) bekezdése értelmében a Hatóság az átláthatóság biztosítása érdekében többek között előírhatja a határozatában foglaltaknak megfelelő bontású és részletezettségű referenciaajánlat készítését, a nyilvánosságra hozandó adatok körét és a nyilvánosságra hozatal módját. Az átláthatóság előírása a referencia ajánlat tételi kötelezettség által az említett versenyproblémából származó esetleges piactorzító

magatartások közül megfelelően képes kezelni a nem árjellegű problémák jelentős részét, valamint az árjellegű lehetséges problémák közül az árdiszkriminációs magatartást.

Az Eht. 103. § (2) bekezdése értelmében, amennyiben a szolgáltatót határozat alapján a helyhez kötött fizikai infrastruktúra nagykereskedelmi átengedésével kapcsolatban kötelezettség terheli, a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató köteles legalább a külön jogszabályban meghatározott tartalmú referenciaajánlatot közzétenni. Az idézett rendelkezés alapján tehát a helyhez kötött fizikai infrastruktúra átengedésével kapcsolatos kötelezettség előírása esetén a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók a jogszabály erejénél fogva kötelesek a helyhez kötött fizikai infrastruktúra helyi hurokait átengedni és erről referenciaajánlatot készíteni. A referenciaajánlat készítésére kötelezett szolgáltatók az átláthatóság kötelezettsége alapján a referenciaajánlatához annak hatálya alatt kötve vannak bármely Jogosult Szolgáltatóval szemben, attól hálózati szerződéseikben még a Jogosult Szolgáltató beleegyezésével sem térhetnek el.

A referenciaajánlat közzétételével – tekintettel arra, hogy az Eht. 103. § (3) bekezdése szerint annak hatálya alatt attól sem a kötelezett, sem a Jogosult Szolgáltató nem térhet el – ugyanis elérhető, hogy a Kötelezett Szolgáltatók a helyhez kötött fizikai infrastruktúra átengedésével kapcsolatban létrejövő jogviszonyok esetében valamennyi lényeges szerződéses ajánlati feltételt a kötelező hatósági jóváhagyás következtében úgy határozzanak meg, hogy azzal a Jogosult Szolgáltatók piacra lépését indokolatlanul ne akadályozzák vagy nehezítsék, azaz az azonosított piaci problémát ne tarthassák fenn. A helyhez kötött fizikai infrastruktúra, és ezen belül a hurok átengedés esetében azért is elengedhetetlen az átláthatóság kötelezettsége körében a referenciaajánlat-készítési kötelezettség kiszabása illetve fenntartása, mert az ezzel járó bonyolult műszaki, közgazdasági és jogi feltételrendszer elemei közül számos elem Kötelezett Szolgáltató általi – erőfölényéből adódó – egyoldalú meghatározása önmagában alkalmas arra, hogy a piacon a versenyt nehezítse, vagy ellehetetlenítse. A piaci szereplők közötti aszimmetriát a helyhez kötött fizikai infrastruktúra átengedésével kapcsolatban létrejövő jogviszonyokban ezért elsősorban az Elnök által előzetesen jóváhagyott referenciaajánlat tudja biztosítani, amely többek között a Jogosult Szolgáltatók jelzései alapján olyan jogi, közgazdasági és műszaki feltételrendszer egységes alkalmazását teszi kötelezővé a Kötelezett Szolgáltatók számára, amely kizárja részükről az azonosított piaci problémák fenntartását, így elsősorban az információ visszatartását, és az indokolatlan előírások, követelmények meghatározását.

Tekintettel arra, hogy a lefolytatott piacelemzés eredményeként a volt koncessziós szolgáltatók DH-26600-25/2007. számú határozatban érintett piacokként azonosított szolgáltatói területei a jelen határozatban továbbra is érintett piacoknak minősülnek, illetve hogy a DH-26600-25/2007. számú határozatban azonosított jelentős piaci erejű szolgáltató továbbra is jelentős piaci erejű szolgáltatóként kerültek azonosításra, továbbá, hogy a versenyprobléma, valamint az abból fakadó lehetséges piactorzító magatartások, lehetséges piaci torzulások köre sem változott, ezért szükségesnek tartottam referenciaajánlat készítését előíró kötelezettség érvényességének fenntartását.

Mindezek alapján tehát a rendelkező részben foglaltak szerint került módosításra a DH-26600-25/2007. számú határozatban kirótt „átláthatóság” kötelezettség, az alábbi indokokra tekintettel:

A jelen határozat új referenciaajánlat készítésére kötelezi a Kötelezett Szolgáltatókat, a következő okok miatt:

- Az Európai Bizottság 2007/879/EK jelű, 2007 dec. 17-én kelt Ajánlása értelmében jelentősen megváltozott, nagymértékben bővült a korábbi, 11/2003. sz. piac tartalma. Ennek megfelelően a korábbi referenciaajánlatok tárgyi hatálya az új technológiák, az újgenerációs hálózatok megjelenése következtében jelentős mértékben változik, bővül.

- Az összetett műszaki tartalom miatt szükséges a helyhez kötött fizikai infrastruktúra átengedésének, a hozzáférés feltételrendszerének referenciaajánlatban történő rögzítése.
- Az új technológiák megjelenésével még összetettebbé válik a műszaki tartalom, ami szükségessé teszi a feltételrendszer ennek megfelelő átalakítását.
- A jelen határozatban előírt új szabályok referenciaajánlatban való érvényesítésének követelménye is az új referenciaajánlat készítésére vonatkozó kötelezés kirovását indokolja.

A hozzáférési referenciaajánlat tartalmával kapcsolatos alapkövetelmények az alábbiakban kerültek meghatározásra:

1. A Kötelezett Szolgáltatóknak minden olyan szolgáltatást és eszközt, amelyeket a hozzáférés biztosítására vonatkozó kötelezettség alapján a „*Nagykereskedelmi hozzáférés a helyhez kötött hálózat (fizikai) infrastruktúrájához (beleértve a részleges vagy teljes átengedést)*” elnevezésű piacon nyújtania kell, fel kell venniük a referenciaajánlatba.
2. A Kötelezett Szolgáltató nagykereskedelmi átengedési szolgáltatásának a referenciaajánlatában vállalt minőségi feltételei nem lehetnek rosszabbak, mint nagykereskedelmi szolgáltatásra ráépülő saját kiskereskedelmi szolgáltatás minőségi feltételei. Ez utóbbi előírás ellenőrizhetősége érdekében a Kötelezett Szolgáltató köteles nyilvánosságra hozni az általa nyújtott nagykereskedelmi szolgáltatás, valamint a nagykereskedelmi szolgáltatásra ráépülő valamennyi saját kiskereskedelmi szolgáltatásának tényleges minőségi jellemzőit. – Ennek előírása nélkül ugyanis nem biztosítható, hogy a Jogosult Szolgáltatók által nyújtott kiskereskedelmi szolgáltatás a kötelezett saját kiskereskedelmi szolgáltatásával azonos feltételekkel versenyezhesen az előfizetőkért.

A hozzáférési referenciaajánlatnak – a hurok átengedés új formáira vonatkozóan is - tartalmaznia kell:

- a hozzáféréssel, összekapcsolással és átengedéssel kapcsolatos definíciókat, valamint azok értelmezését;
- a hozzáféréssel, összekapcsolással és átengedéssel kapcsolatos szolgáltatások leírását;
- a kapcsolódó kiegészítő szolgáltatásokat, valamint azok leírását;
- a hozzáférés, összekapcsolás, átengedés lehetséges műszaki megoldásait, az alkalmazható átviteli utakat;
- a betelepülésre, helymegosztásra felajánlott helyszínek listáját;
- a helymegosztással összefüggésben, a helymegosztás keretében a Jogosult Szolgáltató elektronikus hírközlő eszközeinek elhelyezési lehetőségeit és a biztosítható műszaki körülményeket, a csatlakoztatható berendezések listáját, továbbá a Kötelezett Szolgáltató által helyiségei biztonságának védelme érdekében hozott intézkedéseit és a társszolgáltatók munkatársai hozzáféréseinek feltételeit;
- a közös eszközhasználat feltételeit, a felelősség-megosztás meghatározásának műszaki és jogi szempontjait is beleértve;
- a hozzáféréssel, összekapcsolással és átengedéssel kapcsolatos szolgáltatások díjait, valamint a díjazási elveket, a számlázási és fizetési módokat;
- az előzetes jogosulti igénybejelentéshez kötött többletszál-telepítésre vonatkozóan a Jogosult Szolgáltatóval megkötendő hálózatfejlesztési szerződés feltételeit;
- az ajánlattételi és szerződéskötési eljárás részletes szabályait, a felek közötti együttműködés szabályait (határidő, információnyújtás, titoktartás) is beleértve;
- a referenciaajánlat módosítása esetén szükséges szerződésmódosítással kapcsolatos eljárást.

A lehetséges versenykorlátozó magatartások kezelése érdekében szükségesnek ítélttem a DH-26600-25/2007. számú határozatban a szolgáltató- és szolgáltatásváltásra vonatkozó kötelezettség érvényességének fenntartását. A helyhez kötött fizikai infrastruktúra nagykereskedelmi átengedésének piacán a piac fejlődésének előmozdítása, a verseny ösztönzése érdekében a rendelkező részben foglaltaknak megfelelően köteleztem a Kötelezett Szolgáltatót, hogy referenciaajánlatában szabályozza a szolgáltató- és szolgáltatásváltás folyamatát. Ennek keretében a Kötelezett Szolgáltatónak mind a szolgáltató váltásra, mind a szolgáltatásváltásra vonatkozóan előre közzé kell tennie a migráció során alkalmazott eljárás részletes feltételeit. Ezért a referenciaajánlat beadásakor kötelezem a Kötelezett Szolgáltatót, hogy a rendelkező rész p) pontjában szereplő valamennyi szükséges feltételt részletesen indokolja. Ezen indokolási kötelezettség előírását azért tartottam különösen fontosnak, mert ennek hiányában potenciális versenyproblémaként fennáll annak a veszélye, hogy a Kötelezett Szolgáltató átláthatatlan módon, a valóságban nem létező, vagy objektív műszaki vagy gazdaság indokokkal egyébként nem indokolható előírások alkalmazásával szoríthatja ki a piacról a Jogosult Szolgáltatókat.

Az összes feltétel tekintetében szükséges a közzététellel együtt a feltételekhez kapcsolódó részletes indokolás. A rendelkező rész p) pontjának második kitételében meghatározott kötelezettség akkor is fennáll, ha a korábban a Kötelezett Szolgáltató által a Jogosult Szolgáltatónak nyújtott nagykereskedelmi szolgáltatás nem referencia ajánlatban szabályozott szolgáltatás volt (tehát a korábban nyújtott szolgáltatás lehet például az országos IP bitfolyam hozzáférési szolgáltatás is). Ezen rendelkezés célja, hogy előmozdítsa a Jogosult Szolgáltatóknak a „befektetési lépcső” magasabb fokára lépését, a platformon belüli infrastruktúra-alapú versenyt.

A rendelkező rész p) pontjában meghatározott eljárásoknak a Kötelezett Szolgáltató referenciaajánlatában foglalt feltételei vizsgálata során, a referenciaajánlat elbírálásakor a Hatóság kiemelt figyelmet fordít arra, hogy a meghatározott feltételek segítsék az előfizetőket és a Jogosult Szolgáltatókat a minél gyorsabb és egyszerűbb ügyintézésben. Az átláthatóság keretén belül kirótt migrációs szabályok segíthetik a hozzáférési kötelezettségek valóban a jogosult igényei szerint történő igénybevételét. Ennek célja azon potenciális versenyprobléma kezelése, hogy a Jogosult Szolgáltatók azért nem tudják a meglévő hozzáférési szolgáltatást egy, az adottságaiknak jobban megfelelő kötelezettségre váltani, mert attól tartanak, hogy a migráció során fellépő, az eljárási határidőkből fakadó szolgáltatás kiesést az előfizetőik nem tolerálnának. Ugyanígy az előfizető szolgáltató váltását is ellehetetlenítheti, hogy a szolgáltatóváltás az eljárási határidők miatt olyan hosszú szolgáltatásszüneteléssel jár, amelyet az előfizető nem tud vállalni.

III.5.2.2.2. Egyenlő elbánás

Az Eht. 104. § (1) bekezdése értelmében az Elnök az összekapcsolással, illetve hozzáféréssel kapcsolatban egyenlő elbánásra vonatkozó kötelezettséget írhat elő a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatónak.

Az NHH Tanácsa, felhasználva a DH-664-177/2005. sz. határozat kapcsán felhalmozódott tapasztalatokat, amelyek egyértelműen azt jelezték, hogy a hurok átengedési referenciaajánlatok önmagukban nem küszöbölik ki maradéktalanul a hurok átengedési piacon fennálló nem árjellegű versenyproblémákat úgy ítélte meg, hogy a „Nagykereskedelmi hozzáférés a helyhez kötött hálózat (fizikai) infrastruktúrájához (beleértve a részleges vagy teljes átengedést)” elnevezésű magyarországi piacon a verseny élénkítése érdekében a DH-664-177/2005. számú határozatban meghatározottakon túlmenően szükséges az egyenlő elbánás kötelezettségének kirovása a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatókra. A hurok

átengedési piac fejlődésének előmozdítása érdekében az NHH Tanácsa ezért szükségesnek ítélte a DH-26600-25/2007. számú határozatban az egyenlő elbánás kötelezettségének kiszabását.

Tekintettel arra, hogy a teljes és részleges hurok átengedések száma – a folyamatos növekedés ellenére – nemzetközi összehasonlításban változatlanul alacsony, valamint figyelembe véve azt a tényt, hogy az elvégzett III. körös piacelemzés eredményeként a DH-26600-25/2007. számú határozatban érintett piacokként azonosított szolgáltatási területei a volt koncessziós szolgáltatóknak a jelen határozatban továbbra is érintett piacoknak minősülnek, illetve hogy a DH-26600-25/2007. számú határozatban azonosított jelentős piaci erejű szolgáltatókat továbbra is jelentős piaci erejű szolgáltatókként azonosítottam és szükségesnek tartottam a DH-26600-25/2007. számú határozatban előírt kötelezettség érvényességének fenntartását.

Az egyenlő elbánásra vonatkozó kötelezettség a jelentős piaci erejű szolgáltatókat visszatarthatja a versenyellenes magatartásformák alkalmazásától. Ebben az esetben az egyenlő elbánás azt jelenti, hogy az azonosított jelentős piaci erejű szolgáltatók nem tesznek különbséget a helyhez kötött fizikai infrastruktúra átengedési szolgáltatások igénybe vevői között a szolgáltatás igénybevételének feltételei tekintetében.

Az egyenlő elbánás, mint kötelezettség megfelel a probléma jellegének, hiszen visszatartja a nagykereskedelmi szolgáltatókat attól, hogy erőfölényüket kihasználva megemeljék díjaikat, illetve a szolgáltatást igénybe vevő szolgáltatók kárára megváltoztassák a szolgáltatás igénybevételének feltételeit.

Az egyenlő elbánás az Eht. 104. § (3) bekezdésben foglaltaknak megfelelően különösen azt jelenti, hogy a jelentős piaci erejű szolgáltató

- a hálózati szolgáltatás (jelen esetben a szélessávú hozzáférési szolgáltatás) nyújtását nem kötheti indokolatlanul olyan műszaki, szolgáltatási feltételekhez, amelyek teljesítésére csak egyetlen vagy kevés szolgáltató képes; nagykereskedelmi vevőit a szolgáltatási feltételekkel és árakkal indokolatlanul nem különbözteti meg,
- a hálózati szolgáltatás ellenértékének megállapításakor nem határoz meg olyan árazási feltételeket, ideértve a forgalom után számított árkedvezményt, szolgáltatási feltételt, amelyek alkalmazásával a legkedvezőbb feltételek csak egy vagy kevés számú szolgáltató számára válnak elérhetővé.

Az első kitétel a Kötelezett Szolgáltató és a tőle elkülönült társszolgáltatók viszonylatát rendezi, azaz a jelentős piaci erejű szolgáltató ezen a csoporton belül nem tehet indokolatlan különbséget lényeges feltételek tekintetében.

A második kitétel arra az esetre vonatkozik, amikor a Kötelezett Szolgáltató vertikálisan integrált, rendelkezik kiskereskedelmi részleggel és így a lényeges feltételeket illetően a társszolgáltatókat legalább úgy kell kezelnie (de csoporton belül az első kitétel változatlanul érvényes), mint a saját kiskereskedelmi részlegét.

Ennek megfelelően a DH-26600-25/2007. számú határozatban előírt kötelezettség érvényességének fenntartása került meghatározásra, és a rendelkező részben foglaltak szerint kiróttam az „egyenlő elbánás kötelezettséget”, az alábbi indokokra tekintettel:

Az alternatív szolgáltatók versenyproblémaként jelezték, hogy a betelepülést követően a Kötelezett Szolgáltatók a közösen használt helységekben nem biztosítják megfelelően a Jogosult Szolgáltatók eszközeinek állagmegóvását. Megállapításra került, hogy az egyenlő elbánás elvét sérti az a gyakorlat, amikor a betelepülést követően a Kötelezett Szolgáltatók a közösen használt helységekben nem azonos módon gondoskodnak az azokban elhelyezett saját tulajdonú, illetve a Jogosult Szolgáltatók tulajdonát képező berendezések, eszközök

állagának megóvásáról, vagyis nem biztosítják megfelelően a Jogosult Szolgáltatók eszközeinek állagmegóvását. Ezért a határozat rendelkező részében előírtam, hogy az egyenlő elbánásnak a szolgáltatás nyújtásához szükséges műszaki, informatikai és logisztikai támogatás, karbantartás tekintetében is teljesülnie kell.

Szintén versenyproblémát okozhat és a Jogosult Szolgáltatók érdekeit jelentősen sértheti a Kötelezett Szolgáltatók azon magatartása, amely a használaton kívüli helyi hurkok esetében saját kiskereskedelmi szolgáltatás-nyújtását úgy részesíti előnyben, hogy a saját kiskereskedelmi célú értékesítése érdekében sokkal rövidebb idő alatt képes a hurkot aktiválni, vagy felmérni ennek műszaki megvalósíthatóságát, mint a hurok átengedésre jogosult szolgáltató igénybejelentése esetén. A Kötelezett Szolgáltató kiskereskedelmi szolgáltatásának létesítési határideje ugyanis nem lehet rövidebb az adott kiskereskedelmi szolgáltatás nyújtásához a Jogosult Szolgáltatók számára szükséges, a Kötelezett Szolgáltató által nyújtott és szabályozott nagykereskedelmi szolgáltatás nyújtásának létesítési határidejénél.

További versenyproblémaként jelentkezhet, és az egyenlő elbánás kötelezettségével kezelendő az a gyakorlat, amikor a Kötelezett Szolgáltató a rendelkezésre állás értékét úgy állapítja meg, hogy a nagykereskedelmi átengedése során a Jogosult Szolgáltatók számára alacsonyabb rendelkezésre állási érték mellett nyújtja a szolgáltatást, mint saját kiskereskedelmi szolgáltatásának esetében.

Szintén az egyenlő elbánás elve kezelheti hatékonyan az JPE szolgáltató piaci erejéből fakadó azon lehetséges magatartását, hogy a nagykereskedelmi piacon JPE-nek minősülő, a helyhez kötött fizikai infrastruktúra átengedésére kötelezett szolgáltató olyan – sok esetben releváns – információkkal látja el a vállalatcsoportjához tartozó és a kapcsolódó kiskereskedelmi piacon tevékenykedő szolgáltatót, amelyeket nem juttat el annak versenytársaihoz.

A lehetséges versenyproblémával adekvát kötelezettséget jelent az egyenlő elbánás kötelezettsége abban a lehetséges esetben, ha a Kötelezett Szolgáltató, valamint az általa ellenőrzött vagy őt ellenőrző szolgáltató szervezeti egységeinél, vezetőinél és alkalmazottainál olyan módon kialakított teljesítményösztönzési rendszer érvényesül, amely lehetővé teszi az érintett nagykereskedelmi piacon szolgáltatást nyújtó és a többi üzletág teljesítményelvárásainak összekapcsolását. Ezáltal a nagykereskedelmi szolgáltatást nyújtó üzletág alkalmazottait, illetve az üzletág döntéseit befolyásoló személyeket arra ösztönözheti, hogy a nagykereskedelmi eladások, mint fő teljesítményösztönző helyett, mellett elsősorban a kötelezett kiskereskedelmi üzletágának eredményét tartsák szem előtt. Ez a gyakorlatban azt eredményezheti, hogy a Jogosult Szolgáltatók a számukra szükséges nagykereskedelmi szolgáltatáshoz a gyakorlatban indokolatlanul később, illetve kedvezőtlen feltételek mellett jutnak hozzá, így a nagykereskedelmi szolgáltatásra ráépülő kiskereskedelmi piacon versenyhátrányba kerülnek a Kötelezett Szolgáltatóval szemben. Kiemelt fontosságú, hogy utalás történjen a kötelezettség megsértésének kockázatára is, ezért került nevesítésre ez a határozat rendelkező részében.

Az egyenlő elbánás arányosan és hatékonyan képes kezelni továbbá a JPE szolgáltatónak Jogosult Szolgáltató érdekeit sértő azon lehetséges gyakorlatát, ha a Kötelezett Szolgáltató szervezetén belül, valamint az általa ellenőrzött vagy őt ellenőrző szolgáltató szervezete és a Kötelezett Szolgáltató között a munkavállalók áramlása, illetve ezen szervezeti egységeket esetlegesen átfedő munkakörök kialakítása oly módon történik, hogy az lehetővé teszi az egyenlő elbánás elvét sértő információáramlást a Kötelezett Szolgáltatónak az érintett nagykereskedelmi piacon szolgáltatást nyújtó és a többi (kiskereskedelmi) üzletága között. Ez a gyakorlatban azt eredményezheti, hogy a Jogosult Szolgáltatók a nagykereskedelmi szolgáltatásra ráépülő kiskereskedelmi piacon versenyhátrányba kerülnek a Kötelezett Szolgáltatóval szemben. Különösen fontosnak tartottam, hogy utaljon a kötelezettség megsértésének kockázatára, ezért nevesíti ezt a határozat rendelkező része.

A Jogosult Szolgáltatók számára szintén hátrányos megkülönböztetést jelenthet, ha a helyhez kötött fizikai infrastruktúra átengedésére vonatkozó kötelezettségének teljesítése során a nagykereskedelmi szolgáltatást nyújtó JPE szolgáltató releváns és szenzitív információkhoz juthat a szolgáltatást igénybe vevő vállalat kiskereskedelmi tevékenységéről (üzleti tervek,

termékfejlesztés stb.), amelyeket aztán az utóbbi tudta és beleegyezése nélkül saját céljaira használ fel.

A fenti versenyproblémák kezelése érdekében a jelen határozat rendelkező részében az egyenlő elbánás kötelezettsége tartalmazza azon területek részletes felsorolását, amelyek esetében érvényesülnie kell a kötelezettségnek. Ezen területek a szolgáltatás kiépítésnek kérdései, a műszaki paraméterek, minőségi és teljesítménymutatók, pénzügyi elszámolás, kedvezmények, valamint nyilatkozatok kiadása. A felsorolt kritériumok a nagykereskedelmi szolgáltatás nyújtásának lényegesebb elemeit összefoglalják. A konkrét felsorolás a korábbi általános előírással szemben további támpontot nyújt mind a Jogosult, mind a Kötelezett Szolgáltatók számára. Az egyértelmű felsorolás könnyebbé teszi a kötelezettség alkalmazását és a kötelezett számára a végrehajtást.

A konkrét példák nevesítésével a Jogosult Szolgáltatók számára egyértelműen látható, hogy milyen műszaki, minőségi, pénzügyi folyamatok során kell a kötelezettségnek biztosítania az egyenlő elbánást. A közzétételi kötelezettség – különösen annak az a része, amely előírja, hogy ezen mutatókat a kötelezettségnek a saját kiskereskedelmi szolgáltatására vonatkozóan is be kell mutatnia – biztosítja, hogy a kötelezettség betartása megítélhető legyen.

A kötelezettség konkrét példákkal bővült az egyenlő elbánás kötelezettségének betartásához elengedhetetlen azon esetek megelőzésére, amikor a Kötelezett Szolgáltató a nagykereskedelmi piacon szolgáltatást nyújtó és a többi üzletága közötti információáramlás, munkaszervezés, határidők tekintetében különbségek alakulnának ki.

A Kötelezett Szolgáltató esetében előfordulhat, hogy a nagykereskedelmi piacon szolgáltatást nyújtó szervezeti egység és a kiskereskedelmi piacon működő szervezeti egység közötti információáramlás a Jogosult Szolgáltatók számára hátrányos következményekkel járhat. Ennek következtében sérülhet az egyenlő elbánás elve, amely a határozat rendelkező része szerint nem megengedhető.

A Kötelezett Szolgáltató esetében előfordulhat, hogy a nagykereskedelmi piacon szolgáltatást nyújtó szervezeti egység és a kiskereskedelmi piacon működő szervezeti egység között olyan teljesítményértékelési rendszer működik, amely az egyes szervezeti egységek teljesítményét jelentősen módosíthatja az összekapcsolódó teljesítményértékelés hiánya miatti állapothoz képest. Ennek következtében sérülhet az egyenlő elbánás követelménye a Jogosult Szolgáltatók és a kötelezett kiskereskedelmi részlege viszonyában. A rendelkező részben kirótt kötelezettség ezen lehetőséget zárja ki.

A Kötelezett Szolgáltató esetében előfordulhat, hogy a kiskereskedelmi piacon szolgáltatást nyújtó szervezeti egység és a nagykereskedelmi szolgáltatást igénybe vevő jogosultak számára a szolgáltatások létesítési határideje eltér. Amennyiben a kötelezett saját kiskereskedelmi szolgáltatásához szükséges idő rövidebb, felmerülhet az egyenlő elbánás sérelme, amelyet a rendelkező rész ezen előírása kizár.

Megállapítottam, hogy a kötelezettség az azonosított versenyproblémával arányos és mind a három jelentős piaci erejű szolgáltató esetén indokolt, mivel a kötelezettség szükséges feltétele annak, hogy a helyhez kötött fizikai infrastruktúra nagykereskedelmi átengedésének piacára ráépülő kiskereskedelmi piacokon a verseny feltételei javuljanak.

Az egyenlő elbánás az említett versenyproblémák közül megfelelően képes kezelni a nem árjellegű versenyproblémák közül a késleltetési taktikák, és az alacsony színvonalú szolgáltatás-, minőségrontás alkalmazását, az információk visszatartását és diszkriminatív felhasználását, valamint az árjellegű lehetséges versenyproblémák közül az árdiszkriminációs magatartást.

III.5.2.2.3. Költségalapúság és a díjak ellenőrizhetősége

Az Eht. lehetővé teszi a Hatóság számára költségalapúsággal kapcsolatos kötelezettségek⁴⁴ előírását, amennyiben a piacelemzés a hatékony verseny hiányát tárta fel és ennek következtében az érintett szolgáltatók indokolatlanul magas díjakat alkalmazhatnak. Ez a szabályozási lehetőség a gyakorlatban különböző árszabályozási eszközök és költségelszámolási kötelezettségek alkalmazását jelenti. Az árszabályozás olyan szabályozói eszköz, amely közvetlenül befolyásolhatja az alap- és a kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások díjainak szintjét.

A költségalapú (kompetitív) ár, így a jelen esetben kötelezettséggként előírt költségalapú nagykereskedelmi ár (amely magában foglalja a befektetett tőke piaci kockázatnak megfelelő megtérülését is) a közgazdasági elmélet szerint megfelel annak az árnak, amely tökéletes verseny esetén hosszú távon kialakulna.

A kompetitív árszint meghatározásához nemzetközileg elismert és alkalmazott módszer a hosszú távú növekményi költségszámítás (LRIC), amely meghatározott közgazdasági alapelvekre épül. A módszertan lépéseire az Európai Közösségi dokumentumok is tartalmazznak előírásokat, ugyanakkor egy-egy országon belül a megvalósítás konkrét részleteit a nemzeti hatóságok feladata szabályozni.

A jelen Határozatban foglalt TD-LRIC költségmodell alapján kialakított és az Elnök által jóváhagyott kompetitív díj lehetővé teszi, hogy a Kötelezett Szolgáltatóval hálózati hozzáférési jogviszonyra lépő jogosult szolgáltató olyan versenyképes áron vegyen igénybe nagykereskedelmi szolgáltatásokat a Kötelezett Szolgáltatótól, amely egyszerre biztosítja a Kötelezett Szolgáltató felmerülő költségeinek megtérülését, és a verseny folytán a kiskereskedelmi árak versenyárhoz való közeledését.

A fentiek alapján az árszabályozás (a jelen határozatban meghatározott más kötelezettségekkel együtt) megfelelő eszköz a feltárt piaci probléma (és az általa okozott versenytorzítás, azaz a túlzó árazás lehetősége) orvoslására.

Magyarországon az eddigi szabályozás is kötelezte a vezetőkes szolgáltatókat a felülről lefelé építkező LRIC módszer (TD-LRIC) kidolgozására és ennek alkalmazásával a költségalapú nagykereskedelmi díjak meghatározására.

Megállapítottam, hogy a kötelezettség fenntartása az azonosított versenyproblémával arányosnak tekinthető és valamennyi jelentős piaci erejű szolgáltató esetén indokolt, mivel a kötelezettség szükséges feltétele annak, hogy az érintett piacokon a verseny feltételei javuljanak.

Ugyanakkor azt is megállapítottam, hogy a Kötelezett Szolgáltatók számára az előző határozatban elfogadott költségszámítási modellek megfelelőek, és azokat az új költségszámítások során az I. számú mellékletben eszközölt módosításokkal, illetve aktualizálással továbbra is fel lehet használni.

Ezen módosítások egyrészt néhány módszertani pontosítás, másrészt pedig az időközben lezajlott technológiai fejlődés vonatkozásában kerültek megfogalmazásra. A módszertan alapvetően megegyezik az előző határozat rendelkező részének I. számú mellékletében szereplővel, néhány pontban a jobb érthetőség és az egyértelműség növelése érdekében került pontosításra. A technológiai fejlődés során új technológiák jelentek meg és emelkedtek be a szolgáltatási piacba, emiatt egyes, technológiailag kötött definíciókat, megnevezéseket

---

⁴⁴ Eht. XII. Fejezet 108. §, Hozzáférési irányelv 13. cikk

módosítani kellett, hogy azok az új technológiákkal kibővült szolgáltatások tekintetében is értelmezhető legyenek.

Ugyancsak a technológiai fejlődés miatt szükségessé vált annak meghatározása a kötelezettség kirovása során, hogy konkrétan mely szolgáltatásokra kell a Kötelezett Szolgáltatónak önálló költségalapú árat meghatározni az I. számú mellékletbe foglalt TD LRIC módszertan, illetve a kiegészítő szolgáltatások díjmegállapítási módszere alkalmazásával. További néhány kiegészítést annak érdekében kellett eszközölni, hogy a jelen határozat I. számú mellékletébe foglalt költségszámítási módszertan a más piacokon, így például a helyhez kötött összekapcsolási piacokon esetleg kirovandó „költségalapúság és a díjak ellenőrizhetősége” kötelezettség vonatkozásában is értelmezhető legyen.

Megítélésem szerint a kötelezettség teljesítése nem jelent aránytalan terhet egyik szolgáltató esetén sem, mivel TD-LRIC költségmodellt az érintett szolgáltatók eddig is készítettek, annak alkalmazásában gyakorlatuk van, így annak további alkalmazása nem jelent érdemi többletterhet.

A díjak költségalapúságának követelményét az Elnök mindhárom jelentős piaci erejű szolgáltatóra egyaránt előírta azzal, hogy a rendelkező rész I. mellékletének megfelelően módosított költségszámítási modell alapján kiszámított díjaikat – amennyiben azok eltérnek a rájuk vonatkozó hatályos határozatokban a Hatóság által jóváhagyott vagy megállapított díjaktól – referenciaajánlatuk módosítása útján kötelesek érvényesíteni.

III. 5.2.2.4. Hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettségek

Az Eht. lehetőséget teremt az Elnök számára, hogy hozzáféréssel és összekapcsolással, (valamint közös eszközhasználattal, illetve helymegosztással) kapcsolatos kötelezettségeket írjon elő a jelentős piaci erejű szolgáltatók számára.

Ennek keretében többek között hálózati elemekhez, szolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosítását, továbbá az ehhez kapcsolódó közös eszközhasználat biztosítását írhatja elő.

Ilyen kötelezettséget az Elnök különösen akkor írhat elő, ha a hozzáférés megtagadása, a korábbi hozzáférés visszavonása vagy hasonló hatással járó ésszerűtlen feltételek kikötése a Hatóság mérlegelése szerint megakadályozná a hatékony piaci verseny kialakulását az előfizetői szolgáltatások terén, és ebből eredően az előfizetők érdekeivel ellentétes eredményre vezetne.

Az NHH Tanácsa a DH-26600-25/2007. sz. határozattal lezárt második piacelemzés során is kiróta ezen kötelezettséget, amelyeket megalapozó tények azóta sem változtak lényegesen. A végfelhasználók által igénybe vett szolgáltatás nyújtásához szükséges infrastruktúra továbbra is a Kötelezett Szolgáltató tulajdonát képezi, így a szolgáltatás nyújtásának lehetősége továbbra is függ az infrastruktúrához való hozzáféréstől. A hozzáférés hiányában nehezebb lenne a Jogosult Szolgáltatók számára a kiskereskedelmi piacon való megjelenés, azaz a potenciális ügyfelek kiszolgálása. A hozzáférés kötelezettségének fenntartása viszont képes biztosítani, hogy a nagykereskedelmi szolgáltatás érdemben megvalósuljon, azaz a Jogosult Szolgáltató képes legyen összekapcsolódni a Kötelezett Szolgáltatóval és annak hálózatához hozzáférve ügyfeleit kiszolgálni.

Felmérve a feltárt piaci problémát, valamint a hozzáférési kötelezettség jellegét, arra a következtetésre jutottam, hogy jelen esetben e kötelezettség fenntartása mindenképpen szükséges, mivel alapvetően ez által biztosítható a lehetséges versenykorlátozó magatartások közül elsőként említett hozzáférés megtagadásának kezelése.

A hozzáférés és összekapcsolás kötelezettsége a piacmeghatározás során funkcionálisan helyettesítő szolgáltatásként azonosított nagykereskedelmi átengedési szolgáltatásaira, valamint az ezekhez kapcsolódó felhordó hálózati szolgáltatást biztosító eszközökre is vonatkozik. A kötelezettség az azonosított versenyproblémával csak akkor arányos, ha teljesül az a feltétel, hogy az adott használaton kívüli helyi hurok (illetve alhurok) vonatkozásában a központtól az előfizetői hozzáférési pontig az infrastruktúra minden, az átengedés szempontjából szükséges eleme adott, potenciálisan rendelkezésre áll, csak a végberendezés hiányzik, azaz a kötelezett jelentős piaci erejű szolgáltató számára az adott használaton kívüli helyi hurok átengedése nem jelent aránytalan terhet.

1. Fémes hurkok és alhurkok nagykereskedelmi átengedése

A jelen határozat rendelkező részében a helyhez kötött fizikai infrastruktúra nagykereskedelmi átengedésének piacán belül a hurok átengedési piac fejlődésének előmozdítása, a fémes hurkok és alhurkok nagykereskedelmi átengedésének ösztönzése érdekében szükségesnek ítélem előírni, hogy a Kötelezett Szolgáltató a továbbiakban is köteles eleget tenni az NHH Tanácsa DH-26600-25/2007. számú határozatában előírt, a fémes hurkok és alhurkok nagykereskedelmi átengedése (beleértve részleges átengedést is) szélessávú és beszédcélú szolgáltatások nyújtása céljából nagykereskedelmi szolgáltatásra vonatkozó kötelezettségeknek.

A DH-26600-25/2007. határozat kapcsán felhalmozódott tapasztalatok egyértelműen azt jelezték számomra, hogy az NHH Tanácsának ezen döntését megalapozó tények azóta sem változtak lényegesen. Ennek legfőbb bizonyítéka, hogy a fémes hurkok és alhurkok teljes és részleges nagykereskedelmi átengedésének piaca továbbra is lassan bővült, így a folyamatos növekedés ellenére nemzetközi összehasonlításban változatlanul alacsony a teljes és részleges hurok átengedések száma.

A fentiekre tekintettel, indokoltnak tartom a DH-26600-25/2007. sz. határozatban a fémes hurkok és alhurkok nagykereskedelmi átengedése (beleértve részleges átengedést is) szélessávú és beszédcélú szolgáltatások nyújtása céljából nagykereskedelmi szolgáltatással kapcsolatban a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatóra kirótt, a fémes helyi hurok teljes és részleges átengedésére, a szolgáltatás igénybevételéhez szükséges meghatározott hálózati elemekhez, szolgáltatásokhoz való hozzáférés és a kapcsolódó közös eszközhasználat biztosítására vonatkozó kötelezés fenntartását.

2. Újgenerációs hozzáférési hálózatok előfizetői szakaszainak és újgenerációs hozzáférési hurkainak teljes és részleges átengedése beszéd- vagy szélessávú szolgáltatás nyújtása céljából

Újgenerációs hozzáférési hálózatok előfizetői szakaszainak átengedése:

A jelen határozat rendelkező része előírja, hogy a Kötelezett Szolgáltató köteles az újgenerációs hozzáférési hálózatai előfizetői szakaszainak teljes és részleges átengedésére beszéd- vagy szélessávú szolgáltatás nyújtása céljából (a továbbiakban: előfizetői szakasz teljes és részleges átengedése), valamint a szolgáltatás igénybevételéhez szükséges meghatározott hálózati elemekhez, szolgáltatásokhoz való hozzáférés és a kapcsolódó közös eszközhasználat biztosítására az erre vonatkozó igény esetén.

A fenti kötelezettség előírása indokolt, ugyanis ennek hiányában a Kötelezett Szolgáltatónak lehetősége lenne az újgenerációs hozzáférési hurkainak előfizetői szakaszaihoz való hozzáférés megtagadására, amely – tekintettel arra, hogy újgenerációs hozzáférési hálózatok

nehezen megkettőzhető infrastruktúrát képeznek – alkalmas lenne arra, hogy a Kötelezett Szolgáltató a piacon jelen lévő, de újgenerációs hozzáférési hálózattal nem rendelkező versenytársaival szemben versenyelőnybe kerüljön, illetve új versenytársak piacra való belépését akadályozza, ezáltal jelentős piaci erejét megtartsa, illetve fokozza, azaz amennyiben a kötelezettség nem terjedne ki ezen infrastruktúrára, akkor a Kötelezett Szolgáltató az előfizetők új hálózatra történő átmigrálásával végleges versenyelőnyt szerezhetne a jogosult szolgáltatókkal szemben.

Egyes hozzáférési hálózattípusok esetében (például az aktív eszközt tartalmazó pont-multipont DSL, Ethernet-LAN hálózatok), ahol az újgenerációs hozzáférési hurok hozzáférési aggregációs pontban való átengedése nem értelmezhető, egyedül az előfizetői szakaszok átengedése révén nyílhat arra lehetőség, hogy a Jogosult Szolgáltatók a Kötelezett Szolgáltató újgenerációs hozzáférési hálózatához hozzáférve a Kötelezett Szolgáltató újgenerációs hozzáférési hálózata által elért előfizetők számára kiskereskedelmi szolgáltatásokat nyújthassanak, a Kötelezett Szolgáltatóéhoz hasonló szolgáltatási szabadsággal.

Az előfizetői szakaszok átengedésére vonatkozó kötelezettség összhangban van azzal a szabályozási céllal, amely fenntartható verseny biztosítása érdekében a platformon belüli infrastruktúra alapú verseny ösztönzését kívánja megvalósítani.

Az előfizetői szakasz átengedés igénybevétele lehetővé teszi a Jogosult Szolgáltatók számára, hogy saját, a Kötelezett Szolgáltató kiskereskedelmi szolgáltatásaitól független kiskereskedelmi szolgáltatásokat alakíthassanak ki, és ennek során innovatív megoldásokat valósíthassanak meg anélkül, hogy kötve lennének azokhoz a műszaki korlátozásokhoz, amelyek a nagykereskedelmi bitfolyam hozzáférési szolgáltatások igénybevételekor jelentkezhetnek.

Azokon a földrajzi területeken, ahol a Kötelezett Szolgáltatók újgenerációs hozzáférési hálózatot építenek ki, távlatilag várható, hogy az újgenerációs hozzáférési hálózaton nyújtott kiskereskedelmi szolgáltatások felváltják a réz érpáras helyi hurkokon nyújtott szolgáltatásokat, amely a réz érpáras helyi hurok átengedés nagykereskedelmi igénybevételei lehetőségének megszűnését eredményezheti. Abban az átmeneti időszakban, amikor az újgenerációs hozzáférési hálózat egy adott területen már jelen van, de a réz érpáras hurok átengedés is igénybe vehető, szintén indokolt az újgenerációs hozzáférési hálózatokhoz való fizikai szintű hozzáférés biztosítása, mivel az újgenerációs hozzáférési hálózatok által biztosított nagyobb átviteli kapacitásnak köszönhetően az előfizetők számára nagyobb használati értéket jelentő szolgáltatások nyújthatóak, mint a réz érpáras hurok átengedés felhasználásával. Az újgenerációs hozzáférési hálózatok előfizetői szakaszaihoz való hozzáférés biztosítására vonatkozó kötelezettség hiányában az előfizetők újgenerációs hozzáférési hálózatokra való átmigrálásával a Kötelezett Szolgáltató további előnyhöz jutna a Jogosult Szolgáltatókkal szemben, aminek révén tovább növelhetné jelentős piaci erejét a kapcsolódó kiskereskedelmi piacokon.

Az előfizetői szakasz átengedésre vonatkozó kötelezettség tehát elősegíti, hogy a Kötelezett Szolgáltatók azon versenytársai, amelyek nem rendelkeznek saját hozzáférési hálózattal, versenyezzenek a Kötelezett Szolgáltatókkal a kapcsolódó kiskereskedelmi piacokon. Az átengedés kötelezettség előírása hozzájárul az előfizetői érdekek érvényesüléséhez, ahhoz, hogy az előfizetők az elektronikus hírközlő hálózatok, elektronikus hírközlési szolgáltatók, illetve szolgáltatások között szabadon választhassanak.

Az előfizetői szakasz átengedési kötelezettség nem vonatkozik ugyanakkor a koaxiális kábelben végződő kábeltelevíziós hozzáférési hálózatok előfizetői szakaszaira, mivel az ezekhez a hálózatokhoz való nagykereskedelmi fizikai infrastruktúra hozzáférés a piacmeghatározás megállapítása szerint nem képezi a szolgáltatási piac részét.

Az előfizetői szakaszok átengedésére vonatkozó kötelezettség arányos, mivel nincsenek enyhébb (kisebb terhet jelentő) eszközök az újgenerációs hozzáférési hálózatokhoz való nagykereskedelmi fizikai infrastruktúra hozzáférés biztosítására.

Előfizetői szakaszok kialakítása céljából telepített, használaton kívüli kábelek átengedése:

A jelen határozat rendelkező része előírja, hogy a Kötelezett Szolgáltató köteles átengedni az újgenerációs hozzáférési hálózatok előfizetői szakaszának kialakítása céljából telepített, használaton kívüli kábeleit – kivéve a koaxiális kábelben végződő kábeltelevíziós hálózatok kábeleit – amennyiben az átengedést a Jogosult Szolgáltató előfizetői szakasz kialakítása céljából igényli és az átengedett kábellel biztosítható az előfizetői aggregációs pont és az előfizető ingatlana közötti összeköttetés.

Az újgenerációs hozzáférési hálózatok előfizetői szakaszának kialakítása céljából telepített, használaton kívüli kábel olyan kábel, vagy a kábel részét alkotó vezeték (például optikai szál), amely rendeltetése szerint előfizetői szakasz biztosítását szolgálja, de nincs használatban, vagyis nem nyújtanak rajta elektronikus hírközlési szolgáltatást.

Tekintettel arra, hogy jelen határozat indokolási részének I.5.1.1.3. pontjában megállapításra került, hogy az FTTH PON hálózatok esetében az újgenerációs hozzáférési hurkok nagykereskedelmi átengedése a réz érpáras helyi hurok átengedést helyettesítő szolgáltatásnak tekinthető, ezért a Kötelezett Szolgáltatóknak ezen hálózatra is kiterjed az átengedési kötelezettsége.

Az újgenerációs hálózatok esetén ugyanakkor fennáll annak a lehetősége, hogy objektív műszaki okokból, például a Kötelezett Szolgáltató által választott technológiai megoldás miatt az újgenerációs hozzáférési hurkok, illetve az előfizetői szakaszok átengedése nem megvalósítható. Mivel az újgenerációs hozzáférési hurkok, illetve az előfizetői szakaszok nagykereskedelmi átengedése a réz érpáras helyi hurok átengedést helyettesítő szolgáltatásnak minősül, ezért az előfizetők Jogosult Szolgáltató általi elérését a költséghatékonyság elvét is figyelembe véve arányos és indokolt biztosítani abban az esetben is, ha az újgenerációs hozzáférési hurok, vagy az előfizetői szakasz ugyan nem átengedhető, de a Kötelezett Szolgáltatónak rendelkezésre áll más – az újgenerációs hozzáférési hurkok, illetve előfizetői szakaszok átengedését funkcionálisan helyettesítő – olyan eszköz, amelyen keresztül az előfizetők Jogosult Szolgáltatók általi elérése biztosítható. Vagyis az az ok, hogy a hagyományos réz érpáras helyi hurok helyettesítőjeként funkcionáló újgenerációs hozzáférési hurok, illetve előfizetői szakasz – például a Kötelezett Szolgáltató technológiaválasztása miatt – nem, vagy csak ésszerűtlen műszaki feltételek mellett átengedhető, még nem kérdőjelezi meg önmagában azon versenyprobléma fennállását, hogy a Kötelezett Szolgáltató és a Jogosult Szolgáltató között fennálló aszimmetria révén a Jogosult Szolgáltató saját hálózat építésének hiányában nem képes az előfizetők elérésére. Ezért a versenyprobléma orvoslása érdekében az újgenerációs hurok, illetve előfizetői szakasz átengedését kiváltó, azt funkcionálisan helyettesítő kötelezettség előírása minden esetben arányosnak és indokoltnak minősíthető, ha az

- a Kötelezett Szolgáltatónak nem okoz újabb beruházási költségeket,
- a Kötelezett Szolgáltató átengedéssel kapcsolatos költségei pedig térülnek.

A Határozat az újgenerációs hurok, illetve előfizetői szakasz átengedését kiváltó, azt funkcionálisan helyettesítő kötelezettséget már meglévő infrastruktúrára ír elő. (A többlétszál telepítés, mint alapszolgáltatás ilyen szempontból nem tekinthető funkcionálisan helyettesítő szolgáltatásnak, hiszen ott valóban megtörténik az újgenerációs hurok átengedése). Továbbá a Határozat az újgenerációs hurok, illetve előfizetői szakasz átengedését kiváltó, azt funkcionálisan helyettesítő kötelezettség esetén a Kötelezett Szolgáltató költségeit költségalapon minden esetben megtéríteti, tehát a fentiekben foglalt mindkét követelmény teljesül a Határozatban.

Fontos hangsúlyozni, hogy – ahogyan az a használaton kívüli helyi hurok átengedésének szabályozása során is érvényesül – a funkcionális helyettesíthetőségnek nem fogalmi eleme az előfizető tényleges elérése, vagyis nem írható elő ezen kötelezettség körében a tényleges előfizetői hozzáférési ponton való csatlakozás.

Az újgenerációs hozzáférési hálózatok kiépítése jelenleg folyamatban van, ezekben a hálózatokban jelentős számú, előfizetői szakasz kialakítása céljából telepített, de használaton kívüli kábel található, amit jelez az a tény, hogy a kiépített előfizetői hozzáférési kapacitástól elmarad a bekapcsolt előfizetők száma.

Az előfizetői szakasz kialakítása céljából telepített, de használaton kívüli kábelek átengedésével áthidalhatóak az előfizetői aggregációs pont és az előfizetői hozzáférési pontok közötti szakaszon potenciálisan felmerülő versenykorlátozó szűk keresztmetszetek (mint például a társasházon belüli párhuzamos hálózatok kiépítését akadályozó tényezők), ami az ezen kábelek előfizetői szakasz létesítése céljából történő átengedésére vonatkozó kötelezettség indokoltságát támasztja alá. Szintén a kötelezettség előírását indokolja az előfizetői szakaszok kialakítása céljából telepített használaton kívüli kábelek jelentős száma.

Az előfizetői szakasz kialakítása céljából telepített, használaton kívüli kábelek esetében – különösen, ha azokon korábban nem nyújtottak előfizetői szolgáltatást – előfordul, hogy nincsenek csatlakoztatva előfizetői hozzáférési ponthoz, illetve az előfizetői aggregációs ponthoz. Az ezen kábelek átengedésére vonatkozó kötelezettség indokoltsága ebben az esetben is fennáll, feltéve, hogy a kábellel az előfizetői aggregációs pont és az előfizető ingatlana (például lakás) közötti összeköttetés biztosítható. Ismételt kiemelésre méltó tehát, hogy – ahogyan az a használaton kívüli helyi hurok átengedésének szabályozása során is kialakításra került, érvényesült – a funkcionális helyettesíthetőségnek nem fogalmi eleme az előfizető elérése, vagyis nem írható elő ezen kötelezettség körében a tényleges előfizetői hozzáférési ponton való csatlakozás.

Azok a tényezők ugyanis, amelyek akadályozhatják, hogy adott helyszínen (például többlakásos épületben) a Kötelezett Szolgáltató hálózata mellett egy további hálózat is kiépíthető legyen, alapvetően az előfizető ingatlanán kívül jelentkeznek, mert az előfizetői ingatlanon belül csak az előfizető akadályozhatja a hálózat kiépítését, a hálózat kiépítésére való előfizetői szándék azonban adottnak tekinthető (mivel a kábel nagykereskedelmi átengedésének ez a feltétele). Vagyis, ha a kábel átengedésével biztosítható az előfizetői aggregációs pont és az előfizető ingatlana (lakása, irodája, telephelye) közötti összeköttetés, akkor a kábel átengedésével kiküszöbölhetőek az előfizetői szakasz biztosításával kapcsolatban felmerülő versenykorlátozó akadályok.

Az előfizetői szakasz kialakítása céljából telepített, használaton kívüli kábel átengedése esetében, amennyiben a kábellel biztosítható az előfizetői aggregációs pont és az előfizető ingatlana közötti összeköttetés, de a kábel nincs csatlakoztatva az előfizetői hozzáférési ponton, akkor szükséges, hogy a Kötelezett Szolgáltató biztosítsa a kábel végződését az előfizetői hozzáférési ponton, vagy tegye lehetővé, hogy ezt a Jogosult Szolgáltató elvégezhesse, mivel ennek hiányában az átengedett kábel nem használható előfizetői szakaszként. Ugyanezen okból szükséges, hogy a Kötelezett Szolgáltató az előfizetői aggregációs pontban engedje át a kábelt a Jogosult Szolgáltató számára, az előfizetői szakasz átengedésével megegyező módon.

Az előfizetői aggregációs pontban az átengedéssel kapcsolatos tevékenységeket a használatban lévő előfizetői szakaszok átengedése esetében is el kell végeznie a Kötelezett Szolgáltatónak, a használaton kívüli kábelek átengedése ehhez képest nem jár számottevő többletmunkával. A használaton kívüli kábel előfizetői hozzáférési ponton való végződésének biztosítása igényelhet többletmunkát a használatban lévő előfizetői szakaszok átengedéséhez képest, ez azonban nem tekinthető olyan mértékűnek, amely aránytalan terhet jelentene a Kötelezett Szolgáltató számára, tekintettel arra, hogy

- a magyarországi piacon szinte kizárólag pont-multipont újgenerációs hozzáférési hálózatok vannak jelen, amelyek előfizetői szakaszai rövidek, az előfizetői ingatlanok az előfizetői aggregációs pontokhoz közel helyezkednek el, ezért a Kötelezett Szolgáltató egyidejűleg – egy kiszállás keretében – el tudja végezni az előfizetői szakasz kialakítása céljából telepített, használaton kívüli kábel átengedését az előfizetői aggregációs pontban (egyezően az előfizetői szakasz átengedéséhez), valamint a kábel előfizetői hozzáférési ponton való végződését, vagy a kábel előfizetői felőli végének átadását a Jogosult Szolgáltató számára,

- az előfizetői szakasz kialakítása céljából telepített, használaton kívüli kábelek előfizetői hozzáférési ponton való csatlakoztatásához szükséges tevékenységeket a Kötelezett Szolgáltató abban az esetben is elvégzi, ha a már telepített újgenerációs hozzáférési hálózathoz a saját előfizetőjét csatlakoztatja. Ezek a tevékenységek tehát a Kötelezett Szolgáltató által az előfizetői szakasz kialakítása céljából telepített, használaton kívüli kábelek üzembe helyezéséhez kapcsolódóan a saját kiskereskedelmi tevékenysége körében is végzett szokásos tevékenységek közé tartoznak.

Az előfizetői szakasz kialakítása céljából telepített, használaton kívüli kábelek átengedésére vonatkozó kötelezettség a koaxiális kábelben végződő kábeltelevíziós hálózatok kábeleire nem vonatkoztatható, mivel a piacmeghatározás megállapítása szerint az ezen hálózatokhoz kapcsolódó nagykereskedelmi hozzáférés biztosítása nem képezi a jelen szolgáltatási piac részét.

A fentiek alapján indokolt és arányos annak előírása, hogy az előfizetői szakaszokra vonatkozó átengedési kötelezettség az újgenerációs hozzáférési hálózatok előfizetői szakaszának kialakítása céljából telepített, használaton kívüli kábelek átengedésére is vonatkozzon – kivéve a koaxiális kábelben végződő kábeltelevíziós hálózatok kábeleit – amennyiben az átengedés előfizetői szakasz kialakítása céljából történik és az átengedett kábellel biztosítható az előfizetői aggregációs pont és az előfizető ingatlana közötti összeköttetés. Indokolt és arányos továbbá annak előírása, hogy amennyiben a használaton kívüli kábel nincs csatlakoztatva az előfizetői hozzáférési ponton, akkor a Kötelezett Szolgáltató köteles az átengedett kábelt az előfizetői hozzáférési ponton végződtetni, vagy lehetővé tenni, hogy a kábel végződtetését a Jogosult Szolgáltató elvégezhesse.

Újgenerációs hozzáférési hurkok átengedése:

Az FTTH hálózatok újgenerációs hozzáférési hurkainak esetében szintén indokolt az átengedés előírása, mivel a kötelezettség hiányában fennáll a lehetősége annak, hogy a Kötelezett Szolgáltató megtagadja az újgenerációs hozzáférési hurok átengedését a Jogosult Szolgáltatók számára, amely – tekintettel arra, hogy az újgenerációs hozzáférési hálózatok nehezen megkettőzhető infrastruktúrát képeznek – alkalmas lenne arra, hogy a Kötelezett Szolgáltató a piacon jelen lévő, de újgenerációs hozzáférési hálózattal nem rendelkező versenytársaival szemben versenyelőnybe kerüljön, illetve új versenytársak piacra való belépését akadályozza. Az FTTH hálózatok újgenerációs hozzáférési hurkainak átengedésére vonatkozó kötelezettség hiányában az előfizetők újgenerációs hozzáférési hálózatokra való átmigrálásával a Kötelezett Szolgáltató további előnyhöz jutna a Jogosult Szolgáltatókkal szemben, tovább növelhetné jelentős piaci erejét a kapcsolódó kiskereskedelmi piacokon.

Az FTTH hálózatok esetében a Jogosult Szolgáltatók számára az újgenerációs hozzáférési hurokhoz való hozzáférés nyújthat arra lehetőséget, hogy a Kötelezett Szolgáltató hozzáférési aggregációs pontjában – amely egy nagyobb, jellemzően több kilométer átmérőjű földrajzi terület előfizetői hozzáféréseit aggregálja – hozzáférhessenek a Kötelezett Szolgáltató FTTH hálózathoz, olyan műszaki feltételek mellett, amely nagyobb szabadságot biztosít számukra az előfizetői szolgáltatások kialakításában, mint a bitfolyam hozzáférés. Az újgenerációs hozzáférési hurok átengedés tehát lehetővé teheti a Jogosult Szolgáltatók számára, hogy kedvező méretgazdaságossági viszonyok mellett a Kötelezett Szolgáltatóéhoz hasonló szolgáltatási szabadsággal nyújthassanak előfizetői szolgáltatásokat, a Kötelezett Szolgáltató hozzáférési hálózathoz használva. Az FTTH újgenerációs hozzáférési hurkok átengedésére vonatkozó kötelezés ezért elősegíti a fenntartható versenyt, biztosítja, hogy a Kötelezett Szolgáltatók azon versenytársai, amelyek nem rendelkeznek saját hozzáférési hálózattal, versenyezzenek a Kötelezett Szolgáltatókkal a kapcsolódó kiskereskedelmi piacokon. Az átengedés kötelezettség előírása hozzájárul az Eht. 2. §-ban foglalt célok és alapelvek

teljesüléséhez, az előfizetői érdekek érvényesüléséhez, ahhoz, hogy az előfizetők az elektronikus hírközlő hálózatok, elektronikus hírközlési szolgáltatók, illetve szolgáltatások között szabadon választhassanak.

Az újgenerációs hozzáférési hurkok átengedésére vonatkozó kötelezettség összhangban van azzal a szabályozási céllal, amely fenntartható verseny biztosítása érdekében a platformon belüli infrastruktúra alapú verseny ösztönzését kívánja megvalósítani.

Az előfizetői szakaszok és újgenerációs hozzáférési hurkok átengedésének lehetséges akadályai:

Az előfizetői szakaszok és FTTH újgenerációs hozzáférési hurkok átengedésével kapcsolatban indokolt annak rögzítése, hogy amennyiben a Kötelezett Szolgáltató álláspontja szerint a hálózatában alkalmazott technológia sajátosságai következtében

- valamely típusú előfizetői szakaszainak teljes, vagy részleges átengedése, vagy
- az FTTH pont-pont, vagy FTTH PON hálózatában az újgenerációs hozzáférési hurkok teljes vagy részleges átengedése

objektív műszaki okok miatt nem megvalósítható, akkor az erre vonatkozó álláspontja kifejtését, részletes műszaki indokolással együtt a referenciaajánlatához csatolt, Eht. 58. § (2) bekezdés szerinti dokumentumban köteles az Elnökhöz benyújtani. Amennyiben a Kötelezett Szolgáltató által benyújtott dokumentumban foglaltaknak az Elnök helyt ad, az érintett hálózat esetében az előfizetői szakaszok, illetve az újgenerációs hozzáférési hurkok teljes vagy részleges átengedését a Kötelezett Szolgáltatónak a rendelkező rész A) pontja szerinti referenciaajánlatban nem kell megajánlania, az átengedés feltételeit nem kell kidolgoznia.

Ez az előírás a fentiekben már említett azon okok miatt indokolt, mert az újgenerációs hozzáférési hálózatokban alkalmazott egyes műszaki megoldások, illetve a technológia sajátosságai azt eredményezhetik, hogy az előfizetői szakaszok, vagy újgenerációs hozzáférési hurkok nem engedhetők át. Ezekben az esetekben – amennyiben a Kötelezett Szolgáltató bizonyítja, hogy az átengedés nem valósítható meg – nem lenne indokolt és arányos arra kötelezni a Kötelezett Szolgáltatót, hogy az érintett előfizetői szakaszait, illetve újgenerációs hozzáférési hurkait engedje át, továbbá, hogy egy meg nem valósítható átengedési szolgáltatás részleteit dolgozza ki a referenciaajánlatában.

Amennyiben azonban a műszaki feltételek változása a későbbiekben lehetővé teszi az érintett hálózat esetében az előfizetői szakaszok, illetve FTTH újgenerációs hozzáférési hurkok teljes, vagy részleges átengedését, indokolt és arányos annak előírása, hogy a Kötelezett Szolgáltató biztosítsa az előfizetői szakaszok átengedését és ennek feltételeit referenciaajánlatában hozza nyilvánosságra. Ennek érdekében előírásra került, hogy ilyen esetben a Kötelezett Szolgáltató kötelezhető a referenciaajánlat módosítása iránti kérelem benyújtására, illetve, hogy a referenciaajánlatot az Elnök hivatalból módosíthatja.

Nemzetközi példa alapján felmerült a fizikai átengedéshez hasonló jellemzőkkel rendelkező, bitfolyam hozzáférés típusú nagykereskedelmi hozzáférés (virtuális hurok átengedés) előírásának lehetősége. A Hatóság információi szerint azonban a Kötelezett Szolgáltatók egy ilyen típusú nagykereskedelmi szolgáltatás nyújtására műszakilag nincsenek felkészülve.

Az átengedés részletes szabályai:

A referenciaajánlatok, hálózati szerződések, valamint az ezekkel kapcsolatos eljárások részletes szabályait a Hszr. tartalmazza. Ezeket a szabályokat egészítették ki, illetve módosították a DH-26600-25/2007. számú határozat rendelkező része c) pontjának (i) – (xi) alpontjai. Ezeknek a szabályoknak az alkalmazása az újgenerációs hozzáférési hálózatok előfizetői szakaszainak, illetve az FTTH pont-pont és FTTH PON hálózatok újgenerációs hozzáférési hurkainak átengedése vonatkozásában is indokolt, azonban figyelembe kell venni,

hogy a Hszr., illetve a DH-26600-25/2007. számú határozat hivatkozott pontjai bizonyos esetekben a réz érpáras hurok átengedés technológiájára való utalásokat tartalmaztak. Ezért szükséges annak előírása, hogy a jelen határozat rendelkező részében foglaltak szerint a kötelezettség teljesítése során a Kötelezett Szolgáltató köteles megfelelni a Hszr. előírásainak, azzal az eltéréssel és kiegészítéssel, hogy a DH-26600-25/2007. számú határozatban a "c) A Tanács DH-664-177/2005. számú határozatában kirótt, Eht. 106. § szerinti „hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettségek” módosítása" pont alatti (i) – (xi) pontok az újgenerációs hozzáférési hálózatok újgenerációs hozzáférési hurkainak és előfizetői szakaszainak teljes és részleges átengedésére is alkalmazandók. Ennek a Kötelezett Szolgáltató úgy köteles megfelelni, hogy a Hszr., illetve a DH-26600-25/2007. számú határozat idézett pontjainak helyi hurok átengedésre alkalmazható rendelkezései az újgenerációs hozzáférési hálózatok előfizetői szakaszainak átengedésére, valamint a FTTH pont-pont és FTTH PON hálózatok újgenerációs hozzáférési hurkainak az átengedésére is alkalmazandók, azzal, hogy a rendelkezésekben a helyi hurok helyett értelemszerűen újgenerációs hozzáférési hurok, illetve előfizetői szakasz értendő, továbbá a réz érpáras hozzáférési hálózatok technológiájára vonatkozó kitételek helyett ezeknek az újgenerációs hozzáférési hálózatokra értelmezhető funkcionális megfelelői értendők.

Szükséges továbbá annak a határozatban való rögzítése, hogy a Kötelezett Szolgáltató a szerződéskötést megelőző előrendelési eljárás során milyen információkat köteles a Jogosult Szolgáltató számára átadni a lehetséges újgenerációs hozzáférési hurok átengedési, illetve előfizetői szakasz átengedési helyszínekkel kapcsolatban. Ebben a tekintetben a Határozat előírja, hogy a jelen határozatban definiált előrendelési eljárás keretében a Kötelezett Szolgáltató köteles a Jogosult Szolgáltató számára hozzáférhetővé tenni a meghatározott területen megvalósítandó újgenerációs előfizetői szakasz, illetve FTTH újgenerációs hozzáférési hurok átengedéshez szükséges hálózati alapinformációkat, amely tartalmazza térkép formájában a hozzáférési aggregációs pontok és az ezekhez tartozó előfizetői aggregációs pontok elhelyezkedését, valamint a hozzáférési aggregációs pontokhoz kapcsolódó újgenerációs hozzáférési hurkok, illetve az egyes előfizetői aggregációs pontokhoz kapcsolódó előfizetői szakaszok számát és típusát, valamint a hozzáférési aggregációs pontok, illetve az ezekhez tartozó egyes előfizetői aggregációs pontok által lefedett területeket, utca és házszám szerinti bontásban. Ezek az információk elengedhetetlenül szükségesek a Jogosult Szolgáltatók számára ahhoz, hogy az újgenerációs hozzáférési hurok átengedési, illetve az előfizetői szakasz átengedési szolgáltatások igénybevételével kapcsolatos döntéseiket meghozzák. Az előírt tájékoztatás hiányában a Jogosult Szolgáltatók nem rendelkezének információval arról, hogy mely földrajzi pontokon vehetik igénybe az újgenerációs hozzáférési hurok átengedési, illetve előfizetői szakasz átengedési szolgáltatásokat, továbbá, hogy az adott átengedési ponton igénybe vehető átengedési szolgáltatásokkal milyen kiterjedésű előfizetői kör érhető el. Ezen információk nélkül a Jogosult Szolgáltatók sem a hálózatfejlesztési, sem gazdaságossági szempontból nem lennének képesek megalapozott döntést hozni az átengedési szolgáltatások igénybevételével kapcsolatban. Az előírt információszolgáltatás ugyanakkor – figyelembe véve az újgenerációs hozzáférési hálózatok eltérő felépítéséből adódó szükségszerű eltéréseket – nem haladja meg azt az információszolgáltatási mélységet, amelyet a szabályozás a réz érpáras hozzáférési hálózatokra vonatkozóan már korábban előírt a Kötelezett Szolgáltatók számára.

3. Többlatszál telepítésére és átengedésére vonatkozó kötelezés

A pont-multipont újgenerációs hozzáférési hálózatokhoz való hozzáférés nehézségeire való tekintettel a helyhez kötött fizikai infrastruktúra nagykereskedelmi átengedésének piacán a piac fejlődésének ösztönzése, valamint a ráépülő kiskereskedelmi piacokon a versenyfeltételek javítása érdekében a jelen határozat rendelkező részében előírásra került, hogy újgenerációs hozzáférési hálózatfejlesztése során a Kötelezett Szolgáltató a Jogosult Szolgáltató részéről

felmerülő igény esetén köteles többlétszál-telepítés formájában hozzáférést biztosítani a Jogosult Szolgáltató számára.

A többlétszál telepítésére és átengedésére vonatkozó kötelezettség előírását azért tartottam különösen fontosnak, mert ezen kötelezés révén biztosítható az, hogy a Jogosult Szolgáltató minden esetben igénybe tudja venni az optikai hurkot, és ne utólag kelljen kevésbé hatékony kiegészítő megoldásokat találnia.

Különösen fontosnak tartottam annak előírását, hogy az előzetes jogosulti igénybejelentéshez kötött többlétszál-telepítési kötelezettség keretében a Kötelezett Szolgáltató az előfizetőig tartó teljes hozzáférési hálózati szakaszon, vagy a Jogosult Szolgáltató igényének megfelelően annak egy részére köteles biztosítani a hozzáférést a Jogosult Szolgáltatónak.

Megítélésem szerint az előzetes jogosulti igénybejelentéshez kötött többlétszál-telepítési kötelezettségnek az előfizetőig tartó teljes hozzáférési hálózati szakaszra történő meghatározását az tette szükségessé, hogy a kötelezésnek a dedikált előfizetői összeköttetésekre (az EU Bizottság NGA ajánlásában nevesített *végződési szegmensekre*) történő korlátozása esetén, annak rövidege miatt a Jogosult Szolgáltatónak az előfizetői végpontok közvetlen közeléig, az előfizetői épületen belül is biztosítani kellene a csatlakozást az előfizetői szakasz igénybevételéhez.

A Magyar Telekom GPON rendszerrel kapcsolatos 2009. december 14-i információszolgáltatása alapján a Hatóság megállapította, hogy az előfizetőkhöz legközelebbi *elosztási pontok* az esetek 95%-ában az épületen belüli felszálló hálózatban helyezkednek el, (a fennmaradó 5% alépítményben, vagy oszlopon van). Ebből következően az előfizetői szakasz nagyon rövid, mindössze néhány tíz méteres, ami - magyarországi elektronikus hírközlési piacon működő alternatív szolgáltatók pénzügyi hátterét tekintve - megkérdőjelezi a végződési szegmens tömeges nagykereskedelmi igénybevételének realitását.

Kiemelt figyelmet fordítottam arra, hogy a szabályozás a lehető leghatékonyabban segítse elő a kötelezettségnek valóban a jogosult igényei szerint történő igénybevételét. Ezért a szabályozás, miközben kimondja, hogy az előzetes jogosulti igénybejelentéshez kötött többlétszál-telepítési kötelezettség az előfizetőig tartó teljes hozzáférési hálózati szakaszra érvényes, egyben azt is előírja, hogy a Kötelezett Szolgáltató a Jogosult Szolgáltató igényének megfelelően a teljes hozzáférési hálózati szakasz meghatározott részére is köteles biztosítani a hozzáférést a Jogosult Szolgáltatónak.

Tekintettel arra, hogy az előzetes jogosulti igénybejelentéshez kötött többlétszál-telepítési kötelezettség új hozzáférési kötelezettség, szükségesnek ítélttem, hogy a jelen határozat rendelkező részében megfelelő részletességű szabályozással biztosítsa ennek hatékony működését.

Az előzetes jogosulti igénybejelentéshez kötött többlétszál-telepítési kötelezettség keretében a szabályozás nagy súlyt helyez az újgenerációs hozzáférési hálózatfejlesztéssel kapcsolatos releváns információk nyilvánosságra hozatalára, hiszen ennek hiányában az alternatív szolgáltatók, mint a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók potenciális versenytársai, saját racionális üzleti magatartásukat – ezen belül is elsősorban azt, hogy a feltételek ismeretében az ország mely területén, azaz melyik hírközlési szolgáltató területén érdemes a beruházás – nem tudják megtervezni. Ennek megfelelően a jelen határozat rendelkező részében foglaltak alapján Kötelezett Szolgáltató köteles újgenerációs hozzáférési hálózatfejlesztési terveit 6 hónappal a tényleges hálózatfejlesztést megelőzően honlapján közzétenni, annak érdekében, hogy a Jogosult Szolgáltató számára a hozzáférés biztosított legyen általa előzetesen igényelt szálak erejéig. Ezen előírás hiányában a kötelezettség nyilvánvalóan nem lenne hatékony, hiszen megfelelő műszaki információ és az építési tervekre vonatkozó információ nélkül a Jogosult szolgáltató nem tud reális üzleti tervet alapozni új generációs hálózatra.

Annak érdekében, hogy az alternatív szolgáltatók, mint a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók potenciális versenytársai megfelelő információval rendelkezhessenek a Kötelezett Szolgáltató újgenerációs hozzáférési hálózatfejlesztési terveiről, a szabályozás értelmében a honlapon történő közzététel tartalmi jellemzőit illetően a Kötelezett Szolgáltatónak az alábbi minimum követelménynek kell megfelelnie:

- közzé kell tennie térkép formájában a hozzáférési aggregációs pontok és a hozzáférési aggregációs pontok ellátási területére eső köztes elérési pontok elhelyezkedését;
- a rendezőkre (elérési pontokra) bekötött előfizetői hozzáférések számát;
- az átadó rendezőmodulok rendelkezésre állását, illetve elhelyezési lehetőségét és a lefedett területeket; beleértve azt is, hogy az adott hozzáférési aggregációs pont, illetve köztes elérési pont mely területeket (utca és házszám szerinti bontásban) látja el.

A fentieket a Hatóság – azok tartalmára tekintettel – az átláthatóság kötelezettség keretében szabályozta.

Annak érdekében, hogy a kötelezettség hatékonyan segítse elő jogosult igényei szerint történő igénybevitelét, az előzetes jogosulti igénybejelentéshez kötött többlétszál-telepítési kötelezettség szabályozása a többlétszál-telepítéssel kapcsolatos szerződéskötés átfutási idejére vonatkozó előírásokat is tartalmaz.

A többlétszál-telepítéssel kapcsolatos szerződéskötés átfutási idejére vonatkozó előírásokat az teszi szükségessé, hogy álláspontom szerint – a megfelelő következtetést levonva a fémes hurkok esteében a Hszr.-ben előírt, a hurok átengedési eljárásra vonatkozó határidőkkel kapcsolatban szerzett tapasztalatokból – mindenképpen elejét kell venni egy olyan szolgáltatói gyakorlat kialakulásának, amely azt eredményezné, hogy a többlétszál-telepítés a megvalósulása indokolatlanul hosszú időt vesz igénybe. Megítélésem szerint a többlétszál-telepítéssel kapcsolatos szerződéskötés átfutási idejére vonatkozó, a jelen határozat rendelkező részében foglalt előírások hozzájárulnak ahhoz, hogy a többlétszál-telepítésre vonatkozó szerződéskötési eljárás időigénye ésszerű legyen. Az eljárási határidők meghatározása során az egyes eljárási lépések (pl. az igénybejelentés elbírálása) tényleges időigénye mellett a szabályozás a Kötelezett Szolgáltató és a Jogosult Szolgáltató ésszerű erőforrásgazdálkodási igényeit is figyelembe vette.

A hálózatfejlesztési szerződés tartalmának a jelen határozat rendelkező részében foglaltak szerinti meghatározásakor alapvető szabályozási cél az egyértelműség és a megfelelő rugalmasság biztosítása. Az egyértelműség érdekében a hálózatfejlesztési szerződésnek meg kell felelnie a jelen határozat rendelkező részének A.) pont 1) alpontjában foglalt tartalmi követelményeknek.

A megfelelő rugalmasság biztosítása, túlszabályozás elkerülése, az adminisztrációs terhek minimalizálása érdekében a szabályozás tartózkodik a felek közötti együttműködés szabályainak, az előzetesen igényelt optikai szálak száma és a ténylegesen bérbe vett optikai szálak száma közötti maximális eltérés mértékének, valamint a hibaelhárítási, hibabehatárolási kötelezettség megoszlását kijelölő felelősségi határpontok konkrét meghatározásától.

Ennek megfelelően jelen határozat nem tartalmaz konkrét előírást az előzetesen igényelt optikai szálak száma és a ténylegesen bérbe vett optikai szálak száma közötti maximális alsó eltérés mértékére vonatkozóan, hanem úgy rendelkezett, hogy ennek meghatározása a referenciaajánlatának részét képező hálózatfejlesztési szerződés keretében a Kötelezett Szolgáltató kötelezettsége.

A hibaelhárítási, hibabehatárolási kötelezettség megoszlását kijelölő felelősségi határpontok konkrét meghatározásával összefüggő kérdések rendezését pedig a Kötelezett Szolgáltató és a Jogosult Szolgáltató - a hozzáférés specifikumaival összhangban lévő - kölcsönös

megegyezésével tartja megvalósítandónak, a megegyezés elmaradása esetén mindkét fél számára fenntartva a jogorvoslat lehetőségét.

A helyhez kötött fizikai infrastruktúra nagykereskedelmi átengedési piac fejlődésének előmozdítása, a verseny élénkítése érdekében a jelen határozat rendelkező része külön előírást tartalmaz arra az esetre, ha a Kötelezett Szolgáltató nem tudja betartani az általa vállalt szállítási határidőket, minőségi paramétereket. A hálózatfejlesztési szerződésnek tartalmaznia kell az abban foglalt szállítási határidők, minőségi mutatók be nem tartása esetén a Jogosult Szolgáltatót megillető kötbér mértékét. A kötbér mértékének arányosnak kell lennie a minőségi mutató be nem tartása következtében a Jogosult Szolgáltató vagyonában felmerülő kárral és a Jogosult Szolgáltatót ért nem vagyoni kárral.

A Kötelezett Szolgáltató gazdálkodásának biztonsága, az esetleges visszaélések elkerülése érdekében a jelen határozat rendelkező részében foglaltak alapján a Kötelezett Szolgáltatót kötbér illeti meg abban az esetben, ha az általa igényelt optikai szálakat a szerződésben megállapított megengedett maximális eltérést meghaladó mértékben nem veszi át bérlet formájában. A kötbér mértékének arányosnak kell lennie a bérbevétel elmaradása következtében a Kötelezett Szolgáltató vagyonában felmerülő kárral.

A szabályozás szintén a Kötelezett Szolgáltató gazdálkodásának biztonságát tartotta szem előtt, amikor a jelen határozat rendelkező részében előírta, hogy az optikai hálózatfejlesztésben érdekelt Jogosult Szolgáltatóknak bankgaranciával kell rendelkezniük. A bankgarancia összegének számítási módját és felülvizsgálatának szabályait részleteiben a hozzáférési referenciaajánlat szabályozza.

A többletszál telepítésére és átengedésére vonatkozó kötelezést a pont-multipont újgenerációs hozzáférési hálózatokhoz való hozzáférés nehézségeire való tekintettel tartottam szükségesnek előírni. A többletszál telepítésére és átengedésére vonatkozó kötelezés kirovását a fennálló versenyproblémával arányosnak tekintem, mivel ezen kötelezettség kirovása csak minimális többletterhet jelent a Kötelezett Szolgáltatónak, hiszen mindössze arról van szó, hogy az eredetileg tervezettnél több optikai kábelt kell behúznia, amelynek költségei megtérülnek, mivel ezek után a Jogosult Szolgáltató bérleti díjat fog fizetni.

A többletszál telepítésére és átengedésére vonatkozó kötelezés előírásakor – a kötelezettség arányosságának fontosságát szem előtt tartva – nagy súlyt helyeztem arra, hogy az erre vonatkozó szabályozásba megfelelő biztosítékokat építsek be annak érdekében, hogy a Jogosult Szolgáltató ne okozhasson indokolatlanul jelentős többletterheket a Kötelezett Szolgáltatóknak azzal, hogy felesleges beruházásokra kényszeríti őket.

4. Kábelhely megosztás és sötétszál átengedés előfizetői hozzáférési hálózati szakasz céljából

A helyi hurok, előfizetői szakasz, illetve újgenerációs hozzáférési hurok átengedésére (a továbbiakban együtt: **átengedés**) vonatkozó, a rendelkező rész D.1. és D.2. pontjaiban meghatározott kötelezettség alól a rendelkező rész értelmében kivételt jelent, ha az átengedés objektív műszaki okból nem megvalósítható. Ilyen eset lehet, ha az adott helyi hurok, vagy előfizetői szakasz egyedi jellemzői miatt nem alkalmas az átengedésre, vagy ha a Kötelezett Szolgáltató adott típusú újgenerációs hozzáférési hálózatában alkalmazott műszaki megoldások, illetve az elérhető technológia nem teszi lehetővé az átengedést és ezért a Kötelezett Szolgáltató az érintett újgenerációs hozzáférési hálózat előfizetői szakaszainak, újgenerációs hozzáférési hurokainak átengedését referenciaajánlatában nem ajánlja meg.

Abban az esetben, ha az átengedési kötelezettség objektív műszaki okok miatt nem megvalósítható, a Kötelezett Szolgáltató köteles az előfizetői hozzáférés kiépítése céljából kábelhely megosztást, illetve amennyiben a kábelhely megosztás nem megvalósítható, sötétszál átengedést biztosítani a Jogosult Szolgáltató számára, annak érdekében, hogy a Kötelezett Szolgáltató hálózatában alkalmazott műszaki megoldások, illetve a Kötelezett Szolgáltató technológiaválasztása következtében a Jogosult Szolgáltatók ne legyenek elzárva attól a lehetőségtől, hogy a Kötelezett Szolgáltató infrastruktúráját használva el tudjanak jutni az előfizetőkhöz és számukra szolgáltatásokat nyújthassanak. Ezen kötelezettség hiányában azon előfizetők tekintetében, amelyek vonatkozásában a Jogosult Szolgáltató nem tud átengedési szolgáltatást igénybe venni, nem teljesülnének azok a szabályozási célok, amelyeket a szabályozás az átengedési kötelezettség előírásával kíván elérni. Ezzel kapcsolatban a 2. pont "Előfizetői szakaszok kialakítása céljából telepített, használaton kívüli kábelek átengedése" című alpontjában írt vonatkozó indoklás megfelelően irányadó.

Annak érdekében, hogy az átengedés útján objektív műszaki okok miatt el nem érhető előfizetők vonatkozásában is legyen lehetősége a Jogosult Szolgáltatóknak az előfizetők elérésére legalább az átengedési szolgáltatások igénybevétele által biztosított szolgáltatási szabadsággal, indokolt annak a szabályozás általi támogatása, hogy azokban az esetekben, amikor az átengedés objektív műszaki okok miatt nem megvalósítható, a Jogosult Szolgáltató saját hozzáférési hálózatot építhessen ki az előfizetőkhöz. Ezáltal segíthető elő az érintett előfizetők vonatkozásában a hatékonyabb kiskereskedelmi verseny kialakulása, a fogyasztók érdekeinek jobb érvényesülése.

A hozzáférési hálózat kiépítésének költségeiben meghatározó a kábelhely infrastruktúra létesítésének a költsége. A kábelhely infrastruktúra kiépítése emellett engedélyeztetési és egyéb akadályokba is ütközhet. A kábelhely infrastruktúra hiánya ezért lényegesen megnehezítheti, vagy megakadályozhatja a Jogosult Szolgáltatók számára az előfizetők saját hálózattal való elérését.

A Kötelezett Szolgáltató meglévő kábelhely-infrastruktúrájához való hozzáférés biztosítása ezért alapvető fontosságú annak elősegítéséhez, hogy az átengedés megvalósíthatatlansága esetén a Jogosult Szolgáltató a Kötelezett Szolgáltató hálózata által elért előfizetőket saját hálózati szakaszok kiépítésével el tudja érni.

A fenti okok miatt indokolt annak előírása, hogy amennyiben az átengedési kötelezettségek teljesítésére irányuló jogosult igény műszaki okok miatt nem megvalósítható, akkor kábelhely rendelkezésre állása esetén a Kötelezett Szolgáltató a Jogosult Szolgáltató erre vonatkozó igénye esetén köteles kábelhely megosztási szolgáltatást nyújtani annak érdekében, hogy a Jogosult Szolgáltató az általa választott technológiájú, beszéd- vagy szélessávú szolgáltatás nyújtását biztosító előfizetői hozzáférési hálózati szakaszait kiépíthesse.

A fenti kötelezés hiányában előfordulhat, hogy a Kötelezett Szolgáltató előfizetőit a Jogosult Szolgáltató sem nagykereskedelmi átengedési szolgáltatás igénybevételevel, sem saját hálózatával nem képes elérni, így az adott előfizetők vonatkozásában nem teljesülnek a szabályozás alapvető céljai, a kiskereskedelmi verseny elősegítése és a fogyasztók érdekeinek védelme.

Indokolt továbbá a Jogosult Szolgáltató számára a Kötelezett Szolgáltató által nyújtott átengedési szolgáltatás igénybevétele helyett a Kötelezett Szolgáltató kábelhelyeihez való hozzáférés lehetőségét biztosítani abban az esetben, ha a Kötelezett Szolgáltató nem tudja az adott előfizető, vagy előfizetői kör vonatkozásában a Jogosult Szolgáltató által alkalmazni kívánt technológiának megfelelő típusú helyi hurok, újgenerációs hozzáférési hurok vagy előfizetői szakasz átengedését biztosítani.

A szolgáltatók technológiaválasztási szabadságának biztosításával támogatható a kiskereskedelmi piacon folyó verseny. A kiskereskedelmi verseny fontos mozgatóereje a különböző hozzáférési technológiák versenye, a hagyományos réz érpáras hálózatok mellett növekvő jelentőségűek a különböző újgenerációs hozzáférési hálózatok is. A Jogosult Szolgáltatók versenyképességét csökkentené, ha a Kötelezett Szolgáltató előfizetőinek

eléréséhez nem alkalmazhatnák az általuk egyébként használt technológiát, hanem ehelyett a Kötelezett Szolgáltató által alkalmazott technológiát kellene igénybe venniük.

A Jogosult Szolgáltató számára a sajátjától eltérő technológia alkalmazása többletköltséget, műszaki problémákat okozhat, illetve akadályozhatja a Jogosult Szolgáltatót abban, hogy az általa egyébként alkalmazott technológia által támogatott szolgáltatásokat kínálja az előfizetők számára.

A fentiek alapján, az Eht. céljainak teljesülése⁴⁵, a kiskereskedelmi verseny támogatása és a fogyasztók érdekeinek védelme érdekében indokolt annak támogatása, hogy amennyiben a Jogosult Szolgáltató más típusú helyi hurok, újgenerációs hozzáférési hurok, vagy előfizetői szakasz alkalmazásával kívánja elérni az előfizetőit, mint amelyet a Kötelezett Szolgáltató az adott helyszínen átengedésre kínál, akkor a Jogosult Szolgáltató a Kötelezett Szolgáltatóétól eltérő típusú, beszéd- vagy szélessávú szolgáltatás nyújtását biztosító előfizetői hozzáféréseit kiépíthesse. Ennek támogatásához – a jelen pont korábbi részében leírt okok alapján – alapvető fontosságú annak biztosítása, hogy a Jogosult Szolgáltató hozzáférhessen a Kötelezett Szolgáltató meglévő kábelhely-infrastruktúrájához.

A fentiek figyelembevételével indokolt annak előírása, hogy amennyiben a Jogosult Szolgáltató által igényelt típusú – az átengedési kötelezettség alá tartozó – helyi hurok, előfizetői szakasz, illetve újgenerációs hozzáférési hurok átengedése helyett a Kötelezett Szolgáltató adott helyszínen más típusú helyi hurok, előfizetői szakasz, illetve újgenerációs hozzáférési hurok átengedését tudja biztosítani, akkor kábelhely rendelkezésre állása esetén a Kötelezett Szolgáltató a Jogosult Szolgáltató erre vonatkozó igénye esetén köteles kábelhely megosztási szolgáltatást nyújtani annak érdekében, hogy a Jogosult Szolgáltató az általa választott technológiájú, beszéd- vagy szélessávú szolgáltatás nyújtását biztosító előfizetői hozzáféréseit kiépíthesse.

Szükséges ugyanakkor annak rögzítése, hogy a Kötelezett Szolgáltató nem köteles kábelhely megosztást nyújtani, amennyiben a Jogosult Szolgáltató a kábelhelyet koaxiális kábelben végződő kábeltelevíziós hálózatok kiépítésére kívánja felhasználni.

Az előfizetői hozzáférés kiépítése céljából előírt kábelhely megosztási kötelezés alapja az, hogy meghatározott feltételek teljesülése esetén a Jogosult Szolgáltató a Kötelezett Szolgáltató számára kötelezettségként előírt helyi hurok, újgenerációs hozzáférési hurok, illetve előfizetői szakasz átengedési szolgáltatások igénybevétele helyett kábelhely megosztást vehet igénybe, saját előfizetői hozzáférések kiépítése céljából. A kábelhely megosztás igénybevételével kiépített előfizetői hozzáférések tehát az átengedési kötelezettség alá tartozó, a szolgáltatási piac részét képező helyi hurok, újgenerációs hozzáférési hurok, illetve előfizetői szakasz átengedési szolgáltatások igénybevételét funkcionálisan helyettesítik.

A koaxiális kábelben végződő kábeltelevíziós hálózatok a piacmeghatározás megállapítása szerint nem tartoznak a szolgáltatási piac alapját képező hálózatok körébe, ezért ezen hálózatok kiépítése nem tekinthető a szolgáltatási piac részét képező átengedési szolgáltatások helyettesítőjének. Ezért a Kötelezett Szolgáltató nem kötelezhető arra, hogy koaxiális kábelben végződő kábeltelevíziós hálózatok kiépítése céljából, a szolgáltatási piac részét képező átengedési szolgáltatások helyett kábelhely megosztást biztosítson a Jogosult Szolgáltatók számára.

A kábelhely megosztási kötelezés kiterjedésének meghatározása:

A jelen pontban meghatározott kábelhely megosztási kötelezettségek célja a Jogosult Szolgáltatók számára a helyi hurok vagy újgenerációs hozzáférési hurok (illetve azok előfizetői szakaszai) kiépítésének támogatása meghatározott esetekben. Ebből következően a kábelhely megosztás kötelezettség kiterjedését úgy indokolt meghatározni, hogy annak

---

⁴⁵ Az Eht. 2. § bb) pontja szerint az Eht. céljai és alapelvei közé tartozik annak biztosítása, hogy a fogyasztók az elektronikus hírközlő hálózatok, elektronikus hírközlési szolgáltatók, illetve szolgáltatások között szabadon választhassanak, és dönthessenek, hogy mely hálózatot, szolgáltatót, illetve szolgáltatást kívánják igénybe venni.

igénybevételével a Jogosult Szolgáltató a hozzáférési hálózati szakaszt ki tudja építeni. Ennek felel meg az a rendelkezés, hogy a kábelhely megosztást a Kötelezett Szolgáltató a Jogosult Szolgáltató hozzáférési hálózati szakaszának kiépítése céljából, az előfizetői hozzáférési pont és a Kötelezett Szolgáltató kábelhely-hálózatának az előfizetői hozzáférési ponttól legfeljebb 25 km távolságban lévő, a Jogosult Szolgáltató által meghatározott pontja között köteles nyújtani, a távolságot a Kötelezett Szolgáltató kábelhely-hálózatának az adott pontig vezető legrövidebb felhasználható nyomvonala alapján számítva. A 25 km-es felső határ meghatározását indokolja, hogy körülbelül ez az erősítés nélküli optikai hatótávolság felső határa, ezért a hozzáférési hálózati szakaszok kiépítése ezen a távolságon belül tekinthető ésszerűen megvalósíthatónak.

Tekintettel arra, hogy a kábelhely megosztást több tényező, különösen a kábelhelyekben lévő szabad férőhely hiánya megakadályozhatja, fennáll a lehetősége annak, hogy a kábelhely megosztás meghiúsulása miatt a jelen pontban kifejtett szabályozói célok nem teljesülnek. Ezért indokolt annak előírása, hogy amennyiben a Jogosult Szolgáltató által a fentiekben meghatározott feltételekkel összhangban igényelt kábelhely megosztás nem megvalósítható, akkor a Kötelezett Szolgáltató köteles az adott szakaszon sötétszál átengedést biztosítani a Jogosult Szolgáltató számára az előfizetői hozzáférés kiépítése céljából. A kötelezettség arányosságának biztosítása érdekében szükséges ugyanakkor annak rögzítése, hogy a sötétszál átengedési kötelezettség teljesítése csak azokra a sötétszálakra vonatkozik, amelyek a Kötelezett Szolgáltató által nyújtott szolgáltatásokhoz, vagy az előrelátható szolgáltatás-fejlesztési igényeihez nem szükségesek.

5. Felhordó hálózati kötelezettség

A felhordó hálózati szolgáltatások az alapszolgáltatásokhoz (helyi hurok átengedés, újgenerációs előfizetői szakasz átengedése, FTTH újgenerációs hozzáférési hurok átengedése, többletszál telepítése és átengedése, illetve az előfizetői hozzáférés kiépítése céljából nyújtott kábelhely megosztás és sötétszál átengedés) kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások, amelyek célja, hogy az alapszolgáltatások eléréséhez a jogosult szolgáltató számára hozzáférési, illetve felhordó hálózati szakaszokat, vagy ezek kialakításához infrastruktúra elemeket biztosítsanak, annak érdekében, hogy a Kötelezett Szolgáltató által nyújtott alapszolgáltatásoknak a Jogosult Szolgáltató általi igénybevételét elősegítsék.

A hurok átengedés igénybevételének fontos feltétele, hogy a Jogosult Szolgáltatók eljussanak a hozzáférési aggregációs pontig, illetve előfizetői aggregációs pontig, hiszen ezeken a pontokon válik számukra lehetővé az átengedett hurokhoz, újgenerációs hozzáférési hurokhoz, azok előfizetői szakaszaihoz való hozzáférés, illetve a közeli bitfolyam hozzáférés. Az előző piacelemzéseknél ezt segítette a helymegosztás, illetve a távoli hozzáférés, mint kiegészítő szolgáltatások biztosítása. Ezen kötelezések életben tartása továbbra is indokolt, és a jelen határozatban a helymegosztási és távoli hozzáférési kötelezések fenntartása a réz érpáras hálózatokra és kiterjesztése az újgenerációs hozzáférési hálózatokra megtörténik (lásd a rendelkező rész D.1. és D.2. pontjait).

Az előző piacelemzés óta azonban az elektronikus hírközlési piac bővült, s a szolgáltatási piac részévé váltak az újgenerációs hozzáférési hálózatok, amelyek hálózati struktúrája eltér a réz hozzáférési hálózatokétól. A hazai piacon domináns pont-multipont újgenerációs hozzáférési hálózatok esetében az előfizetői aggregációs pontok közelebb kerülnek az előfizetői végpontokhoz, mint a réz érpáras hálózatok esetében, az előfizetői szakasz lényegesen rövidebb, mint a réz érpáras helyi hurok. Emiatt az előfizetői hozzáférési ponthoz való eljutás lehetősége a hurok átengedés igénybevételének még inkább fontos feltételévé vált: például több hozzáférési ponton keresztül lehet az előfizetőkhöz eljutni, illetve a távoli hozzáférés kötelezés önmagában nem nyújt megfelelő lehetőséget a jogosultak számára az előfizetők elérésében, ezért szükségessé vált az elérési lehetőségek bővítése.

A szabályozás célja a szélessávú nagykereskedelmi piacok jelen piacelemzése során a platformon belüli infrastruktúra alapú verseny támogatása, amelyen belül a 4. piaci alapszolgáltatások, valamint az 5. piacon a közeli bitfolyam hozzáférés igénybevételének ösztönzését kívánja megvalósítani. Tekintettel arra, hogy a hurok átengedés, illetve a helyi bitfolyam hozzáférés jelen állapot szerint Magyarországon kevéssé elterjedt, a kitűzött cél elérése csak akkor valósulhat meg, ha a cél megvalósulását kiterjedt eszközrendszerrel támogatjuk.

A Jogosult Szolgáltatók számára a saját hálózat kiépítése a Kötelezett Szolgáltató hálózatában lévő előfizetői aggregációs pontokig igen jelentős költséggel járna, illetve egyéb (fizikai, engedélyeztetési) akadályokba is ütközhet. Ezért a felhordó hálózati szolgáltatások nyújtására vonatkozó kötelezés hiányában a Jogosult Szolgáltatók számára lényegesen kedvezőtlenebbek lennének a lehetőségek az alapszolgáltatások igénybevételéhez. Az alapszolgáltatásokra vonatkozó hozzáférési kötelezésekkel elérni kívánt szabályozói célok teljesüléséhez ezért indokolt a felhordó hálózati szolgáltatások nyújtására vonatkozó kötelezés előírása.

Annak érdekében, hogy a Jogosult Szolgáltatók a számukra leginkább megfelelő felhordó hálózati szolgáltatást vehessék igénybe, indokolt, hogy a kötelezettségként előírt felhordó hálózati szolgáltatások köre tágan kerüljön meghatározásra, és az a kábelhely megosztásra, a sötétszál átengedésre, a hullámhossz átengedésre és az átviteli kapacitás biztosítására is kiterjedjen. Előzetesen ugyanis nem meghatározható, hogy adott helyzetben a Jogosult Szolgáltató számára melyik felhordó hálózati szolgáltatás biztosítja leghatékonyabban, legalacsonyabb költséggel azt, hogy az alapszolgáltatás igénybevételi helyszínéhez összeköttetést tudjon kialakítani. Ha az adott helyzetben a leginkább megfelelő felhordó hálózati szolgáltatás nem áll rendelkezésre, ez akadályozhatja annak lehetőségét, hogy az alapszolgáltatást a Jogosult Szolgáltató igénybe tudja venni. Ez indokolja, hogy a szabályozás biztosítsa a különböző felhordó hálózati megoldások közötti választás lehetőségét a Jogosult Szolgáltató számára.

A kötelezés arányosságát biztosítja az a rendelkezés, amely szerint a Kötelezett Szolgáltató a meghatározott felhordó hálózati szolgáltatások közül a Jogosult Szolgáltató által kiválasztott szolgáltatást abban az esetben köteles nyújtani, amennyiben ez az adott hálózati szakaszon nem ütközik objektív műszaki akadályokba.

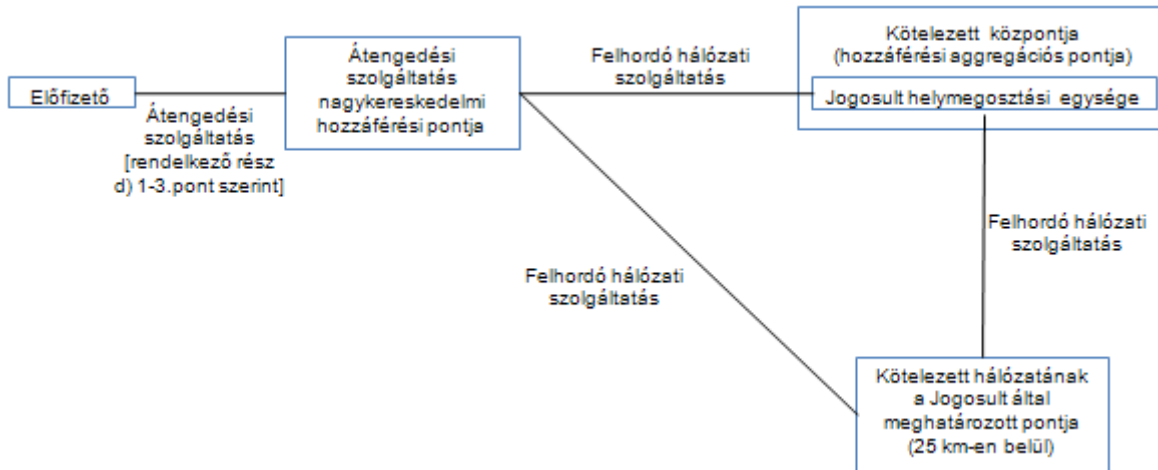
Továbbá a szabályozott felhordó hálózati szolgáltatások kiterjedését indokolt az előbbiek miatt (hálózati struktúra változása, szabályozási cél támogatása) földrajzi értelemben az alábbiak szerint meghatározni.

A szolgáltatások kiterjedése az érintett hálózati szakaszokat illetően:

- a rendelkező rész D.1.-D.3. pontjaiban előírt szolgáltatások nagykereskedelmi hozzáférési pontja és a Kötelezett Szolgáltató adott földrajzi területet ellátó központja (hozzáférési aggregációs pontja) között, ha a nagykereskedelmi hozzáférési pont a Kötelezett Szolgáltató hozzáférési hálózatának valamely köztes pontján helyezkedik el és a központban (hozzáférési aggregációs pontban) a Jogosult Szolgáltató helymegosztással rendelkezik, vagy ott helymegosztást igényel,
- a rendelkező rész D.1.-D.3. pontjaiban előírt szolgáltatások nagykereskedelmi hozzáférési pontja és a Kötelezett Szolgáltató hálózatának legfeljebb 25 km távolságban lévő, a Jogosult Szolgáltató által meghatározott pontja között, ha a nagykereskedelmi hozzáférési pont a Kötelezett Szolgáltató hozzáférési hálózatának valamely köztes pontján helyezkedik el, a 25 km-es távolságot a Kötelezett Szolgáltató hálózatának az adott pontig vezető legrövidebb felhasználható nyomvonala alapján számítva,
- a Kötelezett Szolgáltató központja (hozzáférési aggregációs pontja) és a Kötelezett Szolgáltató hálózatának legfeljebb 25 km távolságban lévő, a Jogosult Szolgáltató által meghatározott pontja között, ha a központban (hozzáférési aggregációs pontban) a

Jogosult Szolgáltató helymegosztással rendelkezik, vagy ott helymegosztást igényel, a távolságot a Kötelezett Szolgáltató hálózatának az adott pontig vezető legrövidebb felhasználható nyomvonala alapján számítva.

A felhordó hálózati szolgáltatások értelmezése a hálózati struktúrában:

A felhordó hálózati szolgáltatások 25 km-es távolsága az alapján került meghatározásra, hogy hozzávetőlegesen ennyi az erősítés nélküli optikai hatástávolság, ezen túl a beruházás költsége növekedne a jogosultak számára.

A szabályozási cél megvalósulását, a helyi hurok átengedés, illetve közeli bitfolyam szolgáltatások igénybevételének ösztönzését kívánja támogatni a kötelezés azon eleme is, hogy a Kötelezett a felhordó hálózati szolgáltatásokat a jogosult választása szerinti prioritásban köteles nyújtani a Jogosult Szolgáltató számára, amennyiben a szolgáltatás nyújtása nem ütközik objektív műszaki akadályba.

6. A kábelhely megosztás különös szabályai

a) Annak érdekében, hogy a Jogosult Szolgáltató a rendelkező rész D.4. és D.5. pontjaiban előírt kábelhely megosztást igénybe tudja venni, szükséges annak biztosítása, hogy a Jogosult Szolgáltató az általa igényelt, a kábelhely megosztási kötelezettség rendelkező rész D.4. és D.5. pontjaiban meghatározott kiterjedésének megfelelő kábelhely szakaszra vonatkozóan minden, a kábelhely megosztás megvalósíthatóságával, annak feltételeivel kapcsolatos információt megkapjon. Ennek előírása hiányában a kábelhely megosztásra vonatkozó kötelezettség nyilvánvalóan nem lenne hatékony, hiszen a kábelhelyinfrastruktúrára vonatkozó megfelelő információk hiányában a Jogosult Szolgáltatók nem tudnának reális üzleti és hálózatfejlesztési tervet készíteni az újgenerációs hozzáférési hálózatuk fejlesztésére.

A kábelhely megosztás megvalósíthatóságával kapcsolatos információszolgáltatás alapvetően két módon lehetséges:

- a Kötelezett Szolgáltató nyilvántartásai alapján történő egyedi adatszolgáltatás útján, a Jogosult Szolgáltató igénybejelentése alapján meghatározott kábelhely szakaszokra vonatkozóan, vagy
- a Jogosult Szolgáltatók számára elektronikus úton hozzáférhető kábelhely nyilvántartás (digitális térkép) alapján.

A Jogosult Szolgáltatók számára elektronikus úton hozzáférhető, teljes körű kábelhely-nyilvántartás kialakítása igen jelentős időt és költséget igényel a Kötelezett Szolgáltatók részéről. Ezt támasztják alá a nemzetközi tapasztalatok és az a tény, hogy a Kötelezett Szolgáltatók nem rendelkeznek egységes nyilvántartásokkal a kábelhelyeikről. Az elektronikus úton hozzáférhető kábelhely-nyilvántartás kialakításával kapcsolatos jelentős ráfordítások megtérülése bizonytalan. Abban az esetben, ha a kábelhely megosztással kapcsolatban nem jelentkezik számottevő mértékű kereslet, a Kötelezett Szolgáltatók nyilvántartási rendszereinek fejlesztési ráfordításai nem térülnek meg. Ennek mérlegelésénél figyelembe kell venni azt is, hogy a Jogosult Szolgáltatók részéről a Kötelezett Szolgáltatók hozzáférési szolgáltatásaira épülő infrastruktúra beruházások az eddigiekben igen csekély mértékűek voltak, a múltbeli adatok ezért nem alapoznak meg a kábelhely megosztási szolgáltatás iránti jelentősebb jövőbeli kereslettel kapcsolatos feltételezést, különösen azokon a földrajzi területeken, ahol a újgenerációs hozzáférési hálózatok kiépítésének gazdaságossági feltételei kedvezőtlenebbek.

A kábelhely megosztás igénybevételéhez szükséges információk ugyanakkor biztosíthatóak a nyilvántartásokból történő eseti adatszolgáltatás útján is, a Jogosult Szolgáltató által meghatározott földrajzi területre vonatkozóan.

A fenti okok miatt az elektronikus úton hozzáférhető kábelhely nyilvántartási rendszer kialakítására vonatkozó kötelezettség indokolatlan terhet jelentene a Kötelezett Szolgáltatók számára és nem felelne meg az arányosság követelményének.

Ezért a kábelhelyinfrastruktúrával kapcsolatos információszolgáltatási kötelezettség akkor felel meg az indokolt és arányosság követelményének, ha a Kötelezett Szolgáltató eseti adatszolgáltatás útján, a Jogosult Szolgáltató igénybejelentésében meghatározott – a kábelhely megosztási kötelezettség rendelkező rész D.4. és D.5. pontjaiban meghatározott kiterjedésének megfelelő – földrajzi területre köteles nyilvántartásai alapján az igényelt kábelhely megosztás megvalósíthatóságával kapcsolatos információkat megadni.

A kábelhely megosztási kötelezettség a rendelkező rész D.4. és D.5. pontjaiban meghatározott hálózati szakaszokra vonatkozik. A kötelezettség alkalmazása során előfordulhat, hogy a Jogosult Szolgáltató tervezett hálózatfejlesztése nem két végponttal meghatározható hálózati szakaszra, hanem egy határvonalaival megadható földrajzi területre (például városrészre) vonatkozik. Ebben az esetben indokolt annak lehetővé tétele, hogy a Jogosult Szolgáltató az adott földrajzi területre vonatkozóan egyetlen igénybejelentés keretében hozzáférhessen a területre vonatkozó, a kábelhely megosztás megvalósíthatóságával kapcsolatos információkhoz, és ne kelljen az egyes, végpontokkal meghatározott hálózati szakaszokra külön-külön információszolgáltatást igényelnie. Amennyiben adott földrajzi területen minden egyes hálózati szakaszra külön információigénylési eljárást kellene a Jogosult Szolgáltatónak megindítania, az jelentős késedelmet és többletköltséget okozna a Jogosult Szolgáltató számára, ami akadályozná a kábelhely megosztás megvalósíthatóságát. Másrészt, a Kötelezett Szolgáltató számára is hatékonyabban megvalósítható a nyilvántartási rendszeréből adott földrajzi területre vonatkozóan a kábelhely infrastruktúra adatainak (nyomvonal, hozzáférési pontok) legyűjtése, mintha ezt több, végpontokkal meghatározott hálózati szakaszokra vonatkozóan külön-külön kellene megtennie.

A fentiek alapján indokolt annak előírása, hogy a Jogosult Szolgáltató kábelhely megosztásra vonatkozó igénybejelentésében meghatározott földrajzi hely lehet két földrajzi pontot összekötő szakasz, vagy a határvonalaival meghatározott terület, amely megfelel a kábelhely megosztási kötelezettség jelen rendelkező rész D.4. és D.5. pontjaiban meghatározott kiterjedésének.

Annak érdekében, hogy a Kötelezett Szolgáltató indokolatlanul ne késleltethesse az információszolgáltatást és ezáltal a kábelhely megosztás megvalósulását, szükséges, hogy a szabályozás rögzítsen egy olyan határidőt, amelyen belül a Kötelezett Szolgáltató köteles megadni a Jogosult Szolgáltató igénybejelentésében kért információkat a Jogosult Szolgáltató számára. Az információszolgáltatás teljesítési határidejének az igénybejelentéstől számított legkésőbb 5 munkanapban való meghatározása az információszolgáltatás indokolatlan késedelmességének megakadályozására megfelelő, ugyanakkor a Kötelezett Szolgáltató

számára is sem jelent aránytalan terhet, tekintettel arra, hogy az információszolgáltatás a Kötelezett Szolgáltató nyilvántartásaiban már rendelkezésre álló információkon alapul.

b) Indokolt és arányos az a kötelezés, hogy a Kötelezett Szolgáltató a tudomására jutó információk alapján köteles folyamatosan aktualizálni nyilvántartásaiban a kábelhely infrastruktúra megoszthatóságát befolyásoló adatokat, így különösen a szabad férőhelyre vonatkozó információkat, különösen abban az esetben, ha a Kötelezett Szolgáltató vagy a hozzáférés más igénylője hálózatépítést hajt végre a kábelhely infrastruktúra felhasználásával. A nyilvántartások aktualizálása elősegíti azt, hogy a Kötelezett Szolgáltató a később felmerülő kábelhely megosztási igényekre a nyilvántartási rendszereiből pontosabb információkat tudjon szolgáltatni, illetve kevesebb esetben legyen szükség költséges helyszíni vizsgálatra a kábelhely megosztás lehetőségének megállapításához. A nyilvántartások aktualizálására vonatkozó kötelezés csökkenti ezáltal a kábelhely megosztásra vonatkozó igények megvizsgálásának időigényét és költségét, így elősegíti a kábelhely megosztás Jogosult Szolgáltatók általi igénybevételének lehetőségét, ezért indokolt kötelezettségnek tekintendő. A kötelezettség ugyanakkor nem jelent aránytalan terhet a Kötelezett Szolgáltató számára, hiszen a nyilvántartásba vételi kötelezettség azokra az információkra korlátozódik, amelyek a tudomására jutottak, ezen túlmenően nem köteles a kábelhely infrastruktúra megoszthatóságára vonatkozó átfogó felméréseket végezni. A kábelhely infrastruktúra átfogó felmérését előíró kötelezés aránytalan kötelezés lenne, tekintettel egy ilyen felmérés jelentős költségeire és erőforrásigényére.

c) A szolgáltatók kábelhely infrastruktúra nyilvántartási rendszereiből kinyerhető információk nem minden esetben elégségesek ahhoz, hogy azok alapján adott hálózati szakaszon a Jogosult Szolgáltató által igényelt kábelhely megosztás megvalósíthatósága eldönthető legyen. Ebben az esetben – amennyiben ezt a Jogosult Szolgáltató igényli – szükséges a kábelhely megosztás részletes megvalósíthatósági vizsgálatának elvégzése, amelynek eredményeképpen megállapítható a kábelhely megosztás megvalósíthatóságának lehetősége és a megvalósítás módja. Mivel a részletes megvalósíthatósági vizsgálat jellemzően helyszíni vizsgálat elvégzését teszi szükségessé, ezért ennek költsége lényegesen magasabb, mint a nyilvántartási rendszerekből való adatszolgáltatás költsége. Ezért indokolt annak előírása, hogy a Kötelezett Szolgáltató a részletes megvalósíthatósági vizsgálatot csak abban az esetben végezze el, ha a nyilvántartási rendszerekből a kábelhely megosztás megvalósíthatósága nem állapítható meg, és csak abban az esetben, ha a Jogosult Szolgáltató ezt kifejezetten igényli.

A Kötelezett Szolgáltató kábelhelyinfrastruktúrájához való hozzáférés lehetőségét illetően a Kötelezett Szolgáltató és a Jogosult Szolgáltató között jelentős információs aszimmetria áll fenn. A Kötelezett Szolgáltató a nyilvántartásai alapján, illetve helyszíni vizsgálatok elvégzésével mindazoknak az információknak a birtokában lehet, amelyek a kábelhely megosztás lehetőségét befolyásolják. A Jogosult Szolgáltató ezzel szemben közvetlen információkkal nem rendelkezik, alapvetően a Kötelezett Szolgáltató által szolgáltatott információkra kénytelen támaszkodni. Ez az információs aszimmetria lehetőséget biztosít a Kötelezett Szolgáltató számára, hogy abban az esetben is kizárja a kábelhely megosztás lehetőségét, ha azt a tényleges körülmények nem indokolják. Annak érdekében, hogy a Jogosult Szolgáltató a lehetőségekhez képest meggyőződhessen arról, hogy a részletes megvalósíthatósági vizsgálat megállapításai a valóságnak megfelelnek, indokolt annak előírása, hogy amennyiben a megvalósíthatósági vizsgálatok helyszíni vizsgálatok szükségesek, a Kötelezett Szolgáltató a Jogosult Szolgáltató erre irányuló igénye esetén köteles lehetővé tenni a Jogosult Szolgáltató helyszíni vizsgálat során való jelenlétét, illetve független szakértő bevonását a helyszíni vizsgálatba.

Annak érdekében, hogy a Kötelezett Szolgáltató indokolatlanul ne késleltethesse a kábelhely megosztás megvalósíthatóságának megállapítását és ezáltal a kábelhely megosztás megvalósulását, szükséges, hogy a szabályozás rögzítsen egy olyan határidőt, amelyen belül a Kötelezett Szolgáltató köteles elvégezni a megvalósíthatósági vizsgálatot és értesíteni a Jogosult Szolgáltatót ennek eredményéről. A megvalósíthatósági vizsgálat elvégzésére és a Jogosult Szolgáltató értesítésére meghatározott legfeljebb 15 munkanapos időtartam alkalmas arra, hogy a Kötelezett Szolgáltató indokolatlan késlekedését megakadályozza, ugyanakkor

kellően tág időkeretet biztosít a Kötelezett Szolgáltató számára ahhoz, hogy a vizsgálatot elvégezze, így ez a kötelezettség nem jelenthet számára aránytalan terhet.

d) Amennyiben a Jogosult Szolgáltató eredeti igénymegjelölésében meghatározott földrajzi pontok között nem lehetséges a kábelhely megosztás, a kábelhely megosztási kötelezéssel elérni kívánt célok teljesülésének elősegítése érdekében indokolt annak előírása, hogy a Kötelezett Szolgáltató a Jogosult Szolgáltató erre vonatkozó igénymegjelölése alapján alternatív nyomvonalat ajánljon fel a kábelhely megosztásra. E kötelezés hiányában fennáll a lehetősége annak, hogy a Jogosult Szolgáltató kábelhely megosztásra vonatkozó igénye elutasításra kerül, annak ellenére, hogy egy másik, a Jogosult Szolgáltató számára szintén alkalmas nyomvonalon a kábelhely megosztás megvalósítható lenne. A Jogosult Szolgáltató nem rendelkezik olyan információkkal a Kötelezett Szolgáltató kábelhelyhálózatáról, amely alapján az elutasított kábelhely megosztási igénye helyett egy másik, megvalósítható nyomvonalat meg tudna határozni.

f) Annak érdekében, hogy a Jogosult Szolgáltató által igénybevett kábelhelyben a kábelhely megosztás célját képező hálózati összeköttetés létrejöhsen és működhessen, szükséges a Jogosult Szolgáltató elektronikus hírközlő kábeleinek elhelyezésével, üzembe helyezésével, üzemeltetésével, hibaelhárításával, eltávolításával kapcsolatos tevékenységek elvégzése, részben a Kötelezett Szolgáltató kábelhely-nfrastruktúrájának és kapcsolódó létesítményeinek határain belül. A kábelhely megosztás nemzetközi szabályozási gyakorlatát tekintve van arra példa, hogy a Jogosult Szolgáltató, vagy az általa megbízott, a Kötelezett Szolgáltató által elismert vállalkozó közvetlenül hozzáférhet a Kötelezett Szolgáltató kábelhelyeihez, a Jogosult Szolgáltató hálózatával kapcsolatos munkavégzés céljából. Ez azonban bizonyos esetekben veszélyeztetheti a Kötelezett Szolgáltató hálózatának épségét és működését. Ezért a Hatóság álláspontja szerint nem lenne indokolt és arányos annak az általános érvényű előírása, hogy Kötelezett Szolgáltató köteles legyen lehetővé tenni, hogy a Jogosult Szolgáltató végezhesse el a kábelek elhelyezésével és üzemeltetésével kapcsolatos tevékenységeket. Azon tevékenységek esetében viszont, amelyek elvégzésére a Jogosult Szolgáltató is képes és amelyek a Kötelezett Szolgáltató hálózatának épségét, egységét, működését nem veszélyeztetik, indokolt annak biztosítása, hogy ezeket a Jogosult Szolgáltató is elvégezhesse, tekintettel arra, hogy a Jogosult Szolgáltató számára rugalmasabb és kevésbé költséges megoldást jelenthet, ha saját maga végzi el a hírközlő kábeleivel kapcsolatos tevékenységeket, mintha a Kötelezett Szolgáltatóval végezteti el ezeket a tevékenységeket. A Kötelezett Szolgáltató hálózatának védelmét szolgálja az a rendelkezés, amely szerint a Kötelezett Szolgáltató szükség esetén felügyelet biztosításával ellenőrizheti a Jogosult Szolgáltató által végzett munkát.

g) Amennyiben a Kötelezett Szolgáltató, vagy egy másik szolgáltató tulajdonában lévő, a Kötelezett Szolgáltató kábelhelyeiben elhelyezkedő kábelek az adott szolgáltató által nyújtott szolgáltatásokhoz, vagy az előrelátható szolgáltatás-fejlesztési igényeinek megvalósításához nem szükségesek és akadályozzák a (további) kábelhely megosztást, akkor indokolt annak előírása, hogy ezek a kábelek legyenek eltávolítva a kábeltulajdonos szolgáltató költségén, amennyiben az eltávolítás fizikailag megvalósítható és a hálózat épségét, működését nem veszélyezteti. Ezek a kábelek ugyanis akadályozzák azt, hogy a kábelhelyet olyan hálózati összeköttetések kialakítására lehessen felhasználni, amelyek segítségével a kábelhely megosztást igénylő szolgáltató előfizetői szolgáltatásokat tudna nyújtani, vagyis akadályozzák a kiskereskedelmi piacon a verseny fejlődését. A kötelezés megvalósíthatósága, illetve a működő hálózatok védelme érdekében szükséges ugyanakkor annak rögzítése, hogy a nem használt kábelek eltávolítására vonatkozó kötelezés alól kivételt jelent, ha a kábelek eltávolítása fizikailag nem megvalósítható, vagy az a működő hálózat épségét, működését veszélyeztetné. Indokolt továbbá annak előírása, hogy a kábelek eltávolításának költsége a kábelek tulajdonosát terhelje, vagyis azt a szolgáltatót, amelynek érdekében a kábelhelyet indokolatlanul foglaló, a kábelhely megosztást akadályozó kábelek telepítése megtörtént.

A Kötelezett Szolgáltató hálózatának védelme érdekében szükséges annak rögzítése, hogy a kábelek eltávolítását alapvetően a Kötelezett Szolgáltató végezheti el, abban az esetben viszont, ha a kábeleknek a tulajdonos szolgáltató általi eltávolítása nem veszélyezteti a

Kötelezett Szolgáltató hálózatának épségét, egységét, működését, indokolt annak biztosítása, hogy ezt a kábelek tulajdonjogával rendelkező szolgáltató is elvégezhesse (indokolt esetben a Kötelezett Szolgáltató felügyelete mellett), tekintettel arra, hogy a kábelek tulajdonjogával rendelkező szolgáltató számára ez rugalmasabb és kevésbé költséges megoldást jelenthet, mintha a Kötelezett Szolgáltató végezné el ezeket a tevékenységeket.

Annak érdekében, hogy a Kötelezett Szolgáltató indokolatlanul ne késleltethesse a kábelhely megosztást akadályozó kábelek eltávolítását és ezáltal a kábelhely megosztás megvalósulását, szükséges, hogy a szabályozás rögzítsen egy olyan határidőt, amelyen belül a Kötelezett Szolgáltató köteles a nem használt kábeleket eltávolítani, illetve a kábelek eltávolítását a tulajdonos szolgáltató számára biztosítani. Az erre meghatározott legfeljebb 15 munkanapos időtartam alkalmas arra, hogy a Kötelezett Szolgáltató indokolatlan késlekedését megakadályozza, ugyanakkor kellően tág időkeretet biztosít a Kötelezett Szolgáltató számára ahhoz, hogy a kötelezettségének eleget tegyen, így ennek a határidőnek a betartása nem jelenthet számára aránytalan terhet.

h) Alapvetően a kábelhellyel, illetve az ott elhelyezkedő kábelekkel kapcsolatos fenntartási és hibaelhárítási tevékenységek lehetőségének biztosítása érdekében indokolt, hogy a szabályozás biztosítsa a Kötelezett Szolgáltató számára annak lehetőségét, hogy tartalékként üres kábelhelyet tarthasson fenn, amelyre a kábelhely megosztási kötelezettség nem vonatkozik. Szükséges ugyanakkor, hogy a szabályozás határozza meg az ilyen célra fenntartható kábelhely legnagyobb mértékét. Ennek hiányában ugyanis a Kötelezett Szolgáltató számára tág lehetőség nyílna a szabad kábelhelyek átengedésének megtagadására, abban az esetben is, ha a tényleges fenntartási és hibaelhárítási igények műszakilag nem indokolják az adott szabad kábelhelyek fenntartását. A Kötelezett Szolgáltató ezáltal jelentős mértékben akadályozhatná a kábelhely megosztásra vonatkozó kötelezettség érvényesülését és a kapcsolódó szabályozási célok teljesülését. A Kötelezett Szolgáltató által tartalékként fenntartható kábelhelyek mértékére vonatkozó előírás alapján egyértelműen ellenőrizhető, hogy egy kábelhely megosztásra vonatkozó igény elbírálásánál a Kötelezett Szolgáltató az előírt kötelezettségnek megfelelően jár-e el. Az előírás hiánya viszont megnehezítené, illetve megghiúsíthatná a kábelhely megosztási kötelezettség betartásának ellenőrzését.

A Kötelezett Szolgáltató által tartalékként fenntartható üres kábelhely mértékének az adott kábelhely szakasz teljes férőhely kapacitásának 20%-ában való meghatározása alkalmas arra, hogy megakadályozza az indokolatlanul nagy szabad férőhely kapacitás kivonását a kábelhely megosztási kötelezettség alól, ugyanakkor kellően nagy tartalék kapacitást biztosít a Kötelezett Szolgáltató számára a fenntartási és hibaelhárítási tevékenységek elvégzéséhez. Az alépítmények esetében tekintettel kell lenni arra, hogy az alépítmény fizikailag elválasztott térrészekből (kábelvezető csövekből) állhat. Műszaki okok miatt alépítmény szakaszonként egy üres kábelvezető cső tartalékként való fenntartása indokolt lehet, ezért szükséges a kötelezettség kiegészítése azzal, hogy ha az adott alépítmény szakaszon az alépítményben elhelyezkedő minden üres kábelvezető cső férőhely kapacitása meghaladja az alépítmény szakasz teljes férőhely kapacitásának 20%-át, akkor a legkisebb férőhely kapacitású üres kábelvezető cső tartható fenn tartalékként.

Annak érdekében, hogy a Jogosult Szolgáltatók számára átláthatóak és ellenőrizhetőek legyenek a kábelhely megosztás feltételei, indokolt annak előírása, hogy az alkalmazott tartalék mértékét a Kötelezett Szolgáltató referenciaajánlatában legyen köteles közzétenni.

i) A Kötelezett Szolgáltató csak a saját tulajdonát képező kábelhely infrastruktúra tekintetében kötelezett hozzáférési szolgáltatás nyújtására. A nem a Kötelezett Szolgáltató tulajdonában lévő kábelhely-infrastruktúrával kapcsolatban is indokolt azonban annak előírása, hogy amennyiben a kábelhely megosztás nyújtásához szükséges valamely kábelhely szakasz nem a Kötelezett Szolgáltató tulajdona, de azt használja, vagy azzal kapcsolatban egyéb jogokkal rendelkezik, akkor szabad kábelhely megléte esetén nem akadályozhatja meg azt, hogy a Jogosult Szolgáltató kábelhely megosztást vegyen igénybe, továbbá a kábelhely megosztás megvalósíthatóságához szükséges mértékben közre kell működnie a kábelhely megosztás megvalósításában. Ezen előírás hiányában a Kötelezett Szolgáltatónak ugyanis lehetősége

nyílhatna arra, hogy a nem a tulajdonában lévő, de általa használt kábelhelyek esetében (ilyenek lehetnek tipikusan a társasházak csővezetékei, kábelaknái) helyzeti előnyét kihasználva, például a szükséges közreműködés megtagadásával megakadályozza azt, hogy más szolgáltató is kábelhely megosztást vehessen igénybe az adott kábelhely szakaszokon. A kötelezettség arányosságát biztosítja, hogy a Kötelezett Szolgáltató számára csak a kábelhely megosztás megvalósításához szükséges mértékű tevőleges közreműködést ír elő.

j) A Hatóság megítélése szerint, a rendelkező rész D.4 és D.5. pontjához kapcsolódóan ismertetett indokok alapján a kábelhely megosztás igénybevételének lehetősége alapvető feltétele annak, hogy a Jogosult Szolgáltatók a Kötelezett Szolgáltató újgenerációs hozzáférési hálózatához való hozzáférés akadályoztatása esetén újgenerációs hozzáférési hálózatokat építhessenek ki, illetve annak, hogy a Kötelezett Szolgáltató által nyújtott átengedési szolgáltatások igénybevételének helyszínéhez eljuthassanak hálózatukkal. A kábelhely megosztás működőképessége ezért az infrastruktúra alapú versenyt támogató szabályozás meghatározó feltétele.

A kábelhely megosztás igénybevételének lehetőségét a Hatóság a nyilvántartásokból való információszolgáltatás és a helyszíni megvalósíthatósági vizsgálat ingyenességének biztosításával is ösztönözni kívánja.

Figyelembe véve azt is, hogy az információszolgáltatás és a helyszíni megvalósíthatósági vizsgálat ingyenessége indokolatlan igények bejelentését is keletkeztetheti a Jogosult Szolgáltatók részéről, csak a ténylegesen megvalósult kábelhely megosztáshoz kapcsolódó információszolgáltatás és a helyszíni megvalósíthatósági vizsgálat ingyenességének biztosítása tekinthető a szabályozás céljai által indokoltnak.

A fenti indokok alapján a határozat rendelkező része előírja, hogy amennyiben a kábelhely megosztás megvalósíthatósága megállapítást nyer és a Jogosult Szolgáltató az ettől számított 6 hónapon belül igénybe veszi a kábelhely megosztást, akkor a Kötelezett Szolgáltató a nyilvántartásokból való információszolgáltatással és a helyszíni megvalósíthatósági vizsgálatmal kapcsolatban felszámított díjakat a kábelhely megosztás bérleti díjában jóváírja, oly módon, hogy kábelhely bérleti díjat a Kötelezett Szolgáltató csak a bérleti díj a) és c) pont szerinti díjakat meghaladó részére számíthat fel a Jogosult Szolgáltató felé. Vagyis a 6 hónapon belül megvalósult kábelhely megosztás első havi bérleti díjából – amennyiben a havi bérleti díj a levonandó összegnél kisebb, akkor a további havi bérleti díj(ak)ból – le kell vonni a Jogosult Szolgáltató felé korábban felszámított, nyilvántartásokból való információszolgáltatással és helyszíni megvalósíthatósági vizsgálatmal kapcsolatos díjakat és az így csökkentett kábelhely bérleti díj számítható fel a Jogosult Szolgáltató felé.

A rendelkező rész előírja továbbá, hogy abban az esetben, ha megállapítást nyer, hogy a kábelhely megosztás objektív műszaki okok miatt nem megvalósítható és a Jogosult Szolgáltató a Kötelezett Szolgáltatóval közösen részt vett a kábelhely megosztás megvalósíthatósági vizsgálatban, akkor a vizsgálatmal kapcsolatban a Kötelezett Szolgáltató nem számíthat fel díjat a Jogosult Szolgáltató felé. Ezt az előírást indokolja, hogy a Jogosult Szolgáltató részvétele esetén a megvalósíthatósági vizsgálatmal kapcsolatban mindkét félnek költsége merül fel, továbbá, hogy ebben az esetben a kábelhely megosztás a Jogosult Szolgáltató érdekkörén kívül eső okból hiúsul meg, ezért a kábelhely megosztás meghiúsulása nem tekinthető olyan körülménynek, amely miatt a megvalósíthatósági vizsgálatmal kapcsolatos jogosulti igény indokolatlannak lenne tekinthető.

7. További kiegészítő szolgáltatások

A helyhez kötött fizikai infrastruktúra nagykereskedelmi átengedésének piacán a piac fejlődésének ösztönzése, valamint a ráépülő kiskereskedelmi piacokon a versenyfeltételek javítása érdekében jelen határozat rendelkező része előírja, hogy a Kötelezett Szolgáltató köteles mindazokat a kiegészítő szolgáltatásokat nyújtani, amelyek szükségesek az 1-6. pontokban meghatározott hozzáférési szolgáltatások Jogosult Szolgáltató általi igénybevételéhez.

Ezen, a kiegészítő szolgáltatások körében a nyilvántartási rendszerekből, illetve helyszíni felmérés alapján történő információszolgáltatásra vonatkozó kötelezettség előírásának elsődleges célja, hogy a nyújtott hozzáférési szolgáltatások igénybevételének feltételeiről megfelelő információt biztosítson az érintett piacon működő Jogosult Szolgáltatók, valamint az érintett piacra jövőben esetlegesen belépni szándékozó új szolgáltatók számára, annak elősegítésére, hogy mindazoknak az információknak a birtokában legyenek, amelyek révén megalapozottan megtervezhetik hálózataik fejlesztését. Nyilvánvaló, hogy ennek hiányában az alternatív szolgáltatók, mint a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók potenciális versenytársai, saját üzletpolitikájukat nem tudják racionálisan megtervezni.

A kiegészítő hozzáférési szolgáltatásokkal kapcsolatos információszolgáltatási kötelezettség keretében a Kötelezett Szolgáltató eseti adatszolgáltatás útján, az általa ismert összes műszakilag indokolt adatot, információt tartalmazó tájékoztatást megadja a Jogosult Szolgáltatónak.

A pont-multipont újgenerációs hozzáférési hálózatokhoz való hozzáférés nehézségei miatt a Jogosult Szolgáltatók számára kiemelkedő fontosságú kábeleiknek alépítménybe, oszlopsorra történő telepítésének biztosítása, illetve bizonyos esetekben ezen kábelek eltávolítása, továbbá a Kötelezett Szolgáltató és a Jogosult Szolgáltató kábeleit, berendezéseit közötti hálózati összeköttetés kiépítése, amivel az átengedett eszközök rendeltetésszerű működése biztosítható.

A szolgáltatók technológiaválasztási szabadságának biztosítása érdekében jelen határozat rendelkező része külön előírja, hogy a Kötelezett Szolgáltató és a Jogosult Szolgáltató kábeleit, berendezéseit közötti hálózati összeköttetés kiépítését az alkalmazott technológiától függően (például összekötő kábel biztosításával, rendezőre való kifejtéssel, optikai szál hegesztésével) kell megvalósítani.

A helyhez kötött fizikai infrastruktúra nagykereskedelmi átengedésének piacán a piac fejlődésének ösztönzése érdekében – tekintetbe véve azon nemzetközi szabályozási gyakorlatot, hogy a Jogosult Szolgáltató, vagy az általa megbízott, a Kötelezett Szolgáltató által elismert vállalkozó közvetlenül hozzáférhet a Kötelezett Szolgáltató infrastruktúrájához, a Jogosult Szolgáltató hálózatával kapcsolatos munkavégzés céljából – indokolt annak előírása, hogy amennyiben a Jogosult Szolgáltató is képes a kiegészítő szolgáltatások körébe tartozó tevékenységek elvégzésére anélkül, hogy az a Kötelezett Szolgáltató hálózatának épségét, működését veszélyeztetné, akkor a Kötelezett Szolgáltató köteles lehetővé tenni a Jogosult Szolgáltató számára, hogy a fenti tevékenységeket saját maga is elvégezhesse, indokolt esetben a Kötelezett Szolgáltató által biztosított felügyelet mellett.

A hozzáféréssel összefüggő kiegészítő szolgáltatásokkal kapcsolatos rendelkezések megalkotásakor alapvető cél volt az érintett felek érdekeit messzemenően figyelembe vevő, a kötöttségeket minimalizáló, rugalmas szabályozás. Ennek megfelelően álláspontom szerint azon tevékenységek esetében, amelyek elvégzésére a Jogosult Szolgáltató is képes, és amelyek a Kötelezett Szolgáltató hálózatának épségét, annak működését nem veszélyeztetik, indokolt annak biztosítása, hogy azokat a tevékenységeket a Jogosult Szolgáltató maga is elvégezhesse, tekintettel arra, hogy a Jogosult Szolgáltató számára ez rugalmasabb és kevésbé költséges megoldást jelenthet, mintha a Kötelezett Szolgáltatóval végeztetné el ugyanazokat a tevékenységeket.

A szabályozás ugyanakkor súlyt helyez Kötelezett Szolgáltató hálózata biztonságának szavatolásával összefüggő kérdések rendezésére. Álláspontom szerint nem lenne indokolt és arányos annak az általános érvényű előírása, hogy Kötelezett Szolgáltató köteles legyen lehetővé tenni, hogy a Jogosult Szolgáltató végezhesse el minden a kiegészítő szolgáltatásokkal kapcsolatos munkát. A Kötelezett Szolgáltató hálózatának védelmét

szolgálja az a rendelkezés, amely szerint a Kötelezett Szolgáltató szükség esetén felügyelet biztosításával ellenőrizheti a Jogosult Szolgáltató által végzett munkálatokat.

8. Helymegosztási kötelezettség

Az eddigi szabályozási tapasztalatok alapján megállapítható, hogy a réz érpáras alhurkok átengedésének feltételei nem biztosítottak reális lehetőséget a Jogosult Szolgáltatók számára az alhurkok átengedési szolgáltatás igénybevételéhez. Ezt támasztják alá a magyarországi tapasztalatok mellett más európai országok tapasztalatai is. Jellemző, hogy az alhurkok átengedési szolgáltatást a Jogosult Szolgáltatók egyáltalán nem veszik igénybe, még azokban az országokban sem, ahol a helyi hurok átengedés egyébként lényegesen nagyobb piaci jelentőséggel rendelkezik, mint Magyarországon. Az alhurkok átengedés megvalósíthatóságát illetően két fontos akadályozó tényező azonosítható. Egyrészt a szolgáltatás igénybevételéhez a Jogosult Szolgáltatóknak az alhurkok átengedés helyszínéig (a nagyelosztóig, utcai kabinetig) hálózati összeköttetést kell biztosítani, amely jelentős költségekkel jár és egyéb engedélyeztetési, illetve fizikai akadályokba is ütközhet. Másrészt az átengedés helyszínén az alhurkok átengedés igénybevételéhez szükséges eszközöket (rendezőmodul, átviteltechnikai berendezés) el kell helyezni, ezt pedig a Kötelezett Szolgáltató elosztószekrényében, utcai kabinetében rendelkezésre álló férőhely hiánya akadályozhatja meg. A helymegosztási problémák, mint szűk keresztmetszet jelentőségét növeli, hogy az alhurkok átengedéssel kapcsolatos igény gazdaságossági okok miatt elsősorban a sűrűn lakott városi területeken jelentkezhet, ezeken a területeken azonban a Jogosult Szolgáltatók számára új utcai kabinetek létesítése fokozott akadályokba ütközhet (helyhiány, engedélyezés hiánya miatt). Ezeken a területeken különösen jellemző lehet, hogy a helymegosztás megghiúsulása esetén a Jogosult Szolgáltatóknak nem nyílna más lehetősége az alhurkok átengedés igénybevételéhez szükséges eszközök elhelyezésére.

Az alhurkok átengedéssel kapcsolatban leírt problémák az újgenerációs hozzáférési hálózatokkal kapcsolatban előírt előfizetői szakasz átengedési kötelezettség kapcsán is fennállnak, sőt fokozottan jelentkeznek. Az előfizetői szakaszokat koncentráló előfizetői aggregációs pontok a hazai piacon elterjedt pont-multipont újgenerációs hozzáférési hálózatok esetében az előfizetői végpontokhoz közel helyezkednek el, a Jogosult Szolgáltatók számára ezért egyrészt a hálózati összeköttetés hiánya akadályozhatja az előfizetői aggregációs pontok elérését, másrészt az előfizetői szakasz átengedéshez és üzemeltetéséhez szükséges eszközök elhelyezése hasonló problémákba ütközhet, mint a réz érpáras alhurkok átengedés esetében. A hálózati összeköttetés kialakításának lehetőségét a felhordó hálózati szolgáltatásokra vonatkozó kötelezettség előírásával segíti elő a Határozat, az átengedéshez szükséges eszközök elhelyezési feltételeinek javítása pedig indokoltá teszi a helymegosztásra vonatkozó kötelezettség kiegészítését.

Abban az esetben, ha a Kötelezett Szolgáltató helyi alhurkokat, előfizetői szakaszokat aggregáló előfizetői aggregációs pontjának helyt adó létesítményében (például elosztószekrény, utcai kabinet) a helyi alhurkok, vagy előfizetői szakasz átengedéséhez szükséges eszközök (például átadó rendezőborda) elhelyezésére nincs mód, akkor ez kizárja az átengedési szolgáltatás megvalósíthatóságát, hiszen férőhely hiányában nem valósítható meg az adott alhurkok vagy előfizetői szakasz leválasztása és átadása a Jogosult Szolgáltató számára. Ezért indokolt annak az előírása, hogy abban az esetben, ha a helyi alhurkok, vagy előfizetői szakasz átengedéshez szükséges eszközök elhelyezésére nincs mód, akkor a Kötelezett Szolgáltató biztosítsa ezen eszközök elhelyezését, szükség esetén tartalék hely felhasználásával, meglévő eszközeinek átrendezésével. Ennek a kötelezettségnek a teljesítése a Kötelezett Szolgáltató részéről nem igényel többletberuházást. Az esetleges többletmunka költségvonzata pedig az elérni kívánt szabályozói cél teljesülésével arányos.

A kötelezettség arányosságának biztosításához szükséges annak rögzítése, hogy a helymegosztás biztosításának költségeit a Jogosult Szolgáltató téríti meg, továbbá, hogy a

helymegosztási kötelezettség teljesítése alól kivételt jelent, ha objektív műszaki vagy egyéb, a Kötelezett Szolgáltatón kívülálló ok miatt a helymegosztás nem valósítható meg, az ehhez szükséges átalakítások nem végezhetőek el.

A helymegosztás lehetőségeit illetően a Kötelezett Szolgáltató és a Jogosult Szolgáltató között jelentős információs aszimmetria áll fenn. Ez az információs aszimmetria lehetőséget biztosít a Kötelezett Szolgáltató számára, hogy abban az esetben is kizárja a helymegosztás lehetőségét, ha azt a tényleges körülmények nem indokolják. Annak érdekében, hogy a Jogosult Szolgáltató a lehetőségekhez képest meggyőződhessen arról, hogy a helymegosztás megvalósíthatósági vizsgálat megállapításai a valóságnak megfelelnek, indokolt annak előírása, hogy a Kötelezett Szolgáltató a Jogosult Szolgáltató erre irányuló igénye esetén köteles lehetővé tenni a Jogosult Szolgáltató helyszíni vizsgálat során való jelenlétét, illetve független szakértő bevonását a helyszíni vizsgálatba.

9. Migrációs kötelezés – a korábban biztosított hozzáférés visszavonásával kapcsolatos szabályozás

A hozzáférés visszavonásával kapcsolatos szabályozás feltételeinek meghatározásakor nagy súly helyeztem a Jogosult Szolgáltatók beruházásainak védelmére. A helyhez kötött fizikai infrastruktúra nagykereskedelmi átengedésének piacán a Jogosult Szolgáltatók gazdálkodása biztonságának növelése, a verseny ösztönzése érdekében a rendelkező részben foglaltaknak megfelelően köteleztem a Kötelezett Szolgáltatót, hogy a felszámolandó MDF és utcai kabinet helyszínekre vonatkozó aktuális ütemtervet folyamatosan aktualizálva azonos elérési helyen elhelyezve tegye közzé honlapján. Ezt azért ítéltem mindenképpen szükségesnek, mert az NGN hálózatok kiépülésével párhuzamosan, az NGN hálózatok topológiájából adódóan csökken az MDF-ek száma, ezért elkerülhetetlen, hogy a kötelezett ezek számát idővel csökkenteni. A már biztosított hozzáférés visszavonása azonban – amennyiben ez a Jogosult Szolgáltató számára nem transzparens módon történik – ellehetetleníti a Jogosult Szolgáltatók beruházásainak megtérülését, nehezen elviselhető elsüllyedt költségeket eredményezne számukra. A Jogosult Szolgáltatók beruházásainak védelme érdekében az alábbiakat tartottam szem előtt:

A felszámolás határidejének méltányos időben való bejelentésével és méltányos határidő biztosításával a Kötelezett Szolgáltatónak a többi szolgáltató számára méltányos határidőt kell biztosítania annak eldöntésére és közzétételére, hogy melyik alternatívára kívának áttérni. A Jogosult Szolgáltatóknak lehetőséget kell biztosítani arra, hogy saját ügyfeleik számára más javaslatot tehesse, vagy, hogy alternatív szolgáltatást kínálhassanak fel.

A Jogosult Szolgáltatók beruházásainak megtérülésének biztosítása, gazdálkodásuk biztonságának elősegítése érdekében (pl. annak érdekében, hogy hosszú távú szerződéseiket ügyfeleikkel kifuttathassák) az átmeneti időszak 5 évben történő meghatározása indokolt, ezért írtam elő azt, hogy a felszámolási szándékot a tervezett időpont előtt 5 évvel kell bejelenteni a Hatóságnak. Az 5 éves átmeneti időszak meghatározása az EU ajánlásának megfelelően, a Jogosult Szolgáltató befektetéseinek védelme érdekében történt.

Fontosnak tartottam annak előírását, hogy a migrációs folyamatban előírt, a felszámolás tervezett időpontja előtti 5 éves bejelentési kötelezettség mellett a Kötelezett Szolgáltató és a Jogosult Szolgáltató(k) megegyezhet(nek) egymással kölcsönösen elfogadható, korábbi időpontban is, amennyiben valamennyi, a felszámolással érintett Jogosult Szolgáltató számára egyenlő feltételeket nyújt a Kötelezett Szolgáltató. Ilyen megegyezés esetén a Kötelezett Szolgáltatónak jóval a tényleges felszámolás előtt egyértelmű megállapodásokat kell kötnie a többi szolgáltatóval a migrációval és a felszámolandó szolgáltatásokkal, a felszámolási és az átmeneti határidőkkel kapcsolatban. A megállapodásoknak vonatkozniuk kell a (migrációval kapcsolatos) információszolgáltatásra, magára az eljárásra és a migráció határidőire. Az áttérési folyamat megfelelő végrehajtása céljából lényeges az eljárásokkal és a kivitelezési tervekkel

kapcsolatos információszolgáltatás. Méltányos átmeneti határidő szükséges ahhoz, hogy az áttérés során folyamatosan biztosítható legyen a szolgáltatás zavartalansága.

A Kötelezett Szolgáltatónak egy adott hálózati szinten nyújtott szolgáltatás felszámolása csak akkor lehetséges, amennyiben a nagykereskedelmi szolgáltatást igénybevevők számára már alternatíva áll rendelkezésre. A visszavonásra irányuló kérelem pozitív elbírálásához azt szabtam minimális feltételként, hogy a Kötelezett Szolgáltatónak legalább egy rendelkezésre álló és igénybe vehető (szabályozott) alternatív megoldást kell kínálnia, amennyiben az adott helyszínen önmaga számára hozzáférést biztosít a hurokhoz. (Tehát pl. attól az időponttól kezdve, hogy az ODF-hozzáférés, mint a hurok átengedés alternatívája ténylegesen rendelkezésre áll és igénybe vehető a felszámolandó MDF (szám) központ területén, teljesül ez a kritérium.)

Amint a Kötelezett Szolgáltató előtt ismertté válik, hogy egy adott területen a szolgáltatás igénybevételének milyen alternatív megoldása vehető igénybe, - függetlenül attól az időponttól, amikor a szolgáltatások ténylegesen igénybe vehetők, - akkor azokat a többi szolgáltató tudomására kell hoznia, és egyidejűleg fel kell vennie azokat a referenciaajánlatához csatolt ütemtervének áttekintésébe. Fontosnak tartottam annak előírását, hogy ha ezek az egyéb, igénybevehető lehetőségek még nem jelennek meg referenciaajánlatként, akkor ezeket a Kötelezett Szolgáltatónak haladéktalanul fel kell vennie a hozzáférési referenciaajánlatba. A helyhez kötött fizikai infrastruktúra nagykereskedelmi átengedési piac fejlődésének előmozdítása, a verseny ösztönzése érdekében a rendelkező részben - az EU Bizottság NGA Ajánlásával összhangban - előírtam, hogy az alternatív megoldások Kötelezett Szolgáltató általi igénybevételét legalább 6 hónappal megelőzően minden, vele hálózati szerződést kötött Jogosult Szolgáltató tudomására kell hoznia azokat.

Szabályozási szempontból szükségesnek ítélem annak előírását, hogy a felszámolás során a Kötelezett Szolgáltatónak azonos módon kell bánnia saját és a jogosult ügyfeivel. A diszkrimináció elkerülésére vonatkozó kötelezettség magában foglalja, hogy amíg a Kötelezett Szolgáltató saját szolgáltatásához maga is használja a rézvezetékes hurkot, akkor ezt a többi fél számára is rendelkezésre kell bocsátania. Ebben az esetben a Kötelezett Szolgáltató rézvezetékes hurkához való általános hozzáférésről van szó, és méltánytalannak minősül az, ha más szolgáltatók szolgáltatását korábban számolnák fel, miközben a Kötelezett Szolgáltató a szolgáltatás más formáit ugyanazon a helyszínen felkínálja.

A diszkrimináció elkerülésére vonatkozó kötelezettség továbbá azt is jelenti, hogy ha a jogosult előfizetőinek kiszolgálásához biztosított nagykereskedelmi terméknek a migrációs célhálózatban is van megfelelője, akkor a Kötelezett Szolgáltatónak azt kell biztosítania. Amennyiben erre nincs lehetőség (pl. réz hurokbérleti szolgáltatásnak a migrációs célhálózatban nincs megfeleltethető nagykereskedelmi termék - az optikai hurokbérlet vagy egy hibrid hálózatban a megfelelő hurkok bérlete nem tekinthető automatikusan megfeleltethetőnek), akkor a saját előfizetőknél biztosított kiskereskedelmi termékek reprodukciójához alkalmas nagykereskedelmi termékeket kell helyette följánlania.

A migrációs folyamatra vonatkozó egyértelmű megállapodásokkal a felszámolási és az átmeneti határidőkkel kapcsolatban fontosnak tartottam annak előírását, hogy a Kötelezett Szolgáltatónak jóval a tényleges felszámolás előtt egyértelmű megállapodásokat kell kötnie a többi szolgáltatóval a migrációval és a felszámolandó szolgáltatásokkal kapcsolatban. E megállapodásoknak vonatkozniuk kell a (migrációval kapcsolatos) információszolgáltatásra, magára az eljárásra és a migráció határidőire. Az áttérési folyamat megfelelő végrehajtása céljából lényeges az eljárásokkal és a kivitelezési tervekkel kapcsolatos információszolgáltatás. Méltányos átmeneti határidő szükséges ahhoz, hogy az áttérés során folyamatosan biztosítható legyen a szolgáltatás zavartalansága.

A szolgáltatás megfelelő minőségére és a szolgáltatás folyamatosságára vonatkozó garanciának az a funkciója, hogy az áttérés időszakában biztosítsa azt, hogy a szolgáltatási

szintek és más minőségi paraméterek a kötelezett szolgáltató belső és külső teljesítéseinél ugyanazon a szinten maradjanak.

Az MDF és az utcai kabinet helyszínek felszámolási ütemtervének méltányos időben történő közzétételének előírását, amelynek során az MDF-helyszín újratervezésére és az MDF (és SDF) helyszín leszerelésére 5 éves határidőn belül sor kerül azért szükséges, mert kiemelten fontosnak tekintem, hogy az információszolgáltatásra diszkrimináció nélkül kerüljön sor, így az minden nagykereskedelmi igénybevevő (ideértve a Kötelezett Szolgáltatót, mint belső igénybevevőt is) számára egyidejűleg álljon rendelkezésre.

Tekintettel arra, hogy a Kötelezett Szolgáltató hajlamos az információt előbb saját szervezete számára szolgáltatni, a szabályozás keretében fontosnak tartottam, hogy azt a kötelezettséget rójam a Kötelezett Szolgáltatóra, hogy a felszámolandó MDF és utcai kabinet helyszínekre vonatkozó aktuális ütemtervet folyamatosan aktualizálva azonos elérési helyen elhelyezve tegye közzé honlapján. Amennyiben fontos, új információ válik ismertté a felszámolással kapcsolatosan, akkor azt a Kötelezett Szolgáltató köteles azonnal közzétenni honlapján, és ezzel egyidejűleg tájékoztatni a nagykereskedelmi szolgáltatást igénybevevő Jogosult Szolgáltatókat és a Hatóságot.

A migráció kiszámíthatóságának előmozdítása érdekében a szükségesnek ítélem annak előírását, hogy a Kötelezett Szolgáltató rendszeresen tájékoztatást nyújtson azokról a földrajzi helyszínekről, ahol ODF-hozzáférés vagy utcai kabinethez való hozzáférés válik elérhetővé. Ezért ítélem szükségesnek, hogy kerüljön kiadásra az a kötelezettség, mely alapján a Kötelezett Szolgáltató az elérhetővé váló ODF és utcai kabinet helyszínekre vonatkozó ütemtervet folyamatosan aktualizálva köteles közzé tenni honlapján azonos elérési helyen elhelyezve. Amennyiben fontos, új információ válik ismertté a létesítéssel kapcsolatosan, akkor azt a Kötelezett Szolgáltató köteles azonnal közzétenni honlapján, és ezzel egyidejűleg tájékoztatni erről a nagykereskedelmi szolgáltatást igénybevevő Jogosult Szolgáltatókat és a Hatóságot.

A szabályozás keretében kiemelten fontosnak tartottam annak előírását, hogy a Kötelezett Szolgáltatónak a megosztott hozzáférés biztosításának, a részleges hurok átengedés kötelezettsége alól felmentésre irányuló kérelmének hatósági jóváhagyásnak az a feltétele, hogy a Kötelezett Szolgáltatónak tartózkodnia kell a tisztességtelen üzleti magatartástól, amikor alternatívát kínál azoknak kiskereskedelmi igénybevevőknek, akik a részleges hurok átengedési szolgáltatás alapján több szolgáltatónál vesznek igénybe szolgáltatást. A Jogosult Szolgáltatók működési feltételeinek javítása, a piaci verseny elősegítése érdekében indokoltnak tartottam annak előírását, hogy a részleges hurok átengedésről a teljes, a hurok átengedésre való „kényszerű” áttérés következtében a Kötelezett Szolgáltató a megosztott hozzáférés teljesen átengedett vonallá történő átalakításánál nem számíthat fel az áttéréssel kapcsolatos költségeket a nagykereskedelmi szolgáltatást igénybevevő Jogosult Szolgáltatók felé, és emellett azt is biztosítani kell, hogy a szolgáltatás folyamatos legyen az előfizető és az alternatív szolgáltató viszonylatában.

A migrációs feltételek közzététele következtében a Jogosult Szolgáltatók számára előre ismertté válik az eljárás a nagykereskedelmi szolgáltatás feltételeinek módosulása során, ami nagyobb biztonságot és tervezhetőséget jelent számukra. A migráció szabályozása során kiemelt figyelmet fordítottam arra, hogy a meghatározott feltételek segítsék a Jogosult Szolgáltatókat a minél gyorsabb és egyszerűbb ügyintézésben szolgáltatóváltás vagy új nagykereskedelmi input felhasználása esetén.

III.5.2.2.5. Számviteli szétválasztás

A számviteli szétválasztási kötelezettség alapján a Hatóság többek között előírhatja a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató számára nagykereskedelmi árai átláthatóvá tételét, továbbá egyéb, az átlátható működéssel, egyenlő elbánással kapcsolatos kötelezettség, illetve az árpréstilalom ellenőrzéséhez szükséges adatok szolgáltatását.

A számviteli szétválasztás a vállalat egészét átfogó, zárt elszámolási rendszer, amely a vállalat teljes tevékenységét lefedi. A számviteli szétválasztási kötelezettség előírja a Kötelezett Szolgáltató számára, hogy elkülönítetten kezelje a kiskereskedelmi és a nagykereskedelmi tevékenységét. A számviteli szétválasztás olyan szabályozó eszköz, amely több célt szolgál. Biztosítja a szolgáltató gazdálkodásának szabályozói szempontból való átláthatóságát, azaz átláthatóvá teszi az egyes szolgáltatásokkal (jelen esetben kiemelten a helyi hurok átengedéssel) kapcsolatos költségeket, bevételeket, ráfordításokat, a keresztfinanszírozás és az árprés ellenőrzéséhez szükséges adatokat, a nagykereskedelmi díjak kialakításával kapcsolatos üzletági költséginformációkat. Mivel a kötelezettnek tevékenységeit gazdaságilag önállóan működő üzletágakként kell a számviteli szétválasztás során kimutatni, biztosítható az egyenlő elbánás számviteli elve teljesülésének nyomon követése a nagykereskedelmi árak ismeretében és a transzferárak átláthatóvá tételével, cégen belül és cégen kívül nyújtott hasonló szolgáltatás ellenértékének vonatkozásában.

Mindezekből következően ennek a szabályozó eszköznek az alkalmazásával jelentősen befolyásolható az adott piacon jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató piaci viselkedése, előírásával megelőzhetőek a piaci folyamatokra kedvezőtlen szolgáltatói magatartások. Ily módon ez a kötelezettség támogatja mind az átláthatósággal kapcsolatos kötelezettség, mind a jelen határozattal szintén előírt és az alábbiakban indoklásra kerülő költségalapú árkialakítás ellenőrzését. A kötelezettség betartása ezen túlmenően elősegíti az árjellegű lehetséges egyéb versenyproblémák (a vizsgált piacon túlzó árazás, keresztfinanszírozás) kezelését.

A teljes átláthatóság és ellenőrizhetőség csak a számviteli szétválasztáson keresztül valósítható meg. Az Elnök ezért szükségesnek tartja a számviteli szétválasztásra vonatkozó kötelezettség ismételt kirovását, azonban megállapította, hogy önmagában ennek a kötelezettségnek az alkalmazása nem elegendő a helyi hurok átengedési díjak kompetitív szintre való csökkentésére, illetve kompetitív szinten tartására, mivel az csak az egyes költségkategóriák osztályozását és a ráfordítások egyszerűsített ellenőrzését teszi lehetővé.

A számviteli szétválasztási kötelezettség pontos tartalmának meghatározásakor (lásd: II. számú melléklet) a Tanács DH-26149-18/2007. számú határozatának I. számú mellékletében foglalt szabályokhoz képest egyrészt az időközben lezajlott technológiai fejlődés került követésre, amelynek során új technológiák jelentek meg és emelkedtek be a szolgáltatási piacba. Ennek érdekében pontosításra, kibővítésre kerültek az elkülönítetten kimutatandó üzletágakon belül értelmezendő egyes szolgáltatások, valamint az ezekhez kapcsolódó kimutatások a bevételekre vonatkozóan. Egyes, technológiailag kötött definíciókat, megnevezéseket azért kellett módosítani, hogy az új technológiákkal kibővült szolgáltatások tekintetében is értelmezhetőek legyenek. Más esetekben kifejezetten az volt a módosítás indoka, hogy a kimutatások technológiasemleges módon (tehát attól függetlenül, hogy a szolgáltatók milyen technológia alkalmazásával nyújtják a szolgáltatásokat) tartalmazzák a megkívánt adatokat.

Változtatásokat indukált továbbá az is, hogy a fent említett határozathoz képest időközben megjelent a Tanács DH-25712-47/2008. számú határozata a mobil hívásvégződtetési piac elemzéséről, amely rendezte a mobil és helyhez kötött üzleti területtel egyaránt rendelkező szolgáltatók számviteli szétválasztási kimutatására vonatkozó speciális szabályokat; így ezek a szabályok kikerültek jelen határozat II. számú mellékletéből. Mindezen változtatásokat a

szabályozott területek számviteli szétválasztási kimutatásokban történő egyértelműen elkülönült megjelenítése tette szükségessé.

Megállapítottam, hogy a számviteli szétválasztási kötelezettség elősegíti az árjellegű lehetséges versenytorzító magatartások (túlzó árazás, ragadozó árazás) kezelését, valamint az Eht. 105. § (2) bekezdésével összhangban az átlátható működéssel kapcsolatos kötelezettség, illetve az árpréstilalom teljesítésének ellenőrzését, ezért ennek a kötelezettségnek a jelen határozat II. sz. melléklete szerinti módosított formában való fenntartása arányos és indokolt.

Megítélésem szerint a kötelezettség teljesítése nem jelent aránytalan terhet egyik szolgáltató esetén sem, mivel számviteli szétválasztási kimutatást az 1. és 2. piacon Kötelezett Szolgáltatók eddig is készítettek, annak alkalmazásában gyakorlatuk van, a 3. piacon Kötelezett Szolgáltató pedig jogelődje vonatkozásában készített számviteli szétválasztási kimutatást, így annak további alkalmazása nem jelent érdemi többletterhet a Kötelezett Szolgáltatók számára.

II.

Jogutódlás esetén alkalmazandó szabályok

A jelen eljárás a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) hatálybalépését követően hivatalból került megindításra.

Az Eht. 23. §-a szerint a hatóság a piaci felügyelettel és piaci szabályozással kapcsolatos eljárásokban az e törvényben foglalt eltérésekkel a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló törvény (Ket.) rendelkezései szerint jár el. A Ket. 16. §-a mind az eljárás során, mind a határozat jogerőre emelkedését követő jogutódlással kapcsolatban tartalmaz előírásokat, azonban jelen határozat és eljárás sajátosságai okán indokoltnak láttam jelen határozat rendelkező részében szintén rögzíteni a határozatban előírt illetve módosított kötelezettségek kapcsán a jogutódlás esetén a Kötelezett Szolgáltató(k), illetve jogutója(ik) által alkalmazandó szabályokat.

A rendelkező rész II. pontjában foglalt szabályok előírására az alábbi ok miatt volt szükség:

- Bár a Ket. 16. §-a értelmében a Kötelezett Szolgáltató jogutódlás esetén nem mentesülhet a jogelőd kötelezett szolgáltatót korábban a jelen határozat alapján terhelő kötelezettségek alól, de az Eht. 52-57. §-a szerinti eljárás olyan speciális, általában kötelezettségek kiszabásával is együtt járó hatósági eljárás, amelyben a kötelezettségek jogutódlásáról célszerű speciálisan is rendelkezni.

A határozat rendelkező része – figyelemmel az eljárás és a határozat általánostól eltérő, speciális jogi jellegre – külön szabályt tartalmaz egyetemes (általános) és az egyedi (ügyleti) jogutódlás esetére.

- Egyedi (ügyleti) jogutódlás esetén – figyelemmel a Ket. 16. §-ában foglalt rendelkezésre – az ügyleti jogutódo(ka)t terheli a jogelőd jelentős piaci erejű szolgáltatót terhelő valamennyi kötelezettség, az azt kirovó határozatban meghatározott tartalommal. Az ügyleti jogutódlás esetén tehát a jogutód valamennyi – jelen határozatban kiszabott, Kötelezett Szolgáltatót terhelő – kötelezettséget a határozatban foglaltak szerinti tartalommal köteles továbbra is jogfolytonosan teljesíteni.

- Egyetemes (általános) jogutódlás eseteit a gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény (a továbbiakban: Gt.) határozza meg. Tekintettel arra, hogy felek magánjogi viszonyaiba történő beavatkozásra – így a Gt. szerinti jogutódlási formák (társasági formaváltás, egyesülés, szétválás) eseteinek külön vizsgálatára – hatáskörrel nem rendelkezem, ezért csak a Ket. 16. §-a által is szabályozott általános jogutódlás esetére általánosságban és csak a határozattal érintett kötelezettségekre vonatkozóan rendeztem a jogutódlás kérdését. Az Eht.-ben szabályozott, az Elnök által kiszabható kötelezettségek egyrészt önmagukban is változatos képet mutatnak aszerint, hogy azok miképpen terhelik a kötelezett szolgáltatókat, másrészt az Eht. hatálybalépését követően már az Elnök határozza meg a jelentős piaci erejű szolgáltatókat terhelő kötelezettségek pontos tartalmát, ezért az általános jogutódlás esetére előírt rendelkezés szerint a jelentős piaci erejű szolgáltatót jelen határozat alapján terhelő kötelezettség annak határozatban meghatározott céljához, jellegéhez és tartalmához igazodva fogja terhelni a jogutódlással létrejött szolgáltató(ka)t. Ebből következően mindig a jogutódlás konkrét esetében állapítható meg az, hogy a jogutódot miképpen terhelik a korábbi kötelezettségek, figyelembe véve azt, hogy a Ket. 16. §-a értelmében a kötelezett szolgáltató jogutódja nem mentesülhet a kötelezett szolgáltatót korábban a jelen határozat alapján terhelő kötelezettségek alól.